

CODEX

MEDICAMENTARIUS

EUROPAEUS

Vol. II.

PHARMACOPOEA
BATAVA

CUM

NOTIS ET ADDITAMENTIS
MEDICO-PHARMACEUTICIS

In quibus vel medicamina in ea enumerata illustrantur, vel cetera in optimis dispensatoriis designata atque in scriptis jure commendata, nec non obsoleta, quae vel ob aliquam utilitatem vel ob frequentem apud veteres usum non prorsus negligenda sunt, recensentur;

ITA UT

PRO GENERALI HABERI POSSIT:

EDITORE

D. JOANNE FRIDRICO NIEMANN

Reg. Boruss. Regim. et Rerum medicinalium Consiliario atque ordinis Crucis Ferreae Equite secundae classis.

TOM. I.

MEDIOLANI

MDCCCXXIII

Excudebat Societas Typogr. Classicorum Italiae Scriptorum

Sumptibus Editoris.

EDITORIS LIPSIENSIS

MONITUM

Inter recentiores Pharmacopoeas, publica auctoritate prolatas, Borussica et Batava ceteris aeque palmam praeripiunt, atque posterior, non tam ob novitatem, quam aliis ex causis iisque multo gravioribus, priori anteferenda esse mihi quidem videtur. Et facili negotio augurari potuit, auctores tanta doctrina conspicuos tantaque existimatione florentes, non solum imitatores esse futuros, sed multa ex ratione creatores. Revera exactus calculus in acidis et spiritus vini gradibus exponendis adhibitus, apparatus ad priora destillanda adornatus, scita praeparatorum elaboratio et ordo, quo haec disponuntur; hae aliaeque virtutes distinguunt Pharmacopoeam Batavam ab omnibus hucusque promulgatis. Intercurrunt quidem medicamina civitate prorsus indigna, ut: sanguis draconis, radix Lopeziana, bezoar orientalis, aliaque sine dubio vulgi praejudicatis opinionibus in Belgia consecrata; nihilominus tamen cum omnibus certamen inire potest.

Quilibet igitur medicus ad incrementa artis studiosus, ut hunc thesaurum pharmaceuticum in bibliopoliis Germaniae citius sibi comparare, meliusque eo uti possit, certissime in votis habet. Hanc ob causam recusum offero medicis et pharmaceutis cum commentario medico-practico perpetuo. Jam olim multi rei medicae periti cogitarunt de pharmacopoea universali conficienda, pluresque cogitata exsecuti sunt. Nisi fallor, in ea componenda hae duae potissimum leges sanciendae sunt, quarum altera haec sit, quod secundum ordinem in pharmacopoeis receptum omnia medicamina unquam adhibita, nisi plane absurda sint, perlustrantur, altera, quod efficaciora fusius exhibentur, eorumque vis et usus breviter enarrantur. Enascitur hoc modo repertorium medico-pharmaceuticum, ad quod medicus et pharmaceuta in praxi exercenda et libris legendis recurrant. Trillerus, Spielmannus, Lewisius, Swediaurus et Duncanus dispensatoria universalia conscripserunt; Reussius et Swediaurus autem, simplicia praetermittentes, injuria a via, qua Trillerus et Spielmannus ingressi erant, deflexerunt, et Duncanus recentiorum scripta extra Angliam edita parce tantum consulit. Itaque pharmacopoeam Batavam non solum denuo edendam, sed etiam notis et additamentis ita instruendam statui, ut tanquam universalis, genio hodierno accommodata, considerari posset. Adjeci insuper indices, quarum una nomina nova cum antiquatis conserit, altera scalas thermometrorum maxime usuales comparat, tertia denique partes, quibus aquae soteriae usu inter nos probatissimae constant,

primo adspectu perlustrandas offert. Una e tabulis adjunctis repraesentat apparatum Woulfii et Nothii, ut a nullo lectore eorum constructio ignoretur. In viribus medicaminum recitandis saniorem empiriam secutus, ad organa secernentia et excretoria, quae maxime ab iis excitantur, potissimum attentus fui, et ad concitationes, quae in solidis palam fiunt, summa cum persuasione, hucusque nec chemia, nec philosophia, quam naturae cognomine insigniunt, ac si non omnis philosophia ad naturam conformari eaque superstrui debeat, vires has ea in luce collocatas esse, ut divisiones et conclusiones exinde petitae non possent medicum perducere in funestissimos errores. Nam vires vitales, quae, ut omnes norunt, non inferiorem partem suscipiunt in effectibus medicaminum edendis, nec crucibulo chemicorum solum explorantur, nec sophismatibus philosophorum. Non stricte inhaesi ordini in pharmacopoea Batava observato, atque intermiscui interdum simplicibus praeparata et composita; quod in pharmacopoea universali facile condonari poterit, cum hoc modo medicamina, quae forma potius quam virtute differunt, minus segregentur, et catalogus verborum alphabeticus ea, quae nec inconsiderate nec incongrue separata fuerunt, sub una denominatione recolligens, locum indicet, ubi quivis curiositati satisfacere possit. Ob ubertatem rerum et consilium, quod cepi, praeter medicamina, omnium ore praedicata, ea saltem libandi, quae in libris sparsim occurrunt, etsi vel medicum non raro frustrentur, vel parum virtutis in eis lateat, unum volumen, ne mole sua offenderet, additamenta non

poterat excipere. Itaque reservavi ea una cum indicibus supra memoratis et catalogo verborum alphabetico ad alterum, quod prelo jam commissum brevi post tempore sequetur.

Dab. Halberstadii d. XII *Cal. April.* MDCCCXI.

NIEMANN.

SCRIPTORES
PHARMACOPOEAE BATAVAE
AD LECTOREM

Publica auctoritate cavendum esse, rite sint instructae officinae pharmaceuticae, necesse igitur esse, ut *Codex Pharmaceuticus*, in usum universae reipublicae lege sancitus, prodeat, non facile quisquam inficias iverit.

Nullus ejusmodi Codex extabat in patria nostra, et qui ineunte seculo elapso, et ante hoc tempus, in usum nonnullarum majorum civitatum, magistratuum urbanorum provida cura, editi fuerunt, non amplius proposito satisfaciunt. Erant quidem plerique hi codices eo tempore, quo conscribebantur, ad statum disciplinarum satis accommodati; sed quum deinceps eorum pauci ad rationem progressuum eximiorum, quos ars pharmaceutica etiam olim fecit, locupletiores et emendatiores redderentur, evenit, ut, cum multis in locis nunquam inde a prima promulgatione aucti et emendatiores recusi prodierint, sensim a proposito, cui assequendo a proavis erant destinati, recesserint. Superstitem in illis invenies,

maximo sane optimae arti, eximiisque illius in patria nostra cultoribus opprobrio, inconcinnam medicamentorum farraginem, quae dudum sanior nostris diebus medicina rejecit. Hic itaque potius inveniri velles, quae in lucem protraxit recentiorum solertia, quibusque nemo medicorum hodie vellet carere. Denique in iis codicibus ipsa composita pharmaca vix unquam talia esse jubentur, qualia a probatis in arte viris censentur ad usum vocanda. Hinc factum est, ut, licet hi codices pharmaceutici nomine adhuc vigere videantur, usu tamen, ut meruere, ferme exoleverint. Accedit, qui malorum omnium est cumulus, quod in multis patriae urbibus, solemni jurejurando pharmacopolae, antequam ad artis exercitium admittantur, sancte promittere teneantur, ut ad talem normam remediorum praeparationem instituant.

In sola civitate Amstelodamensi longe praestantior talis *Codex* receptus est, quem Clarissimi Collegii Medici Inspectores anno 1792, laudabili admodum instituto, sub titulo *Pharmacopoeae Novae Amstelodamensis* tanto studio et rerum intelligentia concinnarunt, ut formularum officinalium plurimae, magno artis salutaris emolumento, ad sanas chemiae regulas redactae et emendatae prodierint. At quaecunque sint hujus operis merita, quae grato animo lubenter agnoscimus, multum tamen abest, ut hodierno illique splendenti chemiae atque pharmaciae statui, qui potissimum inde ab accensa per immortalem LAVOISIERIUM face, tot clarorum per omnem Europam florentium virorum communi opera, invaluit, ut par est, respondeat. Habita interim sit

in majoribus civitatibus saltem aliqua ad officinas pharmaceuticas instruendas cura, fuit haec in aliis penitus neglecta, et in oppidis minoribus atque rure supellex pharmaceutica nulla prorsus lege definita fuit.

Qualis ergo hinc in universum exoriri debeat conditio rei pharmaceuticae, nemo non intelligit. Quodsi enim aut nulla lege, aut quae non sufficiat, definiatur, quaenam medicamenta ad communem usum in officinis praesto debeant esse, neque moneatur, qualis selectus instituendus, et qualis praeparandi ratio adhibenda sit, verum haec judicio atque arbitrio pharmacopolarum potissimum relinquantur, quorum hic Pharmacopoeam Amstelodamensem, ille Edinburgensem, alius aliam, commodiorem visam, pro norma sibi eligat, fieri non potest, quin hinc aegrotantibus, ex ejusmodi supellectile opem petentibus, multiplex periculum immineat. Non tantum sic saepe medicamenta admodum utilia frustra quaeruntur, verum etiam sub eodem titulo in variis officinis medicamenta occurrunt, indole perquam diversa, ita quidem, ut saepe medicus non accurate cognoscat virtutem ejus, quod praescribit, potissimum, si de praeparato chemico agatur, nisi ante illud in unaquaque officina, quacum ipsi res est, examinaverit.

Et quum nulla detur in toto terrarum orbe regio, in qua tam assiduum et multiplex mercaturae caussa inter variarum urbium incolas sit commercium, mirum nulla ratione videatur, tristissima passim apud nos extitisse aegrotorum exempla, qui, hujus incuriae victimae, tristi fato occubuerunt sub usu remedii, quod domi bene ferebant, sed quod,

sub eodem titulo alibi alia ratione paratum, fortiori actione lethalem hunc effectum habebat.

Tacemus alia ex eodem fonte manantia, quaecque ad pharmacopoeorum inscitiam, socordiam, avaritiam, praeconceptas opiniones, vel similia pertinent.

Contra multiplex ejusmodi malum omnes, rei medicae atque pharmaceuticae periti, inde a longo tempore in eo aptam fore medelam opinati sunt, si suprema moderatorum patriae auctoritate in usum universae reipublicae Codex Pharmaceuticus promulgaretur, qui selectum in medicamentis faciendis severa lege praecipiat, modumque, ad quem singula sint conficienda, accurate definiat, ut sic ubivis locorum et nomine et efficacia eadem praesto sint adversus morbos arma.

Voti hujus consequendi opportunitas nata demum fuit, creato hac in republica anno 1798 Praefecto institutionis publicae, cui rei quoque medicae per totam patriam emendandae committebatur cura. Hoc etenim munere quum primus fungeretur vir amplissimus Theodorus van Kooten, fausto fato evenit, ut, qui huic a secretis erat vir doctissimus, Janus van Heekeren, med. doct. eximio studii medici amplificandi ardore flagraret, et inter reliqua, quae huc facere videbantur, Praefecto suaderet, ut mox ad Quinqueviros, penes quos suprema erat reipublicae administrandae potestas, de rei pharmaceuticae apud nos statu referret, atque reformationem inchoandam urgeret per *Pharmacopoeam Batavam*, Batavis universis praescribendam, quae ad praesentem disciplinarum naturalium, praesertim chemiae, rationem accommodata esset.

Probato amplissimi T. VAN KOOTEN consilio, eodem auctore die 1 aprilis 1799 reipublicae regundae Quinqueviri, provinciam conscribendi talis Codicis pharmaceutici in nos deferendam esse, voluerunt. Difficillimum arduumque laborem in usum publicum ultro esse suscipiendum, officii nostri duximus. Ut autem illo, pro gravitate atque utilitate rei, fungeremur, in congressu, Amstelodami brevi post habito, ante omnia elaborandi operis normam, nec non rationem, ad quam quisque nostrum domi, maximo cum fructu, commune sodalitii pensum sua opera posset provehere, definivimus.

Mox singuli seorsim manus operi admovimus, meditationis autem atque experientiae fructus cum universis sociis communicavimus, habitoque super illis litterarum amico commercio, atque repetito aliquoties omnium consessu, eo tandem res fuit perducta, ut communi consilio ea forma *Pharmacopoea Batava* fuerit concinnata, qua hodie in publicum prodit.

Luctuosum interim accidit, ut unus ex sodalibus nostris G. G. TEN HAAFF, vir ingenio atque doctrina praeclarus, chemiae peritissimus, medicam praxin Roterodami cum omnium applausu inde a multis annis exercens, praematura morte suis, patriae atque rei litterariae, ante finitum, quem conjunctim susceperamus, laborem, et in quo ad fatalem diem usque indefessus partes suas sustinuit, die 8 decembris anni 1800, eriperetur.

Effluxisse triennium et quod excurrit, antequam ad finem laborem perduxerimus, nemini mirum videbitur, consideranti, quot quantarumque rerum

consideratione, qua cautione, ne temere ab aliis proposita assumerentur vel rejicerentur, quot denique experimentis instituendis atque iterandis opus fuerit. Moram etiam hic fecerunt disjuncta sociorum habitatio et uniuscujusque muneris, cui domi vacabamus, frequentiora negotia.

Non interim possumus, quin grato animo agnoscamus, nihil subsidii, nihil, quo indigeremus, ad laborem penitus exsequendum, commodi nobis desiderandum reliquisse, cum amplissimum T. VAN KOOTEN, tum virum amplissimum JOANNEM HENRICUM VAN DER PALM, successorem, anno 1799, THEODORO VAN KOOTEN datum, adjutorem nostri laboris amicum pariter, ac indefessum, tum etiam Triumviros Collegii, quod res internas hujus reipublicae curat, cui, anno 1801 constituto, omnium, quorum cura ad Praefectum institutionis publicae antea pertinebat, post concredita est administratio.

Sic liberali procerum favore atque auxilio tandem penso absoluto, defuncti, quod nobis oblatum fuit, munere, solemniter die 18 februarii 1803 in Triumvirorum dictum concilium Pharmacopoeam, a nobis conscriptam, detulimus.

Hanc Triumviri approbantes Duodecimviris reipublicae gerendae miserunt, suadentes legem promulgandam, ad quam haec Pharmacopoea Batava ad usum publicum posset introduci. Duodecimviri, proposito annuentes formulas cum Pharmacopoeae, tum legis ferendae, cum Senatu in patria summo, penes quem potestas legislatoria est, communicaverunt, ut vellet illas auctoritate sua sancire. Habito quam primum consilio his proceribus placuit, decreto diei 29 julii 1803 statuere:

1. Sit universae Reipublicae Batavae unus Codex Pharmaceuticus, ad cujus normam pharmaceuticae officinae omnes instituantur.

2. Sit hic Codex Pharmacopoea Batava, quem Duodecimviri reipublicae gerendae obtulerunt.

3. Probentur, quas proposuerunt, ad introductionem hujus Pharmacopoeae spectantes leges, atque tandem universum hoc negotium ulterius exsequendum illis relinquatur.

Ab eo tempore Duodecimviri reipublicae gerendae, vocato in consilium collegio, quod res internas curat, confirmatam suprema auctoritate Pharmacopoeam Batavam typis describendam, promulgandam et ad usum publicum convertendam jusserunt, unde tandem nata lex est 25 februarii 1805, quae calci operis adjecta reperietur.

Et quo magis caveatur, ut Pharmacopoea Batava, prouti nunc, ita deinceps disciplinae chemicae atque pharmaceuticae statui respondeat, Duodecimviri rogatos voluerunt hujus operis scriptores, ut junctis sodalitii viribus, quovis sexennio appendicem faciant earum rerum, quae ab eo inde tempore, quo haec Pharmacopoea Batava fuit introducta, denuo inventae et in communem usum vocatae sunt, quam, reipublicae Rectoribus approbantibus, in lucem edant; singulis autem viginti quinque annis denuo universam hanc Pharmacopoeam redigant, ut pari semper incremento cum progressibus scientiarum chemicarum, codex, publica auctoritate sancitus, augeatur.

Atque haec sunt, quae de historia hujus Pharmacopoeae Batavae ad lectores potissimum videntur

Sunt insuper, quae de ipso opere moneantur.

Primum, idque sane perdifficile, selectus fuit inter medicamenta, aliquando ad usum laudata, instituendus, quaenam tanquam necessaria servanda, quaenam ut supervacanea e catalogo forent eliminanda. Vix enim est medicamentum, quod in officinis, quacumque etiam levi de causa, ac haud raro praeter fidam experientiam semel locum et aliquam obtinuit auctoritatem, quin reperiantur inter practicos, qui illius usui adsueti, quamvis a majori collegarum numero penitus repudietur, illud sancte servandum censeant.

Ita parum hic certe inter se consentientes reperiuntur viri clarissimi, ut multa sint pharmaca, quae hi laudent, alii plane rejicienda judicent.

Non ergo est, quod hic omnium desiderio possit satisfieri, quamvis omnes consentiant, farraginem officinarum repurgatione opus habere. Alii, quicumque fiat selectus, nonnulla deleta, vel non recepta desiderabunt medicamenta; alii nonnulla ex receptis rejicienda esse putabunt. Quae diuturno omnibusque approbantibus usu confirmata sunt, a nobis cuncta sunt memorata; circa reliqua in seligendo moderatione fuimus usi, et satius putavimus, servare inter medicamenta paulo plura, etiam ex his, quibus forte medici possent carere, quam severa nimis censura iis, qui vetera et sibi cognita amarent, molestiam creare. Aliquid dandum consuetudini, aliquid dandum venerationis sensui, quo multi proavorum in hac re praecepta prosequuntur; aliquid dandum virorum, in arte celebrium, opinionibus, licet etiam praejudicatae videantur, quum

hae longe efficacius accuratae experientiae et ratiocinii argumentis, quam legibus debellentur.

Quod si ceterum practici sibi a nobis praetermissa ad usum desiderent, haec moniti pharmacopolae praesto habeant: quae enim hujus Pharmacopoeae catalogo continentur, ex praescripta lege in omni officina servanda sunt, at alia non excluduntur.

Idem valet, quod attinet ad selectum a nobis institutum de iis medicamentis, quae in officinis minorum oppidorum et pagorum sufficere poterunt.

Alterum idque summi momenti spectat studia nostra, ut pro unoquoque medicamento componendo praeparandi formula exhiberetur talis, qualis medicamentum, a variis et vario tempore paratum, indole, atque adeo virtute semper sibi simile redderet, quae porro sese simplicitate, encheiresi faciliori, et, si fieri posset, minori earum rerum, quibus consistere debeat, pretio commendaret.

Nulla a nobis praeparandi formula, vel auctoritate aliorum, vel opinione praejudicata recepta est, sed quae antea per experientiam severam nobis ipsis erat probata. Omnium auctorum, quantum potuimus, praeparandi medicamentorum singulorum formulas excussimus; nec ratiocinando tantum, sed experiundo, illas inter se contulimus, et tandem eam, quae usui maxime accommodata videretur, probavimus. Nec in sola emendatione chemica acquievimus, sed nullam receptae formulae mutationem proposuimus, nisi sollicito etiam ad aegrorum lectos examine nobis plane constaret de illius prae veteri praestantia et efficacitate. Novae etiam hinc, vel

emendatae a nobis praeparationes natae sunt complures, non innovandi cupiditate, sed solo, aut aegrotantium, aut pharmacopoeorum commodo incitati. Hinc et multas renovationes a variis chemicis propositas, et in aliarum regionum Dispensatoria receptas, non admisimus, utpote medicorum et chirurgorum experientia minus probatas. Non enim semper pari passu ambulant maxima remedii puritas, parandique ratio exquisita ad optimas chemiae leges, et illius vis medicata. Saepe in iis, quae nobis exigui videntur esse momenti in remediorum praeparatione, imo, quae artis chemiae praeceptis parum congruunt, maximum situm est emolumentum in morborum curatione, licet nos illud ingenio assequi semper haud valeamus. Hinc et illa, quae externam elegantiam, crystallorum exquisitam convenientiam et ordinem, colorem et alia hujus generis spectant, quibus imbecilli animi delectantur, parum curavimus, si virtutis, inde forte imminuendae, vel minima nobis suboriretur suspicio.

Quam optimi ex recentioribus iisque probatissimis de re pharmaceutica auctores in technologia medicamentorum, ut plurimum compositorum, reformationem instituere inceperunt, hanc nos ulterius excolendam esse consultum duximus.

Non est multis, opinamur, probandum, nominum fallacia historiam rerum etiam medicinalium inconstantem atque incertam redditam esse, nec parvi pretii esse emolumentum, quod ex technologia, ad certa principia reformata, inde ab immortali Lavoisierio ad disciplinam chemicam redundaverit: aut esse minus spectabile inde proficiscens commodum

pro disciplina pharmaceutica. Cum ergo in his omnes conveniant, quod Chemiae Lavoisierianae principia ita sint vindicata, et haec adeo sese omnibus approbaverint, ut paucissimi, vel supersint, vel videri velint ejus obtrectatores, nullum certe, ex usu vel commodo aliquo petitum, argumentum videtur novorum nominum ad medicamenta chemica significanda introductioni adversari.

Nomina ergo medicamentis, quantum fieri potuit, apposuimus, quae chemiae recentioris sunt, ad aetatis et disciplinae hodiernae rationem accommodata, quibus indoles compositorum significatur, ut, nomine intellecto, quibusnam principiis compositum natum sit, mox omnes periti intelligant.

Non est propterea, quod nominum à nobis adhibitorum hoc loco rationem exhibeamus, quippe quae ex quovis probabili systemate chemico recentiore petenda est. Est tamen, ut hic nonnulla moneamus, quae nostrae technologiae propria possint videri, vel recedere a recepto denominandi more, ut pateat, qualescunque nostras emendationes in analogia universae disciplinae esse positas, perspicuitatis causa introductas, vel etiam recessisse a systematis denominandi severa lege, ut error in praescribendis formulis magistralibus, facile ceterum committendus, evitetur, aut etiam breviori dictione medicamenti titulus comprehendatur. Haud enim levis momenti terminorum officinalium dos est brevitas, modo perspicuitati non obsit.

Praecipui hujus generis termini sequentes sunt:

In denominandis compositionibus metallorum et oxygenii principii, quas olim calces metallicas di-

cebant, quaeque in universum oxyda dicuntur, praeclari inventi de duplici oxydationis gradu, praeeuntibus probatioris notae auctoribus, usum etiam in rem nostram convertimus, vocantes metalla minimo gradu oxydata, seu oxyda imperfecta, incompleta, oxydula; ea autem, quae gradu summo oxydata sunt, oxyda completa, perfecta, oxyda simpliciter, hoc est, oxyda per excellentiam. Sic habemus oxydulum hydrargyri et oxydum hydrargyri, oxydulum ferri, oxydulum stanni et plumbi, oxydum zinci, oxydulum stibii et oxydum stibii, etc.

Neque haec difficultatem habent. Ut vero haec oxyda et oxydula seorsim existunt, ita notum est, ambo compositiones salinas ingredi, unde alii sales metallici cum oxydis proprie ita dictis fiunt, alii cum oxydulis. Ambo si serventur, perspicuitati simul et brevitati nos videmur consuluisse, adjiciendo medicamenti metallici titulo vocem oxyduli illi, quod oxydum incompletum continet, at praetermittendo vocem oxydi, quam ergo subintelligimus, ad salem proximum, cui basis oxydum perfectum est. Sic mercurium dulcem vulgo dictum, murias oxyduli hydrargyri, vel hydrargyri oxydulati dicimus, et mercurium sublimatum corrosivum simpliciter murias hydrargyri.

Quodsi autem unum sit metallicum praeparatum, quod metallum oxygenio junctum tenet, sive hoc ejus metalli oxydum, sive oxydulum fuerit, denominationem, gradum oxydationis exprimentem, praetermisimus. Sic dicimus sulphas ferri, loco sulphatis oxyduli ferri; nitras bismuthi, loco nitratis oxyduli bismuthi, etc.

Aliquando, perspicuitatis et distinctionis causa, coloris adjecimus rationem, ut oxydulum ferri nigrum, oxydulum ferri fuscum, oxydulum stibii fuscum, oxydulum stibii griseum et ita porro.

In nomenclatura salium ex acido carbonico compositorum denominationem carbonatis alcalini adhibuimus. Ratio haec est. Jam diu est, quod chemici noverint admittere sales, neutros dictos, in compositione acidum abundans, quo novae nascuntur proprietates, quique sales neutri aciduli vocantur, ut est sulphas potassae acidulum, nitras potassae acidulum et in supellectile pharmaceutica tartris potassae acidula. Ita in aliis salibus neutris acidi et alcalini ea est proportio, ut qualitatibus illi ad sales alcalinos accedant. His alcalinorum epitheton adjecimus; boracem, verbi causa, boratis sodae alcalini nomine indicavimus. Jam vero compertum habuimus, ut alibi pluribus docebitur, pari modo ad carbonata alcalina ita posse accedere alcali ultra saturitatem, ut haud adhaereat liberum, sed ut hoc ipsam carbonatum illorum compositionem ingrediatur, atque ita novum revera constituatur corpus. Talem compositionem carbonas alcalinum diximus, aliis, sed minus accurate, incompletum, vel imperfectum nominatum, quum illius principia, licet alia proportione, nexu haud minus perfecto, et etiam arctiori et perfectiori sint sociata. Carbonatis denominationem servavimus pro carbonate completo, hoc est, pro sale perfecte neutro, seu plene saturato, constante alcali et acido carbonico. Ita occurrit carbonas potassae alcalinum et carbonas potassae; carbonas sodae alcalinum et carbonas sodae; carbonas ammoniae alcalinum.

Minoris forte est momenti, sed tamen haud praetermittendum, in generum grammaticorum quorundam terminorum technicorum constitutione aliquam nos instituisse mutationem, vel potius illa ad genium linguae, ad quam origine tenus pertinent, vel pertinere censentur, reduxisse.

Ita vocabula de acidis facta, quae terminationem *as* recipiunt, a multis in genere masculino adhibita, ut sulphas, murias, carbonas, nitras etc. a nobis in neutro genere adhibentur. Illa autem, quae similis originis in *is* desinunt, ut sulphis, tartris, nitris, generis foeminini sumuntur. Alcohol autem, non neutrius, sed masculini sumitur generis, cum vox sit idiomatis arabici, in quo neutrius generis substantiva non occurrunt, et sic deinceps.

Quantumvis autem hanc tantopere commendabilem nomenclaturam, ad normam disciplinae Lavoisierianae institutam, ad usum pharmaceuticum non minus, quam chemicum aptissimam credimus, non tamen opinamur, illam mox ab omnibus receptum iri, vel etiam posse recipi. Qui enim medici practici, inde ex longa annorum consuetudine adsueti sunt quotidiano usui terminorum antiquorum, non facile eo poterunt perduci, ut antiquum morem dediscant. Certum tamen est, haec nomina, quamvis lente, aliquando per ipsorum excellentiam in usum quotidianum ventura. Imo hoc praestat, quam ut leviter illi, qui hodierni systematis rationem haud penitus perspexerint, nomina antiqua cum novis permutent, sicque facile confundant, quae valde dissimilia, ad sonum affinia videntur, ita quidem, ut errore forte aegris fatali, medicamentum

propinandum possit admoveri longe aliud, quam quod ipsi dandum velint.

In horum clinicorum et pharmacopolarum, etiam chemiae recentioris nondum forte satis peritorum, gratiam praeter novum, indolem medicamenti indicantem, titulum, non tantum synonyma adjecimus praecipua, quibus in probatissimis pharmaceuticis codicibus designantur, verum etiam linea singulari nomen, quod in Pharmacopoeis Belgicis inprimis triviale existit, atque usus notissimi.

Praeter haec synonyma usitatiora adjecimus illa ad singula medicamentá, qualia in quatuor Pharmacopoeis praestantissimis, quae merito usu prae reliquis inter nostrates invaluerunt, Edinburgensi videlicet, Londinensi, Amstelodamensi et Borussicâ occurrunt. Quoties haec synonyma vel recedunt a medicamentorum titulo nostro primario, vel etiam triviali, toties illa litteris initialibus E. L. A. et B., indicavimus, ut quanam in Pharmacopoea unumquodque occurrat, inspicienti pateat.

Nomenclaturam emendatam, ad composita medicamenta adhibitam, ad usum quoque vertimus ad corpora in materia pharmaceutica relata, vulgo simplicia dicta, quantum commode fieri potuit, hoc est, ad corpora ex regno Fossili desumenda et nonnulla ex reliquis regnis praeparanda. Vegetabilium autem nomina in officinis usitata, officinalia dicta, retinuimus, nec cum nominibus e systemate botanico desumendis permutavimus. Non enim par est mutationis instituendae ratio. Nomen botanicum vix accuratius significat plantam, de qua agitur, quam id, quod usitatum est, multoque minus, vel quidpiam

de ejusdem indole monstrat; accedit, quod multorum corporum vegetabilium, quae in usus pharmaceuticos cesserunt, originem, cujusnam quippe plantae sint, ignoremus. Satis hinc nos fecisse arbitramur, monentes, post nomen in officinis usitatum, nomen Botanicis solenne. Auctoris nomen si non adjiciatur, est illud Linnaeanum, ceterum ex alio si fuerit desumptum, Botanici diserta fit mentio.

Unum superest ad chemicas praeparationes propositas paucis monendum. Spectat ad apparatum a nobis variis locis commendatum, ubi agitur de colligendis fluidis, forma aëriformi sub operationibus prodeuntibus, qui inde ab aliquot annis chemiae cultoribus usus familiaris evasit, a plerisque tamen pharmacopolis nostratibus in hunc usque diem negligitur. Ab inventore apparatus ille Woulffianus dicitur. Non possumus, quin serio iterumque hanc machinam commendemus, potissimum, si majori copia medicamenta, ad quae illius usum laudavimus, una operatione praeparanda sunt. Inveniuntur vero, qui illo apparatu non utuntur, cum difficilioris usus illum credant; sunt alii, illum negligentes propter pretium, quo lagenae bicolles et tricolles, quibus componitur, constare putent; sed usus non est difficilis, nisi inexpertis, et pretio etiam exiguo parabilis. Sumantur v. g. lagenae, vulgares viridi, vel albo vitro confectae, capacitatis pro colligendorum copia, ac foramine perforentur simplici vel duplici, juxta aperturam in collo; vitrei tubi, quales ad barometra conficienda adhibentur, in siphones flectantur, ejus mensurae, ut foraminibus in lagenis factis proxime

respondeant. Siphonibus, seu tubis inflexis lagenae memoratae jungantur, et prior excipulo vulgari apponatur, retortae annexo, ac tubo intermedio, prioribus simili, fiat excipulum inter et illam priorem lagenam, atque per hanc inter reliquas vicinas liberum commercium; tandem luto ex emplastro adhaesivo juncturae firmentur, atque sic pro plerisque operationibus pharmaceuticis sufficiens apparatus Woulffianus pharmacopoeo erit, qualis exiguo constabit pretio. Luti indolem debere sequi indolem humorum colligendorum, neminem latet. Quod si autem medicamenta minori tantum copia paranda sint, quae utiliter adhibito apparatu Woulffiano posse parari monuimus, poterunt etiam cum aliquo quidem, verum haud magni momenti, si caute chemicus processerit, dispendio confici, si retortae excipulum apponat solito majus, lutumque ad commissuram firmandam appositum, tenui foramine, pro lubitu claudendo, perforet, vel etiam, si excipulo utatur solito, ad supremam in bulbo partem foramine pertuso, per quod tubus vitreus in siphonis formam inflexus altera extremitate transeat, dum altera ad lagenam singularem ducat, pro re nata claudendam, vel aperiundam.

Quae tandem ad ipsam operis divisionem pertinent, ea ex conspectu praemisso et contextu ipso facile apparent.

Sectio prima, materiem pharmaceuticam complectens, cuncta recenset corpora, sive naturalia, sive arte parata, quae aliunde accipit pharmacopoeus. Unicuique corpori talem adjecimus descriptionem, qualis sufficere visa fuit, ut in officinis praesentia

corpora genuina agnoscantur, et ab adulteratis distinguantur. Passim, ubi opus, ipsa illa corpora indicavimus, quibuscum usitata, vulgo dicta usualia, praesertim confunduntur.

Sectio secunda corpora chemica, encheiresi a pharmacopoeo paranda, exhibet. Huc relatae sunt operationes, non tantum, quae vulgo in pharmacopoeis chemicae dicuntur et a Galenicis distingui solent, verum etiam multae ex his postremis. Hoc nemo nobis vitio vertet, cogitans, non minus solutionem vegetabilem, extractum, syrupum, aut singularis principii vegetabilis, vel animalis separationem ad operationes chemicas pertinere, hoc est, positam esse in certa affinitatis lege principiorum horum corporum ad se invicem et ad principia eorum, quae ad eorundem confectionem adhibentur, quam praeparationes illas, quae olim unice praeparationum chemicarum titulo venire solebant. Ceterum divisionem hic instituimus chemicae disciplinae ita innitentem, ut, nisi fallamur, ipsa pharmacopoeis potissimum tyronibus viam monstret ad notitiam illius chemicae disciplinae theoriae partem, qua pharmacopoei scientia nititur. In paucis, nonnihil a rigore systematico, si recesserimus, id unice est factum, ut perspicuitati consuleremus, et ne penitus a se invicem separarentur, quae proxime natura juncta sunt.

Sectio tertia medicamenta composita complectitur, quae nulla habita ratione efficaciae chemicae principiorum fiunt. Hoc loco ergo reliqua ita dicta Galenica praeparata recensentur, quorum usus consuetudine, opinione, vel auctoritate omnibus fere innotuit.

Illud tandem dicendum restat, nobis, quum primum hunc laborem suscepimus, illud fuisse propositum, ut Pharmacopoeam Batavam emendaremus, et, quantum fieri posset, ad summam perfectionem perduceremus; quare omnes et singulos artis chemicae et pharmaceuticae cultores, praesertim in patria nostra rogatos volumus, ut nobiscum communicent, quaecunque ad commune rei pharmaceuticae commodum adjuvandum et amplificandum facere videantur.

Scripsimus mense decembri anni MDCCCII, et mense majo anni MDCCCV.

Sebaldus Justinus Brugmans, M. D. medicinae, chemiae, botanices et hist. nat. in Academia Lugduno-Batava professor ordinarius.

Petrus Driessen, M. D. medicinae, chemiae, mater. med. et hist. natural. prof. ordinarius in Academia Groningana.

Gerardus Vrolik, M. D. botan. anat. physiol. et art. obstetr. prof. in Athenaeo illustri Amstelodamensi, item art. obstetr. prof. in Nosocom. clinico.

Johannes Rudolphus Deiman, M. D. Amstelodamensis.

PROOEMIUM (*)

I.

PONDERUM, CUM USITATORUM IN OFFICINIS NOSTRIS, TUM NOVORUM, IN GALLIA PRAESERTIM ADHIBITORUM, RATIO.

Pondera in officinis nostris usitata.

Libra medica nostra respondet tribus quartis partibus librae Tricassinae Batavae.

Libra	valet	*Uncias duodecim.*
Uncia	—	*Drachmas octo.*
Drachma	—	*Scrupulos tres.*
Scrupulus	—	*Grana viginti.*

Pondera nova.

Gramma	PonduscuIum est, quod pro unitate habetur. In pyxide autem, quae pondera, usibus dicata, continet, adest massa una *quinque Grammatum*; alia *duorum Grammatum*:

(*) Conspectum rerum, qui in protypo prooemium antecedit, atque plura folia percurrit, omisi, cum ordo, quo remedia ponuntur, ipso in textu satis eluceat. *Not. edit.*

tres vero, quae singulae *Gramma unum* valent. Harum ergo massarum ope pondera constituuntur 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 et 10 *Grammatum*.

Deinde *Grammatis* multipla sunt:

Deca-gramma, seu pondus *decem Grammatum*. In memorata pyxide adsunt massae, una *quinque Deca-grammatum*, alia *duorum Deca-grammatum*, duae, quae singulae valent *unum Deca-gramma*, ita ut harum massarum ope pondera constituantur 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 *Deca-grammatum*, id est, 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 *Grammatum*.

Hecato-gramma, vel per syncopen *Hecto-gramma*, id est, pondus *centum Grammatum*. In pyxide invenitur massa una *quinque Hecto-grammatum*, alia *duorum Hecto-grammatum*, et duae, quae singulae *Hecto-gramma unum* valent. Harum itaque massarum ope, facile est, pondera constituere, quae valeant 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 *Hecto-grammata*, id est, 100, 200, 300, 400, 500, 600, 700, 800, 900 *Grammata*.

Chilio-gramma, vel per syncopen, *Kilo-gramma*, pondus est *mille Grammatum*. Hoc e summa omnium ponderum, in pyxide contentorum, ad *Gramma* usque, conficitur; aut seorsum habetur. In medicamentorum praescriptionibus nullius usus est, cum 32 uncias superet.

Submultipla *Grammatis* sunt:

Deci-gramma, seu *decima grammatis pars*. In pyxide massulae adsunt, quarum una *quinque*, altera *duo* valet *Deci-grammata*, duae vero valent singulae *Deci-gramma unum*. Pondera ergo constitui possunt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 *Deci-grammatum*.

Centi-gramma, seu *centesima Grammatis pars*. In pyxide adsunt massulae, una *quinque*, altera *duorum Centi-grammatum*, et duae, quae singulae *Centi-gramma* unum valent. Constitui proinde possunt pondera 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 *Centi-grammatum*.

Milli-gramma, seu *millesima Grammatis pars*. Haec ponduscula in re pharmaceutica inutilia sunt. Sunt enim adeo minuta, ut quinque *Milli-grammata* nequidem decimam *grani* partem valeant. Bilances praeterea,

in officinis haberi solitae, ponduscculis adeo minutis vix moveri possent.

Sunt, qui *haec signa* ad indicanda haec pondera proposuerunt:

ф *Gramma.*

ф *Deca-*		ф *Deci-*	
ф *Hecto-*	*gramma.*	ф *Centi-*	*gramma.*
ф *Kilo-*		ф *Milli-*	

Ponderum nostrorum et novorum ratio.

Quaenam sit ponderum ratio, hucusque in Belgio adhibitorum, ad nova, in Gallia praesertim usitata, tabula prima indicat, cum *exactissime*, tum *proxime*, et quantum in praescriptionibus sufficit: in quibus, vitandorum errorum et facilitatis gratia, fractiones ne adhibeantur.

Littera γ *Gramma* indicat. Numerorum notae, quae punctum (.) sequuntur, *Grammatis* partes indicant *millesimas*, si tres adsunt; *centesimas*, si duae; *decimas*, si unica adest.

Exempla.

Grana sex valent *exacte* o γ. 385; hoc est, 385 *partes millesimas Grammatis*, seu 385 *Milli-grammata*, id est *Deci-grammata* 3; *Centi-grammata* 8; *Milli-grammata* 5; *proxime* valent eadem o γ. 38, seu ф 38, id est, 38 *partes centesimas Grammatis*, vel 38 *Centi-grammata*.

Scrupuli duo valent *exacte* 2 γ. 56; hoc est 2 *Grammata* et 56 *partes Centesimas*, seu *Centi-grammata*; *proxime* aequant 2 γ. 6, id est 2 *Grammata* et 6 *partes decimas*, vel *Deci-grammata* seu ⚴ 26: hoc est 26 *Deci-grammata*.

Drachmae tres valent *exacte* 11 γ. 54; hoc est 11 *Grammata* et 54 *partes centesimas*, vel *Centi-grammata*; *proxime* vero ф 12, seu 12 *Grammata*.

Unciae octo exacte 246 γ. 08; id est, 246 *Grammata* et 8 *partes centesimas*, seu *Centi-grammata*; *proxime* vero ф 246, seu *Grammata* 246 (*).

(*) Censui ponderum a scriptoribus Pharmacopoeae Batavae dato adjiciendum puto id, quod sequitur de mensuris omnis generis.

I. Mensura longitudinis.

Millimetrum valet lineas Parisienses 0,44 vel Rhenanas duodecimales 0,45.
Centimetrum valet lineas Parisienses 4,43 Rhenanas 4,58.
Metrum valet pedes Parisienses tres et lineas 11,44 vel pedes Rhenanos duo decimales tres, pollices duos et lineas 2,96.

II. Mensura capacitatis.

Centimetrum cubicum valet lineas cubicas Parisienses 87,19 vel Rhenanas 96,67.
Centimetra viginti aequant pollicem cubicum Parisiensem et lineas cubicas 15,97 vel pollicem Rhenanum et lineas 205,58.
Decimetrum cubicum valet pollices cubicos Parisienses 50 et lineas 708,76, Rhenanos pollices autem 55 et lineas 1639,73.

II. HYGROMETRUM, SEU AREOMETRUM PHARMACEUTICUM.

Quoniam complurium corporum a Pharmacopola adhibendorum virtus et densitas, seu pondus specificum, constantem invicem servant rationem, hoc

---

Decimetra quadraginta aequant pedem cubicum Parisiensem unum, pollices 290, et lineas 846,58, Rhenanum autem unum, pollices 509 et lineas 1653,44.

Wine pinte j continet unc. XVj.

Galon gallicus — wine pinte Vjjj.

Pinte gallica — unc. XXXjj vel 0,95120 litres.

Congius gallicus — libr. Vjjj medicin.

Setier j continet poll. cubic. Paris. 24 vel 0,4756 litres.

Chopine j continet unc. XVj.

Litre una fere aequat pinte gallicam.

Cantharus suecicus (schwedische Kanne) continet unc. LXXXVjjj.

Cantharus saxonicus (sächsische Kanne) continet nössel jj.

Mensura Berolinensis continet unc. XXXVj vel 1,17 litres.

Nössel j *Lipsiensis* aequat 0,60044601 litres.

Nössel j *Dresdensis* aequat 0,46767441 litres.

Ort. j continet unc. Vjjj.

Seidel j continet unc. XVj.

Mensuris, quae sequuntur, ob spatii varietatem non temere fidendum erit.

Fasciculus j aequatur unc. j.

Manipulus j — unc. ß.

Pugillus j — dr. ß.

Vasculum pro thea cum decoctis infusis et emulsionis continet fere unc. jjj-jV.

Scyphus pro vino continet unc. jß.

inprimis de liquidis constare necesse est; ne quid, quantum fieri possit, in concinnandis medicamentis alicujus arbitrio relinquatur.

Optima hic methodus esset, si *Bilance Hydrostatica* uteretur; sed haec apparatum majoris pretii, nec ubique parabilem requirit, et insuper nimium

---

Cochl. magnum cum aqua continet fere unc. ß.
Idem cum spirituosis continet dr. jj-jjj.
Sex cochlearia parva mediocri capacitate aequant cochlear magnum unum.
Cochlear tale parvum cum pulvere levi ut: magnesia, aequat scr. ß-j.
Idem cum pulvere ponderosiori e. g. sulphure — dr. ß-scr. jj.
Cochlear parvum cum oxydo metallico aequat dr. j-scr. jV.
Idem cum spirituosis — scr. j-dr. ß.
— — aquosis — dr. ß-scr. jj.
— — syrupo et tinct. scr. jj-dr. jj.
— — elect. pro varietate particularum, quibus constant dr. j-dr. jj.

Cochleari parvo clypeola metallica pro digitis, minoris diversitatis causa, praeferenda esse puto.

Gutt.	60- 70	aquae font.	aequant dr. j
—	60- 70	bals. copaiv.	
—	60- 80	aquae dest.	
—	90-110	tinct. opii	
—	60- 80	acid. miner. dilut.	
—	100-120	liqu. ammon.	
—	120-140	spirit. sulph. aeth.	
—	140-180	tincturam	
—	140-180	aether.	

Differunt guttulae praeter pondus specificum pro fluidi calore et colli lagenulae differentia.

temporis ad usum postulat, quam ut haec libenter adhibeatur.

Proxime ad priorem accedit exploratio, quae fit per *Hygrometrum* ita dictum *Fahrenheitianum*. Hoc, fluido, ad examen vocando, innatans, bulboque constans atque collo cylindrico, in vertice patinam parvam gerit, cui ponduscula imponuntur, donec Hygrometrum in explorando fluido ad certam usque notam, collo insculptam, sit demersum. Est volumen hujus Hygrometri, sub fluido demersum, semper idem; pondus vero, quod requiritur, ut Hygrometrum ad eandem notam in quovis fluido demersum teneatur, varium. Eo est majus, quo fluida densiora fuerint, ita quidem, ut fluidorum explorandorum

---

III. Pondera.

Ex recentissimo pondere gallico correspondent

Kilogramma j cum libr. med. jj.

Semi kilogramma	cum	libr.	med.	j.
Gramma j	—	—	—	gr. XVjjj.
Semi gramma	—	—	—	gr. jX.
Duo grammata	—	—	—	gr. $^1/_2$.
Quatuor grammata	—	—	—	dr. j.
XXXjj grammata	—	—	—	unc. j.
Decigramma	—	—	—	gr. jj.
Semi decigramma	—	—	—	gr. j.

Notandum praeterea, libram medicinalem anglicam germanicam superare pondere dr. jjj, scr. jj et gr. 13 $^1/_4$ gallicam ex unc. XVj compositam dr. jj et scr. j, suecicam autem pondere leviorem esse scr. j et gr. 18 $^3/_4$: Quamobrem receptionem librae novae gallicae in posterum in omnium terrarum officinis perutilem esse apparet, ut omnis error in dosi remediorum adornanda evitetur.

densitates in eadem sint ratione, ac pondera, quae Hygrometrum, in his ad definitam mensuram subsidens, tenet. Aequant autem haec pondera summam ponderis ipsius Hygrometri et ponderum patinae impositorum. Quamvis vero hoc instrumentum proposito praeclare inserviat, ad usum tamen vulgarem justo molestior fuit visus modus ponderandi, quem requirit, ut hinc ipsi a plerisque anteponatur *Hygrometrum*, antiquissimo tempore jam inventum, cujus pondus constans est, et quod sola in fluidum explorandum immersione ostendit, qualis sit ejus densitas, seu gravitas specifica.

Haec scilicet Hygrometra profundius vel minus profunde in fluidis subsidunt, prout haec minus vel magis densa sunt; ita ut pars Hygrometri, quae fluido immergitur, pro singulis fluidis sit diversa. Quantum autem descenderit Hygrometrum, *gradibus*, in *collo* instrumenti notatis, dignoscitur, et ex *gradu*, ad quem usque subsiderit, de liquidi densitate judicium est ferendum. — Hoc ut legitime fiat, oportet primo ut sint Hygrometra inter se comparabilia, id est, ut omnia atque singula, cujuscunque sint molis et ubicunque fuerint confecta, eandem fluidorum densitatem denotent; si, in his demersa, eundem in collo gradum indicent: secundo ut ex ipso hoc gradu explorandi fluidi densitas, ratione termini comparationis, qui adhibetur, *aquae* scilicet *depuratae*, seu *destillatae*, elici possit: tertio ut, si Hygrometra varia diversis scalis sint instructa, hae inter se comparari queant.

His conditionibus Hygrometrum satisfaciens nostrum erit *pharmaceuticum*.

Quid observandum sit, ut haec instrumenta primae et tertiae conditioni satisfaciant, a Physicis fuit notatum, nec hujus est loci, indicare. Ut satisfaciant secundae, tabula *ponderum specificorum*, vel *densitatum*, quibus singuli scalae *gradus* respondeant, computetur.

Quis fuerit *graduum* in *collo* notatorum numerus, aut quae eorum altitudo, non refert: oportet tantum, ut in omnibus Hygrometris, quae eadem scala instructa sunt, sit cujusque *gradus* volumen ad volumen *bulbi*, usque ad initium *Scalae* (vulgo *nul*, *zero*) se extendentis, in ratione constanti. — Cum autem de volumine graduum in scala notatorum judicium feratur ex ipsorum altitudine, requiritur omnino, ut Hygrometri collum sit accurate cylindricum, et ut Hygrometrum ipsum ad perpendiculum fluidis innatet. Si hae conditiones, quarum prima adeo est difficilis, ut vix ac ne vix quidem, stricto sensu, in vitreis instrumentis locum habeat, deficiant, Hygrometrum est imperfectum. — Ante omnia ergo curandum, ut Hygrometri collum ex tubo vitreo sit, quantum fieri possit, per totam longitudinem ejusdem diametri. Dein bulbo constet duplici, majori superiore, minori inferiore, cui hydrargyrum immittatur ad servandum in liquore aequilibrium, juxta *Fig.* 1, 2 et 3 in *Tab. sec.* Accurate magis ad perpendiculum erigitur collum, si hydrargyro, quam si firmo ponderculo, ex plumbeis v. gr. granis, bulbus oneretur.

Porro sua cuique Hygrometro paretur scala, paretur accurate ad constantem normam: hoc enim nisi fiat, non erit comparationi cum aliis Hygrometris aptum, et hinc vix alicujus utilitatis.

Celeberrimo Parisiensi chemico BAUMÉ, quem in conficiendo nostro instrumento usuali proxime sequendum esse censuimus, laus debetur, quod primus rationem proposuerit inveniendi duo, ubivis ac facile notanda, puncta, *fixa* dicta, a quibus constitutis certa divisionis norma pro universa scala proficiscitur. — Primum punctum habetur ex altitudine, ad quam Hygrometrum in *aqua depurata* subsidit, alterum ex altitudine, ad quam in *aqua*, certa lege, *salsa* haeret, ut videre est apud BAUMÉ *Eléments de Pharmacie*, pag. 343, edit. sept.

Principia, ad quae *scala* ejusmodi *comparabilis* fieri debet, haec sunt: prima nota, quam aqua depurata ostendit, o (*nul*) indicanda est, et intervallum inter illam et notam secundam, quam aqua salsa monstrat, debet dividi in decem partes aequales, ut numerus decimus huic secundae respondeat; quo facto, unaquaeque divisionis pars *unum* gradum designat. Similis ad eandem mensuram fit universae tubi longitudinis, cum sursum, tum deorsum partitio; quo facto, eadem semper graduum ad instrumenti bulbum est ratio, seu scala habetur Hygrometro comparabili inserviens.

Posita nota o, beneficio aquae depuratae notata ad scalae medium, vel saltem ad debitum a colli Hygrometri utroque extremo intervallum, inservient gradus, supra o adscripti, ad determinandam gravitatem specificam liquidorum, aqua specifice leviorum; deorsum vero notati, ad dijudicandam hanc gravitatem pro liquidis, aqua densioribus. Patet ergo, posse unum idemque instrumentum, modo scala satis ampla, hoc est, longo satis collo cylindrico

instruatur Hygrometrum, cum ad mensuram gravitatis specificae ineundam liquorum, aqua leviorum, tum eorum, qui aquam gravitate superant, inservire, ut est in *Figura prima*. Verum enimvero sic illa insignis colli Hygrometri longitudo est necessaria, quae haud unam in usu vulgari molestiam creat; unde longe satius est, scalam Hygrometri dividere in duas partes, quarum prima inde a nota o incipit, vel, quod consultius duximus, ut infra patebit, a numero 10 infra o; altera ad o desinit, ut duo formentur Hygrometra. Primum (*Fig.* 2), primam scalae partem ferens, inserviet ad liquores explorandos, aqua leviores, alterum (*Fig.* 3), alteram ejusdem scalae partem continens, faciet ad eos distinguendos, qui aqua sunt graviores.

Ut ergo, positis, quas ante indicavimus, boni Hygrometri conditionibus, scala *comparabilis*, quae vulgo dicitur, conficiatur, ad utrumque Hygrometrum in usus pharmaceuticos constituatur, sequentes observandae leges sunt.

1. Praesto sit aqua, recens depurata per destillationem, vel quae saltem lagena clausa fuit servata.

2. Paretur aqua salsa, ea ratione, ut una pars muriatis sodae siccissimi et depurati, seu salis culinaris, ab aquae depuratae (1) partibus novem, pondere ad bilancem determinato, vase clauso, ne quid avolet, cauta manu solvatur.

Habebunt hi duo liquores sub eadem caloris temperatura eandem semper densitatem, et poterunt ubivis facile parari.

3. Sumantur duo vasa vitrea, quorum alterum aqua depurata (1), alterum aqua salsa (2) impleatur,

quod ubivis aquae densitas pro unitate assumi soleat. Praeterea sic ambo Hygrometra, alterum scilicet pro liquoribus levioribus, et alterum pro gravioribus, inter se conveniunt; et in priore decem illi gradus, qui infra o adsunt, eidem usui inserviunt, ac decem priores Hygrometri posterioris.

Magis a nostris Hygrometris recedunt ea, quae *Clarissimi Inspectores Collegii Medici Amstelaedamensis* in usum *Pharmacopoeae novae Amstelaedamensis* anno 1792 proposuerunt, et conficienda curaverunt.

Haec non tantum non faciunt ad examen liquorum, aquam pondere superantium, verum etiam in scalis puncta duo fixa, omnino necessaria, non habent. Incommodum hinc natum levamen, fatemur, habuit, quod ab uno artifice, sub *Collegii Amstelaedamensis* approbatione, omnia confici debuerint a Pharmacopoeis adhibenda Hygrometra; at vero, cum simile quid minus congruenter pro universa Republica Batava possit fieri, atque insuper praestet, ut ubique a quovis artifice Hygrometra pharmaceutica fiant, eaque certa lege dijudicentur, atque sic experimento facili, non sola auctoritate de instrumenti ejusmodi ratione possit constare, nostram scalarum instituendarum normam proponendam esse, consultum duximus.

In tabula tamen adjecta juxta comparationem nostra Hygrometra inter atque Bauméana, comparationem pariter adposuimus cum Hygrometro Amstelaedamensi, ut illis posset imprimis inservire, quibus hoc instrumentum jam antea in usu fuerit. Hanc autem comparationem deduximus ex experimentis,

quae cum Hygrometris Bauméanis et Amstelaedamensibus instituimus

Usus hujus tabulae praesertim sequens est:

1. Dato gradu, ad quem Hygrometrum nostrum per liquorem subsidit, indicat adscriptus numerus, quale sit illius *pondus specificum*, habita ratione ad aquam depuratam.

2. Si liquoris *pondus specificum* cognitum sit, respondens huic ponderi gradus mensuram immersionis, seu gradum Hygrometri ostendit.

3. Cognito gradu in Hygrometro pharmaceutico, respondens illi gradus in Hygrometris Amstelaedamensi et Bauméano facile invenitur, notando gradum, qui adscriptae densitati proxime convenit. Sit liquor v. gr. graduum 25 juxta Hygrometrum pharmaceuticum, et quaeratur de gradibus respondentibus in Amstelaedamensi et Bauméano. Invenitur juxta gradum 25 in columna prima densitas = 852. Huic numero in columna secunda respondet locus medius inter gradum 28 et 29, seu 28 ½; in columna vero tertia respondet gradus 35. Ergo si in liquore Hygrometrum pharmaceuticum nostrum subsidit ad gradum 25, subsidet Amstelaedamense ad gradum 28 ½ et Bauméanum ad 35.

4. Vice versa, cognito gradu, quem Amstelaedamense, aut Bauméanum monstrat, eodem modo invenitur respondens gradus in Hygrometro nostro. Quaeratur v. gr. respondens gradus in Hygrometro nostro gradui 34 in Hygrometro Amstelaedamensi. Invenitur densitas gradui 34 Amstelaedamensi adscripta = 829. Jam vero huic densitati 829 vel 828 respondet Hygrometri nostri gradus 30, id est,

ac per integrum experimenti decursum idem caloris gradus servetur, qui gradui 56 ad 60 in Thermometro Fahrenheitiano respondeat.

4. Hygrometrum primum, quod debet inservire ad liquores explorandos, aqua leviores, collo nondum clauso, in quod chartacea fascia, ad scalae gradus recipiendos destinata, antea inmittatur, in vas, aquam salsam continens, demerge, ut inferior tubi regio supra bulbum liquidi superficiei respondeat, et nota in tubo seu collo Hygrometri hunc locum; dein idem Hygrometrum demerge in vas, aquam depuratam continens, et similiter nota in collo locum, ad quem descendit. — Cave ne instrumento, ex altero in alterum liquidum transferendo, aliquid de salis solutione adhaereat.

5. Hygrometrum alterum, quod faciat ad examen liquidorum ponderosiorum, aperto collo et chartaceam fasciam, ut ante, ferente, mox in aquam depuratam demitte, ea ratione, ut prae majori pondere bulbo immisso, ad exiguum a tubi superiori extremo intervallum aequilibrium in aqua servet; nota, ut ante, in collo hunc etiam locum: porro instrumentum debita sub cautela in aquam committe salsam (2) et nota rursus punctum, ad quod adscendit tubus atque subsistit.

6. Intervallum in utroque Hygrometro, duobus memoratis punctis (4. 5.) definitum, ope circini transfer in chartaceam fasciam, scalae recipiendae destinatam: divide hoc intervallum in decem partes aequales, quae singulae unum gradum conficient. In scala hygrometri, liquoribus aqua levioribus explorandis apti, gradus appone a nota o,, seu aquae purae

puncto, sursum ad quinquagesimum usque, deorsum versus ad decimum. In scala vero Hygrometri, fluidis gravioribus parandi, gradus a nota o, seu puncto supremo, deorsum versus protende usque ad septuagesimum quintum.

7. Convolve chartam, in qua jam scala appositis numeris o, 5, 10, 15 etc. delineata est, eamque interiori parti colli in utroque Hygrometro applica, ita ut in utroque initium scalae, seu o respondeat illi notae, ad quam in aqua depurata descendit Hygrometrum; decimus vero infra o gradus notae, ad quam subsidit in aqua salsa.

8. Tandem claude, vel, ut loquuntur, *hermetice* sigilla Hygrometrorum colla. Ita ad usum pharmaceuticum egregie comparabilia erunt constituta, quae quovis tempore, sintne legitime parata, poterit quoque dijudicari, modo alterna vice in aquam depuratam (1) et salsam (2) demittantur.

Cum Bauméanis nostra Hygrometra pharmaceutica facile possunt comparari, ut ex tabula secunda patet. Ab illis tantum differunt primo, quod scala nostra prior per decem gradus infra o descendat, qui ergo conveniunt cum decem primis gradibus Hygrometri Bauméani, pro salibus destinati; verum etiam secundo, quod o, seu scalae nostrae initium respondeat notae, ad quam per aquam depuratam haec subsidit, cui in Bauméano, liquoribus aqua levioribus explorandis apto, numerus decimus respondeat, ita ut numeri, ab Hygrometro nostro indicati, semper decem unitatibus minores sint illis, quos Hygrometrum Bauméanum indicat. Praecipua autem caussa, quae nos ad scalam ita constituendam impulit, est,

gradus 34 in Hygrometro Amstelaedamensi eandem densitatem monstrat, ac gr. 30 in Hygrometro nostro, et 40 in Hygrometro Bauméano (*).

III. REAGENTIA PRAECIPUA, IN OFFICINIS PARANDA.

Pro detegendis salibus alcalinis.	1. Infusa florum caeruleorum, speciatim florum violae. 2. Charta flava, curcumae infuso tincta. 3. Charta rubra, infuso ligni fernambuci colorata. 4. Murias hydrargyri, aqua depuratá solutum.
Pro acidis liberis.	5. Infusum succi *Lakmoes* et florum caeruleorum, inprimis violae. 6. Charta infuso succi *Lakmoes* tincta. 7. Carbonas potassae, solutum aqua depurata.

(*) Non silentio praetermittendum esse puto araeometrum Trallesii in: Gilberts Annalen der Physik T. XXX. p. 384 et in: Hermbstädt Bulletin T. II. p. 143 descriptum, simplicitate fabricae et constantia quidem probari, ast eadem ex causa ut pag. 37, commemoratum est pro pharmacopola batavo incommodius esse in pondere cito eruendo.

Pro acidis singulis, liberis et ligatis.	8 Murias barytae.	pro acido sulphurico libero et ligato.
	9. Nitras barytae.	
	10. Nitras argenti.	pro acido muriatico libero et ligato.
	11. Nitras plumbi.	
	12. Acidum nitricum purissimum, ut acidum phosphoricum et tartarosum a sulphurico in compositis salinis terrestribus et metallicis praecipitatis dignoscantur.	
	13. Aqua calcis, pro gas acido carbonico, praesertim in aquis fontanis.	
Pro salibus terrestribus et metallicis, praesertim in examine aquarum.	14. Solutio saponis albi in alcohole, pari aquae destillatae quantitate diluta.	
	15. Potassa pura liquida, et 7.	
	16. Oxalas potassae et acidum oxalicum, pro calce.	
Pro gas oxygenio aëris atmosphaerici, aquae immisti.	17. Sulphas ferri, seu sal martis, recens paratum, aqua depurata solutum.	
Pro gas hydrogenio sulphurato, seu hepatico.	10.	
Pro adstringente principio vegetabili.	17. Sed vetustum aqua depurata solutum.	
Pro extractivo et mucilaginoso plantarum principio.	18. Nitras hydrargyri solutum.	
Pro ferro.	19. Tinctura gallarum.	
	20. Prussias potassae solutum.	

Pro plumbo, arsenico aliisque metallis.

21. Aqua hydro-sulphurata, vulgo, hepatica dicta. Usui vero quotidiano ad plumbum detegendum inservire poterit.

22. Aqua hydro-sulphurata acidula, vulgo, liquor probatorius Hahnemanni.

Pro cupro.

23. Ammonia liquida.

Pro arsenico.

24. Praeter aquam hydro-sulphuratam, oxydi cupri in ammonia liquida solutio saturata.

Pro salibus neutris et mediis examinandis.

25. Alcohol vini generosissimus.

EPITOME

Edicti, quo usus Pharmacopoeae Batavae definitur a Collegio regiminis Belgico supremo (Staats-Bewind) promulgati die 25 febr. 1805 (*).

ART. 1.

Ut finem habeat varietas formularum, quae ex diversis pharmacopoeis in hac republica usitatis depromebantur, ut tota earum compositio, quae in nostra patria occurrit, ad perfectum magis magisque perducatur, et pharmacopolae lege adstringantur ad exquisitam praeparationem medicaminum, recipiatur in tota republica Pharmacopoea Batava, jussu Collegii, cui exsecutio legum fuerat demandata, conscripta a civibus *S. J. Brugmans*, *P. Driessen*, *G. Vrolik*, *J. R. Deimann*, et *G. G. ten Haaf*.

ART. 2.

Ne ad irritum redigatur consilium collegii regiminis supremi, imprimatur et edatur haec pharmaco-

---

(*) *Metaphrasin latinam edicti, quo Pharmacopoea Batava promulgata fuit, ex idiomate belgico, lectoribus acceptam fore, mihi persuadeo, cum praecepta in omni republica rite constituta legibus sancienda illi insint.*

poena, nec liceat translationem in linguam Batavam vel aliam imprimere, edere et distribuere, nisi prodeat cum consensu Collegii regiminis supremi, sub poena fl. 500 et publicationis omnium exemplorum, quae reperiuntur apud typographum, editorem et distributorem.

ART. 3.

Omnes pharmacopolae, sicuti omnes doctores medicinae et chirurgi, qui officinas pharmaceuticas in aedibus habent, aut formulas medicinales componunt, tenentur poena fl. 100, ut officinas juxta praecepta pharmacopoeae Batavae constituant.

ART. 4.

Porro medicamina tam antiquatis, quam novis nominibus, quae eis in pharmacopoea commemorata imponuntur, indicanda sunt in lagenis, pyxidibus et capsulis etc. sub poena flor. unius pro qualibet lagena, pyxide et capsula, cui tempore explorationis officinarum novum nomen non est inscriptum.

ART. 5.

Omnes pharmacopolae, atque illi, qui tabernam pharmaceuticam in aedibus suis dirigunt, cum domicilium habeant in urbe, in qua collegium sanitatis sub quocunque titulo institutum est, obligatione devinciuntur, omnia medicamina in pharmacopoea Batava indicata ad manus habendi, sub poena trium flor. pro quolibet, quod deesse apparet, veluti pharmacopolae, medicinae doctores et chirurgi, qui rure et in oppidis, ubi nullum collegium medicum munere

fungitur, officinis praesunt, in promtu habeant, sub pari poena pro quovis remedio quo carent, omnia medicamina, quae in eadem pharmacopoea signo † distinguuntur, atque diversis literis imprimuntur, quibus ducantur aeque collegia sanitatis in eis condemnandis, qui legem neglexerunt.

ART. 6.

Sint rimedia simplicia ita constituta, quemadmodum in pharmacopoea Batava requiruntur, atque componantur inprimis ad praecepta in ea conscripta. Poena solvatur sex floren. pro quovis medicamento, quod corruptum occurrit, aut adulteratum, nec ad legem in pharmacopoea praescriptam praeparatum. Si quis autem, licet pluries poenas luerit, audeat perseverare in tenendis et dispensandis medicamentis vitiosis, adulteratis nec legitime praeparatis, vel aliis quam quae in sequenti articulo excipiuntur, claudatur officina per sex septimanas, quarum spatio nec ullum remedium ex ea emittatur, aut in ea pro aegris componatur, sub poena 500 fl. si nihilominus tempore castigationis medicamina ex officina distribuuntur, divenduntur, aut quavis ratione dispensantur. Quod si demum possessor officinae, commercio in ea restituta, denuo habeat, divendat et paret medicamina depravata, adulterata et illegitime confecta, non solum mulctetur flor. 500, sed insuper illi interdicatur, ne in posterum pharmaciam in republica exerceat, sub comminatione violationem sententiae vigorosius mulctatum iri, immo pro re nata illum e patria esse ejiciendum.

ART. 7.

Nihilo secius, nec tamen aliter quam si ab hoc et illo medico litteris exposcitur, et solummodo pro usu aegrorum ea expetentium fit, distribuere licet alia medicamina et dissimiliter parata, atque in pharmacopea Batava prostant.

ART. 8.

Omnis pharmacopola, aut qui instruxerit tabernam pharmaceuticam in aedibus suis, praeter pondera et mensuras, rite comparata habeat araeometrum vel hygrometrum, sub poena decem floren. Ut autem differentia inter haec instrumenta removeatur, adsint in quolibet collegio sanitatis unum aut plura, ad quae exigi possunt cetera hygrometra, quibus pharmacopolae utuntur huic collegio subjecti.

ART. 9.

Ut scrupulose invigiletur exsecutioni hujus edicti, tenentur omnia collegia sanitatis, aut illi, quibus cura commissa est rei pharmaceuticae rure et in urbibus dirigendae, ut omnes officinas pharmacopolarum, medicinae doctorum et chirurgorum, in quibus medicamina divenduntur, aut formulae medicinales conficiuntur, pariterque cellas, loculos et laboratoria earum semel aut pluries quotannis tempore incerto et improviso explorent, atque totum quidem penum pharmaceuticum, inprimis autem gravissima remedia perconctentur, et quae vitiosa aut adulterata reperiuntur, quando necessitas incidit, sigillo tecta secum sumant.

ART. 10.

Nullus, qui possidet tabernam pharmaceuticam, hanc explorationem recusare debet, nec sub ullo praetextu, poena proposita flor. 200, nec obligatione cessante, admittendi alio die inquisitores.

ART. 11.

Cognitiones et investigationes supra memoratae solis collegiis sanitatis competant, sine concursu, nisi quaestio sit de officina claudenda, de interdicto ferendo, aut culpato ejiciendo; ea enim ventilata collegia ista obligatione tenentur, ut judicio accusati rem deferant, eique subjiciant argumenta, quibus opus est, ad actionem instituendam. Judicis autem est, maleficii reo litem intendere sine indulgentia et tergiversatione, quae autem dirimi nullo modo potest, collegio isto inscio aut contradicente, sub poena punitionis arbitrariae.

ART. 12.

Mulctae ante memoratae, quae a judicibus decernuntur, adhibeantur in usum pauperum loco, ubi mulctatus domicilium habet, et una tertia pars expensarum addicitur judicio, altera tertia magistratui, a quo reus dependet, et reliqua pauperibus loci.

Quod belgica translatio edatur de hac pharmacopoea Batava, a procuratoribus, qui archetypum

conscripserunt, conficienda, ut dein in forma octava media in publicum prodeat (*).

Quod medicamina, quae in pharmacopoea Batava † insigniuntur, in tribus editionibus literis cursivis inprimantur.

(*) Mihi de utilitate hujus versionis nullo modo persuasum habeo, quia tyronum pharmaceuticorum taedium erga linguam latinam jam satis frequens ea sine dubio magis fovetur, etsi haec lingua nunquam non utilis haberi debeat pro pharmacopolis aeque ac medicis.

EXPLICATIO

FIGURARUM

TABULAE AENEAE QUARTAE

Fig. 1-8. *Apparatus Woulffianus expeditior.*

Quoniam durante destillatione acidi nitrici vapores elastici copiose protruduntur, qui tam lutum quam ipsa vasa perrumpunt, *Woulffeus* apparatum composuit artificiosum, quo periculosa eorum expansio in acido nitrico aliisque fluidis elasticis destillandis evitatur, ita ut dignus, qui in pharmacopoea recipiatur, sit habendus. Connectebat tubulum vitreum curvatum cum excipulo retortae vapores transmittente, et lagena, duobus ostiis praedita. Crus tubuli lagenam intrans usque ad fundum descendebat. Secundo lagenae ostio inhaerebat similis tubulus in cavitatem vasis non prominens, cujus alterum crus vel dicto modo in alteram lagenam transibat, vel in cupam pneumaticam vapores traducebat, nisi hoc ostium solo tubo capillari, quo aëri transitus conceditur, fuerit instructum. Vapores in lagena collecti vel solo frigore condensantur, aut aqua, quam continet altitudine sex linearum. Etsi autem sat bene hac simplici methodo destillatio e

corporibus, fluidi elastici rite condensandi et evocandi causa, institui queat, prohiberi tamen non potest, quominus vapores interdum variis de causis retrogrediantur. Evitatur autem hic motus retrogradus apparatu Woulffiano his figuris illustrato. Lagenae, e quibus componitur, sunt tribus ostiis, loco duorum, instructae, atque medium permeat tubulus, *quem* defensorium dicunt quique, aquam in lagena contingit, et vaporum recursum coercet. Vice hujus tubuli fungi etiam potest artificiosior a *Weltero* constructus, qui cum arcu quarto canalium curvorum conjunctus exhibetur, atque separatim fig. 8 obliquo situ delineatur. — a. b. c. d. e. designant retortam cum excipulo — f. f. f. tres lagenas cum tribus collis, d. g. canales curvatos, h. g. aquam in inferiori lagenae parte, k. l. tubulum, qui medium lagenae ostium permeat, n. p. tubulum *Welteri* cum infundibulo a parte anteriori delineatum; a. b. c. d. e. f. g. h. cupam pneumaticam cum vase vitreo excipiente et tabula lignea, cui impositum est. Quoniam columna g. m. altior est columna h. g. vaporum recessus fieri nequit. Fig. 8 tubulus *Welteri* oblique exhibitus. Immittitur infundibulo p. aqua, ita ut medium globum a. attingat. Restituitur aequilibrium columnae aqueae, aëre extus reagente, cum vaporibus attractis supra g. n. forsan sit expansa. Fig. 3. est campana vitrea cum epistomio; fig. 4 alia cum patera marginata, cui immittitur, postquam cupae excepta fuit. fig. 5 alia gradibus distincta. fig. 6 infundibulum commune epistomio ferreo conoideo strictius laxiusve obturandum, prout fluidum tardius permeare debeat aut celerius. Fig. 7 aliud hydrostaticum retortae applicatum.

Fig 9-11 *Apparatus Noothianus.*

Apparatus Noothii aquae gase acidi carbonici impraegnandae potissimum inserviens, tribus vasis vitreis inter se conjunctis componitur, a. b. inferiori, a. c. medio et d. e. superiori. 1. Connectuntur vasa exacte, juncturis smyride bene exasperatis. 2. Res, e quibus gas educitur, vasi inferiori injiciuntur foramine i dein obturando, nec aperiendo, nisi eis suppetias adferre velimus, aut massa circumagi debeat. 3. Medium vas continet liquorem gase saturandum, superius vacuum restat. Gas transit valvulam f. g. atque propellit liquorem e medio vase in superius. Interstitio vacuo orto inter speculum liquoris et orificium vasis superioris liquor recedit. Evitatur nociva gasis coacervatio in vase superiori obturamento laxe intruso. Aqua rite gase imbuta evacuatur epistomio h.

Fig. 10 et 11 exhibet separatim valvulam inter a. b. et a. c. ingeniose adornatam. Occludunt interstitium utriusque vasis duo cylindri vitrei perforati a. b. fig. 11, inter quos haeret lens vitreus, ita ut parte plana inferiorem cylindrum attingat. Lens mobilis nec autem rotationi expositus, transitum gasi concedit et recessum impedit segmento diametrali. f. g. fig. 10 delineat situm cylindrorum cum lente, inter vas inferius et medium.

SECTIO PRIMA

Materia Pharmaceutica.

CORPORA EX REGNO FOSSILI.

Acetis cupri.

AERUGO DESTILLATA, seu CRYSTALLISATA.

Sit acido acetoso saturata, cristallisata, obscure viridis, tota aqua fervida solubilis (*).

Nota 1. *Germ.* essigsaures Kupfer, Grünspancrystalle. *gall.* Acetite de cuivre. Oritur, cum viride aeris, vinaceis corrosum, aceto plenius oxydatur. Solvitur pars una aquae fervidae partibus quinque. Spiritus vini calefactus recipit 0,075. *Vis* emetica, corrodens. Superficies ventriculi ex parte eschara obducta fuit in homine; qui globulo cupri oxydulato et deglutito mortuus erat. (*Alibert*) *Usus* hodie potissimum externus licet grana sex ad decem mensura lactis soluta ad venenum narcoticum ex ventriculo ejiciendum recenter commendata fuerint (*Scheffer*). Penecilli ope bis quotidie pan-

(*) Medicamenta, literis, quas vocant, Romanis scripta, in officinis minorum oppidorum et pagorum non requiruntur,

nis oculorum solutionem dilutam illiniendam jubet *Bell.* Ulcera impura et vetusta saepius feliciter consolidat. Vid. nott. 543. 545 et 546.

† *ACETIS PLUMBI.*
SACCHARUM SATURNI.

Sal medius metallicus, ex plumbo, et acido acetoso constans, albus, subdiaphanus, acicularis, dulcis, adstringens, aqua destillata totus solubilis.

Not. 1. *Germ.* Bleizucker, *gall.* sucre de saturne, *angl.* sugar of Lead, *ross.* СВИНЦОВЫЙ САХАРЪ, *belg.* lootsuiker. Facile in aqua solvitur. *Vis.* Metallum, mitissimo acido dissolubile, plurimis animalibus praeter hominem struit insidias, et ipsi ejus vapores damniferi fiunt. Plumbum nihilominus externe optimum sedamen, atque hac ex causa adhibitum perutile inprimis censendum est, omnique laude dignum. Varia praeparata autem saturnina non uno modo nocere possunt, sint ore assumta, aut cutis resorptioni temere exposita. Producunt continuato usu vix non semper intestinorum constrictionem cum dirissimis torminibus atque ventris obstipatione (colicam saturninam), quibus tenesmus adsociatur, post macies, artuum paralysis, multifariacque symptomatum nervosorum cohors, ut volvulus quasi hystericus et alia. *Usus* internus non plane repudiatur, sit autem moderatus et cautus. *Dosis* gr. 1/4 — gr. j. aliquoties per diem potissimum in connubio opii in rebelli diarrhoea, haemorrhagiis, malo hysterico atque phthisi pulmonali. Aqua soluta aut linimentis et emplastris admixta acetis plumbi in ophthalmiis atque inflammationibus aliis, nec non in ulceribus variis et blenorrhoeis optime conducit. *Aqua opthalmica ex acetite plumbi.* R. Acetit. plumb. gr. XV. Aqu. rosar. unc. vj *Injectio ex acetite plumbi in gonorrhoea.* R. Acetit. plumbi gr. XIV. aqu. commun. dest. unc. Vjjj. (*Hunter*) *Extispicia* parum illustrarunt veneni saturnini vehementiam,

qua nervi prae aliis aggravantur. Intestina pallida, flatibusque distenta apparuere (*Tronchin*) vasa interdum sanguine turgida, hinc inde maculis gangraenosis interspersis (*Lieutaud*). In nonnullis occurrerunt glandulae mesenterii induratae, passim pus fundentes. (*Gmelin*) *Antidota plumbi.* Purgantia fortiora certe plus nocent, quam prosunt. Impuritates in tubum intestinalem inter spasticas constrictiones effusas emulsionem oleoso-mucilaginosam cum sulphate magnesiae et manna optime eliminare, et obstipatam alvum simul cum levamine solvere duobus in casibus ipse observavi, interpositis ob vehementes excruciatus opiatis et clysmatibus emollientibus. Et aquam hydro-sulphuratam ad vim metallicam deleteriam refringendam non parum facere mihi visum est. Sunt, qui scrupulo uno aluminis, omni quadrihorio dato, dolores mitigarunt, nec ex eo alvinam excretionem retardari testantur (*Grashuys*). Loco aquae hydrosulphuratae scr. j. — dr. ß sulphureti calcariae, cochleare aceti superbibito, omni trihorio dare licet. Praeterea balnea tepida sulphurea vel nanaturalia vel artificialia satis diu in usum vocata praeclare conveniunt. *Van den Bosch* dividit pulverem ex sulphureti calcariae scr. IV. gummi arabici dr. jj in decem partes aequales et dat omni bihorio unam cum vasculo decocti hordei, cujus unciis octo adduntur vini rhenani unc. jj et roob sambuci unc. j. Vesperi injicitur enema ex infuso chamomillae cum sale communi et oleo unguinoso, atque insomnia et dolore infestatis haustus permittitur ex syrup. papaver. albi et aqu. foeniculi ana unc. ß Promtius agit opium purum. Curatio absolvitur tonicis amaris.

† *ACIDUM NITRICUM.*
SPIRITUS NITRI VULGARIS. AQUA FORTIS.

Acidum minerale ex nitrate potassae per sulphas ferri in officinis propriis, praesertim Amstelaedamensibus; separatum, coloris aquatici, odoris singularis,

venale impurius: depuratum vide 2da Sect. Acidum nitricum.

Not. 3. *Germ.* Scheidewasser, *gall.* Eau forte, *angl.* simple aqua fortis, *belg.* Sterkwater. Adhaeret acido nitrico venali acidum muriaticum, ob impuritatem nitri, ex quo evolvitur; et acidum sulphuricum. *Usus:* Externe ut exedens.

† *ACIDUM SULPHURICUM.*

ACIDUM VITRIOLICUM SEU *OLEUM VITRIOLI.*

Acidum fluidum, unctuosi habitus cum aqua valde incalescens; sit pellucidum, nullum sedimentum ponat, gravitatis specificae 1,800 *ad* 2,000. *In* GERMANIA *ex sulphate ferri excussum, coloris plerumque obscurioris, odorem spirat sulphurosum, et nonnunquam ferro, vel cupro inquinatum est. Alibi paratum combustione ex sulphure oxydato, quale potissimum apud nos adhibetur, vulgo* ANGLICUM *dictum, priori debilius, sed magis limpidum: in aëre non fumans; rarius plumbi particeps est.*

Not. 4. *Germ.* Vitriolöl, *dan.* vitriol Olje, *suec.* Vitriol Olja, *gall.* Huile de vitriol, *belg.* vitriool oli, *angl.* Oil of vitriol. E centenario vitrioli goslariensis prolici solent olei librae decem. *Vis* caustica. *Usus.* Acido sulphurico depurato parando inservit. *Medicina veterinaria.* In lue bovina jam a veteribus mulomedicis commendatur, aqua dilutum (*Oraeus*). Additur mens. X berolin. aquae un. j olei vitrioli; *dosis* quater in die equis et bovibus mens. j ovibus mens. 1/4.

ARGENTUM CUPELLATUM.

Metallum candidum, nitoris eximii, sonorum, ductile; cum acido nitrico det solutionem limpidam, ab addita ammonia colore coeruleo non tingendam.

Not. 5. *Germ.* abgetriebenes Silber, *gall.* Argent purifié par la coupellation. *angl.* Silver refined of the cuppel. Vi plumbi admixti ad summum unciae septem et dimidia atque septemdecim granula argenti ex octo unciis secernuntur. Hinc via humida exacta separatio tentata fuit, quae melius successit, ferro sulphurico scilicet, in aqua destillata cocto, solutioni nitratis argenti, quae aqua sufficienter antea diluitur, ne sulphas argenti, simul praecipitetur, adjecto. (*Richter*). *Usus.* Paratur ex argento cupellato nitras argenti fusum.

† *ARGENTUM FOLIATUM.*

Argentum purum, in laminas tenuissimas redactum. Si cum ammonia liquida digeratur, colorem non excitet coeruleum.

Not. 6. *Germ.* Blattsilber, *gall.* Argent en feuilles, *ital.* Argento, *hisp.* Plata, *lusit.* Prata, *angl.* Leàl Silver, *belg.* Bladzilver, *polon.* Srebro, *ross.* СЕРЕБРО, (Serebro) *dan.* Sölv. *suecic.* Silfver. Hae et sequentes lamellae metallicae ob adulterationem, quam frequenter cum cupro subeunt, facile ex officinis exulare possunt, cum solummodo pilulae ornamenti causa iis obducuntur.

AURUM FOLIATUM.

Aurum purum, in laminas tenuissimas redactum, solis acidis muriatico-oxygenato et nitro-muriatico solubile.

BISMUTHUM.

Metallum durum, fragile, nitens, texturae lamellaris, album, leviter rubescens, igne leni liquescens et acido nitrico cum effervescentia solubile.

Not. 7. *Germ.* Wismuth, *gal.* Étain gris, Bismuth, *angl.* Tinglass. Bismuth. Pondus specificum 9,670–9,822. Reperitur in fodinis nativum, sulphure mineralisatum et oxydatum. Minera sulphurea Bismuthi dignoscitur a minera simili plumbi celeriori fusione posterioris, dum spirae cereae incensae admovetur. Minera Bismuthi arsenicalis exoritur fortuita mixtione amborum metallorum (*Fourcroy*). Vid. not. 443.

BOLUS ARMENIA, SEU RUBRA.

Argilla ex luteo-rubra, tactu pinguis et laevis linguae adhaerens.

Not. 8. Superstes ex pluribus terris argillaceis, quibus olim officinae pharmaceuticae obruebantur, vix in eis necessaria habenda. *Vis* adstringens sine dubio a ferro oxydato, quod immiscetur, pendet.

† *BORAS SODAE ALCALINUM.*

BORAX.

Ex sale Indiae nativo, TINCAL *dicto, olim* VENETIIS, *hodie* AMSTELAEDAMI, *depuratione obtinetur. Crystalli sint columnares, majores, semipellucidae, nitentes, non coloratae, saporis initio parum dulcescentis, dein ad amarum vergentis, ac subacris al-*

calini. Cum acidis non effervescat, et solutum ab affuso lixivio potassae nullum praecipitatum demittat.

Not. 9. Continet acidi boracici 34, natri 17, et aquae 47 partes. In India ex terris sevosis, quae acido boracico abundant, extractione et evaporatione elici verosimile est. Nominatur a Tibethanis pounxa, mypoun, houípoun. Aqua calore gr. 10 Th. R. solvit partes 12, fervida 6. *Vis:* mundificans. Partus dolores stimulare quidam volunt (*Stark*) *Usus. Stark* commiscet pulveres ex borac., nitratis potassae, 'et carbonatis magnesiae ana scr. j, et dari jubet omni semihora pulverem, doloribus ad partus diminutis, vel deficientibus, nec plethora nec spasmis contrariis. *Externe:* Linctus ex mell. rosar. unc. j et borac. dr. j — dr. jj in aphthis infantum et aliis eximius.

CALX.

CALX VIVA.

Terra alba e lapidibus calcariis, vel testis conchyliorum forti ustione parata. Sit caustica, aquam valide bibat, cum hac vehementer incalescat, ac in pulverem dilabatur, inque aëre libero fatiscat.

Not. 10. *Germ.* Lebendiger Kalk, *gall.* Chaux vive, *angl.* Quicklime. Aqua destillata solvit $^{1}/_{150}$. *Vis:* acris, exedens. *Usus*: Cum melle mixta in coxario morbo efficacissima fuit deprehensa (*Tissot*). *Caelius Aurelianus* jam membra resoluta calce viva aspersa fricari jubet. *Plenck* pastam condepsuit ex partibus aequalibus saponis veneti et calcis vivae ad naevos maternos delendos. Vicinis partibus, quae naevum ambeunt, emplastro adhaesivo pro hujus circuitu perforato, rite munitis, pasta deformi cuti imponitur. Intra 12 horas naevus, potissimum tuberculosus, in escaram transformatur, quae, suppuratione accedente, protruditur.

† *CARBONAS CALCIS NATIVUM PULVERULENTUM.*
CRETA ALBA.

Terra alba, sicca, friabilis, tingens, aquam bibens. Sit albissima, levis, non arenosa, acido nitrico frigido facile solvenda.

Not. 11. *Germ.* Weisse Kreide, *dan.* Kride, *suec.* Kalabastraee, *gall.* Craie blanche, *angl.* white Chalk, *belg.* wite Kryt, *ital.* Creta, *hispan. et lusitan.* Greda, *ross.* **МѢЛЪ** (Mjel). Ob partes heterogeneas ei immixtas merito proscribitur, atque conchis postponenda. *Vis:* antacida. *Usus:* in soda. Londinenses *mixturam cretaceam* (olim Julepum e creta) componunt ex cretae praeparatae unc. j sacchari purificat. dr. Vj arabici gumm. in pulv. trit. unc. jj aquae dest. libr. jj.

CUPRUM.
VENUS.

Metallum ductile, nitens, rufum, aeruginem ex aëre et aqua contrahens, flamma viridi ardens.

Not. 12. *Germ.* Kupfer, *dan.* Kobber, *suec.* Koppar, *gall.* Cuivre, *angl.* Copper, *belg.* Koper, *ital.* Rame, *hisp.* Cobre, *lusit.* Cobre, *polon.* Miedz, *ross.* **МѢДЪ** (Mjed). Pondus cupri specificum 7,788. *Vis:* Quamvis negare nollem, quod cuprum per se in ventriculo non edat effectum, illius corrosionem plerumque in illo et intestinis insecuturam cum *Drouardo* non refutarem. Puerum egomet ipse observavi, qui, deglutita moneta cuprea, diu et misere vexabatur, doloribus colicis atque dejectione cruenta. Usum igitur limaturae cupri (pro dosi dr. ß) butyro illinito inspersae

contra hydrophobiam rejiciendum esse censeo. *Usus.* Vasa ad varios usus domesticos destinata ex hoc metallo conformantur. Quod cum autem ipso aëre atmosphaerico satis cito oxydetur, omni cautione opus est, ne sanitati obsint. Mortui sunt plures, in instituto publico, ubi fila ducebant, cibo, in aheno cupreo cocto, venenati. Superficies aheni hinc inde colore viridi tincta inveniebatur (*Baumer*). Stanno igitur, quo vasa cuprea obducuntur, oxydationem superficiei metalli atque taliter omnem noxam arcere adnitimur. Securiora evaderent indumentis, quae a quibusdam ex argento, ferro et platina proponuntur. *Lafolie*, physicus rothomagus, vasis culinaribus cupreis cocula ferrea cum zinco incrustata substituere tentavit. *Antidotum.* Oxydum aut sal cupri ingestum plerumque ex magna parte emesi rejicitur, ipso metallo excitata, ita ut raro vomitoria requirantur, sed magis potu aquae tepidae copioso naturae conatus sublevari et praeterea acritas veneni butyro, oleis unguinosis, lacte, mucilagine quantum fieri potest obtundi debeant. Rejecta potiori massa, salium cupreorum particulas, quae restant, kalina et sulphuretum calcariae hebetiores reddunt, et magis innocuas.

FERRUM.

MARS.

Metallum griseo-coerulescens, magneti obediens. Ferri limatura venalis saepe cupro inquinata est, quod digestione cum ammonia, inde coerulescente, facile detegitur. Hinc limatura ab ipso Pharmacopoeo paranda est.

Not. 13. *Germ.* Eisen, *dan.* Jern, *suec.* Jern, *gall.* Fer, *angl.* Iron, *belg.* Yzer, *ital.* Ferro, *hisp.* el Hierro, *lusit.* Ferro, *polon.* Żelazo, *ross.* ЖЕЛѢЗО (scheljázo). Pondus specificum 7,606—8,166. Mirifice inter metalla eminet facilitate, qua principium electricum transmittit et qua attrahit magneticum. Nec omni sapore expers est, nec odore, quem

potissimum inter contrectationem exhalat. *Vis.* Merum ferrum interne sumtum non minus inefficax est quam cetera metalla, nisi prius oxydatum sit, aut cum acidis junctum, quamobrem ferrum limatum solutione indiget in ventriculo sub eructatione gasis nidorosi peragenda. Singulari modo hoc metallum fibrae irritabili amicum reperitur, illiusque agitatione sanguinis crasin inprimis cruoris compagem emendat, ita ut pallor cutis in gratum ruborem transmutetur. Hinc in cachexia virginum et obstructione viscerum inprimis lienis, si cum lentore laticis vitalis stipatur, et erethismus nervorum illi non contrarius sit, nec labes visceris, quasi specificum putatur. Dosis differt pro praeparati varietate. Lenissime agit in aquis soteriis martialibus. Inter connubia cum acidis praeprimis arrident ferrum aceticum et muriaticum. Sunt qui limaturae drachmas sex quotidie propinarunt, sed pessime. Vid. not. 409 et seq.

† *HIDRARGYRUM.*

ARGENTUM VIVUM SEU *MERCURIUS.*

Sit lucide splendens, globulis exacte sphaericis currens, aquam destillatam tritura non inquinet, ex vasculo vitreo altero in alterum saepius transmissum pelliculam non contrahat, et igne totum ac placide avolet.

Not. 14. *Germ.* Quecksilber, *dan.* Quecksölv, *suec.* Quicksilfver, *belg.* Kwikzilver, *angl.* Mercury, (Quicksilver) *gall.* Mercure, Argent vif, *ital.* Mercurio, Argento vivo, *hisp.* Mercurio, (Azogue) *lusit.* Azougue, Mercurio, *ross.* РШУШЬ (ЖИВОЕ СЕРЕБРО). Pondus specificum 13,568. Hydrargyrum parum aëre atmosphaerico oxydatur, celeriter autem triturationis adminiculo; oxygenium tamen sine difficultate deponit. Expanditur insigniter calore, nec minus frigore condensatur, quare barometrorum et thermometrorum tubis indicii causa includitur. *Vis.* Hydrargyrum est utilissimum remedium aeque ac venenum maxime virulentum. Variat ejus actio pro

constitutionis corporis atque irritabilitatis diversitate et natura praeparati. Dosis, alias minutissima, interdum et, ut mihi visum est, praeprimis in aegris febri laborantibus ptyalismum prolicere potest. Excitat argentum vivum, sat largiter ingestum, motus febriles (febrem mercurialem), tumefacit glandulas salivales, producit effluvium salivae, et reddit simul gingivas turgidas, atque halitum foetidum saporemque cupreum. Erumpunt in ore ulcuscula. Vacillant dentes, et ulcera, quae linguam internamque buccarum planitiem perrepunt, pessimum saepe induunt morem. Dyscrasia biliosa non raro manifestatur (*Tourtelle*). Agmen symptomatum claudunt, hydrargyro inconsiderate ingesto, tremor artuum, paralysis atque ipsa mors, ut in fodinis, ex quibus metallum explantatur, pluries fuit observatum. *Usus:* Inter omnia medicamina fere primum occupat locum mercurius in resolvendis obstructionibus. Ipsas exostoses, ne dicam oppilationes inflammatorias, potenter resolvit. Singulari ratione exstinguit praeterea virus syphiliticum. Usque ad hunc diem acriter disceptatum est de modo, quo hoc metallum agit in corpus humanum, et speciatim de illo, quo delet miasma venereum. Peculiariter partes vivas et potissimum systema vasorum absorbentium una cum glanduloso incitare, atque hoc incitamento secretiones atque excretiones permutare, a vero non abhorret. Non evacuatione materiae peccantis, aut decompositione illius in morbo gallico utilitatem afferre omnes hodierni fere arbitrantur. Nec oxygenio ex metallo attracto et in corpore extricato, cui plurimum tribuit in debellanda lue *Fourcroy*, vir quidem omni observantia colendus, solummodo confidendum esse, certo apparet ex usu acidorum, ceteroquin hic non plane negligendo, saepius inani, atque ex quantitate remedii minus parva, quam quod ex solo oxygenio mali profligatio sperari possit. Ut taceam de salubri connubio mercurii in sananda labe venerea cum diversis remediis e. g. cum ligno guajaci, sassaparilla, nucibus juglandis, cortice mezerei et aliis, opii mentionem faciendam esse puto, quod scilicet

multifarie favet actioni illius atque eam dirigit, retardat enim alvum, haud raro perturbatam, nimiam nervorum sensibilitatem in universo corpore, sicuti in praecordiis minuit, atque vehementiam medicamenti specifici et morbi pariter frangit (*Thuessink et Althof*). Cortex peruvianus aut simile medicamen acido galico abundans cum hydrargyro acidis nupto non misceatur, quoniam hoc acidum salia metallica decomponit, et cum metallis oxyda efficit, quae aegre dissolvuntur. Balnea tepida commode pluribus in casibus usui mercurii praeeunt, immo restauratio virium nutritione et roborantibus ante eum in singulis fit necessaria, etsi non plane negarem, ipsam venaesectionem, quam medici montepessulani quondam initio curae commendabant, interdum locum habere posse. Monente *Louvrier* autem curationem purgantibus inchoare reprobo, nisi forsan colluvies sordium illa exigat. *Usus*: Merum metallum a dr. jj — unc. j donec libr. j circiter fuerit ingesta, contra pertinacem alvi constipationem omni quadrante horae ingurgitatum vix unquam pondere faeces protrudit, sed stimulo, quem obtinet, partibus regulinis oxydatis, ut non solum plures suspicati sunt, sed etiam cadaverum inspectio, oxydationem globulorum metallicorum palam faciens evicit. Nec aqua fervida solvitur argentum vivum. Quae si igitur famam virtutis vermifugae nacta sit, libra j cum metalli unc. jj sub agitatione cum bacillo ligneo cocta, vel casui illam debet vel additamentis aliis, vermibus inimicis. Tam externe quam interne Hydrargyrum administratur. Pro usu interno praeparata metalli cum acidis facta in genere meris oxydulis praeferri debent. Quam maxime notandum est, parvas doses metalli in sananda lue securiores esse magnis et fortibus, ut corpus quasi paulatim familiaritatem contrahat cum stimulo remedii nullo modo mansueto. Externe vel fumigatione vel frictione cuti insinuatur mercurius. Fumigatio, quae totum corpus circumvolat, merito hodie negligitur (*van Hutten*). Topicam, quae si forsan necessaria ducatur, ipso ore exceptam sicuti frictionem methodo *Clareana* in bucca interna cum

mercurio dulci institutam ob vicinitatem pulmonum et systematis salivalis nocivam esse contendo. Ad coercendam salivationem, si inopinato aut copiose usui mercurii accedit, purgantia, aqua hydrothionica acidula, opium et aqua frigida assiduo faucibus admota conferunt.

† *MURIAS AMMONIAE.*
SAL AMMONIACUS.

Sal neuter ex acido muriatico et ammonia constans; albus, crystallis minutis, concretis, saporis salsi, in igne fortiori totus volatilis, et in aëre non deliquescens. Solutio illius chartam coeruleam vix tingat; affusione solutionis carbonatis potassae alcalini et muriatis barytae haud turbetur. Optimus haberetur AEGYPTIACUS; *paratur etiam bonae notae* AMSTELAEDAMI, *et in aliis* EUROPAE *regionibus.*

Not. 15. *Germ.* Salmiak, *dan. et suec.* Salmiaken, *angl.* Sal ammoniac, Salt of ammoniak, *gall.* Sel ammoniac, *ital.* Sale ammoniaco, *ross.* ПЕРЕЧИЩЕННЫИ НАШАШЫРЬ. Brunsvisense in Germania notissimum. Paratur Brunsvigae sine dubio ex cupro sulphurico cum ammonio carbonico (spiritu urinae). Viride, brunsvisensi separato, ammonium sulphuricum et natrum muriaticum congruo modo miscentur, et crystalli natri sulphurici et ammonii muriatici ex solutione frigida prodeuntes sigillatim evocantur.

† *MURIAS SODAE.*
SAL COMMUNIS, SAL MARINUS, SAL CULINARIS.

Sal neuter ex acido muriatico et soda constans, albus, saporis salsi, crystallis cubicis pellucidis, in aëre nec fatiscens, nec deliquescens.

Not. 16. *Germ.* Küchensalz, *dan. et suec.* Salt, *belg.* Zout, *angl.* Salt, *gall.* Sel commun, *hisp. et lusit.* Sal, *ital.* Sale, *ross.* ПОВАРЕННАЯ СОЛЬ. Inter fontes salinos Germaniae eminent luneburgenses et halenses. Aquae prioris libra civilis continet salis semuncias 9 $^1/_{16}$, posterioris libr. jj et unc. V (eine hallische Kanne) salis unc. Vjjj. Sal marinum et praesertim istud, quod prope littora in fossis paludosis collecta evaporatione condensatur, multis partibus adventitiis, sulphate magnesiae, muriate calcariae, aliisque foedatur. Constat sal culinare ex acidi muriatici 52, natri 42 et aquae 6. Solvunt aquae partes 2,5 unam natri muriatici. *Vis:* Erigit grato modo stomachi vires; abusus quidem proclivitatem ad crasin scorbuticam progignere videtur. *Usus:* vulgaris in culinis. Adduntur unc. j — jj clysmatibus domesticis. *Rush* praedicat sal commune in haemophtysi ut remedium paratissimum, nec injuria, oriatur sputum cruentum ex plethora, aut ex atonia. Porrigit probe comminutum ter de die a cochleari parvo sensim augendo dosin, usque ad cochlear magnum, et urgente necessitate, usque ad cochlearia duo. Sensum producit ardentem in faucibus, et sitim. Solutio salis culinaris conducit externe ad contusiones et sugillationes. Ut in aqua marina omni tempore aegri sanitatem, et valetudinarii robur recuperarunt, nostro aquae salinae, quae ex fontibus propullulant, aeque utiliter ad balnea adhibentur. (Soolbäder) *Medicina veterinaria.* Usus sal. comm. diaeteticus et therapeuticus bestiis cornutis domesticis inprimis omni aevo aeque salutaris habitus est. Suspenduntur fragmenta salis gemmae, ubi in promtu est pilis ovilium, ut oves pro lubitu ea lambant, et ubi desunt, dr. jjj pro qualibet ovi salis communis canaliculis insperguntur vel solae vel cum herbis aromaticis mixtae. Hoc modo praecaventur prae peste iis singulari. (Fäule) quam in pratis paludosis plerumque sibi contrahunt. Pecori bubulo et equis ipsis bis vel ter in hebdomade manipuli quidam salis culinaris utiliter pabulo immiscentur. *Enema commune* R. aquae calid. mens. j Sapon. commun. dr. jj Sal.

commun. unc. jß olei Lini, unc. jjj. Equo una vice injicitur (*Sick.*)

† *NITRAS POTASSAE.*
NITRUM.

Sal neuter, constans ex acido nitrico et potassa, crystallos offert prismaticas, hexangulares, apicibus pyramidalibus, itidem hexagonis, saporis acris, amari, refrigerantis. Eligatur purum, siccum, bene crystallisatum, cum substantiis inflammabilibus laete detonans, ac affusa solutione alcalina, terreas partes non, aut saltem parce deponens. Impurum habetur ex nitrariis in CALIDIORI EUROPA. *Fossile ex* INDIA ORIENTALI *inprimis ad nos adfertur et in propriis officinis* AMSTELAEDAMI *depuratur.*

Not. 17. *Germ.* Salpeter, *dan. suec. et belg.* Salpeter, *angl.* Nitre, salpetre, *gall.* Nitre, *hisp. et lusit.* Nitro, *polon.* Saletra, *ross.* СЕЛИШРА (Selitra). Haud dubie hoc sal formatur, dum axotum in tumulis, quos coqui nitrarii erigunt, oxygenium arripit ex atmosphaera. Nitras potassae purum constat ex acid. nitric. 33. kali 49 et aquae 18. Parte una aquae fervidae solvuntur partes duae nitri puri.

† *OXYDULUM ARSENICI ALBUM.*
ARSENICUM ALBUM.

Massa compacta, valde gravis, opaca, alba, fragilis, in fractura nitens, saporis acris subdulcis, summe venenata, aqua solubilis, prunis inspersa fumi albi specie avolans, et alliaceum spargens odorem, metalla polita huic fumo opposita macula alba inquinans; laminae cupreae candenti imposita, maculam relinquit nigram, vix delendam.

Not. 18. *Germ. belg. dan. suec. et angl.* Arsenik, *ital.* Arsenico, *gall.* Arsenic; poudre aux rats, *polon.* Arsenik, *ross.* МЫШЬЯКЪ (Müschjak, id est pulvis pro muribus). Regulus arsenici nec cum minera cobalti, quae arsenicum continet, et in Germania sub nomine Fliegenstein divenditur, nec cum minerà cobalti pura confundendus, constat ex lamellis splendentibus nigro-cinereis, pondere specifico 8,310. Oxydum arsenici, quod attractione oxygenii ex acido nitrico vel ex acido muriatico oritur, vehementiori erodendi natura, chemica affinitate aliisque attributis longe ab oxydulo hujus metalli differt. Pondus specificum oxyduli est 4,000-3,000. Partes 24 aquae frigidae ad gradum X Th. R. solvunt partem unam, et partes 15 fervidae eandem quantitatem. 80 partes spiritus vini fervidi recipiunt unam. Natura offert arsenicum cum sulphure varie conjunctum, *auripigmentum* scilicet et *realgar.* Prius continet nonam partem sulphuris, et centenae partes posterioris constituunt oxydi arsenici partes 84 et sulphuris partes 16. Nomine *Sandarach* insignitur, si aut nativa sua indole, aut leni igne ustum in ruborem vergit. *Arsenicum rubrum*, materia pictoria sat nota, est artefactum, quod a realgare differt majori sulphuris copia et arctiori cohaesione. Pertinet ad haec praeparata: *Arsenicum citrinum*, quod sublimatione cum parca sulphuris quantitate producitur. *Arsenicum fixum*, pessimum praeparatum, fit deflagratione arsenici albi cum nitro. *Vis* et *effectus:* Confitendum sane, arsenicum, vehementia, qua vitae humanae minitatur, omnibus remediis, quae materia medica offert, praeire, ejusque usum maxima attentione et circumspectione dignissimum esse. Nec ideo hic plenarie perhorrescendus est, ut ex recentiorum medicorum, qui fama excellunt, testimonio satis fideli apparet, nec ullus hodie sententia *Stahlii*, principis alioquin inter germanos medici, illud remedium probum artis professorem non decere, ab eo retineri poterit. Minutissima portio arsenici in forma pulveris ipsis adultis attulit necem. *Monro* enim memorat observationem *Duvali*, medici londinensis, qui virum

quarta grani parte, quam ab agyrta contra febrim intermittentem accepit, ereptum esse vidit (Samml. auserl. Abh. f. pr. A. XIII. p. 274). Metallum, nociva quantitate corpori ingestum, ardore in faucibus, oesophago et ventriculo praegresso, nisum vomendi, mox spasmos et dolores intestinales cum vomitu producit. Accedunt palpitatio cordis, constrictiones spasticae abdominis et pedum, cutis pruritus atque profluvia alvina, cruore permixta, quae simul odorem cadaverosum diffundunt. Pulsus debilis fit, facies collabitur. Membra miseri gravissime excruciati, post quam aliqua quiete fruitus est, nunc rigere incipiunt. Pectus opprimitur et ebullit. Pulsus recedit et vi vitali in intimis latibulis profligata, mors denique cladem componit. *Extispicium cadaveris.* Sectio cadaveris excoriationem tunicae villosae praesertim versus pylorum et inflammationem membranae subjacentis, saepius, non quidem semper, crassioris, offert (*Alibert Renault*). Apparent puncta rubra ab exsudante cruore pronata, et, veneficio lentius peracto, stases sanguineae in aliis visceribus, potissimum in hepate, occurrere solent (*Metzger*). Corpora hominum, nece arsenicali defunctorum, monente *Welpero*, diu duritiem mumiarum conservare, veterum observationibus ductus, vix credo. — Extrinsecus autem non minus funestum fit arsenicum quam intrinsecus. Cutim arrodit, et inflammat atque tam resorptione quam irritamento perniciem intus disseminat. Vapor arsenicalis pulmones laedit et fossores metallicos frequenter phthisi pulmonali tradit. Quicunque aufugiunt incautae materiae letiferae ingurgitationi varia labe languent, et praeter oedema paralysin et particularem et universalem sibi contrahunt. Nisi fallor, ex dictis patet, arsenicum primario systema nervosum concitare, mutationesque humorum effectus esse secundarios. *Modus utendi.* Principalem laudem acquisivit arsenicum, interne datum, in febribus intermittentibus et, externe applicatum, in carcinomate faciei, postquam hinc inde a medicastris jam pridem non infeliciter, licet multoties temere, fuit dispensatum. Medici, vario

infortunio prosperrima pericula evertente, ignotaque vera remedii indole, non parum titubabant in determinanda recta methodo arsenicum porrigendi usque dum *Jacobi*, *Fowler* et le *Febure* illam persecuti sunt, quam recentiores, vix non omnes, amplectuntur. *Solutio arsenici Jacobi.* R. Arsenici part. j kali part. Xjj aqu. dest. part. 168. Coquas mixtionem usque ad dimidii aquae consumtionem; solutioni refrigescenti pars aquae evaporatae iterum additur, et, ut melius conservetur, pauxillum spiritus vini. *Dosis* adultis gutt. XXX, infantibus guttulae Vj-XVj cum cochleare aquae diebus febris intermittentis intercalaribus hora septima matutina, tertia, sextaque pomeridiana, atque nona vespertina. Quo facto, asserente autore, conspicuum evadet, febrim post trium subinde etiam unius et dimidii unciarum hujus solutionis usum in fugam converti, ac si fortassis accessionum febrilium quidpiam rursus emerserit, hujus medicamenti uncia una adhuc propinata, iteratis prout res postulat vomitoriis et purgantibus morbum certo profligabit. In acutis febribus vero accessiones habentibus aut apoplexiam minitantibus creber assiduusque remedii usus, ut autor continuat, fere necessarius est. Notat porro inventor nec ante nec diu post remedii usum ullos angores, vomitus, cardialgiam aliaque symptomata in conspectum prodiisse. (V. Act. acad. mogunt. V. I, p. 222). 2. *Solutio Arsenici Fowleri.* R. Arsenici, kali carbonic. ana grana LXIV aquae dest. libr. semis, diger. in balneo arenae usque dum arsenicum perfecte fuit solutum. Solutioni refrigeratae adm. spirit. Lavend. composit. Ph. L. unc. ß et aquae dest. q. s. ut solutio ex libra j constet. Guttulae octoginta continent arsenici granum dimidium. Dosis infantibus biennibus bis in die gutt. duae, adultis toties gutt. decem et duodecim ($^1/_{16}$ gr. arsenici). 3. *Solutio Lefebure.* R. Arsenici gr. IV solv. in aquae communis dest. unc. XXXjj. *Dos.* quotidie cochl. magnum cum cochleare lactis et dr. ß syrupi capit. papaver. Inter formulas dictas *Fowlerianae* palma addicenda est, excitavit autem solutio haec, cum autor dosin ad guttas XX auxit,

tumultus graviores. Pretium divini remedii, corticis peruviani, tempore belli devastantis gallici omni die magis ingravescens, atque epidemia febrium intermittentium omnem fere Germaniam ejusque confinia percurrens, plures medicos eo perduxerunt, ut, exemplum majorum imitati, arsenicum in frequentiorem usum vocarent, penitiorique scrutinio subjicerent. Antesignanus est inter hos sagacissimus *Brera*, qui solutionem *Fowleri* paululum immutatam praescripsit. 4. *Solutio arsenici suasore Brera.* R. Arsenici albi dr. ß solv. in aquae dest. unc. VI adm. aquae cinnamom. simpl. unc. jj in quibus dissoluta est kali carbonici dr- ß. Reponatur mixtura per aliquot tempus in loco calido. Octo hujus solutionis unciae continent 4006-4008 guttulas; quaelibet guttula autem 76 partem grani unius kali arsenici. *Dos.* gutt. Vj-XV in aqua destillata. Inter usum mixturae suae *Brera* spatio quatuor annorum nunquam observavit levissima symptomata, quae vitae periculum portendunt, quod disertissime *Harles* confirmat, eadem aeque feliciter usus in nosocomio militari Erlangae instructo. *Pilulae arsenici Bartoni.* R. Arsenici albi gr. j opii gr. IV-Vj-Vjjj sapon. medicat. aut mellis q. s. ad formandas pilulas nr. sedecim. *Dos.* Intra horas XXIV tempore apyrexiae bis et ad summum quater, et quavis vice unam deglutiri jubet autor. $^3/_{16}$ partes grani plurimis aegrotis in qualibet apyrexia sufficiebant. Infantibus, qui pilulas non devorare solent, solutionem massae pilularis in mucilagine gummi mimosae apta dosi propinavit. Mel non adderem, cum arsenicum, quantulumcunque sit, exacuare potest, sed saponis copiam ob vim ejus mitigantem augerem. Quamvis quidem contradicere nollem aestimatissimo *Bartonio*, arsenicum in substantia certius febrim intermittentem opprimere, et quamvis egomet ipse pilulas has arsenico saponatas in casu pertinacissimo, qui cinchonae repugnabat, non sine optimo effectu dederim, solutiones arsenicales, et praecipue arsenatis potassae, vel sodae omnibus aliis compositionibus, praeferendas esse puto et contendo. Vir, febri quartana laborans, inscio *Foderé*, qui tres pilulas Bartonii

tribus vicibus assumendas praeceperat, novem una deglutit. Statim febri sanatus, diarrhoeam sustinuit per octo dies sine omni ceteroquin detrimento. Sicut usus arsenici in pulveris forma nunquam periculi expers haberi debet, quoniam oxydulum hoc membranis ventriculi agglutinatur, singulae doses hic morantur, atque hostiliter quasi et inopinato ex insidiis prorumpunt. Hoc assertum experientia quam luculentissime evincitur. Initio seculi decimi septimi pharmaceuta quidam pastillos, quorum singuli aequali parte arsenici et sacchari coctione formati granum unum arsenici continebant, arcani loco Parisiis publica autoritate divendidit. Plures aegroti ex usu horum pastillorum vomitus cruentos perpessi sunt, ita ut arcanum cito fama excideret (*Dionis*). Arsenata sodae et potassae aqua soluta optimas formulas saevissimi remedii largiuntur. Paratur arsenas sodae vel saturatione oxyduli arsenici cum soda, vel destillatione metalli cum nitrate sodae. Destillatione peracta restat arsenas sodae, cui paululum sodae adhaeret, crystallisationem non turbans. *Pearson* solvit grana sedecim sodae arsenicicae in libra una aquae destillatae (nominat solutionem in pharmacopoea georgiana aquam natri arseniati) et porrigit pro dosi aliquoties in die dr. j–jj aqua aut alio vehiculo congruo dilutas. Utilis est consuetudo, arsenico opium addendi, quod, si nomine uti licet, tanquam ejus corrector considerari potest. Collega aestimatissimus *Heineke* sequentem formulam in usu habet. R. Natr. arsenicici gr. Vj solv. in Aqu. menth. piper. unc. jj*ß* Aqu. cinnam. vinos. unc*ß* adm. Tinct. Opii simpl. dr. j. D. quater de die gutt. 40–50. — *Arsenicum fixum*, quod deflagratione nitri cum arsenico pronascitur, ob corrosivam indolem vix in usum externum verti potest. Multi jam antiquitus celebrarunt compositiones ex arsenico et sulphure. Ex meris, mixtionibus quae penitiori subactioni cedunt, pulvis *Pleneizii* ex arsenici alb. Myrrh. piper. long. terr. sigillat. rubr. ana dr. jj flor. sulph. unc. *ß* Bezoar. miner. dr. j de quo gr. Vj–Vjjj unam alteramve horam ante paroxysmum febris intermittentis in infuso flor. Sambuci aut Chamomill. dantur,

praecipue innotescit. (Act. et obs. med. p. 88). Audacissimus *Bernhardt* (chem. Vers.) dedit infantibus gr. iii, et adultis gr. sedecim arsenici rubri, quod ex partibus duabus sulphuris et una parte arsenici sublimatione paraverat, sine detrimento, nec aegri de alia re conquesti sunt, quam de ructibus nidorosis. Usus est hoc arsenico rubro in atrophia et febribus intermittentibus. *Usus externus arsenici.* Experientia teste applicatio arsenici externa non omni periculo exemta est. Laudatur arsenicum externe in cancro faciei. *Pulvis Cosmii sive Bernhardi.* R. Cinnabar. dr. jj Ciner. solear. detrigat. ustar. gr. Vjjj sanguinis dracon. gr. Xjj Arsenici alb. gr. XL. Portio, qua mali ambitus indiget, pauxillo aquae in pultem redacta, ope penicilli cancri superficiei crassitie grossi sive unguis illinitur, atque dein agaricus imponitur, aut aliud tegumentum naturae remedii accommodatum. Diebus aliquot praeterlapsis eschara pronata secedit et ulcus, quod obtegerat, naturali vigore apparet. (*Theden. Schneider.*) *Unguentum Hargens.* R. Arsenici alb. gr. IV Butyr. recent. non saliti dr. Vj, cerae alb. dr. jj exact. misc. Hoc unguentum vel pulvis simplicior ex cinnabaris dr. jj et arsenici gr. XL loco pulveris Cosmii inconcinne compositi adhiberi possunt. *Aqua arsenici*, quae fit solutione arsenici fixi, *liquor arsenici fixi* ei persimilis et *butyrum arsenici*, quae fit solutione arsenici in acido muriatico concentrato enormi corrosionis macula notantur. Et *magneti arsenicali*, materiei e rubro-fuscae, ex colliquefacto cum aequali sulphuris et antimonii portione arsenico leni igne commixtae, quae *emplastro magnetico* olim inserebatur, interdum discriminis nota inusta est (*Feldmann*). *Antidota.* Cura veneficii arsenicalis emetico citissime est instituenda. Vir, qui inconsiderate unciam unam arsenici loco sulphatis sodae deglutiverat, emetico statim propinato certa morte ereptus est. (*Koppii* Jahrb. der Staatsarzneik. II B.). Nos igitur dolere oportet, medicos plures, ut ipse in casu, qui me maximo moerore affecit, observavi, soli usui mucilaginosorum in periculo ab arsenico assumto

avertendo insistere. Praemisso emetico sapo laudatur. *Solutio saponis.* R. Sapon. medicat. vel communis lib. j solv. in aqu. commun. aut dest. libr. IV. D. vasculatim. Calide sumatur quolibet tertio horae momento, ita ut circiter intra duas horas haec portio ab adulto epotetur, sapore nauseoso solutionis frustulo sacchari masticato dissipato. Infantibus eodem tempore saltem libra dimidia, et, si fieri potest, libra una ingeritur. Impeditur saponis potu adhaesio veneni in tunicis ventriculi, harumque corrosio. Vomitum ciet, et evacuat. Protrahuntur postea evacuationes alvinae solutione saponis dimidio aquae diluta et continuata. In auxilium simul vocatur aqua hydrosulphurata cum clysmatibus et fomentis. *Medicina veterinaria.* Mirum est, quantam copiam arsenici equi, ut pisces, sine noxa devorare possunt. Ubi vermes omnibus aliis anthelminticis non cedunt, optime conducit arsenicum, a dosi refractissima drachm. unius adhibendum, quo equi, vermibus ventriculi (subinde millenis) laborantes, nullo modo laeduntur. E contrario hilares fiunt et radicitus curantur (*Tolnay*). Equo coryza maligna infecto, egometipse dedi arsenici drach. Xjjj a drachma una inchoans, et omni alterna die drachmam dimidiam addens, antequam animal vita ereptum est, atque dissectione, qua nulla gangraenae indicia apparuere, nondum in apricum positum est, an mors morbo aut veneno fuerit adducta. Bolum composui ex arsenico cum farina secalina et aqua, qui equi faucibus sat bene intruditur. *Feron* proponit massam in coryza equorum maligna ex Opii unc. j arsenici dr. j sulphur. unc. Vjjj Theriac. q. s. ut forment. bol. octo. Luce clarius est, dosin arsenici in his bolis augendam esse, si quidem effectum exinde sperare velimus.

† *OXYDUM CUPRI PER ACIDUM VEGETABILE.*

AERUGO, SEU VIRIDE AERIS.

Sit oxydum purum coloris ad coeruleum vergentis,

siccum, nec in libero aëre deliquescens, nec saporis salsi, ac totum acido sulphurico solubile.

Not. 19. *Germ.* Grünspan, *dan.* Kobbergrönt, *succ.* Koppargrön, *belg.* kopergroen, *angl.* verdi greace, *gall.* vert de gris, *ross.* ВЕНЕЦЯНСКАЯЯРЬ. Hoc oxydum cupri cum tartrite et acetite cupri mixtum est. Montepessulanum optimum. *Usus* externe v. not. 1.

OXYDUM FERRI NATIVUM. HAEMATITES LAPIS.

Oxydi ferri dives minera, in solidis massis libris tenuibus radiata, tritura rubra.

Not. 20. *Germ.* Blutstein, *gall.* hématite, *angl.* bloodstone. Usus plane eviluit, ita ut hoc oxydo sicut rubrica et aetite in officinis non indigeamus.

OXYDUM COBALTI CUM TERRA SILICEA. SMALTUM.

Oxydum cum terra silicea vitreum, fusum, coeruleum in pulverem tenuissimum tritum.

Not. 21. Cum pharmacopoeae ista solum remedia enumerare debeant, quae plurium et optimorum consensu in arte salutari exercenda non superflua censentur, ne pharmaceutae in munere perfungendo inanes molestiae creentur, cum series medicaminum nullam mercem alias in pharmacopoliis vendibilem in posterum includit, quae a medicis negligitur, non concipio, quare smaltum censui medicaminum sit adscriptum.

OXYDUM MAGNESII NIGRUM NATIVUM. MAGNESIA NIGRA.

Oxydum ponderosum, fragile, inquinans, texturae

fibrosae; eligatur atrum, quod, igni impositum, nullum naribus percipiendum halitum emittit. Vitetur pulveratum, quod venale prostat, utpote alienis interdum adulteratum.

Not. 22. *Germ.* Braunstein, *dan.* Bruunsteen, *suec.* Brunsten, *belg.* Bruinsteen, *angl.* manganese, *gall.* manganèse, *ital. hisp. et lusit.* manganesia, *ross.* МАРГАНЕЦЗ (Marganezi). Pondus specificum 6,850. Metallum nec odore nec sapore conspicuum, ferro, baryta, calce et aliis mixtum reperitur. Attractione oxygenii atmosphaerici a solo phosphoro superatur, quod vero affinitate chemica cum diversis corporibus communicat. Oxyda, quae cum acidis format, plus minusve amara sunt, et acerbiuscula. *Vis:* Murias manganesii glandulas salivales excitare, et earum excretionem promovere visum est. *Usus: Kappius* solvit acetitis manganesii scr. ij in aqua dest. unc. iij dosis omni bihorio dimidium cochlearis. v. murias manganesii. *Grilleus* observans, homines, qui manganesium effodiunt, a morbis cutaneis immunes esse, et iis affectos celeriter sanari, utiliter cuti infricandum curavit unguentum ex manganesio et axungia porci in tinea capitis, herpete et in scabie hominum et brutorum. *Kappius* confecit simile ex sulphatis manganesii par. j et axungiae porci unc. j. Egomet ipse maculas herpeticas pulvere manganesii optimo cum effectu conspersi, si unguenta, ut accidit, cum cute minus familiariter concordabant.

† *OXYDUM PLUMBI CARBONATUM*, PER *ACIDUM ACETOSUM.*

CERUSSA.

Oxydum valde ponderosum, albi coloris. Cum oleo lini in pastam redactum, totum in metallum poterit reduci. Adulteratio cum creta per acidum muriaticum examinetur.

Not. 23. *Germ.* Bleiweiss, *belg.* Lootwit, *angl.* white lead, *gall.* blanc de plomb, *ross.* БѢЛИДЫ. *Usus*: externe in emplastris et unguentis. Pessimum cosmeticum maleque inspergitur excoriatae cuti infantum.

† *OXYDUM PLUMBI RUBRUM.*

MINIUM.

Oxydum laete rubrum; sit pulvis subtilissimus, valde ponderosus, coloris, si ad chartam albam teratur, nonnihil flavescentis; cum pinguedine totum in metallum reducatur, totumque coctione in aceto solvatur.

Not. 24. *Germ.* Mennige, *belg.* Menie, *angl.* red lead. *gall.* Minium. Possessores fabricarum chemicarum pulchrum ruborem hujus praeparati saturnini cauta refrigeratione in ipso furno potissimum efficere verosimillimum est. (*Fourcroy*). *Usus*: externe ad emplastra et unguenta.

† *OXYDUM PLUMBI SEMIVITREUM.*

LITHARGYRIUM, LITHARGYRUM, LITHARGYRUS.

Oxydum a depuratione metallorum nobilium residuum, flavescens, squamosum, ad tactum pingue. Rejiciatur quod, cum ammonia digestum, subcoeruleum evadit.

Not. 25. *Germ.* Bleyglätte, *belg.* Lootglans, *angl.* Litharge, *gall.* Litharge, *ross.* ГЛЕТЪ. *Usus*: externe ut in antecedentibus.

OXYDUM ZINCI.

NIHIL ALBUM, POMPHOLYX.

Oxydum, quod durante zinci reductione et cupri

flavi praeparatione sublimatur, leve, vix cohaerens, album, insipidum, ac inodorum. Sit acido sulphurico frigido plane solubile.

Not. 26. *Germ.* weisses Nichts, *belg.* kleimei, *angl.* Cadmie, *gall.* Cadmie. Hoc oxydum exactius paratur ab ipso pharmaceuta et superfluum.

OXYDUM ZINCI NATIVUM.
CALAMINARIS LAPIS.

Oxydum cohaerens, ponderosum, compactum, potissimum oxydo ferri inquinatum, cinereum, in luteum, flavum, fuscum vel rubrum vergens.

Not. 27. *Germ.* Gallmey, *belg.* Kalmei, *angl.* Calamine, *gall.* Pierre calaminaire. De hoc oxydo idem valet, quod de antecedente dictum est.

† *PETROLEUM BARBADENSE.*

Bitumen fluidum, flavum, aut rubescens, succinei odoris, saporis acris, spiritu vini non solubile. Distinguendum a PETROLEO NIGRO, *quod spissius est, et gravius olet.*

Not. 28. *Germ.* Steinöl, *angl.* Pétrol, *gall.* Pétrole. Pondus specificum naphthae petrolei 0,708 communis 0,847-0,854. Barbadense in Anglia usitatissimum. Nec in aqua nec in spiritu solvitur. *Vis* diuretica, anthelmintica. *Usus.* In Aegypto agyrtae ea contra taeniam adhibent. In phthisi ulcerosa rectificatum a guttis X-XIV cum saccharo datum est (*Hofkens van Courcelles*). Aliorum sententia aegri eo molestantur propter nimium calorem, quem excitat, (*Camper*). *Externe* unguentis anthelminticis admiscetur. Pernionum inflammationem saepius mitigavit.

PLUMBUM.

SATURNUS.

Metallum ductile, molle, nitoris lividi, fugacis, odoris, si fricetur, peculiaris.

Not. 29. *Germ.* Blei, *dan.* Blye, *suec.* Bly, *belg.* Bly, *angl.* Lead, *ital.* Piombo, *hisp.* Plombo, *lusit.* Chumbo, *polon.* Olow, *ross.* СВИНЕЦЪ (Swinez). Pond. specif. 11,352: de salutari et nociva qualitate hujus metalli vid. not. 2.

STANNUM.

JUPITER.

Metallum ductile, album, coloris fere argentei, molle, cum aliquo stridore, flexile. Ad usus pharmaceuticos optimum est, quod ex *Malacca* et *Banca* adfertur. Prius titulo *tin in inktkokers*, posterius massis magnis ponderosis prostat. Vitandum, quod his in regionibus artifices ad utensilia, culinis destinata, magno sanitatis detrimento cum plumbo miscent. — Vitandum etiam *Anglicum*, licet purius, cupro tamen et bismutho inquinatum.

Not. 30. *Germ.* Zinn, *belg.* Tin, *dan.* Tin, *suec.* Ten, *angl.* Tin, *gall.* Étain, *ital.* Stagno, *hisp.* Estanno, *lusit.* Estanho, *polon.* Cyna, *ross.* ОЛОВО (Olowo). Pondus specificum 7,164. Nomen *tin in inktkokers* (stannum in lagenis atramentariis) a figura glebarum stannearum pyramidali et colore earum griseo desumtum est. Stannum anglicum, quod dicunt grain-tin, purissimum habetur (*Hildebrandt*), nec autem id quod in massis exportatur (Block und Stangenzinn, common-tin). Ex admixtione arsenicali autem vix periculum imminet, quoniam minima quantitate $^1/_{80}$, $^1/_{100}$ scilicet arsenicum stanno metallice immixtum

est, ejusque vis stanno coercetur. Experimenta denique probarunt, massam metallicam ex sedecim partibus stanni unaque arsenici nullum damnum intulisse (*Bajen et Chartard*). *Usus:* contra taeniam in pulvere et electuario. Datum est in pulvere quater et sexies quotidie per quatuordecim dies et plures, interposito omni quatriduo purgante sine omni noxa, et cum exoptato effectu (*Monro*). Acta edinburgensia sex drachmas prima die, altera tres, tantumdem tertia deglutiendas praecipiunt, quarta vero cathartico alvum ducendam. Et oxydum stanni usu venit. *Antihecticum Poteri* (Bezoardicum joviale) non inefficax certe, hujus generis est, et oxydo stibii junctum. *Dosis* gr. V-XX. Parabatur ex stibii p. j stanni p. jjj et kali nitrici p. IX detonatione. *Alibert* oxydum stanni purum, quod fusione metalli oritur (la potée d'Étain) eadem dosi aegris dedit, qua antihecticum praescripsit, nempe gr. X. An murias stanni corrosivum, suadente *Marco*, praxi medicae unquam salutiferum erit, periclitationes cautae in posterum docebunt. In animalibus institutae deterrent, aut, si quis mavult, ad ejus usum invitant (*Alibert*). — Vasa ex stanno, quod cum plumbo adulteratum est, damna sufflammant, et eo facilius, quo magis caloris gradus, et cibi natura oxydationem metallorum accelerant (*Lampadius*).

† *SUCCINUM.*
AMBRA FLAVA.

Bitumen solidum, fragile, flavum, rubrum, aut albescens, in fractura aequabile, sub tritura in pulverem grati odoris abiens. Optimum flavum, aut citrinum, pellucidum, prunis injectum liquefit et grato odore deflagrat.

Not. 31. *Germ.* **Bernstein**, *belg.* **Barnstein**, *dan.* **Bernsteen**, *suec.* **Bernsten**, *angl.* **yellow amber**, *gall.* **Succin**, **ambre jaune**, *ital.* **Succino**, **ambra gialla**, *hisp.* **Succino**, *lusit.*

Ambar, *polon.* Bursztyn., *ross.* ЯНШАРЬ (Jantar). Ob praeparata, quorum utilitas non plane in dubium vocari potest, in officinis prostat, quod praeterea suffimigiis addere longo more sancitur.

† *SULPHAS ACIDULUM ALUMINAE.*
ALUMEN CRUDUM, SEU *VULGARE.*

Sal adstringens, in recessu dulcis, constans praesertim ex acido sulphurico et alumina. Sit album, semipellucidum, haud coloratum, in massis majoribus crystallisatum, in aqua totum solubile, et in igne in massam albam ac spongiosam intumescat.

Not. 32. *Germ.* Alaun, *dan. et suec.* Alun, *belg.* Aluin, *angl.* Alum, *gall.* Alun, *ital.* Allume, *hisp.* Alambre, *lusit.* Pedrahuma, *polon.* Halun, *ross.* КВАСЦЫ (Kwaszu). Alumen est sal triplex acidulum ex alumina, kali et acido sulphurico. Partes viginti aquae calore gr. X. Th. R. solvunt partem unam aluminis. Aqua fervida recipit tria quadrantia ponderis sui, quae autem post refrigerationem ex parte deponit. Alumen venale continet sulphatis aluminis 0,49 sulphatis potassae 0,07 aquae 0,44. (*Vauquelin*). *Vis*: copiose ingestum nauseam creat. Vis antiseptica hodie valde dubia. *Usus* in diarrhoei satque aliis se — et excretionibus a debilitate abnormibus e. g. haemorrhagia passiva, seminis involuntaria emissione; in criticis profluviis atque violenter prorumpentibus damniferum. *Dosis* a quibusdam granis usque scr. j (*Cullen*). *Helvetius* dedit pro dosi dr. ß immo unam initio omni bihorio, dein omni quadrihorio per quindecim dies (v. ej. traité des maladies T. I. 1734. p. 410). *Pulvis stypticus* anglorum ex sanguinis dracon. dr. jj et aluminis semuncia componitur, et usque ad scr. j porrigitur. (Ph. Ed.) *Pilulae aluminis Helvetii* formantur ex massa fusione aluminis unc. jj et sanguinis dracon. unc. ß in cochleare ferreo coeunte. Dosis usque ad drachmam sensim augetur.

Rejiciendas esse credo, cum alumen vi ignis corrosivam naturam nactus est. In prolapsu intestini recti *Helvetius* suppositoria ex alumine et mucilagine Gummi Tragacanthae longitudine et crassitie digiti compingit, quae aeger duas aut tres horas retinere connitatur. Fomentato antea aliquoties intestino recto solutione sulphatis aciduli aluminae vespertino et matutino tempore usque ad perfectam partis corroborationem ano inducit. Contra haemorrhagias externas idem autor laudat solutionem aluminis saturatam. Opium aliquoties auget vim aluminis eximie. *Aqua ophthalmica aluminis.* R. alumin. dr. j aqu. dest. unc. IV. Albumen additum plerumque molestam palpebrarum conglutinationem producit.

SULPHAS BARYTAE.

SPATHUM PONDEROSUM.

Sal medius terrestris, ex acido sulphurico et baryta, seu terra ponderosa, constans, nativus, ponderosus, fragilis, lamellaris, nitoris vitrei, aqua non solubilis. Eligatur candidum, sine particulis adhaerentibus metallicis.

Not. 33. *Germ.* Schwefelspath, *gall.* Spath pesant, *angl.* ponderous Spar (Cawk), *ross.* ТЯЖСЛЫИ ШПАШЪ. Baryta sulphurica Ph. boruss. In metallifodinis Hercyniae, Saxoniae aliisque venas implet. Spathum ponderosum purissimum in Germania Freybergae occurrit. (*Jack*). *Usus.* Separatur ex eo terra ponderosa, ut ex hac componatur murias Barytae. V. not. 390. Sulphas Barytae ipsum omni in corpus animale efficacia caret, quamvis carbonas Barytae, carbonate potassae vel ex illo conflatum, vel sub nomine *Witherites* nativum plurimis animalculis ut muribus aliisque funestum fuerit deprehensum (*Watt*).

† *SULPHAS CUPRI.*

VITRIOLUM COERULEUM, VENERIS, CUPRI, SEU CYPRIUM.

Sal medius metallicus, ex acido sulphurico constans et oxydo cupri, pulchre coeruleus, vel sapphirinus, saporis acris, austeri, nauseosi, metallici, in aëre libero ad superficiem albescens, non flavescens.

Not. 34. *Germ.* blauer Kupfervitriol, schwefelsaures Kupfer, *dan.* blaae Vitriol, *belg.* Koppervitriool, *angl.* blue Vitriol, *gall.* Vitriol bleu, *ross.* СИНІЙ КУПОРОСЪ. Hoc sulphas et sequens emtitium, cum nunquam a medicis, nisi ab ipso pharmaceuta praeparata sunt, adhiberi debent, merito ex pharmacopoeis relegantur; omnia enim praeparata, quae in officinis medico offeruntur, quam maxime pura sunto et incorrupta. Vid. not. 408.

† *SULPHAS FERRI.*

VITROLUM VIRIDE, MARTIS, SEU FERRI.

Sal medius metallicus, ex acido sulphurico et oxydo ferri constans, coloris viridis, saporis adstringentis, crystallis rhomboïdalibus, vel hexaëdris. Praeter ANGLICANUM VULGARE *prostat* VITRIOLUM HUNGARICUM *et* ROMANUM, *sed ad usum medicum non adhibeatur; a Pharmacopaeo hic sal paretur, cum venalis impurior esse soleat. Vid.* SECT. 2

Not. 35. *Germ.* Eisenvitriol, schwefelsaures Eisen, *dan.* Grön Vitriol, *angl.* green Vitriol, *gall.* Vitriol vert, *ross.* ЗЕЛЕНОЙ ИЛИСА ПОЖНОЙ КУПОРОСЪ. Vid. not. 414.

† *SULPHAS MAGNESIAE.*

SAL CATHARTICUS AMARUS, SAL ANGLICANUS, SAL EBSHAMENSIS.

Sal neuter, ex acido sulphurico et magnesia constans, albus, crystallis columnaribus, saporis acris, amari, aqua totus solubilis, ab alcalinis turbandus, in aëre libero deliquium non patiens, nisi murias magnesiae illi adhaereat, qui sal est valde acer et avide aquam atmosphaerae attrahit. Quo ergo siccior sal catharticus, eo melior habendus. Depurationem vide SECT. 2da.

Habetur ex lixiviis ultimis, post coctionem salis culinaris residuis, in Anglia et apud nos.

Not. 36. *Germ.* Bittersalz, schwefelsaure Talkerde, *dan.* Engelsk Laxeersalt, *angl.* Bittersalt, *gall.* Sel amer. Purum sulphas magnesiae continet acidi sulphurici 0,33. Magnesiae 0,19 aquae 0,48. Sal amarum, quod hodie sub nomine salis anglici ex Britannia nobis advehitur, ex aqua marina conficitur. Separato crystallisatione primum sale communi, additur colcothar. Acidum sulphuricum in hoc latens ferro adminiculo coctionis relicto, magnesiae ambit consortionem, salemque praebet amarum, crystallisatione condensandum. Continet hoc tantumdem muriatis potassae, quod vel cum copiosa crystallisationis aqua intrat, vel externe adhaeret, ita, ut facile in aëre atmospherico deliquescat. In Gallia sal, quod a Glaubero nomen fert, perturbatione crystallisationis in minuta redigitur spicula et pro anglico divendi solet. Solvitur eadem aquae quantitate, calore gr. X. Th. R. *Vis:* purgans, diluens. *Dosis* dr. j usque ad unc. j et ß. Aqua Saidschützensis naturaliter abundat sulphate magnesiae. Librae viginti civiles colligunt gasis carbonici cubos pollicares 14 $^{7}/_{11}$ magnesiae gr. 45 $^{1}/_{11}$ calcariae 16 $^{9}/_{10}$ sul-

phatis calcariae gr. 89 $^{1}/_{11}$ sulphatis magnesiae gr. 3120 $^{5}/_{11}$ muriatis magnesiae gr. 79 $^{1}/_{11}$ (*Bergmann*). Murias magnesiae admixtum, monente *Monro*, auget vim laxantem reliquarum partium, quae hanc aquam mineralem constituunt. *Medicin. veterinar.* Hujus salis plures librae equis datae nullam, alvi dejectionem produxerunt.

† *SULPHAS SODAE.*
SAL MIRABILIS GLAUBERI, SAL CATHARTICUS GLAUBERI.

Sal neuter, ex acido sulphurico et soda constans, albus, semipellucidus, crystallis majoribus prismaticis; saporis mox refrigerantis, dein amari, aquae facile solubilis; solutione limpida ab alcalicis non turbandus, in igne nec detonans, nec crepitans.

Not. 37. *Germ.* Glaubersalz, schwefelsaures Natrum, *angl.* Salt of Glauber, *gall.* Sel de Glauber. Constat ex acidi sulphurici 0,27, Sodae 0,15 aquae 0,58. Una pars sulphatis sodae solvitur in quinque partibus aquae, calore gr. X. Th. R. Hic sal, diversa via in laboratoriis chemicis fabricatus, nec lucri causa omni tempore securissima, partibus alienis interdum et nocivis inquinari potuit. Inter emtitium sincerrimus est is qui ex salinis provenit. Nec flavo, nec glauco, nec viridi sit colore. Aëri expositus fatiscit in pulverem albiusculum, aqua crystallisationis avolante. Loco crystallorum dimidium aut sesquitertiae partes pulveris hujus pro dosi sufficiunt. Sal aperitivus Fridericianus, sal thermarum Caroli V et sal Sedlicensis, quoad maximam partem ex sulphate sodae conflantur. *Vis.* Sine agitatione vasorum calefactante laxans, ut antecedens. *Dosis* dr. j-unc. j. Habent quamplurimi in quotidiano usu, ob pretii vilitatem et ob falsam opinionem de mirabili virtute remedii ab ejus fabricationibus perperam divulgatam, solutiones hujus salis, ast plenaria ventriculi atonia, ut aliquoties observavi, suae temeritatis poenam luere solent.

† *SULPHAS ZINCI.*
VITRIOLUM ALBUM, VITRIOLUM ZINCI.

Sal medius metallicus, constans ex acido sulphurico et oxydo zinci, albidus, saporis adstringentis, in massis majoribus non crystallisatis vulgo prostans. Venale plerumque ferro aliisque metallis inquinatum, hinc ad usus pharmaceuticos paretur. Vid. SECT. 2da *Sulphas zinci.*

Not. 38. *Germ.* Weisser Vitriol, schwefelsaures Zink. *angl.* white Vitriol, *gall.* Vitriol blanc. Cum sulphas zinci venale pro usu medico dispensari, sine nequitiae specie, vix possit, arbitrio pharmaceutae relinquatur, an commercii causa in vita communi illud praesto habere velit. V. not. 430.

† *SULPHUR.*
SULPHUR VULGARE.

Cylindri solidi, citrini, vel flavo-viridescentes, igni expositi flamma coerulea ardentes, vapore acido, suffocante. Igne vasis clausis sublimati FLORES SULPHURIS *constituunt, qui probe loti* SULPHUR DEPURATUM *praebent.*

Not. 39. *Germ.* Schwefel, *belg.* Schwavel, *dan.* Svovel, *suec.* Svafvel, *angl.* brimstone, *gall.* Soufre, *ital.* Solfo, *hispan.* Azufre, *lusit.* Enxofre, *ross.* CѢРА (Sera), *polon.* Siarka. Pondus specificum sulphuris nativi 20,332. Sulphur, corpus peculiare, ore detentum non plane insipidum, comburitur cum odore ingrato, et, dum fricatur, nasum paululum ferit, cuti diu adhaeret, et gase hydrogenico in tetrum foetorem mutatur. In aqua non solvitur. Arsenicum sulphuri admixtum esse apparebit, si residuo ex detonatione partis unius sulphuris et quatuor partium kali nitrici aqua

destillata excepto et filtrato, solutio saturata nitratis argenti admiscetur, et arsenicum rubicunde in eo fundum petit. *Vis.* Fuere, qui effectum, quem in corpore humano producit, negarunt. Interne sumtum cum sudore odorem suum communicat. Faeces ex eo foetidiores fiunt, et ornamenta argentea in corpore gesta nigrescunt. Sanguinis praeterea motum stimulat et secretiones promovet. Alvum laxat, scabiem sanat. *Usus.* In catarrhis inveteratis omni tempore praedicatum est, atque a nonnullis in arthritide et rheumatismo (*Barthez*). In haemorrhoidibus a pluribus ut specificum quasi celebratur. R. Sulph. depur. scr. j kali sulphuric. dr. ß — scr. jj flaved. Art. Aurant. gr. jj m. f. pulv. Dosis pulv. j matutino tempore (*Weikard*). Interne tantum sumtum, si unquam psoram sanaverit, certissime tarde votis cessit. Externe quidem inter remedia antiscabiosa primarium occupat locum. *Unguentum sulphureum.* R. Sulphuris unc. jjj axung. porc. q. s. Inter quatuor dies ad regionem brachii, inguinum, et genu matutinis et vespertinis horis infricetur. (*Fritze* in ejus Annal. des klinisch. Instituts in Berlin. H. I.). Huic massae muriatis ammoniae dr. jj addi jubet ante dictus medicus. Multorum cuti autem hoc additamentum obversatur, pustulas elevans. *Horn* in nosocomio berolinensi, quod Charité dicunt, usitatur jam demum prosperrime unguento ex sapone viridi et sulphure ob pretii vilitatem, quod nec vitupero in pauperibus, et in eis, qui parum illo nauseantur, nec opinor, sententiam *Bruckneri* (Mecklenb. gemeinn. Bl. B. III) linteum sapone viridi lavatum cum sudore hominum pediculos generare, ejus usui obstare, cum eam erroneam esse putem, et combinatione saponis istius cum sulphure progeniem pedicularem magis evitari, quam promoveri mihi fere persuadeam. *Medicina veterinaria.* Medici veterinarii communiter addunt sulphur pulveribus et electuariis, quibus in morbo glanduloso equorum (*Druse*) utuntur. *Pulvis Kerstingi contra morb. glandul. equor.* R. Rad. Pimpinellae-Vincetoxic.-Angelic.-Gentian. ana unc. jj Bacc. Juniperi unc. jjj Hb. marrub.

alb. — Absinth. ana mp. jjj. Sulphur. comm. libr. j. Dosis unc. ß mane et vesperi pabulo inspergenda. *Electuarium Kerstingi contra morb. gland. equor.* R. Rad. Gentian. rubr. unc. jjj Sulph. commun. libr. ß, placent. semin. Lini libr. j solut. Sapon. in aqua q. s. ut f. Elect. Illinatur linguae animalis mane et vesperi cochl. j. *Unguentum Sickii contra scabiem equorum.* R. Butyr. non saliti libr. jj sulphur. unc. jj. Aluminis unc. j, olei Terebinth. unc. j. Infricatur partibus scabiosis. Duobus aut tribus diebus praeterlapsis, et ulcusculis psoricis nondum exsiccatis, animal lavatur ubertim cum liquore corrodente, qui sequenti modo paratur. R. Fol. Tabac. communis convolut. libr. jjj coqu. cum aqu. Mens. X per hor. dimid. Per pannum colat. adm. muriat. ammon. unc. jj, acid. sulphuric. concentr. unc. j (*Sick*). Vix notare debeam acidum sulphuricum murias ammoniae hic esse decompositurum.

† *SULPHURETUM HYDRARGYRI RUBRUM.*

CINNABARIS FACTITIA IN MASSIS.

Praeparatum hoc in massis ingrediatur officinas, a Pharmacopaeo in pulverem redigendum. Sint hae massae compactae, texturae crystallinae, obscuri ruboris, friabiles et igne forti plane avolent. — Carboni ignito inspersa cinnabaris odorem spargat sulphureum, nec resinosum, nec alliaceum; flamma ardeat laete coerulea, neutiquam rubra.

Not. 40. *Germ.* Zinnober, *angl.* Cinnabar, *gall.* Cinabre. Cinnabaris nativa commercii causa in officinis prostare potest, at medicaminis loco non adhibeatur, nisi ab ipso pharmaceuta parata fuerit. *Usus.* Ut suffimentum raro hodie adhibetur.

† *SULPHURETUM STIBII NATIVUM.*
ANTIMONIUM CRUDUM.

Substantia ponderosa, solida, splendens radiis, seu striis crystallinis splendentibus ex coeruleo griseis; in igne liquescens, odorem sulphuris accensi spargens, et tota tandem avolans.

Pars superior coni, vel placentae, e mineris eliquatae, spongiosa, levis, impura et parum metallici habens, rejicienda.

Not. 41. *Germ.* Spiessglanz, *dan.* Spidseglas, *suec.* Spitsglas, *belg.* Spiesglas, *angl.* the Antimony, *gall.* Antimoine, *ital. hisp. et lusit.* Antimonio, *polon.* Szpiglas, *ross.* СIОРЬМА. Stibium sulphuratum nigrum Ph. Boruss. Pond. specific. 4,700-5,000. Constat ex partib. 47 stibii, et sulphuris 26. Ungaricum plurimum aestimatur. *Vis.* Nonnunquam nauseam produxit et ipsum vomitum. Forsan maximus effectus a sulphure pendet, aut a mutatione metalli ex acidis in ventriculo orta. *Usus:* in arthritide, variisque morbis cutaneis. *Dosis.* Interdum dr. jj innoxie datae sunt, vulgo gr. jj-scr. j. *Medicina veterinaria.* In equo, qui occisus fuit, postquam per quatuordecim dies quotidie unciae duodecim antimonii sine ullo incommodo ei fuerant intrusae, librae duae metalli levem jacturam partium sulphurearum experti et micantis repertae sunt. Laudes igitur, quas medici veterinarii antimonio crudo attribuunt, a remediis cum eo commixtis adeptum esse videtur.

ZINCUM.
ZINCUM INDICUM.

Metallum parum ductile, lamellosum, seu tessulare, splendoris coerulescentis, fere argentei, tenax,

igne liquandum et flamma pallide virenti ardens; potiori parte floccorum alborum specie sublimandum. Eligatur *Indicum;* negligatur *Goslariense;* diversis metallis heterogeneis, inprimis ferro et cupro, inquinatum.

Not. 42. *Germ.* Zink, Spiauter, *gall. et angl.* Zinc, *ross.* ШШАУПЕРЪ (Spiagter). Pondus specif. 6,862. *Usus.* Fiunt ex hoc metallo varia praeparata pharmaceutica.

CORPORA EX REGNO VEGETABILI

† *ABROTANUM*, HERBA, SUMMITATES.
ARTEMISIA ABROTANUM BOTANICORUM.

Planta perennis Europae meridionalis et Orientis.
Herba amaro-aromatica, foliis setaceis numerosissimis. —
Cultura vires increscunt.

Not. 43. *Germ.* Eberraute, *dan.* Abröd, *suec.* Abrodd, *belg.* Averoen, *angl.* Southernwood, *gall.* Aurone des jardins (armoisie citronelle), *ital. hisp. et lusit.* Abrotano, *polon.* Boze drzewko, *ross.* Boschie derewo. *Icon.* Blackw. herb. T. 555, libr. Xjj herbae recentis et summitatum vix suppeditant dr. jjj olei aetherei odore et sapore plantae. Infusum nigrescit sulphate ferri. *Vis* stomachica, nervina, anthelmintica. *Usus.* Infusum in hysteria, menstruis suppressis. Dosis pulveris dr. j pluries de die.

† *ABSINTHIUM MARITIMUM*, HERBA, SUMMITATES.
ARTEMISIA MARITIMA.

Planta perennis, in littoribus marinis, praesertim argillaceis, frequentissima.
Herba foliis multipartitis, tomentosis, racemis cernuis, flosculis femineis ternis; aromatica, camphorae odori non absimilis, amara, salina.

Not. 44. *Germ.* Seebeifuss, *dan.* Vild cypres, *suec.* Svenskt marum, *belg.* Zee-Alsem, *angl.* maritime Southernwood

(Sea wormwood), *gall.* Armoise maritime, *ital.* Assenzio maritimo. *Icon.* Zorn T. 435. Et in anglorum officinis reperiunda, Artemisiae absinthio autem plane non absimilis.

† *ABSINTHIUM VULGARE*, *HERBA*, *SUMMITATES.*

ARTEMISIA ABSINTHIUM.

Planta perennis; colitur in hortis Nordvicensibus, aliisque botanicis.

Herba florens amarissima, aromatica, recens subnarcotica, floribus compositis exiguis, subglobosis, pendulis, receptaculo villoso, foliolis compositis multifidis.

Not. 45. *Germ.* Wermuth, *dan.* Malurt, *suec.* Malört, *belg.* Alsem, *angl.* common Wormwood, *ital.* Assenzio, *hisp.* Ajenjo, *lusit.* Absinthio, *gall.* Absinthe commune, *polon.* Piolun, *ross.* ПОЛЫНЬ (Polin). *Icon.* Zorn T. 34. Folia floribus amariora. Ex libr. 25 herbae Absinth. obtinentur olei aether. dr. VJ-X. *Vis* nervina, stomachica, anthelmintica. Quidam ex usu herbae congestiones versus caput perceperunt. Dosis pulv. dr. ß. Infusum semivinosum efficacissimum, sulphate ferri nigrescit. Gutt. XX-XXX solutionis dr. ß olei aetherei Absinth. in spirit. Vin. rectificat. et spiritus sulphurico-aetherei ana dr. jj omni hora aut omni bi-aut trihorio sumtae vomitus spasticos efficaciter sistunt (*Piderit*).

† *ACETOSA VULGARIS*, *FOLIA RECENTIA.*

RUMEX ACETOSA.

Planta perennis, in pratis omnibus sponte nascens.

Herba acida, refrigerans, floribus dioecis, foliis oblongis sagittatis. — Cultura grandescit et gratior fit; sola culta officinas intrat.

Not. 46. *Germ.* Sauerampfer, *dan.* Suramper, *suec.* Aeng-syra, *belg.* Veldzuuring, *angl.* the common Sorrel, *gall.* Oseille ordinaire, *ital.* Acetosa, *hisp.* Azedera, *lusit.* Aze-deira, *polon.* Szczaw, *ross.* Konnewoi schawel. *Icon.* Zorn T. 70. Foliis oxalatis aciduli potassae inest $\frac{1}{100}$, quod cum sale acetosellae convenit. *Usus* plurimum diaeteticus. Siccata herba, sapore privata, inefficax evadit, recens masticata, mitigat ranunculorum acrimoniam, eamque inertem reddit.

ACETOSELLA, HERBA RECENS.

OXALIS ACETOSELLA.

Planta perennis, in sylvis muscosis et ad sepes umbrosas.

Herba acida, refrigerans, scapo unifloro, foliis ternatis, obcordatis, radice dentata.

Not. 47. *Germ.* Sauerklee, *dan.* Skovsyrer (Giogemad), *suec.* Gökmat, *belg.* Zuurklaver, *angl.* the wood Sorrel (acid trefoil), *gall.* Alléluja (Surelle blanche), *ital.* Alle-luja, *hisp.* Alleluya, *lusit.* Azedinha, *polon.* Szczawik, *ross.* Saitschaitschawel. *Icon.* Zorn T. 9. Herba continet $\frac{1}{180}$ oxa-latis aciduli potassae (Salis acetosellae, Sauerkleesalz). Herba siccata, ut antecedens, efficaciam perdit. Vid. not. 215.

† *ACETUM VINI.*

Liquor acidus, ex fermentatione vini acida natus; sit gratus, reficiens, pellucidus, flavo-albus, trigesima sui ponderis parte potassam depuratam saturans. Adulterationes cum acido sulphurico muriatico aliisque per reagentia dijudicentur.

Not. 48. *Germ.* Weinessig, *belg.* Wynazyn, *dan.* Viinae-dike, *angl.* Vinegar, *gall.* vinaigre, *ital.* Aceto di vino, *ross.* УКСУСЪ. Acetum ex quovis liquore, fermentationi

vinosae subjecto, parari potest. Cum chemia recentior elementa aceti, carbonium scilicet, hydrogenium et oxygenium luculenter exposuerit, atque methodum, qua componi possunt, explanaverit, nullo modo pharmaceutae vitio verti potest, si ob variam et frequentem aceti vitiationem illud propria industria producere studet. Optime evadet ex Tartritis Potassae libr. j spirit. vin. libr. jß et aquae libr. XVj. Aqua tartriti potassae fervide infunditur, et postquam refrixit, spiritus vini. Vase leviter operto, compositum aestivo tempore sub aedium tecto, hiberno autem juxta fornacem aut sub ea collocatur. Quodlibet acetum crudum continet praeter acidum aceticum et tartaricum, tartritem potassae, saccharum mucosum, terram calcaream, alcoholem, et aquam, atque id, quod ex melle et fructibus horaeis eruitur, acidum malicum. Pharmacopoea borussica vult acetum, cujus unc. jj perfecte saturant carbonat. potassae dr. j. Partes acres, quae aceto ex pipere hispanico et similibus fraudulenter adjectis adhaerent, gustu explorantur, dum labium oris superius puro, inferius adulterato, humectatur. Evaporato fluido restabit in labio inferiori sensus urens, qui in superiori non percipitur. Mihi quoque visum est, saturationem potassae ex aceto falsificato adulterinam naturam eodem sensu sufficienter prodere. *Vis.* Acetum refocillat nervos, ejusque rei causa ebrietati adversum, diaphoresin promovet, sitim lenit. *Usus.* In morbis acutis inter potum, in mania et melancholia. Unc. jj conciliant aquae unc. XXXjj gratum saporem. *Externe* in fomentis. Clysmata ex aequali portione aquae et aceti optime egerunt in pertinaci alvi obstipatione (*Herz* Br. I. pag. 19). Laudantur eadem crebro et tepide injecta, vesica tamen nec siphone, ex unc. jj aceti et totidem aquae commixta, in tenesmo dysenterico, sphinctere ani simul oleo camphorato illito (*Birnstiel* de dysent. p. 293). Vapores ex aceto expectorationem promovent, et tumorum dissolutionem. Vid. not. 351 et 477.

ACONITUM, HERBA.

ACONITUM CAMMARUM?

Planta perennis in Hercynia et Austria frequens. Colitur in hortis; cultura autem omnis ferme vis medica perit.

Folia acria, palmata, quinquepartita, lobis dissectis. Napello maxime affinis, at vero grandior, floribus non ita coeruleis, at violaceis, majoribus, et galeae acumine longiore, foliis latioribus, majoribus.

Not. 49. *Germ.* Eisenhütlein, *dan.* Stormhat (Blaae munke), *suec.* Stormhatt, *belg.* Monnikskappen, *angl.* monkshood, *gall.* Aconit, *ital. hisp. et lusit.* Aconito. *Icon.* A. cammar. Zorn T. 299 et A. Napelli ibid. T. 49. Siccata herba in pulverem redacta ut recens excitavit ardorem linguae (*Störck*). Et radici plantae insignis acrimonia insidet. Herba aconiti Napelli ab aconito cammarum virtute non differt. *Vis.* Dosis sat magna (e. q. dr. j in adulto) producit anxietatem summam, vertiginem, capitis gravitatem, frontis sudorem, animi perturbationem variam, et nervorum, immo letifera fieri potest (*Mathiolus*). *Usus* in arthritide et rheumatismo. Extractum Aconiti dare solent medici, quamvis infusum herba exemplo beati *Meckeli* halensis effectum non eludat. Vid. not. 455.

† *ACORUS, CALAMUS AROMATICUS,* RADIX.

ACORUS CALAMUS.

Planta perennis, in fossis, piscinis, stagnisque crebra.

Radicis odor fragrans, sapor aromaticus, amarus.

Caeterum radix est longa, digitum circiter crassa, subcompressa, geniculata, notata, prout in officinis prostat, deorsum cicatriculis numerosis ex resectis radiculis, subfusca, et spongiosae texturae.

Not. 50. *Germ.* Kalmus, *dan. suec. et belg.* Kalmus, *angl.* Calamus aromaticus of the shops (the sweet smelling flag), *gall.* Acorus vrai, acore odorant, *hisp. et lusit.* Acoro calamo, *ital.* acoro (canna odorifera), *polon.* Tatarskie ziele (tatar. Kraut), *russ.* КАСАПИКЪ ИРЪ. *Icon.* Zorn. T. 207. Ex libra una radicis extracti sunt scr. jj-dr. j olei aetherii. Infusum aquosum, sulphate ferri non nigrescens, partes amaras potissimum arripit, spiritus vini aromaticas. *Tromms-dorff* ex unc. 64 radicis eruit olei 13,33 gr. materiae faeculentae singularis unc. j et gr. 1,00 principii extractivi unc. jj dr. j et gr. 10,00 cum pauxillo muriatis potassae gummat. unc. jjj et dr. jV cum pauxillo phosphatis potassae, resinae sordidae unc. j et dr. jV part. fibr. unc. 13 et dr. 6 praeter aquae unc. 41 et gr. 35,67. *Vis* stomachica, antiscorbutica, calefaciens. *Usus* in febribus maglinis in infuso, in rheumatismo in pulvere (*Horn*). *Hoffmann* moguntinus dedit de die 6-8 pulveres ex rad. Calami scr. jj et sacchar. scr. j scorbuticis. Idem parari jussit cerevisiam ex hac radice, dum addebat libr. dimid. ejus cado cerevisiae adhuc fervidae. *Externe* odorem ulcerum cancrosorum emendat.

AGARICUS QUERNUS.
BOLETUS IGNIARIUS.

In truncis variarum arborum.

Fungus acaulis, pulvinatus, laevis, poris tenuissimis, rite praeparatus, igni amicissimus, non flamma, at serpente igne combustibilis.

Not. 51. *Germ.* Zunderschwamm, *dan.* Tyndersvamp, *suec.* Biörkticka, *belg.* tontelige Zwam, *angl.* the touchwood

boletus, *gall.* Bolete amadou, *ital.* Boleto esca, *hisp.* Boleto yesca, *lusit.* Boleto da isca, *polon.* Gubka, *ross.* ДРЕБЕСНАА ГУБКАПIРУПIЪ. *Icon.* B. igniar. Fl. Dan. T. 953. *Vis* styptica, quondam laudata, illi non inest, sed sola pressione haemorrhagias sistit, linteo carpto, chartae bibulae, et similibus igitur non praeferendus. In officinis superfluum puto.

AGRIMONIA, HERBA.

AGRIMONIA EUPATORIA.

Planta perennis in pratis apricis, ad sepes et vias indigena.

Herba recens subaromatica, subamaricans, subaustera. Folia interrupte pinnata; foliola ovata, serrata, impari petiolato.

Not. 52. *Germ.* Odermennig, *dan.* Agermaane, *succ.* Akermönja, *belg.* Agrimonie, *angl.* Agrimony, *gall.* agrémoine, *ital. hisp. et lusit.* Agrimonia, *polon.* Rzepik, *ross.* Repnik (Kleine Klette). *Icon.* Zorn T. 206. Siccata herba ullius odoris expers. Restat paululum principii adstringentis, quod sulphas ferri in infuso aquoso indicat. *Vis.* Levissime fibrillas musculares contrahit. In officinis superflua.

ALLIUM, BULBUS.

ALLIUM SATIVUM.

Planta in Sicilia sponte provenit; frequens colitur in hortis.

Odor bulbi specificus, penetrans, volatilis, sapor acris.

Not. 53. *Germ.* Knoblauch, *dan.* Hvidlögen, *suec.* Hvitlöken, *belg.* Knoflook, *angl.* Garlick (quasi gardenleek), *gall.* l'ail commun, *ital.* Aglio commune, *hisp.* Ajo, *lusit.*

[illegible] (Tschermak). [illegible] tab. 15, [illegible] sive quar- [illegible] retinet [illegible] fit, [illegible] aether. dr. j [illegible] malum [illegible] extrahere [illegible] radicis [illegible] alii cuti appli- [illegible] modo habitum [illegible] totum [illegible] et sudorem. [illegible] et hydrope [illegible] an- [illegible] alium in [illegible] inter- mittentibus, quae autumno [illegible] cum bul- [illegible] unum [illegible] usque [illegible] unum vel alterum bulbum [illegible] per plures septimanas [illegible] In [illegible] levamen [illegible] alii [illegible] auris ori- [illegible] inde ru- [illegible] Equidem [illegible] et non raro au- [illegible] allium [illegible]

† *ALOË SUCCOTRINA*, [illegible]

ALOË PERFOLIATA.

Frutex succulentus utriusque Indiae et Africae meridionalis.

[illegible] *rubro-nigricans, purpurescens, ni-* [illegible] *in pulverem redacta, aurea, splen-* [illegible] *aromatici, odoris aromatici myr-*

[illegible] *obscurioris, durior, sic-*

cior, gravior, non ita splendens, nec diaphana, amaritiei caeterum magis nauseosae, odorisque fortioris, minus grati.

ALOËS CABALLINAE denique foetor ingratissimus; color longe obscurior, et sordities manifesta sufficiant, ut a reliquis distinguatur.

A promontorio Bonae Spei aloës species advehitur, SUCCOTRINAE maxime affinis, at minus pellucida, odoris minus grati aromatici, CAPENSIS dicta.

Not. 54 *Germ.* die durchstochene Aloë, *belg.* de doorbladige Aloe, *gall.* l'Aloës perfolié, *hisp.* Aloes perfoliado, *ross.* САОУРЪ. Aloës perfoliata varitas est umbellatae (*Persoon*). Plures plantae species suppeditant, ut videtur, hunc succum officinalem. Optimus nomen accepit ab insula Zocotora et aloae spicatae debetur. *Icon.* Aloës perfol. in pl. grasses. Vilior, caballina scilicet, inter alias insulas americanas ex barbadensi in cadis exportatur. Pulvis succotrinae aureo-lutescens, caballinae rubro-brunneus est, hepaticae rubro-lutescens. Seriori tempore hic succus peramarus saepius Gummi Mimosae et Colophonio est adulteratus. Solvitur aloës ob arctum nexum gummi et resinae tam spiritu vini, quam aqua, posteriori autem sub nebula. Ex experimento *Friderici Hoffmanni* elucet, aloëm multum de sua vi coctione perdere. Teste *Lewiso* succotrina continet resinae $^1/_4$, hepatica $^1/_3$ et caballina $^1/_6$. Aloës hepatica exhibuit *Tromsdorfio* 12,5 materiae albuminosae, 81,25 principii extractivi vegetabilis, sive saponacei et 6,25 resinae cum exigua quantitate acidi gallici sine omni oleo aethereo. *Vis.* Alvum purgat, non sine torminibus, et ut ex tardo effectu apparere videtur, inferiorem canalis intestinalis partem peculiariter excitat. Producit inturgescentiam vasorum haemorrhoi-
-m et, ob vicinitatem in sexu sequiori, congestionem
-eam versus uterum. *Fallopius* (de medicam. purg.)
rbis hunc effectum pronunciat: « Experientia do-

Alho, *polon.* Czosnek, *ross.* ЧЕСНОКЪ (Tschesnok). Habitat haec allii species in Sicilia. *Icon.* Morison tab. 15, fig. 9. Succus ex recenti radice elicitus constituit fere quartam ejus partem, qui, etsi modico igne inspissetur, retinet alliaceum saporem. Et ipsa radix siccatione nec inodora fit, nec insipida. Ex Allii decorticati libr. j olei aether. dr. j evocata est. (*Spielmann*). *Cadet* nullum quidem extrahere potuit. Aqua et acetum decoctione facilius suscipiunt radicis qualitates, quam spiritus vini. *Vis.* Radix Allii cuti applicata, eam rubefacit, et liberalius ingesta non modo halitum odore suo inquinat, sed ipsum lotium, lac et sudorem. *Usus;* uberior culinaris. In asthmate, catarrho et hydrope jam dudum laudatur. Vulgare inter plebem domesticum anthelminticum. *Bergius* commendat allium in febribus intermittentibus, quae autumno grassantur. Incipitur cum bulbulo, mane et vesperi, unum quotidie addendo, usque dum aeger 4-5 qualibet vice sumserit. Febri cessante unum vel alterum bulbum eodem tempore per plures septimanas comedere prodest. In surditate rheumatica saepius levamen attulit, lanam bombycinam succo allii imbibitam auris orificio aliquoties de die immittere. Meatus auditorius inde rubescit, et dolet. Epidermis desquamatur, et non raro auditus redit. Id. Evertendae febris intermittentis causa allium contusum quoque carpis imponebatur.

† *ALOË SUCCOTRINA, GUMMI-RESINA.*
ALOË PERFOLIATA.

Frutex succulentus utriusque Indiae et Africae meridionalis.

Gummi-resina rubro-nigricans, purpurescens, nitens, diaphana; in pulverem redacta, aurea, splendens, saporis amaro-aromatici, odoris aromatici myrrhini.

ALOË HEPATICA coloris obscurioris, durior, sic-

cior, gravior, non ita splendens, nec diaphana, amaritiei caeterum magis nauseosae, odorisque fortioris, minus grati.

ALOËS CABALLINAE denique foetor ingratissimus; color longe obscurior, et sordities manifesta sufficiant, ut a reliquis distinguatur.

A promontorio Bonae Spei aloës species advehitur, SUCCOTRINAE maxime affinis, at minus pellucida, odoris minus grati aromatici, CAPENSIS dicta.

Not. 54 *Germ.* die durchstochene Aloë, *belg.* de doorbladige Aloe, *gall.* l'Aloës perfolié, *hisp.* Aloes perfoliado, *ross.* САОУРЪ. Aloës perfoliata varitas est umbellatae (*Persoon*). Plures plantae species suppeditant, ut videtur, hunc succum officinalem. Optimus nomen accepit ab insula Zocotora et aloae spicatae debetur. *Icon.* Aloës perfol. in pl. grasses. Vilior, caballina scilicet, inter alias insulas americanas ex barbadeusi in cadis exportatur. Pulvis succotrinae aureo-lutescens, caballinae rubro-brunneus est, hepaticae rubro-lutescens. Seriori tempore hic succus peramarus saepius Gummi Mimosae et Colophonio est adulteratus. Solvitur aloës ob arctum nexum gummi et resinae tam spiritu vini, quam aqua, posteriori autem sub nebula. Ex experimento *Friderici Hoffmanni* elucet, aloëm multum de sua vi coctione perdere. Teste *Lewiso* succotrina continet resinae $^1/_4$, hepatica $^1/_3$ et caballina $^1/_6$. Aloës hepatica exhibuit *Tromsdorfio* 12,5 materiae albuminosae, 81,25 principii extractivi vegetabilis, sive saponacei et 6,25 resinae cum exigua quantitate acidi gallici sine omni oleo aethereo. *Vis.* Alvum purgat, non sine torminibus, et ut ex tardo effectu apparere videtur, inferiorem canalis intestinalis partem peculiariter excitat. Producit inturgescentiam vasorum haemorrhoidalium et, ob vicinitatem in sexu sequiori, congestionem sanguineam versus uterum. *Fallopius* (de medicam. purg.) jam his verbis hunc effectum pronunciat: « Experientia do-

« cet, quod frequens usus aloës' aperit venas haemorrhoi« darum, quod ego millies vidi, et ex centum eorum, qui « utuntur frequenter aloë ad excernendas faeces, videbitis, « nonaginta pati fluxum haemorrhoidarum. » Vis purgans residet in parte gummosa. *Usus.* Dubito, an huic potissimum remedio morbi haemorrhoidalis pellendi vis tribui unquam possit; fluxus enim haemorrhoidalis altius radices agit. Nondum sat certum est, an vermes expellat. In alvi segnitie, ab atonia intestinorum exorta, moderatus usus saepissime conduxit, digestionem simul adminiculans. Brevi ante prandium hoc in casu dedit *Wedekindus* gr. j-jj in pilulam redacta, et utiliter fieri, non semel vidi. *Externe* chirurgi ea in carie adhibere consueverunt. Tenendum autem, applicatione extrinseca excretiones alvinas non raro auctas esse. *Dosis:* Grana quaedam usque ad dr. j. Ob amaritiem ingratam plerumque pilulae ex hoc succo formantur. *Medicina veterinaria.* Hippiatri dant equis unc. ß — unc. jß ut purgans (*Waldinger*).

† *ALTHAEA, RADIX, FOLIA, FLORES.*
ALTHAEA OFFICINALIS.

Planta perennis solo argillaceo humido crescens. Colitur in hortis Nordvicensibus aliisque botanicis.

Radix teres, calamum vel digitum crassa, extus subgrisea, vel flava epidermide obducta; intus alba, mucilaginosa, subdulcis.

Folia triangularia, tomento cinereo mollissimo tecta, itidem mucilaginosa.

Flores malvacei, mucilagine divites.

Not. 55. *Germ.* Althee, Eibisch, *dan.* Ibisk, *suec.* Ibisrot, *belg.* gemeene Heemst, *angl.* the common Marsh mallow, *gall.* Guimauve, *ital.* Altea, *hisp.* Althea, *lusit.* Malvaisco, *polon.* slaz wielki Lesny (d. i. grosse wilde Pappel), *ross.* ПРОСВИРНЯКЪ (Proswurnjak). *Icon.* Zorn T. 42.

Ad dimidium fere ponderis radix hujus plantae mucilaginem erogat, herba vix quartam partem. *Vis.* Nutriens. Humorum acrimoniam saltim in primis viis involvere, atque dispendium muci naturalis in intestinis quodam modo haec planta resarcire videtur. *Usus* in decocto. Sufficiunt dr. jj-jjj radicis pro aquae libr. j, ne mucilaginis copia taedium pariat.

† *AMMONIACUM GUMMI*, GUMMI-RESINA.

Ignotae plantae; umbelliferae Africanae?

Gummi-resina recentior albo-flavescens, annosior vero ex substantia flavescente vel rufescente cum granis lacteis intermixta constans, odoris gravis, balsamici, nauseosi, saporis subdulcis, leviter amari. Rejciatur heterogeneis inquinata.

Not. 56. *Germ.* Ammoniak gummi, *gall.* Gomme ammoniaque. Solvitur, spiritu vini digesta, quo ad dimidiam partem, et cum aqua, cerevisia, vino, atque aceto vini triturata, lactescentem praebet mixtionem. Non in eo latet oleum aethereum. *Usus.* Nimia laude extulerunt medici prisciores hanc gummi-resinam in morbis pectoris chronicis et viscerum obstructionibus. *Dosis* scr. j-jj. *Lac Ammoniaci Ph. Lond.* R. Ammoniac. dr. jj Aqu. dest. libr. ß terendo misc. ter de die cochlear magnum j-jj. *Externe* cum aceto scillitico subactum in emolliendis tumoribus frigidis usum praestitit.

† *AMYGDALÆ DULCES* ET *AMARAE*, NUCLEUS. *AMYGDALUS COMMUNIS.*

Arbor in septentrionali Africa sponte nascens; in Italia, Gallia, Sicilia copiose culta; etiam nostrum fert clima. AMYGDALAE DULCES. *Comparandae Italicae, vel Florentinae, quae crassiores, longiores,*

gratiorisque saporis sunt. Rejiciantur erosae, fractae, rancidae, vetustae.

Amygdalae amarae omni titulo conveniant cum dulcibus, nisi sapore, qui in hisce amarus.

Not. 57. *Germ.* Mandeln, *dan. et suec.* Mandel, *belg.* Amandel, *angl.* Almond, *gall.* Amande, *ital.* Mandorlo, *hisp.* Almendro, *lusit.* Amendo, *polon.* Migdalowe, *ross.* Mindalnoe. *Icon.* amygd. comm. Zorn T. 301. Continent amygdalae fere dimidium olei pinguis. *Vis* nutriens, involvens. *Usus. Emulsio communis.* R. amygdal. dulc. unc. jj-jV f. emulsio. c. aqu. font. unc. Vjjj-XVj. Grati saporis causa quaedam amygdalae amarae adteri solent. Saccharum, quod a nonnullis aegrotis repudiatur, pro lubitu ab his addi potest. Sufficit plurimis unc. ß sacchari in unc. Vjjj emulsionis. *Emulsio communis Ph. Edinb.* R. amygdal. dulc. unc. j. amar. dr. j aqu. font. libr. jj Col. D. vasculatim. *Emulsio arabica Ph. Edinb.* Fit ut antecedens, dum amygdalis sub contundendo Gummi arabici unc. jjß adduntur. *Emulsio salina Ph. suecicae.* R. Alkal. veget. tartaris. dr. jj mell. unc. jß aquae fluviatilis libr. j dilut. Tritur. in mortario marmoreo cum amygd. dulc. contus. unc. j dein colat. D. vasculatim. Quod partes oleosas attinet, utraque amygdalarum species non differt, cuticulae autem amarae idem principium peculiare narcoticum (acidum borussicum, Blausäure) insitum est, quod Laurocerasi foliis, cerasorum nucleis aliisque proprium est. *Usus.* Amygdalae amarae in febribus intermittentibus opem tulerunt. Paravit ex illis *Bergius* emulsionem ad exemplum suecicae salinae sine tartrite potassae, de qua dedit tempore intercalari libr. j-jj.

ANETHUM, SEMEN.

ANETHUM GRAVEOLENS.

Planta annua in meridionali Europa sponte nascens, in hortis apud nos culta.

Semina ovata, striata, compressa, superficie altera plana, altera convexa, margine membranoso, dilute fusca, odoris fragrantis, saporis aromatici calidi.

Not. 58. *Germ.* Dill, *belg.* Dille, *dan.* Dil, *suec.* Dill, *angl.* Garden Dill, *gall.* l'Aneth, *ital.* Aneto, *hisp.* Eneldo, *lusit.* Endro, *polon.* Kopr, *ross.* Ukrop. *Icon.* Zorn T. 512. Odor seminis Anethi siccati, narcotico dissipato, odori seminis carvi simillimus, sicut figura semini Foeniculi. Libr. jV semin. Anethi sicci expediebant olei aetherei unc. jj. (*Baumé*). *Vis*: carminativa, lactifera. *Dosis* gr. XX-XXX.

ANGELICA, RADIX.

ANGELICA ARCHANGELICA.

Planta biennis in Lapponia, Norvegia, Islandia etc., sponte crescens, in hortis Nordvicensibus aliisque culta.

Radix, altero demum anno effodienda, sit crassa, rugosa, fibrosa, fusca; per longitudinem dissecta in canalibus exiguis flavam prodit gummi-resinam: odore admodum fragranti moschum aemulatur.

Ne confundatur cum radice *Angelicae sylvestris*, quae debilior, minor, et canalibus dictis caret.

Not. 59. *Germ.* Die edle Angelika oder Engelwurzel, *belg.* Tamme Engelwortel, *dan.* Angelik, Fadnobusk, *suec.* Angläört, *angl.* the Garden Angelika, *gall.* Angélique des jardins, racine du St. Esprit, *ital.* Angelica, *hisp.* Anjelica, *lusit.* Angelica hortense, *polon.* Dziegiel ogrodni, *ross.* ДЯГИЛЬ (Djagil). *Icon.* Zorn T. 273. Planta ad umbellatas maximas in Germania referenda. Radix effodiatur tempore vernali, foliis radicalibus propulsis. Ex libr. j extrahebantur primum extr. aquosi dr. jjj, dein extr. spirituosi dr.

jjj olei autem aetherei dr. j (*Gleditsch*). *Vis* nervina, calefaciens, diaphoretica. *Dosis* pulver. gr. XV-XX. Infusi aquosi rubro-purpurascentis nec sulphate ferri nigrescentis, ex unc. ß cum aqu. unc. Vjjj parati, dentur omni hora aut bihorio cochl. jj magna.

ANGUSTURA, CORTEX.

MAGNOLIA PLUMAERI? AN VERO BRUCEA ANTIDYSENTERICA, SEU FERRUGINEA?

Ex insula Angustura Americae meridionalis.

Cortex frustis convexis, diametri circiter sesquipollicis, vel minoris, longitudinis plerumque sex pollicum, lineam circiter dimidiam crassis, diffractis, splendentibus et resinosis, numquam fibrosis, extus inaequalibus et sulcatis, ex fusco ochroleucis, saporis amari, aromatici, subcinnamomei; in pulverem tritus, colore rheum aemulatur.

Not. 60. Dicitur haec planta in America meridionali Quinquina del Angustura. Eques *Willdenovius* eam in honorem *Bonplandii*, a quo primum exacte descripta est, novo generi ut speciem hucusque unicam sub nomine *Bonplandiae trifoliatae*, addixit. *Icon. Hayne* Arznei-Gewächse I. T. 18. Intravit tabernas pharmaceuticas cortex ex India orientali, qui, etsi genuino similis sit, periculosa tamen symptomata, vertiginem scilicet, vomitum aliaque producit. Verus praeditus est sapore nimis amaro-aromatico, diu perdurante nec ingrato. Sulci, qui superficiem externam perrepunt, transverse decurrunt. Fragmenta falsi colorantur exterius, lichenibus verruciformibus adnexis, albido-subflave, et rubiginose; interius subnigre, atque sapore vix quassiae cedunt. Infusa ex eis parata sulphate ferri nigrescunt (*Rambach*). Monente *Tromsdorffio* genuinus angusturae cortex non plane principii scytodephici expers repertus est. libr. jV dabant extr.

aquosi libr. j et unc. X, atque olei aeth. dr. j (*Hayne*). *Vis*: tonica, digestionem promovens. *Usus* in anorexia, diarrhoea. Contra febres intermittentes frustra hic cortex militavit. (*Alibert*). *Dosis* pulv. gr. X-scr. j. Infusum angusturae ex cort. unc. ß et aqu. fervid. libr. j cochleatim omni bihorio datur.

† *ANISUM*, SEMEN.

PIMPINELLA ANISUM.

Planta annua Aegyptiaca. Colitur in variis Europae regionibus.

Semina pedunculata, oblonga, ventricosa, striata, subviridia, suaveolentia, ex subdulci aromatica. Praeferuntur semina ALONENSIA, *quae minora et gratiora.*

Not. 61. *Germ.* Anis, *belg.* Anys, *dan.* *et suec.* Anis, *angl.* Anise, *gall.* l'Anis, *ital.* Anice, *hisp.* *et lusit.* Anis. *polon.* Anyz., *ross.* АНИСЪ. *Icon.* Zorn T. 128. Ex libr. jjj seminis et quidem maxime ex ejus cuticula, cui modo insidere videtur, olei aetherei unc. j et plus eliciebat *Lewisius*. *Vis*: carminativa, expectorans. *Usus*: in flatulenta affectione et catarrho sine gravi febri. *Dosis*: dr. ß et plus vid. not. 405. *Medicina veterinaria.* Columbis praesentaneum est venenum (*Vogel*).

† *ANISUM STELLATUM*, FRUCTUS.

ILLICIUM ANISATUM.

Arbor Japonica.

Capsulae coriaceae sex vel octo, invicem stellatim junctae, compressae, uniloculares, monospermae, ferrugineae; aromaticae, semina includentes fusca, splendentia, sapore et odore anisi.

Not. 62. *Germ.* Sternanis, *belg.* Steranys, *dan.* Stierneanis,

suec. Stjernanis, *gall.* Anis étoilé de la Chine, *angl.* the Anise stellated, *itâl.* Anice stellato, *hisp.* Anis de la China, *lusit.* Aniseira da China. *Icon. Kämpf.* amoen. exot. p. 880. Capsulis potissimum inhaeret aroma, et seminum cortici. Oleum aethereum in stellato acrius est, quam in Aniso vulgari. *Vis.* Ratione virium parum differunt hae capsulae a semine antecedente.

† *ARABICUM GUMMI.*
MIMOSA NILOTICA.

Arbor in variis Africae regionibus frequens.

Glebulae magnitudinis diversae, siccae, durae, rugosae, diffractae splendentes, fere diaphanae, lutescentes, aut rubellae, mucilagineae. Rejiciantur frusta sordida, rubra, pulla et nigrescentia, aqua difficulter solubilia.

Not. 63. *Germ.* Arabisches Gummi, *gall.* Gomme arabique, *angl.* Gum arabick, *ross.* АРАБИСКАЯ КАМЕДЬ. *Icon.* Mimos. niloticae Zorn T. 586, mimosae Senegal. Zorn T. 385. Inodorum et insipidum. Residuum unciae gummi arabici destillationi submissae continet phosphatis calcariae dr. j et gr. XLVj. (*Pfaff*). Dupla quantitas aquae illud in mucilaginem convertit, (vid. not. 489). In variis corporibus solvendis et aquae appropriandis, uti: camphora, oleo, et resinis optimum praebet ministerium. Olei cujusvis unguinosi dr. jj cum aquae uncia una subigendis sufficit dr. j mucilaginis. *Vis:* nutriens, involvens, leniens. *Usus.* Per binos menses hoc gummi, reliquo victu consumto, unice vitam in itinere sustentavit. (*Hasselquist*). In morbis, ubi canalis intestinalis muco violenter denudatur, dolores lenire, damnumque resarcire medici opinantur, eademque ex causa erosis mammillarum papillis gummi adspergunt. Pro usu interno mucilago ex aquae libr. j et gummi unc. j crassamentum offert, quod palato gratum est, et indicationibus

plurimis respondet. — *Hyacynthus non scriptus* forsan in posterum dabit gummi arabici surrogatum, educit enim aqua partes gummosas 8 ex plantae partibus 50.

ARISTOLOCHIA ROTUNDA, RADIX.

ARISTOLOCHIA ROTUNDA.

Planta perennis Europae meridionalis.

Radix compacta, ponderosa, subglobosa, tuberosa, cortice crasso fusco, interne ex albo lutea, saporis amaro-acris, odoris fortis, nauseosi.

Not. 64. *Germ.* Runde Osterluzeiwurzel, *belg.* Osterlucie, *dan.* Huulurt, *suec.* Hällrot, *angl.* Round Birthwort, *gall.* Aristoloche, *ital. hisp. et lusit.* Aristolochia, *polon.* Kokornak, *ross.* Kirkaszon. *Icon.* Zorn T. 125. Non mirum est, efficaciam hujus radicis dubiosam esse, cum ejus loco vulgo radix Fumariae bulbosae a pharmaceutis fuit dispensata. Aristolochia rotunda et clematis, quo ad saporem et odorem maximam similitudinem manifestant.

ARMORACIA, RAPHANUS RUSTICANUS, RADIX RECENS.

COCHLEARIA ARMORACIA.

Planta perennis, quae in hortis colitur, fere sola usui inservit.

Radix magna, crassa, albida, succulenta, principio volatili peracri insignis.

Not. 65. *Germ.* Meerrettig, *belg.* Meerradys, *dan.* Peberrod, *suec.* Pepparrot, *angl.* the horse-radish, *gall.* Raifort sauvage, *ital.* Armoraccio, *hisp.* Rabano rusticano, *lusit.* Armoracio, *polon.* Chrzan, *ross.* ХРѢНЪ (Chren). *Icon.* Zorn T. 457. Pars acris et volatilis plantae intrat aquam et spiritum vini. Destillatione transit olei $^{1}/_{236}$. Radix

siccata paene effoeta. *Vis*: antiscorbutica. *Usus*: potior externe, cito enim inflammat cutim. Unc. jj-jV pediluvium reddunt irritans, et in delicatulis rubefaciens. Infusum radicis armoraciae cum aceto lentigines interdum discussisse non negem.

† *ARNICA*, RADIX, FLORES.
ARNICA MONTANA.

Planta perennis, quae in hortis colitur fere iners; prae reliquis praestat sponte crescens in Helvetia et Italia, cujus radix seligatur crassior.

Radix varie contorta, fibrosa, subamara, acris, fusca. Flores compositi, lutei, ex acri amari; squamulis calycinis brevioribus, non setosis, apice purpureis.

Ne confundatur cum INULA DYSENTERICA, *cujus inflorescentia est paniculata, quae uniflora, bi-vel triflora in* ARNICA. *Folia caeterum sunt cordato-oblonga, amplexicaulia, ab* ARNICAE *foliis ovatis, basi liberis dignoscenda.*

Not. 66. *Germ.* Wohlverleih, Fallkraut, *belg.* Valkruid, *dan.* Volverley, *suec.* Fibler, *angl.* the mountain Arnica, *gall.* Arnica, *ital. hisp. et lusit.* Arnica, *ross.* БАРАНЬЯШРАБА. *Icon.* Zorn T. 30. Flores radice efficaciores sunt. Unc. jj exhibuere dr. jjj extr. resinosi dulciusculi, peracris, et dr. V extr. aquosi amariusculi minus acris (*Neumann*). *Vis.* Flores nervos erigunt, simulque actionem vasorum sanguineorum incitare videntur. Saepissime anxietatem producunt, cardialgiam, nauseam, et vomituritiones. Paralytici, qui eis utebantur, interdum perpessi sunt dolores lancinantes atque succussiones quasi a scintilla electrica provocatas. *Usus*: florum in paralysi, febribus nervosis, et contusionibus (*Collin*) radicis in diarrhoea (*Stoll*). *Infusum*

florum Arnicae. R. Fl. Arnic. dr. j-V infund. aqu. fervid. per hor. dimidiam. Colet. libr. j. *Dosis* cochl. jj iterata vice ita, ut infusum una die consumatur. Additis radice liquiritiae et floribus Chamomill. sapor infusi corrigitur, atque magna ex parte ventriculi tormina evitantur. Nigrescit infusum sulphate ferri. *Dosis* pulv. radicis gr. X-dr. ß. De infuso, quod fit ex radic. arnicae unc. j cum aquae lib. j, sorbillatur vasculum dimidium omni bihorio.

ARUM, RADIX RECENS.

ARUM MACULATUM.

Planta perennis in nemoribus et umbrosis Europae temperatioris locis.

Radix tuberosa, subrotunda, alba, magnitudine fere ovi columbini, farinosa, friabilis; recens acerrima, siccata, multo mitior. Quae autumno colligitur, efficacior.

Not. 67. *Germ.* Aronswurzel, *belg.* gevlackt Kalfsvoet, *dan.* Tydsk Ingefaer, *suec.* Aronsört, *angl.* common Aron or wake-robin, *gall.* Pied-de-veau, *ital.* Aro volgare, *hisp.* Yaro manchado, *lusit.* Jaro, *polon.* Aronowa broda, *ross.* Aronowoi koren. *Icon.* Zorn T. 75. Principium acre, quod aqua fervida ex radice ari attrahit, ipsa ebullitione statim fere dissipatur. Si tinctura spirituosa destillationi submittitur, guttulae quaedam olei acris transeunt, sapore tincturae pimpinellae. Radix torrefacta abit in farinam esculentam. Nisi fallor supersedere possumus hac radice tantae mutabilitati obnoxia. *Dosis* gr. XX.

† *ASA FOETIDA*, *GUMMI-RESINA*.

FERULA ASA FOETIDA.

Planta perennis Persiae.

Substantia resinoso-gummea, viscida, consisten-

tiae cerae, albo-lutea, vel fusco-rosea, particulis diaphanis intermixtis, odoris alliacei, nauseosi, maxime penetrantis, saporis acris amaricantis.

Not. 68. *Germ.* Stinkende Asand, Teufelsdreek, *belg.* Duivelsdreck, *dan.* Dyvelsdraek, *suec.* Dyfvelstraek, *angl.* stinking Asa, *gall.* l'Assa fetida, *ital.* Assa fetida, *hisp.* Asa fetida, *lusit.* Assa fetida, *ross.* ВОНЮЧАЯ КАМЕДЬ. *Icon.* plantae in *Kaempf.* amoen. exot. T. 536. Drachma una Asae foetidae recentis plus odoris spargit quam libr. 100 vetustioris. (*Kaempfer*). Constat gummi-resina ex gummi $^3/_4$ et resinae $^1/_4$, quibus inhaeret $^1/_{100}$ olei aetherei. Solutio cum aqua turbida est. *Vis:* nervis amica, antihysterica, anthelmintica. *Usus:* in hysteria, asthmate Millari. *Mixtura Asae foetidae Millari simplex.* ℞. Asae foetidae dr. jß solv. in aquae font. unc. Vjjj D. per diem partitis dosibus. *Mixtura Asae foetidae Millari composita.* ℞. Asae foetidae dr. jj Liqu. Ammonii acetici unc. ϸ Aqu. Pulegii unc. jjj. *Dosis* omni semihorio cochl. majus j-jj. Generatim pilularum forma in hoc remedio magis arridet, quam quaevis alia. *Pilulae Asae foetid. simpl.* ℞. Asae foet. q. v. mell. q. s. Dosis adultis scr. j. Optime haec gummi-resina segnitiei alvi in senibus calcar addit. *Clysma ex Asa foetida.* ℞. Asae foet. vitello ovi subact. dr. jj aquae fervent. unc. X. — Non praetereundum esse puto casum singularem, in quo vir, pediculis inguinalibus per plures annos vexatus, solo emplastro antihysterico edinburgensi ab iis liberatus est, siquidem, cum haec virtus experientia comprobatur, asa foetida tutius quam frictionibus mercurialibus hospitium pediculosum dissolvitur. — Solutio asae foetidae dr. jj in acet. concentr. unc. j praeclarum odoriferum pro hystericis. *Medicina veterinaria.* Hippiatri laudant asam foetidam contra trismum, colicam flatulentam, et vermes. *Dosis* unc. ß.

ASARUM, RADIX, FOLIA.

ASARUM EUROPAEUM.

Planta perennis Europaea.

Radix fibrosa, ex griseo-fusca, saporis amaro-acris, subaromatici, nauseosi, odoris gravis, ad valerianam accedentis.

Folia reniformia, inodora, sapore nauseoso, acriusculo, in recentibus magis acri.

Not. 69. *Germ.* Haselwurz, *belg.* Hazelwort, *dan.* Hasselurt, *suec.* Hasselört, *angl.* common Asarabacca, *gall.* Asaret d'Europe, Cabaret. *ital. hisp. et lusit.* Asaro, *polon.* Kopytnik, *ross.* Wodolei. Podlisnik. *Icon.* Zorn. T. 74. Fortiori siccatione vires dispelluntur resinosis partibus insitae, quamobrem infusum vinosum aquoso praestat. *Vis:* emetica, anthelmintica, errhina. *Dosis* dr. ß-j. Infusum vinosum fiat ex rad. dr. jV.

† *AURANTIUM CURASSAVICUM* ET *HISPALENSE;*

folia et flores, nondum aperti, recentes; fructus immaturi; fructus corticis exterior pars siccata, vel recens, flavedo.

CITRUS AURANTIUM.

Arbor in Europa meridionali et in Oriente frequens; apud nos in hybernaculis culta.

Folia ovata, appendice cordata ad basin aucta; saporis amaricantis, calidiusculi, odoris fragrantis.

Florum, qui NAPHAE *dicuntur, sapor amaricans; recentium odor suavissimus, siccatorum vix ullus.*

Fructus immaturi cerasi magnitudinis, siccati ex viridi pulli; grate aromatici, amari.

Cortex fructus maturi aromaticus, grate amarus; Corticis pars exterior flavedo dicitur.

Not. 70. *Germ.* Pomeranzenbaum, *belg.* Oranjeboom, *dan.* Pomerantstraee, *suec.* Pomeranstråd, *angl.* Orangetree, *gall.* l'Oranger, *ital.* Arancio, *hisp.* Naranjo, *lusit.* Larangeira, *polon.* Pomarancza drzewo, *ross.* ПОМЕРАНЦЪ ДЕРЕВО. *Icon.* Zorn T. 495.

a) FOLIA. *Germ.* Pomeranzenblätter, *gall.* feuilles d'Orange, *angl.* the leaves of the Orange tree. *Vis:* nervina. *Usus:* in convulsionibus. Interdum in ipsa epilepsia profuisse visa est. *Decoct. fol. Aurant.* R. fol. Aurant. dr. jV coqu. c. aqu. commun. libr. j usque ad colat. libr. ß. Detur pro uno praebio matutino tempore. *Infus. fol. Aurant.* R. F. Aurant. unc. ß infund. aqu. fervid. s. q. per horae quadrant. Col. unc. Vj det. spatio unius diei. Non negligendus est usus remedii per plures menses continuatus. *Dosis* pulv. dr. ß-j quater de die. (*Tissot*).

b) FLORES. *Germ.* Pomeranzenblüthen, *gall.* fleurs d'Orange, *angl.* flowers of the Orange tree. Odor siccatione aufugit. Oleum aethereum pretiosum una cum aqua ascendit, rubrum, et fragrantissimum (*oleum sive essentia Neroli*).

c) FRUCTUS IMMATURI. *Germ.* Unreife Pomeranzen, *gall.* fruits verts d'Orange, *angl.* green Orange. Optimum horum fructuum menstruum est spiritus vini. *Vis* stomachica. *Usus:* in anorexia, digestione tarda. *Tinctura physagoga Wendtii.* R. Pom. auraut. immatur. q. lubet. Extrahant. leni digestione spirit. muriatico aether. *Dosis* gutt. XL-LX. *Externe* fonticulis immissi effluvium alunt, cum minori ex foetore incommodo.

d) CORTEX FRUCTUS MATURI. *Germ.* Pomeranzenschaale, *gall.* ecorce d'Orange, *angl.* Peel of Orange. *Vis:* nervina, stomachica. *Usus:* in atonia ventriculi, haemorrhagia uterina

a vasorum relaxatione. *Decoctum cort. aurant.* R. Cort. Aurant. unc. j coqu. c. aqu. font. unc. XVjjj Col. libr. j detur vasculatim ter vel quater de die. (*Werlhoff*). In febribus intermittentibus interdum utilis fuit hic cortex (*Nigrisoli*). Appetuntur non immerito cortices aurantii saccharo incrustati (*conditum aurantii corticis*) ut stomachicum domesticum. Cortices varietatis in insula bardadensi indigenae emittunt, cuticula scarificata, *oleum bergamottae*. Ex fructibus 160 obtinetur unc. j olei.

e) SUCCUS AURANTII. *Germ.* Pomeranzensaft, *gall.* suc d'Orange, *angl.* juice of Orange. Viginti quatuor mala porrigunt succi libr. jß qui, in roob inspissatus circiter quinque uncias retinet. *Vis:* analeptica, antiscorbutica. *Usus:* in febribus, scorbuto.

† *AVENA*, SEMEN.

AVENA SATIVA.

Sponte nascens in Insula Juan Fernandez, item in Sicilia; copiose in nostra patria culta.

Semen oblongum, farinosum, utrinque extenuatum, altero extremo latiori, sulco uno medio, in longitudinem abeunte, distinctum.

Not. 71. *Germ.* Gemeiner Hafer, *belg.* gewoone Haver, *suec.* Huitbafre, *angl.* the cultivated Oat, *gall.* l'Avpine cultivée, *ross.* OBECЪ. *Icon.* Zorn T. 521. Modius berolinensis avenae continet particularum nutriciarum libr. 31 ½. Unc. jjj avenae erogabant amyli cinerascentis unc. jß. *Vis:* nutriens. *Usus.* Quondam ut ptisanae species increbruit *decoctum avenae Loweri.* R. avenae excorticat. unc. jjj ligń. santali rubr. inc. dr. jj coqu. c. aqu. font. unc. 72 ad trientis consumtionem. Col. add. nitrat. potass. dr. jj sacchari alb. unc. j. Apozema avenae excorticatae cito acescit, hanc ob causam ultra bidui spatium non praeparetur. Cataplasmati commode praeterea inservit avena excorticata.

† *BARDANA*, RADIX.
ARCTIUM LAPPA.

Planta biennis, ubique obvia, in hortis Nordvicensibus, aliisque culta.

Radix fusiformis, ramosa, levis, spongiosa, fusca, saporis acri-subdulcis.

Not. 72. *Germ.* Klettenwurzel, *belg.* gemeene Kladden, *dan.* Agerburre, *suec.* Karborre, *angl.* the common Burdock, *gall.* Glouteron, *ital.* Lappota, Bardana, *hisp.* Lampazo, *lusit.* Lappa, *polon.* Lopian, *ross.* ЛАПУШНИКЪ (Lapuschnik). *Icon.* Zorn. T. 387. Infusum rad. Bardanae sulphate ferri non nigrescit. *Vis:* lotium pellit, et sudorem. *Usus:* in morbis rheumaticis et lue venerea. *Decoctum Bardanae.* R. rad. Bardanae unc. j*ß* — jj coqu. c. aqu. font. libr. j. Col. unc. Vjjj adm. mell. unc. *ß* et detur in una die. Radix junior tener est et esculenta ut rad. scorzonerae. Vernali tempore colliguntur caules juniores et modo turionum asparagi in culinis praeparantur.

BASILICUM, HERBA.
OCYMUM BASILICUM.

Planta Indiae indigena, annua, in hortis frequenter apud nos culta.

Herba fragrans, minutim pubescens, foliis petiolatis, ovatis, glabris, integerrimis, subtus punctis notatis.

Not. 73. *Germ.* Basilienkraut, *belg.* Balsemkruid, *dan.* Basilie, *suec.* Basilika, *angl.* the common sweet Basil, *gall.* Basilic commun, *ital.* Basilico, *hisp.* Albahaca, *lusit.* Alfavaca, *polon.* Bazylia, *ross.* ВАСИЛЬКЪ. *Icon.* Zorn T. 226. Continet herba oleum aethereum fragrans. *Vis:* nervina. *Usus:* fere unice culinaris.

BECCABUNGA, HERBA VIRENS.

VERONICA BECCABUNGA.

Planta perennis, ad rivos, in fossis et locis humidis copiosa.

Herba amaro-adstringens, racemis lateralibus, foliis ovatis, planis, caule repente.

Not. 74. *Germ.* Bachbungen, *belg.* Beekebom, *dan.* Bekkebunge, *suec.* Backabunga, *angl.* Brooklime, *gall.* Beccabunga, *ital.* Beccabungia, *hisp.* Becabunga, *lusit.* Beccabunga, *polon.* Potocznik, *ross.* ИбУНКА. *Icon.* Zorn T. 202. Laude indigna est haec herba, qua veteres eam celebrarunt, nulliusque detrimenti, si officinae ea privantur.

BELLADONNA, RADIX, FOLIA.

ATROPA BELLADONNA.

Planta perennis Europaea, in sylvis caeduis, aliisque locis desertis umbrosis; in patria rarissime visa, sponte nascens; cultura imminuuntur vires.

Radix summe narcotica, sublignosa, crassa, ramosa, geniculata, sordide lutea.

Folia ovato-lanceolata, lurida.

Not. 75. *Germ.* Tollkirsche, *belg.* Doodkruid, *dan.* et *suec.* Belladonna, *angl.* the deadly night shade, *gall.* Belladone, *ital.* la Belladonna, *hisp.* et *lusit.* Belladonna, *polon.* Psinki, *ross.* ВЕШЕНАЯ ВИШНЯ. *Icon.* Zorn. T. 21. Sat magna dosis radicis et herbae producit siccitatem faucium et gulae, caliginem oculorum cum pupillae dilatatione, dolorem capitis, vertiginem, scurrilitatem, aliasque mentis perturbationes, non raro pustulas et erythemata. *Vis:* propria, nervina, per 58 immo 72 horas manifesta (*Hahnemann*). *Usus*: radicis et herbae in cancro mammarum

et linguae eorumque scirrhis, dolore faciei, mania, melancholia et hydrophobia. Si pathogènesi in remediis determinandis certa fides haberi posset, in obstinatissimo malo, quod morsus animalis rabidi infert, belladonna nunquam nostram spem eluderet, cum semper vires in partibus exserit, quae in hydrophobia horrendo modo afficiuntur; sed saepius frustra data fuit miseris aegrotis. Hydrops, febres intermittentes secutus, saepius cessit herbae Belladonnae, alternis diebus horis vespertinis granis quinque assumtis (*Schack*). Eadem ratione in gravidis, nullis plethorae indiciis praesentibus, abortui praecaveri potest (*Theden*). Recentiores medici ocularii utiliter adhibent solutionem extracti belladonnae aut ejus infusum (gr. X herb. cum aquae unc. jj) ad diminuendam pupillae nimiam coarctationem, antequam extrahunt cataractam. *Dosis*: caute augeri debet. *Münchius* intrepide aegris dedit gr. Xjjj-XVj herbae belladonnae, et post horas 48 gr. X aut Xjjj atque matutino tempore gr. XIV-XV radicis. Nisi fallor, incipiendum est cum remedio a granis duobus vel quatuor in adultis et illud dandum vespertinis horis, ne aegri vexentur caligine oculorum, et faucium siccitate. *Extispicia.* Cadavera illorum, qui Belladonna eripiuntur, cito putredinem concipiunt, et intumescunt, maculis grangraenosis conspersa. Fundus ventriculi inflammatus. Hepar et lien sanguine turgent, et lenissima contrectatione divelluntur. *Antidota*: emeticum, acida, potus coffeae.

BENZOË, SEU GUMMI BENZOËS, SEU ASA DULCIS, RESINA.

STYRAX BENZOË DRYANDERI.

Arbor Indiae orientalis.

Resina dura, friabilis, subfusca, granulis candidis et obscurioribus variegata, subpellucida, fragrans, praecipue prunis insperса.

Not. 76. *Germ.* Benzoë, *belg. dan. et suec.* Benzoin, *angl.* Benjamin, *gall.* Benjoin, *ital.* Belzuino, *hisp.* Benjui, *lusit.* Beijoim. *Icon.* Styrae. Benz. in act. angl. 77, p. 308 t. 10. Habitat in Sumatra. Nec Laurus Benzoin, ut putabatur, nec Croton Benzoë, nec Terminalia Benzoé hanc resinam exsudant. Tota in spiritu vini solvitur. Hodie inprimis praeparatis, quae ex ea fiunt, et suffimigiis inservit.

BETULA, FOLIA TENERRIMA.

BETULA ALBA.

Arbor in sylvis frequens.

Folia ovata, acuminata, serrata, odoris balsamei, saporis amaro-adstringentis.

Not. 77. *Germ.* Birke, *belg.* Berk, *dan.* Birk, *suec.* Biörk, *angl.* Birch, *gall.* Bouleau, *ital.* Betulla, *hisp. et lusit.* Betulla, *polon.* Brzoza, *ross.* Berésa. *Icon.* Zorn T. 546. Commendantur folia aqua infusa contra arthritidem (*Darel*). Cum autem ex iis parva spes in hoc malo sanando nobis affulgeat, in pharmacopoliis negligi possunt, facili negotio praeterea ex sylvis arcessenda. Lympha, quae ex arboris trunco, tempore vernali ante et sub frondescentiam terebra perforato, instar aquae stillat, sapore dulciusculo a priscis in calculo laudatur. *Dosis* bis vel ter de die unc. Vj. Paratur ex hoc succo fermentatione potus gratus vinosus, gase carbonico abundans, cum saccharo et fermento addito, atque, si placet, cum cardamomo et cinnamomo. Vid. modum parandi aquam betulam artificialem in not. 310. Ruricolae suecici epidermidem betulae calceis immittere solent, ad revocandum sudorem pedum suppressum. In Russia oleum empyreumaticum, sub nomine *olei moscowitici* (Dagget) notum, ex ea elicitur.

BISTORTA, RADIX.
POLYGONUM BISTORTA.

Planta perennis, in montosis et in pratis humidis. Radix fere digitum crassa, subcylindrica, flexuosa, rugis annularibus obsessa, fusca, vel ex spadiceo-nigricans, intus rubelli coloris, saporis intense austeri.

Not. 78. *Germ.* Natterwurz, *belg.* Naterwortel, *dan.* Slangeurt, *suec.* Ormrot, *angl.* Snakeweed, *gall.* Bistorte, *ital. hisp. et lusit.* Bistorta, *polon.* Wezownik, *ross.* Serleschnaja trawa. *Icon.* Zorn T. 92. Radix tam cum aqua, quam cum alcohole vim adstringentem participat. Decoctum aquosum sulphate ferri statim nigrescit. Ex unc. j radicis eliciuntur extracti aquosi dr. jjj. *Vis:* summe adstringens. *Usus.* In alpibus domesticum specificum putatur contra fluorem album, etsi nullatenus hic morbus semper ferruminantibus tractari debeat. *Dosis* scr. j-dr. jß. Decocti forma ceteris antecellit.

† *BOVISTA.*
LYCOPERDON BOVISTA.

Fungus in pratis et pascuis sterilibus. Fungus saccatus, lividus, pulvere fusco dives.

Not. 79. *Germ. et belg.* Bovist, *dan.* Ulvefiis, *suec.* Kiaeringfis, *angl.* Puff-fist, *gall.* Vesse de Loup, *ital.* Vescia, *hisp.* Guesco de Lobo, *lusit.* Buffa de Lobo, *polon.* Pruchawka. *Icon.* Schäfferi Fung. Bav. t. 3. T. 294. Infusum hujus fungi sulphate ferri non decoloratur. *Vis:* Virtus, quae bovistae in haemorrhagiis sistendis tribuitur, soli compressioni, qua partibus laesis applicatur, adjudicari debet; hinc sine noxa e numero medicaminum abesse potest.

BRITANNICA HERBA SIVE HYDROLAPATHUM, RADIX.

RUMEX AQUATICUS.

Planta perennis, ad ripas fluviorum et in paludibus frequens.

Radix grandis, annulis cincta, externe nigricans, interne flava, sapore manifeste austero et amaro.

Not. 80. *Germ.* Wilde Rhabarber, Wasserampfer, *belg.* Waterpatich, *dan.* Vandskreppe, *suec.* Vatnsyra, *angl.* Water-dock, *gall.* Patience aquatique, *lusit.* Labaca major, *ross.* Wodjanci schawel. *Icon.* Zorn T. 588. Infusum sulphate ferri subito nigrescit. Odor radicis recenter dissectae subfragrans est, dauci odori similis. *Vis* adstringens. *Usus.* Decoctum in ulcusculis oris scorbuticis praedicatur. In Suecia commune dentifricium.

† *BRYONIA*, RADIX.

BRYONIA ALBA VEL *DIOECA* JACQ.

Planta perennis, in locis umbrosis frequens.

Radix fusiformis, valde crassa, alba, in taleolas transversas dissecatur, annulis sibi invicem incumbentibus, et radiis ex centro ad peripheriam ductis, conspicuas. Sapore gaudet amaro-acri.

Not. 81. *Germ.* Gichtrübe, Zaunrübe, *belg.* Bryone, wilde Wyngaard, *dan.* Valskrove, *suec.* Hundrofva, *angl.* white Bryony, *gall.* Bryone, couleuvrée, *ital.* Brionia, *hisp.* Brionia, Nueza, *lusit.* Bryonia, Norça branca, *polon.* Przestep bialy. *Icon.* Zorn T. 417. Scatet radix succo tenui, qui primo vere lacteus est, et, dum excavatur, in media ejus parte congeritur. *Vis.* Radix recens cutim inflammat, siccata mitescit. Alvum purgat, et vomitum ciet,

praesertim succus (pro dosi dr. jj-unc. ß). *Sydenhamus* dedit dr. j pulveris cum lactis vaccini unc. jV vel infusum ex dr. jV-Vj cum vini albi unc. jV et syrupo quodam, omni tertia die, donec octies vel decies aeger alvum exoneraverit. Externe sequens decoctum in tumore articulorum cum rigiditate laudatur. R. rad. Bryoniae unc. j coq. e. aqu. font. libr. IV. Colat. adm. aequalem ipsi aceti vini quantitatem, et sal communis, quantum solvi potest. Calide pannis laneis imbibitum applicatur. (*Trampel*).

CACAO, FRUCTUS.

THEOBROMA CACAO.

Arbor Americae calidioris indigena.

Fructus ovatus, apice obtuso, diametri trium circiter pollicum, longitudine fere sex.

Intra corticem carnosum pulpa albida, butyracea, dulcis, subacida. Mediam sedem nuclei circiter viginti quinque occupant, saporis unctuosi et amaricantis, magnitudine et figura amygdalas quodammodo referentes.

Not. 82. Expressione libra una seminum dedit butyri unc. jjß; coctione unc. Vj, quod in aethere sulphurico paene solvitur, ex parte tantum in alcohole. *Icon.* plantae Zorn T. 308. *Vis:* lubricans, nutriens. *Usus.* Ope triturationis et caloris conficitur ex Cacao *Chocolata* (cacao tabulata), quae variat pro additamento aromatum. *Chocolata medica* (chocolat de santé) vocatur ea, quae aromatibus caret. Inter aromata vero, quae pastam ex cacao intrant, consuetissimum est vanilla. Admiscentur praeter eam cinnamomum, caryophylli et alia. In genere chocolata cum aromate digestu facilior fit. *Chocolata aromatica.* R. nuc. cacao leviter tost. pulv. sacchar. ana. unc. XVj — pulv. cinnamomi unc. ß — caryophyll. aromatic. dr. jj — cardamom. dr. j vanill. cum

saccharo in pulverem tritae dr. j. Pasta, exacte mixta, committitur modulis ferreis, stanno obductis, qui ex parallelogrammis aequalibus conferruminantur (*Wiegleb*). Singuli nuclei ante praeparationem decorticentur, et coreulum, quod ob duritiem corneam aegre trituratione et coctione extenuatur, removeatur. *Potus e chocolata.* R. Chocolat. medic. s. aromat. unc. j infund. aqu. fervid. unc. jV, sub agitatione infusi denuo ebull. Loco aquae lac pro iis, qui hoc digerere possunt, eligatur, et vinum viribus insigniter consumtis.

† *CAJEPUT*, OLEUM.
MELALEUCA LEUCADENDRA.

Arbor Indiae orientalis.

Est oleum aethereum, ex destillatione foliorum in Insula Banda productum, limpidum, origine flavescens, dein viride, odoris fortis camphoracei, saporis aromatici, fortis, cardamomi instar. Negligatur profunde viride, minusque pellucidum.

Not. 83. Versus annum 1726 primum intravit hoc oleum pharmacopolia amstelodamensia. Color obscure viridis oriri videtur ab ampullis cupreis, in quibus in Europam transfertur, aut a resina quadam eodem colore praedita, et oleo addita. Commiscetur arte simile fluidum lucri studio ex oleo rorismarini et camphora, quod saccharo instillatum, et in aqua solutum facile emissione flocculorum camphoraceorum dignoscitur. *Icon.* plantae Zorn T. 307. *Vis*: exaestuans, diuretica, nervis amica. *Usus*: in morbis dolorificis et spasticis, in paralysi. Cardialgiam a spasmo saepissime sedavit oleum cajeput. Dentur gutt. jj-Xjj saccharo exceptae, aut spiritu vini vel aethere alcoholico solutae. Cephalaeam ab atonia, temporibus illitum cito mitigavit, nec non odontalgiam gossypio instillatum, et denti eroso intrusum. Simili modo lanuginis bombacinae oleo cajeput madefactae immissione

in aures et inunctione olei pone eas surditas fuit diminuta. Inunctio externa in affectibus rheumaticis membrorum caute dirigatur, ne internae partes fiant dolosi horum vicarii, ut observarunt practici post illitum eum camphora similibusque discutientibus (*Bang*). Quo ad usum externum suppar putatur a quibusdam oleo cajeput linimentum ex parte una camphorae et partibus duabus olei aetherei Terebinthinae. Quod restat, insectis pluribus infestum est oleum cajeput, atque hac ex causa praestantissimum in conservandis rerum naturalium collectionibus.

† *CALAMUS AROMATICUS. Vid. ACORUS.*

† *CAMPECHENSE LIGNUM.*

HAEMATOXYLON CAMPECHIANUM.

Arbor Americae calidioris.

Lignum durum, grave, affatim rubrum, saporis subadstringentis, subdulcis.

Not. 84. *Germ.* Campescheholz, Blauholz, *belg.* Campechehout, *dan.* Campeschetraee, *suec.* Campeschetrád, *angl.* the logwood, *gall.* bois de Campeche, *ital.* legno di Campeggio, *hisp.* Palo de Campeche, *lusit.* Pao de Campeche, *ross.* ЛАЗОРЕВОЕ ДЕРЕВО. *Icon.* Blackwell T. 493. Spiritu vini plus extrahitur, quam aqua. Unc. 3¹/₂ ligni erogant unc. Vß extr. aquosi. *Vis* adstringens. Uno in casu lotium rubore post ejus usum tinctum observavi. *Usus:* in diarrhoea, ab atonia et dysenteriam secuta. *Decoctum ligni campechensis.* R. Lign. campechensis dr. jj-unc. ß coqu. c. aqu. font. libr. j colat. unc. Vj. Dosis: omni bihorio cochl. jj.

† *CAMPHORA.*

LAURUS CAMPHORA.

Arbor Indiae orientalis, praesertim in Japonia frequens.

Sit nivea, splendens, subdiaphana, pinguiuscula, tota volatilis, odoris specifici fragrantis, saporis acris, aromatici. Rudis ex India allata in propriis officinis Amstelaedamensibus depuratur.

Not. 85. *Germ.* Kampfer, *belg.* Kamfer, *dan.* Kampfer, *suec.* Kamfer, *angl.* the Camphire, *gall.* Camphre, *ital.* Canfora, *hisp.* Canfor, *lusit.* Alcanfor, *ross.* КАМФОРА. *Icon.* Zorn T. 524. Camphora, materies sui generis, nec cum oleis aethereis aequiparanda, praeter laurum dictum in variis plantis indigenis reperitur e. g. in majorana, salvia, aliisque. Solvitur tantum in aqua, quamvis per se pauxillum ex odore et sapore camphoraceo attrahat, intermedia mucilagine, penitus autem in oleis et spiritu vini, ex quo quidem, si aqua affunditur, maxima ex parte separatur. Cum acido nitrico destillata aciditatem contrahit (Acidum camphorae Dörffurtlii ab acido benzoïco diversum). *Vis.* Sub deglutione camphorae sentitur ardor. Cor et vasa sanguifera ea incitantur. Spasmos tollit, et sudorem promovet. Magna dosis pulsum retardat, caloremque animalem diminuit, partibus antea nimia irritatione fatigatis. *Alexander* dum sanus fuit, periculi causa scrupulum unum sine noxa assumsit, deglutitis autem scrupulis duobus, sensorium commune horribiliter est turbatum. (Vid. ej. Versuche in versione germanica p. 96). Moderatur ut dicunt actionem cantharidum in vias urinarias, aestumque veneris, lethalis est praeterea variis insectis halitus camphoraceus. Externe camphora illita, cutis rubescit, praesertim si emplastro fuit immixta, et taliter exhalatio corporis volatilis coercetur. Animalibus, quibus camphora mortem intulit, dissectis, phlogosis ventriculi apparuit. *Usus* in typho, mania asthenica, aliisque affectibus nervosis. In inflammationibus internis camphora proficua censetur, pulsu existente parvo et debili (*Tralles*). *Dosis* gr. j–XX. *Mixtura camphorata* ℞. camphorae dr. ß spiritu vini aliquot guttulis madefactam, gummi arabici dr. ij aqu. comm. unc. jV. Syrup. simpl.

unc. ß. Detur omni bihorio cochl. ß-j. *Emulsio camphorata.* R. emulsionis amygdalinae (vid. not. 57) camphor. dr. j gummi arab. dr. jjj m. unc. Xjj; Dos. cochl. j-jj. Infantibus placet *linctus camphoraceus.* R. camphor. scr. ß gummi arabici dr. j syrup. de Alth. unc. jj. D. cochlearculum j. *Liquor nervinus* R. camphor. scr. j solv. in aether. sulphuric. aut aether. sulphuric. alcoholic. dr. jj. D. gutt. X-XX cum saccharo aut decocto mucilaginoso. *Acetum vini camphoratum.* R. camphor. dr. j terat. in mortario vitreo, addendo spiritus vini gutt. XX, dein adjice sacchar. pur. unc. jj acet. vini concentrati unc. X. D. cochl. j (*Ph. Herbipol*). *Oleum camphoratum* R. olei olivar. (vel amygd.) unc. j camphor. unc. ß m. (*Ph. suec*). Quamvis hoc oleum praecipue usui externo inserviat, interne pariter gutt. Vj-X propinari possunt. Convenit fere cum eo *oleum bezoardicum Wedelii* R. olei amygdal. unc. jj camphor. dr. jj solv. camphora in oleo digestione cum radice alkannae rubro colore tincto, atque admisc. olei de cedro dr. ß *Dosis:* gutt. V-X.

CANELLA ALBA, CORTEX INTERNUS

CANELLA ALBA.

Arbor in America vulgaris.

Cortex arboris internus in formam tubulorum convolutus, solidus, at fragilis, extus ex albo flavus, vel pallide griseus, lineis transversis rubellis notatus; superficies interna albicans; saporis acris, aromatici, quodammodo caryophyllacei.

Not. 86. *Germ.* Weisser Zimmt, *gall.* Cannelle blanche, *angl.* white Canel. *Icon.* Blackw. T. 206. Canella alba, quae sparsim sub nomine corticis Winterani spurii venit, maximam similitudinem habet cum cortice Winterano vero, illamque hanc ob causam, et, cum magis genuina occurrit huic praeferendam esse vix dubito. Decoctum canellae sul-

phate ferri non mutatur. *Vis* analeptica. *Usus.* Additur interdum remediis nauseosis, ut gratiorem saporem adipiscantur.

CANNABIS, SEMEN.

CANNABIS SATIVA.

Planta annua Europae borealis.

Semina rotunda, glabra, binis valvis, oleosomucilaginea.

Not. 87. *Germ.* Hanf, *belg.* Hennip, *dan.* Hamp, *suec.* Hampa, *angl.* Hemp, *gall.* Chanvre, *ital.* Canapa, *hisp.* Canamo, *lusit.* Canhamo, *polon.* Konop, *ross.* КОНОПЛЯ (Konopli). *Icon.* Zorn T. 532. Libra j civilis dedit olei unguinosi unc. jjj et gr. XXX, et unc. jjj dr. Vjj et scr. jj principii glutinosi (*Buchholz*). *Vis* demulcens, nutriens. *Usus* in gonorrhoea, similibusque blenorrhoeis. Unc. j seminis exhibet saturatam emulsionem cum aquae unc. Vj.

CARBONAS POTASSAE VENALE.

CINERES CLAVELLATI, ALCALI VEGETABILE.

Massa salina, ex ustis ac dein elixatis praesertim lignorum duriorum cineribus in septentrionalibus Europae regionibus nata, carbonate potassae alcalino dives, et praeterea sulphas potassae, murias potassae ac terram siliceam continens.

Depuratione praebet carbonas potassae alcalinum. Vid. SECT. 2da hunc titulum.

Eligatur vero hoc carbonas potassae venale in massis fragilibus, cavernulosis, coloris grisei et ex griseo coerulescentis, facile in aëre libero deliquescentibus et maximam partem aqua solubilibus.

Terra silicea, quarum interdum adulteratur hocce carbonas potassae venale, optime detegitur, affuso ad solutionem acido, quo copiosum terrae istius dejicitur praecipitatum.

Carbonatis hujus virtus a Pharmacopoeo exploretur per solutionem sulphatis aciduli aluminae, in quam immissum carbonatis potassae venalis lixivium eo copiosius praecipitatum format, quo majori copia potassa pura affuerit.

Cineres puriores, qui ex America nomine PAERLASCH afferuntur, Pharmacopoeo prae aliis, vulgo venalibus, commendandi.

Not. 88. *Germ.* Potasche, *belg.* Potasch, *dan.* Potaske, *angl.* Ashes pearl, *gall.* Cendres gravellées. Apud germanos cineres clavellati bohemienses et vratislavienses optimi putantur, atque continent ¾ carbonatis potassae puri. Ex 1000 libr. ligni fagi remanent cineris 5, 8 ex 1000 libr. l. quercini 13, 5 ex 1000 libr. l. specierum pini 3, 5. Libr. 1000 cineris fagi largiuntur carbonat. potass. libr. 219, libr. 1000 cineris quercini libr. 112 et libr. 1000 cineris ex pini speciebus libr. 132. Fructus hippocastani cum capsulis erogant sat magnam copiam kali carbonici (*Hermbstädt*).

CARBONAS SODAE VENALE.
SODA, NATRUM.

Glebae terreo-salinae, duritiei lapideae, coloris griseo-coerulescentis, saporis salsi et lixiviosi, ex combustis et calcinatis plantis, ad littora marina crescentibus, paratae. Optima censetur soda HISPANICA; quae autem ex SMYRNA affertur, et interdum apud nos venalis prostat, longe majorem salis alcalini copiam praebet, Pharmacopoeis omnino commendanda.

Not. 89 *Germ.* Soda, *belg.* Loogzout, *gall.* Soude. Ex hungarica $^{1}/_{6}$ carbonatis sodae puri extrahi solent.

CARDAMOMUM MINUS, SEMEN.

AMOMUM CARDAMOMUM.

Est planta perennis in Ceylone et Malabaria. Intra capsulam, tribus valvis praeditam, membranaceam semina latent angulata, multiformia, rugosa. Confracta fragrantem et fortem spirant odorem; sapor grate aromaticus, amaricans, acris, camphoraceus.

Not. 90. *Germ.* Kardamomen, *belg.* Kardamom, *dan.* Kardamome, *suec.* Kardemumma, *angl.* Cardamom, *gall.* Cardamome, Amome, *ital. hisp. et lusit.* Cardamomo, *ross.* КАРДАМОМЪ. *Icon.* Zorn. T. 336. Forsan nulli aromati gratia cedit, nisi cinnamomo. Libr. j sem. cardam. minor. dedit olei aetherei dr. V-Vj. *Vis* stomachica, carminativa. *Usus* in laesa digestione, et inflatione intestinorum. Cum vino calefacto et vitello ovi potulentum pergratum (*glühenden Wein*) componit in eorum usum, qui frigori et pluviae expositi eisque delassati fuerunt.

† *CARDUUS BENEDICTUS, HERBA, SUMMITATES.*

CENTAUREA BENEDICTA.

Planta annua, in insulis Archipelagi frequens; in hortis Nordvicensibus aliisque culta.

Herba florens peramara, floribus compositis tubulosis croceis, calyce cum foliis adjacentibus ope texturae arachnoïdeae cohaerente.

Not. 91. *Germ.* Kardobenedicten, *belg.* Kardebenedict, *dan.* Korbenedikt, *angl.* the blessed thistle, *gall.* Chardon bénit, *ital. et hisp.* Cardo santo, *lusit.* Cardo sancto, *polon.*

O set Wloski, *ross.* ВЕНЕДЬКППЬ. *Icon.* Zorn T. 122. Dat herba tres sui ponderis partes extracti, cui hi nitras potassae, illi murias sodae aliique acetitem potassae (*Succow*) inesse volunt. *Vis* incidens, stomachica. Vomitum ob amaritiem nauseosam aliquoties excitavit. *Usus* in digestione retardata. Colluvie primarum viarum quadam illi accedente, mere amaris antecellit.

† *CARICA*, *FRUCTUS SICCATI.*

FICUS CARICA.

Arbor in Europa calidiori sponte nascens.

Fructus siccati, in formam orbicularem compressi, coloris ex albo flavescentis, pulpa subviscida, dulcissima; seminibus exiguis, lenticularibus. Eligantur majores ex Smirna allatae, dulcissimae.

Not. 92. *Germ.* Feigen, *belg.* Vyge, *dan.* Figen, *angl.* Fig, *gall.* Figue, *ital.* Fico, *hisp.* Higo, *ross.* ВИННЫЯ ЯГОДЫСМОКВЫ. *Icon.* Zorn, T. 479. Constant hi fructus ex saccharo cum mucilagine commixto. *Vis* nutriens et demulcens. *Usus* in tussi catarrhali. Coquitur unc. j cum aqu. libr. j. Colat. D. vasculatim. Hoc decoctum gargarisma leniens in angina catarrhali. Caricae cum lacte coctae et dissectae maturationem abscessulorum in gingivis promovent.

CARVI SEMEN.

CARUM CARVI.

Planta perennis Europae, praesertim meridionalis.

Semina aromatica, parva, incurva, oblonga, glabra, striata, fusco-pulla.

Not. 93. *Germ.* Kümmel, *belg.* Veldkomyn, *dan.* Kommen, *suec.* Kummin, *angl.* Caraway, *gall.* Cumin sauvage, *ital.* Carvi, *hisp.* Alcaravea, *lusit.* Alcaravia, *polon.* Karwy,

Kmin, *ross.* ТМИНЪ (Tmin). *Icon.* Zorn T. 397. Unc. 30 dant circiter olei aether. unc. j. *Vis.* Flatus pellit et secretionem lactis auget. *Usus* in colica flatulenta. *Dosis* pulv. dr. j.

† *CARYOPHYLLATA*, RADIX.
GEUM ULBANUM.

Planta perennis, petenda e solo sicciore.

Radix oblonga, crassa, fibrosa, fusca, recens odorem caryophyllorum aromaticorum quodammodo spirans, sapore stiptico, aromatico.

Not. 94. *Germ.* Benedictenwurzel, Nelkenwurz, *belg.* gemeen Nagelwortel, *dan.* Nellikerod. *suec.* Näghkerot, *angl.* the common Avens, *ital.* Gariofillata, *hisp.* Islera, *lusit.* Garjofillata, *polon.* Zarzyczka, *ross.* ГРЕВНИКЪ. *Icon.* Zorn T. 221. Unc. XVj dabant extr. aquos. unc. V et spirituos. unc. jjj et scr. jj. *Vis* adstringens, nervina. *Usus* in febribus asthenicis. Corticem peruvianum aliquoties supplevit. (*Buchhave*) *Decoct. rad. Caryophyllat.* R. rad. caryophyllat. unc. j coqu. c. aqu. font. libr. j. ß Col. libr. j adm. syrup. cort. aurant. unc. ß D. vasculatim.

† *CARYOPHYLLUS AROMATICUS*, FLORES NON APERTI, SICCATI, OLEUM.

CARYOPHYLLUS AROMATICUS, SIVE *EUGENIA CARYOPHYLLATA* THUNBERGII.

Arbor Indiae orientalis, in insulis Molluccis frequens.

Flores vix aperti, claviculis non absimiles, oleo aethereo turgentes, nigricantes, sapore acri, aromatico, et odore fragrantissimo.

Oleum sit album, limpidum, non spissum, at grave, grate aromaticum. Negligatur pullum, urens et acre, oleo terebinthinae, unguinoso, aut extracto caryophyllorum spirituoso depravatum.

Not. 95. *Germ.* Gewürznelken, *belg.* Kruidnagel, *dan.* Kryde Nellike, *suec.* Kryddneglika, *angl.* aromatic Cloves, *gall.* Cloux de Girofle, *ital.* Garofano, *hisp.* Clavo aromatico, *lusit.* Cravoaria, *polon.* Gozdz do potraw, *ross.* ГВОСДИЧКЯ (gwosditschka). *Icon.* Zorn T. 315. Eliciuntur ex unc. XVj caryophyll. olei aether. unc. jj-jjj, quod uberius stillat, cum spiritus vini illis fuit aspersus. *Vis* exaestuans, nervina, salivam proliciens. *Usus* in languore ventriculi. *Dosis* pulv. gr. V-X. In patria arboris oleum in paralysi remedium domesticum. Acritate sua obtundit dolorem gossypio exceptum, et denti carioso intrusum. Sequenti modo in hac odontalgia efficacius fit: R. camphorae dr. j Opii gr. V olei caryophyll. gutt. XX Alcohol. dr. jj. diger. et col. (*Boerhaave*) — Caryophylli usque ad perfectam maturitatem in arbore relicti dicuntur *anthophylli* (cloux de girofle matrices) odore minus forti, quam immaturi.

† *CASCARILLA*, CORTEX.

CROTON CASCARILLA, SIVE *CLUTIA ELUTERIA.*

Frutex calidarum Americae regionum, in Peru et Paraguay frequens.

Cortex frustis convolutis tubulosis compactus, ponderosus, lineam fere crassus, epidermide tectus albicante, rugosa, insipida, qua semota, ex fusco ferrugineus apparet. Sapor amarus, aromaticus, odor in accenso cortice fragrantissimus.

Not. 96. *Germ.* Cascarillrinde, *belg.* Kasckarilla, *dan.* Kaskasille, *suec.* Käskarille, *angl.* Cascarilla, *gall.* Cascarilla; *ital.* Cascariglia, *hisp.* Cascarilla, *lusit.* Cascarillia,

ross. КАШКАРИЛЪ. *Icon.* Zorn T. 595. Unc. Vjjj cort. cascarill. continebant mucilaginis et principii amari unc. j cum gr. 64 resinae unc. j cum gr. 100 olei aetherei gr. 68 partis fibrosae unc. V cum dr. jj et aquae gr. 68 (*Trommsdorff*). *Stisserus* primus inter germanos mentionem ejus fecit 1690 ut corticis, qui ante paucos annos innotuerit. Infusum sulphate ferri fucatur. *Vis* tonica, stomachica. *Usus.* Excelluit in diarrhoea. Quandoque profligavit febres intermittentes. *Dosis* pulv. gr. XX-XXX. — Tabaco gratior odor eo conciliatur.

CASSIA FISTULARIS, FRUCTUS.

CASSIA FISTULA.

Arbor in Arabia et utraque India sponte crescens.

Siliquae longae, teretes, nigrae, dissepimentis pulpa nigra, dulci refertis; in quovis loculamento semen latet subrotundum, compressum, ferrugineum. Rejiciendae leviores, et vetustate corruptae.

Not. 97. *Germ.* Röhrenkassie, *belg.* Pypkassie, *dan. et suec.* Cassierör, *angl.* the purging Cassie, *gall.* Casse de boutiques (Casse fistule), *hisp.* Casia fistola, *lusit.* Canafistula, *ital.* Cassia fistola. *Icon.* Zorn T. 511. Libra j fructuum erogat pulpae libr. ¼. Raro ea integritate pharmaceutae traducuntur, ut medicorum desideriis satisfiat; parvae praeterea, si quid judico, in praxi utilitatis.

† *CATECHU, VULGO TERRA JAPONICA, EXTRACTUM GUMMI-RESINOSUM.*

MIMOSA CATECHU.

Arbor Bengalensis.

Frusta gummeo-resinosa, dura, fragilia, sicca, nigricantia, si diffringantur splendentia, intense

pulla, adstringentia. Rejiciantur sabulo aut sordibus inquinata, saliva non solvenda.

Not. 98. *Germ.* Catechu, *gall.* Cachou, *angl.* Cashoo. *Icon.* Pluck. T. 329. fig. 2. Est extractum ex arboris ligno aut ex fructibus. Partes 100 continent principii adstringentis partes 70. Unc. jV catechu dederunt extracti aquosi unc. jj et dr. jjj et dein spirituosi dr. V cujus sapor fuit austerior. Unc. jV exhibuerunt extr. spirituosi primi unc. jj et dr. jj. *Vis:* adstringens. *Usus:* in variis se-et excretionibus nimiis, laxitate partium productis. *Dosis pulver.* scr. j-dr. ß. Senibus rebelli dysenteria vexatis utiliter datum est decoctum oryzae, cujus unc. 32 continebant catechu dr. ß (*Alibert*). *Pastae odoriferae* in terris orientalibus componuntur ex catechu, ambra, moscho, mucilagine tragacanthae subactis. (*Hermbstädt*).

† *CENTAURIUM MINUS*, SUMMITATES FLORENTES.

GENTIANA CENTAURIUM, SEU *CHIRONIA CENTAURIUM* CURTIS.

Planta annua, in locis sabulosis, praesertim marinis, frequens.

Herba florens, floribus rubentibus, foliis ovatis, amaritie acri celebris.

Not. 99. *Germ.* Tausendgüldenkraut, *belg.* Duizendguldenkruid, *dan.* Tusindgylden, *angl.* the lesser Gentory, *gall.* la petite Centaurée, *ital.* Centaurea minore, *hisp. et lusit.* Centaurea menor, *polon.* Centurzya mnieysza, *ross.* СОЛОШНИКЪ ПОЛЕВОИ. *Icon.* Zorn T. 154. Praestat herba summitatibus cum corollis fere insipidis. Spiritus vini unice extrahit partes amaras, aqua autem simul mucilaginosas. *Vis:* stomachica. *Usus:* Herba olim in febribus intermittentibus usitatissima.

CEPA, BULBUS RECENS.

ALLIUM CEPA.

Planta perennis, in hortis culta:

Bulbus rotundus depressus, ruber, membranis tunicatus, saporis acris, subdulcis, odoris fragrantis alliacei. Exstat varietas alba, quae blandior.

Not. 100. *Germ.* Zwiebel, *belg.* Uijen, *dan.* Lögen, *suec.* Rödlök, *angl.* the Onion, *gall.* Oignon, *ital.* Cipolla, *hisp.* Cebolla, *lusit.* Cebola, *polon.* Cebula, *ross.* ЛУКЪ (Luck). *Icon.* Dodon. Pempt. T. 687. Siccatione odor et sapor non parum mitigantur, recens dissecta enim spargit cepa vapores, qui oculos ad lacrymas sollicitant. Aqua et spiritus vini partem illius extrahit. *Vis:* excitans, diuretica. *Usus:* maxime culinaris. Succus expressus pro unciis binis cum tantillo sacchari lotium in quibusdam optime provocavit, et externe ejus excretionem auxit. Milites galli, ut vidi, amant *jusculum cepae* matutino tempore, nec male, loco spiritus vini, et potus ex coffea. Cepis duodecim in lebete cum butyro ad rubedinem elixatis, et farina denique conspersis adjicitur aqua cum modica salis et piperis quantitate, atque coctione peracta, pauxillum aceti.

CEREFOLIUM, HERBA RECENS.

SCANDIX CEREFOLIUM.

Planta annua, in usum culinarem et medicum culta.

Folia triplicato-pinnata, tenerrima, glabra, obtuse lobata, dilute viridia, odoris fragrantis foeniculacei, saporis grate subdulcis, aromatici.

Not. 101. *Germ.* Gartenkörbel, *belg.* Tuinkervel, *dan.* Körvel, *suec.* Kyrfvel, *angl.* the garden Chervil, *gall.* le

Cerfeuil commun, *ital.* Cerfoglio, *hisp.* Perifollo, *lusit.* Cerofolio, *polon.* Trzebula, *ross.* КЕРВЕЛЪ. *Icon.* Zorn T. 192. Herba recens succulenta septem sui ponderis partes aquae continet, praeter partes salinas et oleum aethereum, a quo odor pendet. *Vis* resolvens, excitans. *Usus.* Succus recens (unc. jj de die) in morbis pulmonum a stasi scrophulosa certissime non omni utilitate destituitur. — Scandix odorata huic omnino antecellit.

CHAMAEDRYS, HERBA FLORENS.
TEUCRIUM CHAMAEDRYS.

Planta perennis, in hortis botanicis culta.

Herba profundius viridis, odoris subaromatici, siccatione pereuntis saporis amari subadstringentis; folia cuneiformi-ovata, incisa, crenata, petiolata; flores terni, caules procumbentes, subpilosi.

Not. 102. *Germ.* Gamanderlein, *belg.* Gamanderlyn, *suec.* Ekegräs, *angl.* Germander, *gall.* Calamandrier, Germandrée, *ital.* Camedrio, *hisp.* Germandrina, *lusit.* Carvalhinha, *polon.* Ozanka. *Icon.* Zorn T. 346. Herbam ob copiam similium in officinis plane supervacaneam esse, puto.

† *CHAMAEMELUM ROMANUM*, *FLORES.*
ANTHEMIS NOBILIS.

Planta perennis Europae meridionalis, in hortis culta Nordvicensibus aliisque botanicis.

Flores compositi radiati, receptaculo fere plano, paleaceo, flosculis disci flavis, aromaticis, flosculis radii albis, numerosis, brevibus, insipidis.

Not. 103. *Germ.* Römische Chamille, *belg.* roomsche Kamille, *dan.* romerske Kameelblomster, *suec.* romersk Kamillblomma, *angl.* the roman Camomile, *gall.* Camomille

romaine, *ital.* Camomilla odorosa, *hisp.* Manzanilla romana, *lusit.* Macella romana, *ross.* РИМСКАЯ РОМАШКА. *Icon.* Zorn T. 161. Octo librae flor. chamaem. romani largiebantur olei aetherei dr. V, et superant olei copia vulgares. *Vis* nervina, antispastica, hystericis grata. *Usus.* Olim magni pendebantur in febribus intermittentibus (dos omni quadriborio scr. j — dr. j). Vid. pag. 93. Infusum concentratum multis nauseam movet.

† *CHAMAEMELUM VULGARE*, FLORES.
MATRICARIA CHAMOMILLA.

Planta annua, in Belgio frequens, in hortis culta Nordvicensibus aliisque.

Flores compositi radiati, receptaculo nudo conico, flosculis disci flavis, amaris et fragrantibus, flosculis radii albis, reflexis, insipidis.

Not. 104. *Germ.* Gemeine Chamille, *angl.* the common Camomile, *gall.* la Camomille vulgaire. *Icon.* Zorn T. 139. Continent flores hujus chamomillae olei aetherei $^1/_{880}$ — $^1/_{256}$, quod calycibus unice inhaeret. *Vis.* Eadem pollet chamomilla vulgaris, ac romana. *Usus*: idem, ut in antecedenti.

CHAMAEPITYS, HERBA FLORENS.
TEUCRIUM CHAMAEPITYS.

Planta annua, in montosis regionum meridionalium locis sponte nascens, nostratibus culta.

Herba recens, viscida ad attactum, foliis trifidis linearibus integerrimis, floribus sessilibus lateralibus, solitariis, caule diffuso; odorem habet resinosum, instar pini, saporem amarum.

Not. 105. *Germ.* Schlagkraut, Feldcypresse, *belg.* Veldcypress, *angl.* the ground Pine, *gall.* Ivette, *ital.* Camepizio,

hisp. Pinillo oloroso, *lusit.* Chamepite, *polon.* Iwinka pizmowa. *Icon.* Zorn. T. 120. Virtute aemulatur Chamaedryn, et ut ea, ob abundantiam similium plantarum mera amaritie insignium, in officinis superflua censeri debet.

CHELIDONIUM MAJUS, HERBA RECENS.

CHELIDONIUM MAJUS.

Planta perennis, in ruderibus et ad sepes copiosissima; in hortis Nordvicensibus aliisque culta.

Folia tenuia et mollia, coloris ex flavo dilute viridis, saporis amari et acris, odoris ingrati, gravis, succo croceo scatentia.

Not. 106. *Germ.* Das grosse Schöllkraut, *belg.* groot Schelkruid, *dan.* stör Chelidonie, *suec.* Svalört, *angl.* the greater Celandine, *gall.* Chelidoine commune, éclaire, *ital.* Celidonia maggiore, *hisp.* Celidonia mayor, *lusit.* Celidonia major, *polon.* Jaskolcze ziele, *ross.* ЧИСТАКЪ БОЛШОЙ. *Icon.* Zorn T. 22. Herba chelidonii recens exuberat principio acri, quod siccatione insigniter mitigatur. Nullus odor praeterea persistit in arefacta. *Vis*: resolvens. Succus recens cutim exedit. *Usus*: in obstructione viscerum, hydrope, in verrucis exstirpandis. Rustici plantis pedum herbam recentem cum sale et pipere interdum ante paroxysmum febris intermittentis cum effectu exoptato applicarunt. *Dosis.* Cochl. dimidium succi recentis sine noxa est propinatum. Vid. not. 455.

CHINA, RADIX.

SMILAX CHINA.

Frutex Indiae orientalis, in imperio Chinensi frequens.

Radix nodosa, magna, submucilaginea, subdulcis cortice tenui rufescente vestita, intus pallide rubr

Not. 107. Famam nacta est haec radix, ut sudorifera in lue venerea, penitiori autem indagine instituta, perdidit eam, ita ut a medicis hodie negligatur. Destillatione nihil extrahitur, quod efficaciam annunciat. Residuum dat cum aqua quartam partem extracti mucilaginosi parum adstringentis odore nauseoso. Loco radicis Chinae orientalis in Virginia et Jamaica smilax pseudochina colligitur et exportatur. Ut videtur, radix chinae, de quo sermo est, nutrimentum offert dignum, quod ab incolis Indiae accipiatur. Praebet suibus pabulum, quo pinguescunt. Mulierculae in Aegypto eam comedere solent, cum emacrescunt. *Icon. Kämpf.* amoen. t. 782.

† *CHINA CHINA, CORTEX PERUVIANUS FUSCUS.*

CINCHONA OFFICINALIS.

Arbor Peruviana, nuper etiam in sylvis provinciae, cui nomen Terra Firma est, detecta.

Cortex ex amaro subaromaticus et subadstringens. Eligantur frusta tenuina, convoluta, fusca, et lichene albo vestita, solida, ponderosa, quae diffracta, non fibrosa, aut pulverulenta, sed particulis, ad solem splendentibus, conspicua. Ne autem frusta crassiora, caeterum iisdem notis ornata, rejiciantur.

Not. 108. *Germ.* Chinarinde, *belg.* Kina, *dan. et suec.* Quina, *angl.* China bark, *gall.* le Quinquina, *ital.* China, *hisp. et lusit.* Quina, *ross.* ЛИХОРАДОЧНАЯ КОРКА. Dispescuntur a botanicis in duas subdivisiones omnes cinchonae species. Prior continet eas, quae staminibus inclusis praeditae sunt, posterior illas, quae stamina exerta habent. Autores florae Peruvianae hanc posteriorem ad Portlandiam referre volunt (*Persoon*). Monente Alexandro ab

Humboldt, qui immortaliter de penetiori cinchonae cognitione meruit, hucusque species 27 generis illius recensentur, quae tamen ulteriori indigent scrutinio. Multae enim plantae ex Rubiaceis generi cinchonae adnumeratae sunt, absolutaque igitur specierum designatio adhuc in votis est, minus a foliis, quae in eadem specie praeter consuetudinem variant, quam a formatione florum eorumque staminum et pistillorum petenda. Indagator novi orbis ante dictus posuit unam familiam cinchonarum cum corollis tomentosis et alteram cum corollis glaberrimis (*Magazin der Gesellschaft naturforsch. Freunde zu Berlin. Anni I. trimestris 2 pag.* 122). Cinchona *Condaminea* ad primam familiam pertinet, corollae tubo hirto, foliis ovato-lanceolatis utrinque glaberrimis in axillis nervorum inferne scrobiculatis. *Icon.* Humboldt et Bonpland Plant. aequinoct. Fasc. II, pag. 29. T. 10. Berl. Jahrb. f. d. Pharm. 1808. Colligitur ex hac specie Cascarilla fina de Uritusinga in gubernio Loxano (corregimiento de Loxa) et plagis adjacentibus. Cum medici solo hoc cortice quondam in Hispania usi sunt, condaminea prae aliis officinalis appellari posset. Quoniam vero commercium non intrat, et ille, qui exportatur, ex omnibus fere speciebus hujus familiae decerpitur, merito nulli in posterum cognomen hoc separatim competit. Linnaeus composuit cinchonam suam officinalem ex duabus herbarii sui plantis ex America missis, cinchona scilicet condaminea, et cinchona cordifolia *Mutisii* (C. pubescens *Vahlii*). Virtute condamineae proxima est *cinchona lancifolia* foliis lanceolatis, acutis, utrinque glaberrimis, ad oppidum Santa Fé Quina Naranjanda nominata, nec minus rara (Cinchonia angustifolia *Ruizii*) *Cinchona nitida et lanceolata* varietates lancifoliae esse videntur. Cortex Chinae, qui in portu gaditano sub nomine Cascarillae Calisayae inclaruit, a lancifolia, ut *Mutisius* arbitratur, originem trahit. *Cinchona cordifolia* (Quina amarilla) distincta ad *Mutisii* descriptionem manuscriptam foliis orbiculato-ovatis, saepe subcordatis, subtus tomentosis, supra pubescentibus (C. ovata Fl. Peruv. II. T. 195

sive cascarilla pallida *Ruizii* synonymon hujus est, Cinch. hirsuta, et tenuis *Ruizii* levi varietate ab ea declinant) prae aliis nostro tempore corticem peruvianum suppeditare videtur. *Cinchona ovalifolia* (Quirina blanca, cinchona macrocarpa Vahlii) ad St. Fé indigena amarum praebet corticem nigro-albiusculum amarum et austerum. — Cortex Cinchonae nobis advehebatur usque ad annum 1772 trans promontorium Hornii a Loxa, Guancabamba, Ayavaca, Jaen de Bracamorros, Riobamba et Cuenca. Inde ab anno 1772 magna corticis copia per Carthaginem in India occidentali aliosque portus illi vicinos in Europam exportabatur, postquam celeberrimi *Mutisii* pereonctatione arbores cinchonae in provinciis, quae versus septemtrionem non parum ab aequatore distant, fuerant reperti, atque luculentur constabat, eos gr. 10 latitudinis borealis perferre. Ut in omnibus plantis, ita in cortice peruviano discrimen oritur a loco natali, aetate arboris, et ratione, qua cortices siccantur. Tam fraude quam incuria eorum, quibus decorticatio committitur, alienos, e. g. ex Winterana grenadensi, et Weinmanniis intermisceri satis compertum est, immo fallaciae causa dicti cortices aromatariis infuso ligni brasiliani tinguntur. Haec fraudulentia ignominiosa nostro tempore tam parum velatur, ut ex libris centum cinchonae in Rossiam missis vix quinque ad summum sex bonae notae eligi potuerint. Vid. *Wylii* pharmac. rutehna pag. 41. Quam maxime igitur medicus, qui nulla theoriae specie obcoecatus in adoptandis surrogatis gravium medicaminum minus facilis est, exoptare debet, ut variae cinchonae species, optime, ut scimus, caeli injuriae, ne una forsan excepta, obluctantes in Europae regiones, quae solis beneficio prae aliis fruuntur, denique transplantentur. Hispani in America fasciculos componunt ex libris 120-150, qui pellibus insuti, *Zeronas* dicuntur, et, sic bene muniti, exteris gentibus advehuntur. Non hic reticenda est consuetudo, varios cortices, ut: Chinam de la Angostura, Cascarillam de nueva Andalusia, Chinam de Atacamez in eorum patria ad genus

Cinchonae referri, et fasciculis immiscere, etsi primae diversitatem botanici et chemici nuperrime jam demonstrarint, ceteraeque exactiori examine indigeant. Plures fasciculos, qui cinchonam veram quidem complectuntur, et a mercatoribus variis nominibus notantur, ab eadem arbore saepius provenire atque solo fortuito discrimine variare, arbitror. — Falluntur, qui Americanos jam ante adventum Hispanorum in novum orbem cognitam habuisse vim corticis peruviani febrifugam contendunt; timent enim, teste Alexandro ab Humboldt loco citato, ejus usum, eumque referunt ad narcotica, quo gangraenam accendi putant. Incepit adhiberi ut dicunt versus annum 1638, a comitissa del Chinchon, febri pertinaci intermittente Limae tentata, atque paullo post hic cortex, cujus usu sanitatem recuperaverat, sub nomine *pulveris comitissae* inclaruit, et postea saepius *pulvis jesuitarum*, vel *pulvis patrum* nuncupatur, quoniam patres societatis Jesu divulgare remedium studiose annisi sunt. — In genere cortices trunci, aetate arboris non admodum provecta, palmam praeripiunt junioribus ramorum. Vim suam tarde perdunt, sicco loco asservati, quando dissipatio partium volatilium, quae äere fit, sollicite evitatur. Analysin chemicam corticis peruviani fusci, cum a variis cinchonae arboribus colligitur, non posse easdem semper partes, neque numero neque ratione pares monstrare, satis elucebit. Gummosas partes minori copia ei inesse quam resinosas, *Geoffroy senior* contendit, *Mautt* autem gummosas potiorem partem constituere declarat. Vis adstringens resinae insidere videtur. Cortici elicita est extracti aquosi pars tertia, spirituosi autem pars quinta. Generatim teneamus, decoctione protracta ejus vim minui. Facilius eum reserat aqua quam spiritus vini rectificatus, spiritus vini non rectificatus fortius quam aqua, et vinum melius quam spiritus tenuior. Infusum aquosum sulphate ferri viridescit. Decoctum cinchonae fuscae genuinae dilutum, muriate ferri adjecto, viridem similiter induit colorem, nigrum e contrario, si cum spuria parabatur, aut ea, quae spuriis largiter fuit

commixta. Solutionem glutinis praeterea decocto genuini corticis non praecipitari observatur. (*Grindel*). — *Vis* specifice antifebrilis, adstringens, penitiore et constantiore stimulo corroborans. *Usus.* In febribus intermittentibus certissimum remedium, tanta scrupulosa circumspectione non porrigendum, quam medici quondam anxie inculcarunt. (*Cleghorn*). Initium eum praebendi fit, exeunte paroxysmo. Ne obliviscamur tamen, hunc, quamvis deletus esse videatur, secunda hebdomade saepius recrudescere in tertianis, tertia autem in quotidianis et quartanis, atque recordemur, resumto antea remedio, paroxysmi reversioni praecaveri. Vitae genere non obstante una remedii repetitio sufficere solet. Forma pulveris, cum aromate et liquiritia mixti et in vino sumti optima merito, in his potissimum febribus, habetur. Nec unquam fere negligendum esse comperi, spinae dorsi aegri, qui febri intermittente laborat, spiritum quendam aromaticum bis in die infricare. Intervalla ab una dosi ad alteram pendent a spatio apyrexiae, sicut singulum praebium, quod communiter ex duobus scrupulis pro adultis constat. Ubi ventriculus, quod interdum accidit, corticem, quamvis opio et aromate mixtus sit, perferre, aut aeger eum ob fastidium plane deglutire nequit, decoctum (vid. not. 445) ano tripla dosi ast repartita injici debet, quod, addita tinctura opii, firmius et diutius adhaeret, atque longiori remora certiores edit effectus. Nullo tempore quadrat china in febri exquisite inflammatoria. Caveamus enim, ne calcaribus utamur, cum opus sit fraeno. (*Huxham*). In vera prostratione virium vitalium, et decompositione humorum, quam producit, pluresque putridam nominant, certissimum pollicetur auxilium, nec febris continuitas nec ariditas linguae impurae ejus usum proscribunt. Eandem ob causam in gangraena, vigore vitae praeternaturali nec excitata, nec promota, interne et externe utiliter adhibetur. In variis blenorrhoeis chronicis itidem aestimatur, sicuti in sanguinis profluviis, in quibus vasa laxata accusantur. Aptissime his in casibus pro indicationis diversitate varia remedia

chinae adduntur, ut Serpentaria, Valeriana, Angelica, Cinnamomum, Alumen, Aetheres et alia. — *Vinum Chinae simplex* R. Cort. Chinae fusc. grosso modo pulverat. unc. jj Vin. gallic. alb. libr. jj diger. per 24 hor. vas saepius agitando. Col. D. ter de die unc. jj. Pulvis *Chocolatae chinatae* R. pulv. nucleor. cacao leviter tost. unc. Vj pulv. chin. fusc. unc. jjj sacch. alb. unc. Vjjj, bals. peruv. nigr. dr. j. Pulveris hujus cochl. jj (unc. j) coquantur cum aquae vel lactis vascul. jjj (unc. jjj). Qui praefert, hunc pulverem in placentas redigendum curabit. *Electuarium Chinae Hoffmanni* R. Roob Sambuc. unc. ß cort. chin. fusc. dr. Vj pulv. fl. Chamom. vulg. dr. jj, extr. Cent. minor. pulv. caryophyll. ana. dr. ß syrup. acetosit. citr. unc. jß. D. singulis binis horis. dr. ß. In frequenti usu fuit autori, atque ejus ope innumeros persanavit febrientes. Non inconcinne et utiliter, caryophyllis tunc omissis, Electuar. theriacae Ph. B. dr. jj saepius admisceri possunt. — Ob pretii caritatem chinae jam dudum medici insudarunt remediis ei substituendis. *Surrogata chinae notabiliora* sunt quae sequuntur. 1. Arsenicum. 2. Cort. Hippocastani. 3. Cort. salicis pentr. aliarumque salicis specierum. 4. Febrifugum *Audonii* R. Coffeae tost. et trit. dr. Vj coqu. in aquae unc. jjj ad dimidium. Residuo decantato adde succi citr. unc. jj m. Calide datur aegris jejunis tempore apyrexiae. 5. Decoctum Coffeae crudae R. Coffeae crud. unc. j conquass. et coquat. in vase tecto cum aqu. font. libr. jjj. Colat. libr. j d. omni bihorio vasculum dimidium (*Grindel*). 6. Specificum *Mortonii*: R. flor. Chamaemeli subtilissime pulver. (plus minusve pro aetate) scr. j, antimonii diaphoretici, sal. absinthii ana scr. ß m. f. pulv. qui sumitur cum quodam julapio, aut in forma boli, aut in pilulas redactus, sexta quavis hora per biduum vel triduum. 7. Cortex liriodendri tulipiferae. 8. Emulsio antifebrilis *Frankii*: R. amygdal. amar. dr. jß-dr. jj; cum cortice contusis adm. aqu. flor. chamomill. unc. jß-jj; col. adde extr. centaur. dr. ß-j D. brevi ante paroxysmum uno haustu. Saepius haec emulsio nullum praestitit,

ut ipse observavi, effectum. 9. Colla scriniariorum. Solvitur leni calore unc. j collae in aquae commun. vel decoct. chamaemeli unc. jj. Datur tertia pars hora dimidia ante paroxysmum, totidem post, sexta horae parte exacta; quod restat, post tertiam horae partem. (*Seguin*). 10. Pulvis ex sulphate zinci cum narcotico. Composuit anonymus quidam ex sulphatis zinci et extr. Hyoscyami vel opii ana gr. j-jjj. Omni trihorio datur. Etsi sat confidenter praedicatus sit (Intell. Bl. der n. Leipz. L. Z. nro. 4. 1808) ulteriori nihilominus examini practico committi debet.

CHINA CHINA, CORTEX PERUVIANUS REGIUS SEU FLAVUS.

CINCHONAE SPECIES, NONDUM DEFINITA.

Cortex ex Peru allatus, crassior et magis lignosus, qui colore cinnamomeo et principio amaro subaromatico, omnibus aliis cinchonae corticibus antecellit. Differunt binae hae species a CORTICE NOVO seu CINCHONAE SURINAMENSIS, praesertim eo, quod hic vestitus epidermide profundius et sordide pulla, hinc inde cinerea, lineis aliquanto prominentibus et in longitudinem serpentibus notata. Caeterum parenchyma, pallidius pullum, ad fibrarum directionem facile se discerpi patitur. Sapor quam maxime amarus.

Nuper alia corticis species in usum medicum est recepta, Regio affinis: ab hoc autem dignoscenda colore pallidiore, epidermide cinereo-fusca, et sapore peramaro. Resina caeterum minus dives.

Not. 109. Forsan varietas cinchonae cordifoliae nobis offert hunc praeclarum corticem. Apozema ex illo factum primum rubicundum est, postea luteum, Libr. j dat primum

alcohole extr. resinosi dr. Vj scr. j et gr. Xj, atque dein aqua extr. gummosi unc. V dr. jjß (*Mirabelli*). *Vis* fusco amarior, plus febrifuga et pariter fere tonica. *Usus.* In iisdem morbis prodest, in quibus cortice peruviano fusco utimur, saltem egomet ipse non habeo quod doleam, me illum saepissime loco corticis peruviani fusci adhibuisse. *Mixtura cortic. peruv. flavi alcoholica* R. pulv. Cort. Peruv. reg. unc. j spirit. vin. gall. unc. Xjj naphth. vitrioli dr. jj. D. omni hora cochl. j. In typho parum benigno effectum praestitit salutarem (*Rademacher*).

† *CHINA CHINA, CORTEX PERUVIANUS RUBER.*

CINCHONAE, SPECIES, NONDUM DEFINITA.

Cortex ex fusco ruber, cujus frusta ponderosiora, plerumque etiam crassiora occurrunt, non convoluta quidem, at vero concava; si diffringantur, fibrosa. Principio resinoso et adstringente prae caeteris cinchonae corticibus eminet. Lignum, cortici vetustiori saepe adhaerens, rejiciatur.

Not. 110. Exploratione chemica facta, extract. resinosi $^1/_4$ gummosi $^1/_4$ ex hoc cortice evocabantur (*Hagen*). *Vis.* Virtute simili gaudet, quam cortices ante dicti, immo efficacia fusco antecellere videtur, quando genuinus est, nec, ut saepius occurrit, cum corticibus adventitiis mixtus.

† *CICHOREUM*, RADIX, HERBA RECENS.

CICHOREUM INTYBUS.

Planta biennis, frequenter culta, sponte nascens vero reliquis praestat.

Radix fusiformis, subflava, crassitie pollicis, lactescens, saporis amaricantis.

Herba, floribus geminis sessilibus, foliis runcinatis; saporis amari, subacris.

Not. 111. *Germ.* Gemeine Cichorie, wilde Wegwarte, *belg.* Cicorey, Suikerey, *dan.* Cichorie, Vägvard, *suec.* Cichorien, Wägwärda, *angl.* the wild Sacoory, *gall.* Chicorée sauvage, *ital.* Cicoria, *hisp.* Chicoria sylvestre, *lusit.* Ghicoria brava, *polon.* Cykorya, *ross.* СИХОРИЯ. *Icon.* Zorn T. 37. Toti plantae inest succus lacteus amarus, in fera amarior quam in culta. *Vis.* Organa incitat, quae digestioni praesunt. *Usus*: in ptisanis. Radix tosta, loco coffeae arabicae sat frequenter cocta, prae aliis, quae semen peregrinum supplent, peculiari similitudine, hucusque frustra quaesita, non eminet.

† *CICUTA*, HERBA.
CONIUM MACULATUM.

Planta biennis, in umbrosis, ad sepes et vias, in locis, ruderibus refertis, indigena; altero anno colligenda ante florum expansionem ex locis siccioribus, praesertim ad margines fossarum sicciores, et probe siccata in vasis clausis servanda. Culta in hortis botanicis passim occurrit ferme iners.

Folia sunt petiolata, tripinnata, aut quadripinnata cum impari, pinnis oppositis, foliolis lanceolatis, pinnatifidis, venosis, nudis, nitidis, supra plane, infra pallide viridia, trita odoris peculiaris virosi, lotio felium, sive cantharidibus similis, saporis subdulcis, subacris. Distinguitur haec planta ab affini CICUTA VIROSA *caule maculato; ab* AETHUSA CYNAPIO, *quod huic folia sint ex nigro-viridia, cum pagina inferiori nitidissima,* CHAEROPHYLLI SYLVESTRIS *caulis non est maculatus, at angulatus,*

et deficit involucrum; quo gaudet Conium maculatum. CHAEROPHYLLI TEMULENTI *denique caulis scaber et folia hirsuta.*

Conii vires suspectae habentur, si, dum teratur herba, odorem sibi peculiarem non spiret.

Not. 112. *Germ.* Gefleckter Schierling, *belg.* gevlakte Scheerling, *dan.* Skarntyde, *suec.* fläckig Odört, *angl.* the common Hemlock, *gall.* Cigue ordinaire, *ital.* Cicuta, *hisp. et lusit.* Ceguda, *polon.* Swinia wesz, *ross.* БОЛИГОЛОВЪ (Boligolow). *Icon.* Zorn T. 48. Herba recens spargit odorem urinae felium similem. Caulem habet erectum ramosum laevem, nitidum fistulosum 3. 4. pedalem striatum, maculis basi purpurascentibus adspersum; folia laevia tripinnata alterna, summa autem bipinnata non raro pendula: cum pinnis subpinnatifidis lanceolatis inciso-dentatis extremis confluentibus, umbellam terminalem planiusculam, 6, 7, sive multifidam cum floribus aequalibus albis, involucro 3, 5 (sive 6, 8) phyllo phyllis latioribus reflexis; involucellam dimidiatam sub 3 phyllam. Caulis plantae, quae in hortis colitur, minus maculis variegatus esse solet (*Schkuhr*). *Vis*: Primis viis, nimia copia cicutae ingesta, initio turbatis, mox in consensum vocatur totum systema nervosum. Accedunt vertigo, dolor capitis obtusus, delirium, sudores frigidi aliaque symptomata, quae mentem ad statum aegri periculosum advertunt. Apta dosi sedat cicuta spasmos et dolores, morbosque removet, qui his producuntur. *Usus*: in cancro, aliisque morbis dolorificis, glandularum obstructione. *Interne* praefertur extractum ex herba recenti paratum. Vid. not. 455. Herba siccata *externe* cataplasmatibus ut anodynum additur. *Cataplasma ad cancrum apertum. D. Fuld.* R. roob dauci libr. j pulv. herb. cicut. unc. ij Tinct. Opii crocat. dr. iij.

† *CINNAMOMUM CEYLONENSE*, CORTEX, OLEUM.

LAURUS CINNAMOMUM.

Arbor Ceylonensis, quod ad corticem praestantissima.

Cortex tenuis, flexilis, in cannulam longam convolutus, lignosus, levis, subtenax, diffractus fibras largiens, coloris ex rubicundo flavi, subinde pullum quodammodo referentis, saporis aromatici subacris, subdulcis cum levi adstrictione, odoris gratissime fragrantis.

Oleum aethereum, albo-flavescens, aqua gravius; saporis peraeris, aromatici, odoris gratissimi.

Not. 113. *Germ.* Zimmet, *belg.* Kaneel, *dan.* Caneel, *suec.* Canel, *angl.* Cinnamom, *gall.* Canelle, *ital.* Cannella, *hisp.* Canella, *lusit.* Canella vulgar, *ross.* КОРИЦА. *Icon.* Zorn T. 339. Virtus corticis oleo aethereo inest, de quo continet $\mathcal{J}_{128}$. Infusum sulphate ferri fucatur. *Vis:* analeptica, adstringens. *Usus.* Multis remediis grati saporis causa additur, ut cortici peruviano, amarisque. In haemorrhagiis uteri passivis ad cruorem restaurandum multum facere, *Schmidtmüllerus* arbitratus est. Vid. not. 484.

† *CITRUS*, FRUCTUS, HORUMQUE CORTICIS PARS EXTERIOR RECENS ET SICCA.

CITRUS MEDICA.

Arbor Europae australis indigena.

Fructus sunt ovales, apice in papillam desinentes, basi obtusiore, intus pulpa membranosa, acida; extus cortice gibboso, flavo, folliculis oleiferis.

Cortex exterior recens, fragrans, saporis aromatici; corticum siccatorum sapor subamarus, calidus.

Not. 114. *Germ.* Citronenbaum, *belg.* Citroenboom, *dan.* Citrontrae, *suec.* Citronträd, *angl.* Citrontre, *gall.* Citronnier, *ital.* Cedro, limone, *hisp.* Cidro, limonero, *lusit.* Cidreira, *polon.* Cytr drzewo, *ross.* СИТРОННОЕ ЯЛОКО ЛИМОНЪ. *Icon.* Zorn T. 496.

a) Succus citri ex locis, qui citris abundant, ad nos translatus, partim succo uvarum immaturarum adulteratur, partim amaritie nauseosus fit, incauta expressione enata. In itineribus maritimis a corruptela eum defendit affusa quinta vel sexta pars spiritus vini gallici, quo quidem acidi natura paululum alteratur. Itaque rectius frigore condensatur, quo ad octavam partem reducitur, aut saturatione cum calce, acido sulphurico dein dissoluta. (*Coxwells concrete salt of limons*). *Vis*: analeptica, antiscorbutica, diuretica. *Usus.* Scorbutum, ut ipse in casu singulari observavi, certissime sanat. (*Lind.*). Notissimos potus componit, limonadam scilicet et punch. *Limonada.* R. Sacchar. alb. unc. V solv. in aqu. font. mens. j adm. succum ex fruct. matur. nro. jjj express. Ubi opportune fit, frustulum sacchari, prius quam aquae additur, cum flavedine citri conteri potest. *Punch.* R. Infusum ex Thea chinensi mens. j. spirit. Arrac. lagen. dimid. (unc. Xjjj ß.) sacchar. alb. unc. jV cum flaved. ex cort. citr. nro. jV contriti, succum ex fruct. citr. nro. Vjjj. — Potus, quem Punch dicunt, nomine, vi et mixtione variat, in compositione autem magis gulae quam sanitati consulitur. *Punch cum vino.* (Punch. americanum). R. Spirit. Arrac. mens. j succ. citr. nro. Xjj sacchar. alb. libr. j infus. theae chinens. mens. jjj vin. rubr. mens. j. *Alia formula Punch americani.* R. Sacchari libr. 3/4 cum cortic. ex pom. citr. nro. jjj tritis affunde Vin. rubr. mens. jjj ß coqu. et sub finem coct. adm. cass. cinnamom. unc ß col. adm. spirit. Arrac. mens. ß succ. citr. fruct. nro. IX.

Punch cum vino lusitanico. R. Succ. citr. pomor. nro. Vj vin. rubr. et alb. gallic. mens. j coqu. Infusis et immissis vasi, quod gallico nomine Terrine appellatur, vin. lusitan. mens. j spirit. Arrac. mens. j sacchar. alb. libr. ½ cum cort. pomor. citri nro. jV trito adde vinum prius cum succo citri coctum. *Punch frigidum extemporaneum.* R. Spiritus Arrac. aqu. comm. vin. rubr. ana mens. j succ. pom. citr. nro. Vjj l' Vjjj sacchar. albi libr. j. *Punch congelatum.* R. Vin. campani vel rhenan. mens. j spirit. Arrac. mens. ß succ. citr. pomor. nro. Vj sacchar. alb. libr. j contrit. cum flaved. pomor. citr. nro. Vj m. infunde pyxidi urnae impositae, quae glaciem continet (Gefrierbüchse). Circumrotetur, usquedum punch congelascit. Immittatur fluidum lagenae osculo lato apertae, et bibatur ex vitris longis campanis. *Punch prò cardinalibus* (Cardinal). R. Vini, quod dicunt petit Bourgogne, mens. jj vin. campan. mens. j spirit. Arrac. mens. j succ. citr. pomor. nro. Vj sacchar. et tinct. pro potu episcopali (Extrait d' Orange) q. l. Apparet hos potus minus succo citri, quam vino et spiritu ejus effectus esse edituros, nec sanis ipsis profuturos, si pocula hilaritatis frequenter eis abundant. — Succus citri recenter expressus, postquam carbonas potassae alcalinum saturavit, cum eadem aquae quantitate dilutus et grato syrupo mixtus offert potionem laudabilem (dosis omni hora cochl. jj), quae initio febrium exanthematicarum vomitum, plerumque primum in scenam procedentem, optime et verosimiliter acido carbonico sensim adhuc erumpente compescit, refrigerat et evacuationes criticas sublevat. Haec saturatio salina usque ad punctum crystallisationis inspissata, *citras potassae* deponit (*Kali citratum*, sal Absinthii citratus). Lapides cancrorum sive oculi cancrorum citrati ex phosphate, malate, et citrate calcariae concreti hodie a medicis, ut aequum est, vili penduntur. — *Morsuli citri ph. succ.* R. Sacchar. albiss. pulverat. unc. jV leniter calefact. adm. succ. citr. concentr. unc. ß f. morsuli.

Cortex exterior recens, fragrans, saporis aromatici; corticum siccatorum sapor subamarus, calidus.

Not. 114. *Germ.* Citronenbaum, *belg.* Citroenboom, *dan.* Citrontrae, *suec.* Citronträd, *angl.* Citrontre, *gall.* Citronnier, *ital.* Cedro, limone, *hisp.* Cidro, limonero, *lusit.* Cidreira, *polon.* Cytr drzewo, *ross.* СИТРОННОЕ ЯЛОКО ЛИМОНЪ. *Icon.* Zorn T. 496.

a) Succus citri ex locis, qui citris abundant, ad nos translatus, partim succo uvarum immaturarum adulteratur, partim amaritie nauseosus fit, incauta expressione enata. In itineribus maritimis a corruptela eum defendit affusa quinta vel sexta pars spiritus vini gallici, quo quidem acidi natura paululum alteratur. Itaque rectius frigore condensatur, quo ad octavam partem reducitur, aut saturatione cum calce, acido sulphurico dein dissoluta. (*Coxwells concrete salt of limons*). *Vis:* analeptica, antiscorbutica, diuretica. *Usus.* Scorbutum, ut ipse in casu singulari observavi, certissime sanat. (*Lind.*). Notissimos potus componit, limonadam scilicet et punch. *Limonada.* R. Sacchar. alb. unc. V solv. in aqu. font. mens. j adm. succum ex fruct. matur. nro. jjj express. Ubi opportune fit, frustulum sacchari, prius quam aquae additur, cum flavedine citri conteri potest. *Punch.* R. Infusum ex Thea chinensi mens. j spirit. Arrac. lagen. dimid. (unc. Xjjjß.) sacchar. alb. unc. jV cum flaved. ex cort. citr. nro. jV contriti, succum ex fruct. citr. nro. Vjjj. — Potus, quem Punch dicunt, nomine, vi et mixtione variat, in compositione autem magis gulae quam sanitati consulitur. *Punch cum vino.* (Punch americanum). R. Spirit. Arrac. mens. j succ. citr. nro. Xjj sacchar. alb. libr. j infus. theae chinens. mens. jjj vin. rubr. mens. j. *Alia formula Punch americani.* R. Sacchari libr. 3/4 cum cortic. ex pom. citr. nro. jjj tritis affunde Vin. rubr. mens. jjjß coqu. et sub finem coct. adm. cass. cinnamom. unc ß col. adm. spirit. Arrac. mens. ß succ. citr. fruct. nro. IX.

Punch cum vino lusitanico. R. Succ. citr. pomor. nro. Vj vin. rubr. et alb. gallic. mens. j coqu. Infusis et immissis vasi, quod gallico nomine Terrine appellatur, vin. lusitan. mens. j spirit. Arrae. mens. j sacchar. alb. libr. ¹/₈ cum cort. pomor. citri nro. jV trito adde vinum prius cum succo citri coctum. *Punch frigidum extemporaneum.* R. Spiritus Arrac. aqu. comm. vin. rubr. ana mens. j succ. pom. citr. nro. Vjj l' Vjjj sacchar. albi libr. j. *Punch congelatum.* R. Vin. campani vel rhenan. mens. j spirit. Arrac. mens. ß succ. citr. pomor. nro. Vj sacchar. alb. libr. j contrit. cum flaved. pomor. citr. nro. Vj m. infunde pyxidi urnae impositae, quae glaciem continet (Gefrierbüchse). Circumrotetur, usquedum punch congelascit. Immittatur fluidum lagenae osculo lato apertae, et bibatur ex vitris longis campanis. *Punch pro cardinalibus* (Cardinal). R. Vini, quod dicunt petit bourgogne, mens. jj vin. campan. mens. j spirit. Arrac. mens. j succ. citr. pomor. nro. Vj sacchar. et tinct. pro potu episcopali (Extrait d' Orange) q. l. Apparet hos potus minus succo citri, quam vino et spiritu ejus effectus esse edituros, nec sanis ipsis profuturos, si pocula hilaritatis frequenter eis abundant. — Succus citri recenter expressus, postquam carbonas potassae alcalinum saturavit, cum eadem aquae quantitate dilutus et grato syrupo mixtus offert potionem laudabilem (dosis omni hora cochl. jj), quae initio febrium exanthematicarum vomitum, plerumque primum in scenam procedentem, optime et verosimiliter acido carbonico sensim adhuc erumpente compescit, refrigerat et evacuationes criticas sublevat. Haec saturatio salina usque ad punctum crystallisationis inspissata, *citras potassae* deponit (*Kali citratum*, sal Absinthii citratus). Lapides cancrorum sive oculi cancrorum citrati ex phosphate, malate, et citrate calcariae concreti hodie a medicis, ut aequum est, vili penduntur. — *Morsuli citri ph. suec.* R. Sacchar. albiss. pulverat. unc. jV leniter calefact. adm. succ. citr. concentr. unc. ß f. morsuli.

b) Fructus citri dissecti sacchara conditi ex Italia et Gallia australi nobis adportantur (*Citronata*).

c) Corticis efficacia ab oleo aethereo pendet. *Vis*: carminativa, analeptica. *Usus*. In colica flatulenta, torminibus ventris spasticis, aqua infusus adhiberi solet purus, aut aliis remediis admixtus.

† *COCHLEARIA*, HERBA RECENS.

COCHLEARIA OFFICINALIS.

Planta annua, in aggeribus collibusque maritimis frequens, nostratibus culta.

Herba florens, principio acri, volatili; foliis radicalibus subrotundis, caulinis oblongis, sinuatis.

Not. 115. *Germ.* Löffelkraut, *belg.* Lepelkruid, *dan.* Skeenrt, *suec.* Sked-ört, *angl.* sea scurvy grass, *gall.* herbe aux cuillerées, *ital. hisp. et lusit.* Cochlearia, *ross.* ЛОЖЕЧНАА ТРАВА. *Icon.* Zorn T. 2. Transmigrant partes acres plantae in aquam et spiritum vini, siccando autem avolant. Principium acre, quod lingua percipitur, destillatione ascendit cum pauxillo olei aetherei. *Vis* antiscorbutica, longissimo usu comprobata. Medici hodierni, nimium hypotheticae explicationi virium medicaminum indulgentes, saepius quam par est negligunt cochleariam, et in primis ejus succum expressum. *Succus cochleariae compositus Ph. Lond.* R. succ. cochl. libr. j — Beccabung. — nasturtii aquatic. ana. libr. ꞵ succ. aurant. hisp. unc. X. *Dosis* vasculum dimidium aliquoties de die.

COLCHICUM, RADIX RECENS.

COLCHICUM AUTUMNALE.

Planta perennis, in pratis depressis Europae australis.

Radix bulbosa, solida, carnosa, ab altera parte convexa, ab altera plana, cum levi scapi impressione, extus tunica pulla vestita, intus alba, odoris fortis, nares ferientis, nauseosi; saporis, dum recens est, acris: colligenda tempore autumnali.

Not. 116. *Germ.* Zeitlose, *belg.* Tydeloosen, *dan.* Hundeböd, *suec.* Tidlösa, *angl.* the common meadow Saffron, *gall.* mort aux chiens, *ital. hisp. et lusit.* Colchico, *polon.* Kozsiad, *ross.* ВЕСВРЕМЕННОЙ ЦВѢТЬ. *Icon.* Zorn T. 133. Verno tempore radix effodienda est, autumnali enim omnis saporis et acrimoniae expers fit. *Vis.* Vomitum excitat et stranguriam. *Usus* in hydrope. *Dosis.* Initio minutissima sit. Granum unum succosae radicis intra micam panis deglutitum ardorem ventriculi produxit (*Stoerk*). *Medicina veterinaria.* Bruta domestica, quibus omnes colchici partes damnum inferunt, intactum in pratis relinquere solent. Canibus praesertim deleterium esse, nonnulliis ex periculis constat.

† *COLOCYNTHIS*, FRUCTUS.
CUCUMIS COLOCYNTHIS.

Planta annua, climatis calidioris, circa Aleppo frequens. Pepo globosus, pugni quandoque magnitudinis, albidus, levis, intra carnem fungosam, amaram, acrem, copiosis cellulis semina oblonga, plana includens.

Not. 117. *Germ.* Koloquinten, *belg. dan. et suec.* Koloquint, *angl.* the bitter gourd, *gall.* Coloquinte, *ital.* Coloquinta, *hisp.* Coloquintida, *lusit.* Colocynthe. Ex pulpae colocynthidis unc. Vjjj proliciebantur extract. aquos. unc. jjj extr. resinosi unc. ß. (*Boulduc*). Extractum resinosum vix purgat sed tormina solummodo excitat (*Bergius*). — *Colocynthides praeparatae* (Trochisci Alhandel) fiunt, si unc. jj

medullae albae horum fructuum a seminibus purgatae et concisae cum mucilagine gummi arabici miscentur et in pastam rediguntur, quae in mortario lapideo contusa et leni igne exsiccata pulveratur. Praeparatum superfluum. *Vis.* Mediocris dosis vehementissime purgat, cum torminibus atque dejectionibus non raro sanguinolentis. *Usus* in variis morbis nervorum chronicis, et a recentioribus inprimis in paralysi. *Dosis* sit minuta; gr. $\frac{1}{8}$ - gr. jj *Decoctum colocynthidis* R. pomor. colocynthid. dr. jj ebull. c. aqu. font. s. q. per sex minuta. Colat. libr. j adm. aeth. sulphurici alcoholic. dr. jj syrup. cort. aurant. unc. jj. Dosis ter de die cochl. j in hydrothorace (*Buchhave*).

† *COLOPHONIUN*, RESINA. *PINUS SYLVESTRIS.*

Arbor Europae borealis frequentissima, nobis culta.

Resina pulla, diaphana, dura, fragilis, super ignem liquata, aut inter digitos trita, fragrans. Quae aliunde petitur, paratur ex resina communi, quae tempore hyemali e Pini sylvestris trunco, aut sponte, aut post inflicta vulnera stillat. Amstelaedami autem habetur ex residuo post olei terebinthinae praeparationem.

Not. 118 *Germ.* Geigenharz, *gall.* Brai sec, Colophone, *angl.* Black resin. Haec resina usque ad $\frac{1}{12}$ - $\frac{1}{16}$ in spiritu vini solvitur. *Vis:* stimulans. *Usus:* externus. Pulvis in carie laudatur, variisque unguentis admiscetur, atque recentiori tempore tenuissimus inspergitur digiti crassitie stupae, quae, spiritu vini adstillato, tumoribus genu, quos albos dicunt, antequam caries accedit et effluvium lymphae corruptae, imponitur. Stuppa siccata denuo saepius humectatur, et telae ceratae ope adnectitur.

COLUMBO, RADIX.
AN BRYONIAE SPECIES?

Affertur ex insula Ceylon; crescit in Africa, prope Mozambique.

Radix lignosa, extus subfusca, intus ex viridi lutea, in taleolas transversim secta, saporis amaro-adstringentis.

Not. 119. *Ross.* КОРЕНЬ КОЛОМБЫ. Aqua, destillatione ex radice columbo educta, saporem manifestat balsamicum, et odorem quasi ex cumino. Ex uncia una radicis modo extracti spirituosi primi gr. XXIV supersunt. Vinum cum radice digestum, mediocriter fit amarum. Infusum aquosum columbo citius corruptelam init, quam alia ex amaris plantis parata. *Vis:* stomachica, in bilis inertia proficua. *Usus* in dyspepsia, diarrhoea. *Dosis* pulv. scr. j-dr. *ß*. *Decoctum rad. columbo*, R. rad. columbo unc. *ß* coqu. c. aqu. font. simpl. unc. X col. unc. Vj. D. omni hora cochl. j (*Selle*).

CONSOLIDA MAJOR, SYMPHYTUM, RADIX.
SYMPHYTUM OFFICINALE.

Planta perennis in pratis humidis, ad fossas et rivos copiosissima; in hortis culta.

Radix magna, digitum circiter crassa, recens carnosa et viscida, siccata vero et diu servata, spongiosa et farinosa, fragilis, extus nigra, interne alba; saporis mucilaginosi et viscidi.

Not. 120. *Germ.* Schwarzwurzel, Schmeerwurz, *belg.* Smeerwortel, *dan.* Kul-sukkerod, *suec.* Vallört, *angl.* the greater Consound, Comfrey, *gall.* grande consoude, *ital.* Consolida

maggiore, *hisp.* Consuelda major, *lusit.* Consolda major, *polon.* Zywokóst, *ross.* КОЛНОЫ КОРЕНЪ. *Icon.* Zorn T. 137. Radix in aqua cocta erogat tres circiter partes mucilaginis insipidae. Decoctum sulphate ferri nigrescit. *Vis* subadstringens, involvens. *Usus* in haemoptysi, diarrhoea, dysuria. *Decoctum rad. consolid.* R. rad. consolid. unc. ß coqu. c. aqua font. unc. XVj col. unc. Vjjj D. omni hora cochl. jj.

CONTRAJERVA, RADIX.

DORSTENIA CONTRAJERVA.

Planta perennis Peruviana.

Radix capitulo oblongo, nodoso, et tuberculoso, multas fibrillas tenues emittente, extus rufa; saporis acri-amaricantis, et odoris aromatici.

Not. 121. *Germ.* Peruvianische Giftwurzel, *belg.* Contrajerva, *angl.* Contrayerva, *gall.* Dorstène à feuilles de berce; (*Enc.*) *hisp.* Contrayerba. *Icon.* Blachwell T. 578. Mexicani nominant radicem *Tuzpatlis.* Decoctum, quod cum aqua mucilaginosum evadit, sulphate ferri non alteratur. *Vis*: alexiteria. *Dosis* scr. j-dr. j. *Pulvis contrayervae compositus* Ph. Lond. (1762) R. pulv. e chel. cancror. compos. libr. jß, rad. contrayerv. unc. V. Dosis dr. ß. Multae radices tam indigenae quam exoticae merito hodie hujus vicariae censentur, quae olim nimiis praeconiis efferebatur. *Psoraleam pentaphyllam*, plantam mexicanam, radicem fere similem offerre, dicunt. (Vid. Icon hujus plantae in act. parisiens. 1744. T. 17).

† *COPAÏVAE BALSAMUM*, *BALSAMUM.*

COPAÏFERA OFFICINALIS.

Arbor Americae meridionalis, in Brasilia frequens.

Balsamum pellucidum, flavescens, aromaticum, non ingratae amaritudinis. Varia depravatur ratione, praesertim vero admiscendo terebinthinam aut oleum amygdalarum. Quo facto, facile dignoscas terebinthinam, si balsamum ferro candenti inspergatur, aut super papyrum extensum igni admoveatur; oleum vero amygdalarum eo, quod, in spiritu vini vel fortiori non solubile, fundum petat, soluto copaivae balsamo.

Not. 122. *Ang.* The Balsam of capevi, *gall.* Baume de copahu, *belg.* Balsem copayve. *Icon* arboris *Jacquin* stirp. americ. T. 342. Librae jjj balsami copaivae destillatione porrigebant olei aetherei unc. XX et resinae unc. Xjj (*Bergius*). *Vis.* Exagitat humores, et auget actiones renum et vesicae, ita ut nimia dosis mictum cruentum produxerit. (*Hoppe*). In Urina amarities ex sumto balsamo copaivae fuit observata. (*Fuller*). *Usus* in blenorrhoea membri virilis chronica et aliis. *Dosis* gutt. X-LX. Majorem dosin facile damnum illaturam esse, elucet.

CORIANDRUM, SEMEN.

CORIANDRUM SATIVUM.

Planta annua Europae meridionalis, in hortis frequenter culta.

Semina globosa, sublutea, odoris aromatici.

Not. 123. *Germ. belg. dan. et suec.* Koriander, Wanzendille, *angl.* Coriander, *gall.* Coriandre, *ital.* Coriandro, *hisp.* Cilantro, *lusit.* Coriandro, Coentro, *polon.* Koryander, *ross.* КОРИАНДЕРЪ, КИЧНЕКЪ. *Icon.* Zorn T. 363. Olei aetherei $\frac{1}{477}$ effudere dicitur destillatione. Semen recens cimices redolet. *Vis* carminativa. *Usus.* Angli potionibus laxativis semen addere solent, quod pluribus tamen odore et sapore displicet.

† *CROCUS*, *FLORUM STIGMATA*.
CROCUS SATIVUS, *VAR.* *AUTUMNALIS*, *SEU* *CROCUS AUTUMNALIS* *HOFFMANNI*.

Planta perennis, in Europa meridionali et in Oriente sponte nascens.

Stigmata e floribus resecta et siccata, versus apicem latiora, principio luteo tinctorio ditissima.

CARTHAMI TINCTORII flosculi, croco intermixti, colore dilutius luteo, basi non pallescente et apice quinquefido discernuntur. Fraus cum CALENDULAE OFFICINALIS flosculis, tam florum habitu diverso, quam infuso saturatiore et magis rubro, facillime dijudicanda.

Not. 124. *Germ.* Safran, *belg.* Saffran, *dan.* Safran, *suec.* Saffran, *angl.* the Saffron, *gall.* le Safran, *ital.* Zafferano, *hisp.* Azafran, *lusit.* Açafrao, *polon.* Szafran, *ross.* ШАФРАНЪ. *Icon.* T. 151. Est aroma sui generis, principio saponaceo abundans, aqua enim solvitur, octava parte tantum remanente. Alcohole fit tinctura croci saturata (*extractum essentiale de croco Boerhaavii*) quae autem, cum aqua sedimentum post evaporationem residuum perfecte imbibit, partes resinosas non potest continere. Unciae 16 croci dabant olei aether. scr. jV (*Lewis*). — Ad granum unum croci sicci requiruntur flores 14 vel 15 plantae (*Alston*). Num mirum est, quod fraudulenter ei diversae res immisceantur? *Vis.* Vapores concentrati obnubilant sensorium commune praesertim in infantibus. Dosi sufficiente exhilarat crocus et nervos sedat. Inefficacia a quibusdam observata, ex effoetis stigmatibus, et additamentis adulterinis explicari debet. *Usus* in mensium suppressione, tussi spastica, mentis stupore, asthmate. *Externe* adhibetur in contusione discutienda, et dolore leniendo. *Dosis* scr. ß - j. *Syrupus croci Ph. Bor.* R.

croci unc. ß vin. alb. gall. libr. j stent in leni digestione per aliquot horas. In liquoris expressi unc. X solve sacchar. alb. libr. jß. Dosis cochlearculum j-jj infantibus. Opii syrupo in his non raro praeferri meretur.

† *CRYSTALLI TARTARI, qui, in pulverem redacti, CREMOR TARTARI dicuntur.*

TARTRIS ACIDULA POTASSAE.

Tartarus vini crudus, praegressa solutione in aqua, et cum argillis pinguibus coctione, in crystallos redactus, parvas, non pellucidas, albas, in massas non regulares vulgo aggregatas, constantes potassa et acido tartaroso, in aqua parum solubiles.

Not. 125. *Germ.* Weinsteinrahm, *belg.* Wynsteenroom, *gall.* Crème de tartre, *angl.* Cream of Tartar. Tartris acidula potassae cruda solvitur aquae frigidae partibus 120, fervidae partibus 28, depurata aquae gr. 50 Th. F. partibus 160 et ferventis partibus 14. Componitur posterior ex acidi tartarici part. 3, potassae p. j atque calcariae tartarosae $^1/_{25}$. *Vis:* refrigerans, laxans, diuretica. *Usus:* in febribus biliosis, haemorrhoidibus activis, hydrope. *Dosis* dr. ß-unc. j, pro natura morbi et medici intelligentia. *Potus ex tartrite acidula potassae*, R. tartrit. potass. acid. dep. unc. ß ebull. cum aqu. commun. libr. j adm. syrup. rub. id. unc. j; sorbilletur vasculatim. Alia formula pro pauper. R. tartr. acid. potass. unc. ß roob prunor. unc. jj aqu. commun. libr. jj ebull. *Electuarium ex tartr. potass. acidula*, R. tartrit. potass. acid. unc. ß roob prunor. unc. jj. D. omni hor. cochl. dimidium.

CUBEBA, FRUCTUS.

PIPER CUBEBA SIVE PIPER CAUDATUM BERGII.

Frutex Indiae orientalis.

Fructus pedunculati, globosi, nigricantes, amaro-aromatici.

Not. 126. *Germ.* Kubeben, *belg.* Koebeben, *angl.* Cubebs, *dan.* Kubeber, *suec.* Kobeber, *gall.* Cubebes; poivre à queue, *ital.* Cubebi, *hisp.* Bubebas, pimienta à cola, *lusit.* Cobebas, pimenta rabuda. Unc. Vj erogabant olei aetherei blandi ponderosi gr. XVjjj. Aqua extrahit $^3/_8$ spiritus vini $^5/_{16}$ (*Juch*). *Vis:* stomachica, nervina. *Usus* in dyspepsia, et vertigine gastrica. *Dosis* gr. X-XXX.

CUCUMIS, SEMEN.
CUCUMIS SATIVUS.

Planta annua ignotae patriae, copiosissima in hortis colitur.

Semina ovato-oblonga, plana, compressa, utrinque angustiora, margine acuto; seminum arillus coriaceus, medulla alba, dulci, oleoso-mucilaginosa.

Not. 127. *Germ.* Gurke, *belg.* Komkommer, *dan.* Agurke, *suec.* Gurka, *angl.* Cucumbre, *gall.* Concombre, *ital.* Cetriuolo, *hisp.* Cohombro, *lusit.* Tolombo, *polon.* Ogorek, *ross.* ОГУРЦЫ. *Icon.* Zorn T. 247. *Vis.* Fructus refrigerans, paululum nutriens. *Usus.* Mitigat aestum hecticorum succus fructuum expressus, atque unc. jj cum saccharo vel melle bis de die sorbeantur. Semina cucumeris ad exoleta referamus medicamina et superflua.

CULILAWAN, CORTEX, OLEUM.
LAURUS CULILABAN.

Arbor diffuse per Insulas orientales crescens.

Cortex convexo-planus, amplus, coloris flavo-rufi, extus vestigia quaedam epidermidis griseae relinquens,

rugosus, intrinsecus glaber; sapor ejus acris, aromaticus, cum levi adstringentis et mucilaginosi sensu mixtus.

Oleum aethereum, flavo-pullum, acre, odoris mixti, moschatellini quippe et caryophyllacei.

Not. 128. *Germ.* Nelkenzimmet, *belg.* Koelilaban, *gall.* Culiban, *lusit.* Culilabao. *Icon.* Rumph. II. t. 14. Ex corticis libr. j eruta est olei aetherei dr. ß. Ex unc. ß corticis educta sunt extract. spirituosi odore et sapore caryophyllaceo gr. 50, atque extr. aquosi, odorem caryophyllorum parum aemulantis, quantitas minor. *Vis:* stomachica, diuretica (?). *Usus:* in ventriculi languore. Oleum aethereum extus laudatur in arthritide. (Vid. Verhandl. der Hollandsch. Maatsch. te Harlem II. p. 8 et IV. app. p. 21.)

† *CUMINUM*, *SEMEN*.

CUMINUM CYMINUM.

Planta annua orientalis.

Semina aromatica, oblonga, striata, seminibus carvi similia, at duplo majora.

Not. 129. *Germ.* Kümmel, *belg.* Komyn, *dan.* Kummen, *suec.* Kommin, *angl.* Cumin, *gall.* Cumin, *ital.* Comino, *hisp.* Cumino, *lusit.* Cuminho, *polon.* Kmin, *ross.* КМИНЪ. *Icon.* Moris. s. 9. t. 2. Libr. j sem. cumini dat olei aetherei dr. jjj. *Vis* carminativa. *Usus* in colica flatulenta. Semine carvi potentius est.

CURCUMA, RADIX.

AMOMUM CURCUMA JACQUINI.

Planta perennis Indiae orientalis.

Radix oblonga vel globosa, rugosa, ponderosa, extus lutea; intus apprime flava; saporis amaro-aromatici.

Not. 130. *Germ.* Gelbwurzel, *belg.* Kurkema, *angl.* Turmerick, *gall.* Safran d'Inde. *Icon.* curc. oblong. Zorn T. 421. curc. rotundae T. 254. Charta, ope amyli hac radice tincta, exigua potassae quantitate badium colorem adipiscitur. Acida pallidiorem reddunt ejus flavedinem. In ictero a priscis laudatur haec radix. Majorem autem utilitatem praestat in dignoscendis kalinis, quam in morbo ante dicto profligando. *Dosis* scr. j - dr. j — Curcuma rotunda vix ab oblonga differt.

† *CYDONIA MALA*, SEMEN.
PIRUS CYDONIA.

Arbor Cretensis, ubique fere culta.

Semina oblongo-acuta, nitida, fusca, mucilaginosa.

Not. 131. *Germ.* Quitte, *belg.* Kwee, *dan.* Quaede, *succ.* Quitten, *angl.* Quince, *gall.* Coing. *ital.* Cotogna, *hisp.* Membrilla, *lusit.* Marmelo, *polon.* Pigwa, *ross.* АРМУДЪ. *Icon.* Zorn. T. 306. Fructus sunt grato odore, adstringentes. Ex seminibus paratur mucilago, quae cuticulae inhaeret. Octo partes aquae, parti uni seminum frigide infusae, extrahunt mucilaginem ejusdem spissitudinis, quam in ea observamus, quae fit ex partibus aequalibus gummi arabici et aquae. Coctione partes 48 aquae transeunt in mucum spissiorem cum una seminum parte. Vid. not. 490. *Cydonia condita* et *miva cydoniorum* (simplex inspissatur ex libr. X succi cydoniorum per residentiam depurati cum sacch. libr. ijj) hodie pistoribus dulciariis relinquuntur.

DAUCUS SYLVESTRIS, SEMEN.
DAUCUS CAROTA.

In campis pratisque crescit: pro seminibus eligatur varietas SYLVESTRIS.

Semina subrotunda, grisea, aspera, marginibus costisque setosis, aromatica, fragrantia.

Not. 132. *Germ.* Mohrrübe, *belg.* Karoot, *dan.* Derreurt, *suec.* Morot, *angl.* Carrot, *gall.* Carote, *ital.* Carota, *hisp.* Zanahoria, *lusit.* Cenoira, *polon.* Marchew, *ross.* МОРКОВЬ. *Icon.* Zorn T. 471. *Vis* sem. dauci carminativum et diureticum. *Usus* semen infusis diureticis additur. In Gallia ex semine dauci sylv. et cretici oleo de cedro atque ambra cum spiritu vini destillatur *aqua vestalis* (eau de Vestale). Succus ex radicibus dauci recentibus expressus et ad justam consistentiam inspissatus fit mellaginis species (*roob dauci*), quae cibis et potionibus in praxi pauperum loco sacchari admisceri potest. Vid. not. 112. Rasura radicis dauci recentis ulceribus cancrosis admota, optime foetorem diminuit et ipsum dolorem.

DICTAMNUS, RADIX.

DICTAMNUS ALBA.

Planta in montosis Germaniae, praesertim meridionalis, regionibus perennis.

Radicis pars corticea, in cylindrum convoluta, alba, sapore subamaro et leviter acri. Quo tenuior, eo efficacior habetur.

Not. 133. *Germ.* Weisser Diptam, *belg. dan. et suec.* Diptam, *angl.* white Dittany, *gall.* Dictame blanc, *ital.* Dittamo bianco, *hisp.* Chitan, *lusit.* Dictamo Branco, *polon.* Dyptan, *ross.* БАДАНЪ. *Icon.* Zorn T. 439. Amarities radicis aqua excipitur. Infusum sulphate ferri non variat. *Vis:* excitans, diaphoretica. *Usus* in febribus nervosis, fluore albo inveterato (*Stoerck*). *Dosis* scr. j bis de die. Paravit Stoerckius *vinum dictamni martiatum.* R. rad. dictamni unc. j ferri pulver. non rubiginosi dr. ʒjʒ vin. generosi libr. j. D. omni bihorio cochl. j. Idem medicus laudat *tincturam dictamni simplicem* contra epilepsiam.

DIGITALIS, FOLIA.

DIGITALIS PURPUREA.

Planta biennis sylvestris, in hortis culta. Petatur autem stirps inculta ex Anglia, aut Helvetia.

Folia ovato-oblonga, acuta, rugosa, crenata, hirsuta, saporis amari acerrimi.

Not. 134. *Germ.* Purpurrothe Fingerhuth, *belg.* Paarsch vingerhoed, *dan.* Fingerbölle, *angl.* the purple foxglove, *gall.* Digitale pourprée, doigtier, *ital.* Guantelli, *polon.* Palufzniczek, *ross.* НАПЕРСТЯНКА ТРАВА. *Icon.* Zorn T. 262. Herba colligi debet, antequam flores aperiuntur. Libr. j foliorum digitalis siccatorum dat extr. aquos. unc. jjß. Decoctione vires plantae non parum hebescunt, quamobrem infusio praevalet. Operae pretium est, ut medici plures digitalis species ulteriori examini submittant, soli enim purpureae non inest eximia efficacitas, ut *Brera* in epiglottide observavit. Radix, quae prius effoditur, quam caulis anno secundo flores propellit, simili modo ac herba corpus humanum afficit, omnis autem virtutis expers fit, hoc tempore praeterlapso. *Vis.* Dosis refracta lotium pellit, major nauseam cum anxietate excitat, pulsum retardat, nimia vomitum ciet, et cardialgiam atque singultum, cum frigido manuum et pedum sudore producit. Ardor faucium sentitur, et oris. (*Boerhaave*). *Usus:* in febre vasorum sanguiferorum et orgasmo humorum, phthisi scrophulosa et phlogosi chronica pulmonum, et hydrope. *Dosis.* Negari nequit, saepius nimia dosi a medicis hoc heroïcum remedium propinari. Forma pulveris merito aliis antecellit. Incipiamus a grano uno, atque ascendamus usque ad tria. Aroma quoddam, si congruenter fieri potest, simul addatur. In phlogosi pulmonum chronico nitrum aliquoties adjeci vel sal ammoniacum. Post pulverem secundo loco ponendum infusum. *Infusum herb. digitalis*, R. herb. digital. purp. dr. j infund. aqu. fervid.

unc. Vjjj per quatuor horas. Colat. adm. tincturae aromaticae, quae placet, unc. j D. bis de die unc. j adultis. *Ypeyus* commendat infusionem dr. jj hb. digit. purp. in aquae unc. XVj (pint. j) ut cochleatim omni trihorio sumatur, donec nausea et alvi dejectiones incipiunt. Infantibus trium annorum detur omni trihorio pulvis ex gr. $^{1}/_{4}$. Me initio febris scarlatinae, ob vehementem sanguinis versus caput congestionem, cum delirio tacito et rubore oculorum, saepius pulveribus ex muriatis hydrargyri oxydulati gr. j et herb. digit. purp. gr. $^{1}/_{4}$ omni trihorio infantibus optimo cum successu propinasse, laete recordor. *Oxysaccharum liquidum herbae digitalis Martii.* R. herb. digit. purp. unc. j acet. vin. dest. unc. Vjjj diger. leni calore. Sub expressione filtr. et unc. Vj*ß* adm. sacchar. unc. X. Ebulliant et despument. Proponitur pro dosi ab autore cochlearculum j et plus (v. Abh. der phys. med. Societat zu Erlangen I. pag. 313) *Tinctura digital. purpur. aether. Ph. B.* R. herb. digit. purp. unc. j spiritus sulphurico-aetherei unc. Vjjj. Frigide digest. in vitro obturato, saepius agitando extrahatur tinctura. *Dosis:* initio guttul. X et sensim usque XXX et plures. *Tinctura hb. digital. aether. Trommsdorffii.* R. hb. Digit. purp. unc. j alcohol, unc. Vjjj extrah. herba per dies octo ad calor. gr. 10. Th. R. Col. adm. aeth. sulphuric. unc. jj D. Patet, hanc praeparandi methodum ante dicta esse praestantiorem. *Tinctura digitalis purpureae Flittneri.* R. hb. digital. purp. unc. jjj; evaporetur aquae affusae s. q. usque ad unc. jjj, quibus admiscetur tinctura cum liqu. anodyn. min. Hoffmanni unc. Vj ex residuo herbae, quae acqua extrahebatur, elicita. Dosis eadem, itidem augeatur. (Vid. Hufelandis J. d. p. H. XVI. 1. pag. 183.) Haec tinctura prioribus efficacior est, cum exactius eliciat herbae vires. *Harlesius* tincturam hb. digital. purpur. digestione cum spiritus vini et aquae cinnam. s. v. ana unc. jjj factam in usum vocare solet. Non hic reticendum est, has solutiones spirituosas morbis non respondere, in quibus sanguinis velocitatem cohibere laboramus. Nec unquam immemores simus, effectum digitalis sat diu perdurare,

atque, illo clare manifestato, ejus usum esse sistendum (*Hahnemann*) nec renovandum, nisi cessaverit, et continuationem remedii necessariam esse, nobis persuaserimus. *Antidota.* Interne lac, in quo sem. Foeni graeci coctum est, Opium etc.; externe vesicantia commendantur.

† *DRACONIS SANGUIS*, RESINA.
CALAMUS DRACO.

Arbor Indiae orientalis.

SANGUIS DRACONIS IN GUTTIS, SEU LACRIMIS, *foliis involutus, glebae sunt resinosae, diversae magnitudinis, fragiles, obscure rubrae, tritae autem in pulverem, cinnabarinae, flammae admotae odorem styracinum spargentes.* SANGUIS DRACONIS IN PLACENTIS, *massae grandiores, magis rubicundae, at vilioris pretii.*

Not. 135. *Germ.* Drachenblut, *belg.* Draakenbloed, *angl.* Dragon's blood, *gall.* Sang de Dragon. *Icon.* plantae: Rumph V. t. 58. fig. I. Solvitur spiritu vini. *Vis:* adstringens partibus adventitiis tribuitur, quia genuinus omnis odoris et saporis expers est. *Usus* non sine ratione exolevit.

† *DULCAMARA*, STIPITES.
SOLANUM DULCAMARA.

Stirps perennis frutescens, sarmentosa, ad sepes, in fruticetis, in locis humidis indigena.

Stipites flexiles, pennam anserinam et ultra crassi, plures pedes longi, ramosi, glabri, lignosi; juniorum cortex externe et interne viridis, rugosus et hiscens. Sapor primo subamarus, dein dulcis, odor mucidus, virosus, praesertim in recentibus.

Not. 136. *Germ.* Bittersüßstengel, *belg.* Bitterzoet, *dan.* Bittersöde, *suec.* Quesved, *angl.* woody nightshade, Bittersweet, *gall.* Douce-amère, *ital.* Solatro dolce amaro, *hisp.* Dulzamara, *lusit.* Docamarga, *polon.* Psinki wodne, *ross.* СОРОТПЬИ ЯАГОДЬИ. (Elsterbeeren). *Icon.* Zorn T. 43. Colligantur stipites primo vere aut fine autumni, tunc enim sapor et odor sunt fortiores. Coctione stipites plurimum efficaciae perdunt. *Vis:* narcotica, diaphoretica. Nauseam quibusdam creat, et vomitum cum aliis symptomatibus nervosis. *Infusum stipitum dulcamarae*, ℞. stipit. dulcamar. dr. jj-jV infund. aqu. fervid. libr. j per hor. dimidium. Ebulliant expost per octavam horae partem. Dosis mane et vesperi duo vascula pro potu Theae, aut omni hora cochl. j. Extractum parum virtutis retinet.

ELEMI, RESINA.

AMYRIS ELEMIFERA.

Arbor orientalis.

Resinae orientalis frusta globosa, vulgo foliis palmae obvoluta, resinosa, viridi-lutescentia, extus dura, intus molliora, odore foeniculaceo.

Not. 137. *Icon.* plantae Plum. t. 100. Libra j civilis exhibet resinae unc. 15 et extr. aquos. secundi scr. j. *Vis.* Fibras musculares stimulat, et secretionem puris promovet. *Usus:* externe in unguentis, quae digestiva nominant.

† *ENULA* VID. *HELENIUM.*

† *ERYNGIUM*, RADIX.

ERYNGIUM CAMPESTRE.

Planta perennis, copiosa in locis sabulosis incultis.

Radix praelonga, fusca, saporis subdulcis; diutius masticata, aroma leve et mitem acrimoniam prodit.

Not. 138. *Germ.* Mannstreu, *belg.* Kruisdistel, *dan.* Mandstroe, *suec.* Krustistel, *angl.* the common eryngo, *gall.* Chardon à cent têtes, *ital.* Eringio, *hisp. et lusit.* Cardo corredor, *polon* Mikolaiek ziele (Niklaskraut), *ross.* СИНАЯ ГОЛОВНЬКЪ. *Icon.* Zorn T. 135. *Vis* diuretica. *Usus* in hepatis obstructione obsoletus. Sine culpa hodie negligitur.

EUPHORBIUM, GUMMI-RESINA.

EUPHORBIA OFFICINARUM.

Frutex Africae meridionalis.

Succus lacteus, in aëre sponte exsiccatus, exhibet frusta gummeo-resinosa diversae magnitudinis, rotundata, aut angulata, fragilia, flavescentia, acerrima, urentia, inodora, nisi accensa.

Not. 139. *Germ.* Das officinelle Euphorbium, *belg.* Winkel-Euphorbium, *angl.* the officinal spurge, *gall.* Euphorbe officinal, *ital. et hisp.* Euforbio, *lusit.* Euphorbio *Icon.* Blackw t. 340. Aequali fere portione resina et gummi euphorbio insunt, in priori autem principium acre praecipue latere videtur. *Vis.* Ore diutius retentum ardorem faucium, sitimque pariter inextinguibilem proritat, nec non vomitus frequentes, cum insequentibus sudoribus frigidis et animi deliquiis. Pulvis naso attractus pertinacissimam sternutationem producit. *Usus internus* insecurus exolevit. Datum est euphorbium pulveratum antiquitus a grano uno usque ad decem, immo pluria. *Externe* magni fit in carie ad vitiosas partes separandas. In paralysi externum usum in linimentis non vilipendendum esse arbitror. Illitum est in hoc morbo oleum euphorbii (Ph. Wirtemb. ed. ann. 1771) paratum coctione euphorb. triti unc. ß cum olei cheiri infusi unc. V et vini

unc. jj usque ad humiditatis consumtionem, — *Coste* et *Willemet* plures species generis euphorbiae examini quoad virtutem medicam subjecerunt; est tamen dolendum, eos singulas non seorsim distinxisse.

† *FILIX MAS*, RADIX.
POLYPODIUM FILIX MAS.

In sylvis et locis umbrosis frequens.

Radix oblonga, paleacea, squamosa, tuberculis confertis, ovatis, incurvis, pullis et nigricantibus; saporis adstringentis, subamari, quodammodo acris. Radicis recentis color subviridis.

Not. 140. *Germ.* Das männliche Farrenkraut, *belg.* Mannetjes-varen, *dan.* Hanbregne, *suec.* Frajon, *angl.* polypody, the commoh male farn, *gall.* Fougere mâle, *ital.* Felce mascolina, *hisp.* Helecho masculino, *lusit.* Feto macho, *polon.* Paproc; *ross.* ПАПОРОППНЬКЪ. *Icon.* Zorn T. 497. Ex rad. filic. mar. eruuntur extr. aquos. pr. unc. jj et scr. Vjjj sapore subdulci, leniter adstringente, amariusculo, extr. spirituos. pr. unc. j et scr. XXjj magis adstringentis et amarioris. Sunt, qui radicem filicis foeminae (Pteris aquilina L.) huic praeferant. *Vis:* vermifuga, emmenagoga. *Usus* praecipuus contra taeniam latam. Multi specificam esse in eliminando hoc vermi intestinali hanc radicem credunt, negari autem nequit, et frustra esse adhibitam, quamvis bonitas et sinceritas remedii in dubium non potuerint vocari. Praeterea vix omnes adminiculantur virtuti radicis vel purgantibus, vel laxantibus. *Methodus radice filicis utendi Noufferae.* Initium curationis fit jusculo ex pane et multo butyro tempore vespertino sorbillato, et clysmate ex fol. malv. aut althaeae cum pauxillo salis culinaris et oleo olivarum, si alvus fuerit adstricta. Postridie summo mane capiuntur dr. jjj radicis filicis cum aquae commun. unc. jV vel Vj. Ut nausea ex remedio, quae saepius accedit, avertatur, masticetur

cortex citri conditus. Pulvere forsan vomitu ejecto, nova dosis postmittitur. Duobus horis praeteritis, bolus deglutitur ex scammonii, panaceae mercurialis (muriat. hydrarg. mitis) ana gr. Xjj gummi gutt. gr. V cum confect. de hyacyntho compactus, et superbibitur vasculum unum vel alterum infusi theae viridis non saturati. Bolo vim exserente, denuo sorbillentur vascula quaedam theae, donec taenia prodierit; quo facto jusculum carneum theae potui substituatur. Quodsi bolus non graviter purgaverit, stimulus addatur solutionis sulphatis magnesiae unc. ß - unc. j. Radice filicis dicto modo dato, loco pulveris evacuantis alii sumi jubent post duas horas omni semihorio olei ricini unc. dimid. donec unc. jj-jjj hujus olei aeger ingurgitaverit. (*Dunant*). ***Methodus filice utendi Herrenschwandii.*** Datur mane jejuno stomacho pulv. rad. filic. maris vel foeminae dr. j. Tertio die eodem tempore propinatur pulvis ex gummi gutt. gr. Xjj sal. absinth. citrat. gr. XXX sapon. starkeyani gr. jj. Ut tormina, quae evacuationes comitantur, mitigentur, post quemlibet epotentur poculum cum aqua tepida, vel cyathi quidam cum infuso theae. Trihorio praeterlapso sorbilletur olei ricini unc. j cyatho jusculi carnei, quae dosis reiteretur post horam, et, si vermis nondum emigraverit, post alteram. *Methodus filice utendi Mathieui* 1. R. limaturae stanni anglic. pur. unc. j rad. filic. mar. dr. Vj sem. cynae unc. ß rad. jalapp. resinos. sal. polychr. ana dr. j m. f. cum mellis communis s. q. elect. 2. R. pulv. rad. jalapp. resin. sal. polychr. ana scr. jj scammon. alepp. scr. j gummi guttae gr. X m. f. cum mell. commun. Elect. Per plures dies aeger utatur victu, cibis salsis, jusculis ex pane, atque obsoniis, quae facile digeruntur. Sumat dein omni bihorio electuar. primi cochlearculum j bidui vel tridui spatio, donec vermis sensus molestos in intestinis producit. His sensibus exortis, eadem dosis alterius electuarii iisdem intervallis loco prioris propinetur, usque dum taenia ex ano egreditur, et si forsan cunctetur, cochlearia nonnulla olei ricini bibantur, vel clysma ex hoc oleo in auxilium vocetur.

FLAMMULA JOVIS, FOLIA, FLORES.
CLEMATIS ERECTA.

Planta perennis in collibus et dumetis Austriae, Hungariae, Valesiae et alibi in Helvetia.

Folia pinnata, foliola ovato-lanceolata integerrima, caule erecto; recentia in lingua et faucibus ardorem cient, diutius in ore retenta, os inflammant, vesiculas excitant et exulcerant.

Sicca mitiora sunt, utpote saporis acido-subdulcis, leniter adstringentis, parum urentis.

Flores tetrapetali et pentapetali, pariter acres, sive sicci explorentur, sive in infuso.

Ne substituatur huic plantae Clematis Vitalba, caule scandente, et foliorum pinnatorum foliolis cordatis; neque Clematis flammula, quae itidem scandens, et foliis instructa inferioribus pinnatis laciniatis, summis simplicibus integerrimis.

Not. 141. *Germ.* Brennkraut, *belg.* Brand Klemeche, *gall.* clematite droite, *angl.* Lady's bower, Upright. *Icon.* Jacqu. austr. T. 291. Exsiccatione quidem folia et flores mitiorem naturam accipiunt, tanta autem acritudo remanere solet, ut medici circumspectionem in eis adhibendis nondum superfluam reddant. *Vis.* Folia et praeprimis flores ardorem in lingua producunt, prorumpunt vesiculae et ulcuscula. *Usus* in tophis et ulcusculis syphiliticis. (*Stoerck*). *Infusum flammulae jovis,* R. hb. flammul. jovis dr. jj, vase clauso, ebull. c. aqu. commun. s. q. per horae quadrantem. Colat. libr. j d. pro dosi bis et quater de die unc. jV. *Dosis* pulv. et extr. cum saccharo gr. jjj. *Externe* pulvis herbae detersit ulcera fungosa et cancrosa.

† *FOENICULUM*, RADIX, SEMEN.
ANETHUM FOENICULUM.

Planta biennis Europae, in hortis culta.
Radix aromatica, subdulcis, ramosa, alba.
Semina subdulcia, aromatica, oblonga, striata, pallida. Datur varietas, quae VULGARE GERMANICUM *dicitur, seminibus exilioribus, pulli coloris, magisque aromaticis.*

Not. 142. *Germ.* Fenchel, *belg.* Venkel, *dan.* Fennikel, *suec.* Fänkol, *angl.* the Fennel, *gall.* Fenouil, *ital.* Finocchio, *hisp.* Hinojo, *lusit.* Funcho, *polon.* Kops włosky, *ross.* ВОЛОСКОЬ УКРОПЪ. *Icon.* Zorn. T. 63. Spiritu vini plus extrahitur ex semine foeniculi quam aqua, etsi infusi aquosi sapor fortior sit eo, quem spirituosum exserit. Oleum aethereum cuticulae seminis inhaeret. Libr. X seminis dant unc. jV - V. Medulla includit oleum unguinosum. *Vis:* carminativa, bechica, et lactifera. *Usus* in catarrho, tussi, colica flatulenta, agalactia, et oligogalactia. *Dosis* pulv. seminis scr. j - dr. j. *Pulvis foeniculi compositus.* R. carbonat. magnes. unc. j sem. foeniculi, cort. aurant. ana unc. ß. Dosis dr. ß. (*Rosenstein*). *Species galactopoeae*, R. rad. foenicul. hb. foenicul. — chaerefolii, sem. anisi — foenicul. — anethi ana. Infund. unc. j cum aquae mens. j pro potu.

† *FOENUM GRAECUM*, SEMEN.
TRIGONELLA FOENUM GRAECUM.

Planta in Europa meridionali annua.
Semina mucilaginea, subaromatica, subquadrangularia, pullo-lutea, odore nauseoso ingrata.

Not. 143. *Germ.* Fönugräk, Bockshorn, *belg.* Fenegriek, *dan.* Graeskhöe, *suec.* Fenugrek, *angl.* Fenugreck, *gall.*

Fenu-grec, Senegré, *ital.* Fieno greco, *hisp.* Feno greco, *lusit.* Feno grego. *Icon.* Zorn. T. 116. Odor seminis foeni graeci cum illo similitudinem habet, qui ex meliloto percipitur. Continet semen praeter mucilaginem principium extractivum amarum. Caloris ope ejus unc. j conciliat unc. XVj aquae mucilaginosam consortionem. Infusum sulphate ferri perfunditur colore nigro-fusco. *Vis* emolliens, lubricans. *Usus* : olim in catarrho, externe ad cataplasmata emollientia. *Medicina veterinaria.* Medici veterinarii admiscent foenum graecum pulveribus contra morbum glandulosum equorum catarrhalem.

FRAXINUS, CORTEX.
FRAXINUS EXCELSIOR.

Arbor in sylvis frequens.

Corticis recentis color extrinsecus cinereus, interne ex albo flavescit, siccati color externe fuscus, intus luteo-pullus, compages subfragilis, sapor amarus et austerus. Eligatur ex ramis crassioribus, vel trunco.

Not. 144. *Germ.* Eschenbaum, *belg.* Escheboom, *dan.* Asketraee, *suec.* Askträd, *angl.* Ash-tree, *gall.* Le frene, *ital.* Frassino, *hisp.* Fresno, *lusit.* Freixo, *polon.* Jesion, *ross.* ЯАЗЪ. *Icon.* Blackwell T. 328. Unc. j cort. praebet extr. aquos. dr. jjj, extr. spirit. unc. ß. *Vis:* adstringens, roborans. *Usus:* in febribus intermittentibus. *Dosis* dr. ß omni bihorio tempore apyrexiae. Incassum saepius datum est. (*Torti*).

FUMARIA, HERBA RECENS.
FUMARIA OFFICINALIS.

Planta annua frequens.

Caulis diffusus, folia composita, foliola trilobata, tenerrima; sapor peramarus.

Not. 145. *Germ.* Gemeiner Erdrauch, *belg.* Aardrook, *dan.* Jordrög, *suec.* Jordrök, *angl.* Fumitory, *gall.* Fumeterre, *hisp.* Filomosterra, *lusit.* Fumiterra, *polon.* Rutka ptasza albo polna, *ross.* ЧИСНIЯКЪ. *Icon.* Zorn T. 14. Amarities praesertim transit in extract. spirit. *Vis:* stomachica, resolvens. *Usus:* succus expressus in obstructione viscerum abdominalium. *Dosis* unc. jj-jjj bis de die. In vitiis cutis herpeticis pariter profuit. Infusum succo non inferius virtute habetur.

GALANGA MINOR, RADIX.

MARANTA GALANGA, SIVE ALPINIA GALANGA SWARTZII.

Planta perennis Indiae orientalis.

Radix ramosa, nodosa, teres, annulis transversim cincta; extus et intus profunde rufa; saporis acris, aromatici.

Not. 146. *Germ.* Galgant, *angl.* Galingale, *gall.* Galanga. *Icon.* Rumph. V. T. 63. Quaevis libra radicis continet circiter olei aether. dr. j. Extrahuntur ex libra j spiritu vin. unc. jjj, aqua unc. Vj. *Vis* stomachica, incidens. *Usus* in dyspepsia, colluvie pituitosa primarum viarum. *Dosis* gr. X-scr. j. — Cum radice cyperi longi subinde commutatur, multum amariori.

† *GALBANUM*, *GUMMI-RESINA*.

BUBON GALBANUM.

Frutex in Arabia, Syria, Mauritania et India orientali sponte nascens.

Gummi-resina ex frustulis siccis flavescentibus, et albis nitidis; facile diffringendis, aggregata, odoris fortis, plerisque ingrati, saporis subamari, acris. In

granis allata semipellucidis, albicantibus, vel flavorubellis optima habetur.

Not. 147. *Germ.* Mutterharz, *belg. et angl.* Galbanum, *gall.* Galbanon, *ross.* АЛБАНЪ. *Icon.* Zorn T. 216. Spiritus vini extrahit $^2/_3$, aqua $^1/_3$. Haec gummi-resina, aqua destillata; transmittit olei aetherei $^1/_{21}$. *Vis:* antihysterica, sanguinis motum accelerans. *Usus.* In pilulis antihystericis cum aliis plerumque miscetur. Dantur tincturae galbani gutt. XV-XX. Gummi-resina, sicuti oleum ejus aethereum, externe discutiens est et nervina.

† *GALLAE QUERCINAE.*
QUERCUS CERRIS.

Gallae tumores sunt morbosi, punctura CYNIPIS QUERCUS FOLII *et* CYNIPIS QUERCUS INFERAE *L. in foliis producti, globosi, verrucosi. Aleppenses majores, duriores, coloris coerulescentis, reliquis magis adstringentes, et imperforatae praeferendae sunt.*

Not. 148. *Germ.* Gallapfel, *belg.* Gallnoot, *dan.* Galdaebel, *suec.* Gallaple, *angl.* Gallnut, *gall.* Noix de galle, *ital.* Noce di galla, *hisp.* Agalla, *lusit.* Galha. *Icon.* plantae du Roi II. T. 5. fig. 1. Adstringens porrigunt gallae purissimum et efficacissimum. Maxime quoque abundant acido, quod dicitur gallicum. Spiritus vini parciorem copiam extracti deponit, quam aqua, quod aquoso fortius adstringit. *Vis:* Styptica, tonica. *Usus:* in blenorrhoeis pertinacissimis, diarrhoea inveterata a laxitate, et febribus intermittentibus. *Dosis* pulv. gr. X-XX. *Decoctum gallarum*, R. gallar. quercin. unc. ß coqu. c. aqu. font. libr. jj. Colat. libr. jß vel libr. j det. cochleatim. Adhibuere illud plures externe contra prolapsum intestini recti, alii ut lavacrum in discutiendis maculis hepaticis. Ne misceatur tamen cum aqua calcariae, kali, ferro et salibus martialibus. *Tinctura gallarum*,

R. gallar. quercin. unc. ß spirit. vin. unc. jj. Diger. Vid. prooemium. *Unguentum gallarum.*, R. pulv. gallar. axung. porc. ana f. unguent. ad haemorrhoides coecas repercutiendas. (*Bell*). Alii addunt tantum axungiae octavam gallarum partem. (*Cullen*). In haemorrhoidibus coecis gravidarum et similibus locum potissimum habere videtur. — Ulterius tentandum est, an gallae, ut *Weikardius* asserit, cum amaris commixtae evacuationem alvinam magis promovent, quam diminuunt.

† *GAMBOGIA, GUMMI GUTTAE*, GUMMI-RESINA.

STALAGMITES CAMBOGIOIDES MURRAYI, SEU *GUTTAEFERA VERA* KOENIGII.

Arbor Indiae orientalis.

Gummi-resina ex arbore stillans, calore solari siccata, flavo-rufa, opaca, fractura nitens, friabilis, ex acri subdulcis. Reijcienda grumosa, aut sorde contaminata.

Not. 149. Spiritus vini ex gummi guttae genuina extrahit $\frac{5}{6}$. *Vis.* Fortiter alvum purgat, nec raro vomitum producit. Cum potassa, solutum gummi guttae lotium potenter pellit. (*Boulduc*). Blandius in genere operatur, si liquore copiose diluitur. (*Geoffroy*). *Usus* in torpore canalis intestinalis. gr. $\frac{1}{4}$ gr. j in hydrope gr. jjj aliquoties de die, contra taeniam gr. X - XX vid. not. 140. Optime ex eo fit amulsio mucilagine gummi arabici. *Solutio gummi guttae kalinae*, R. gummi guttae gr. jV solv. in liqu. kal. carbonic. dr. jj. Omni trihorio gutt. XV. Non opus, ut gummi guttae cum lixivio in saponem commutetur.

GENISTA, SUMMITATES:
SPARTIUM SCOPARIUM.

Fruticulus in locis arenosis et elatis sponte nascens. Foliis ternatis, solitariis, ramis inermibus angulatis, sapor inest amarus, nauseosus.

Not. 50. *Germ.* Pfriemenkraut, *belg.* Bezembrem, *dan.* Gyfvel, *suec.* Pingstblomma, *angl.* common Broom, *gall.* le Genêt commun, *ital.* Ginestra, *hisp.* Retama de escobas, *lusit.* Giesteira menor. *Icon.* Zorn. T. 224. Continet summitates genistae magnam potassae copiam. *Vis* diuretica. *Usus:* salutaris in hydrope. *Meadius* hoc in morbo superbibi jussit decoctum genistae assumto cochl. parvo seminis sinapis. Non minus proficuus fuit salis genistae scr. j ter de die aegris datus. *Vinum genistae Sydenhami*, R. ciner. genistae libr. j fol. absinth. dr. ß vin. rhenan. libr. jj. *Dosis:* ter de die unc. jV. Hydropes pro deploratis habiti hoc vino devicti fuere. — Scoti quondam cerevisiae loco lupuli genistae herbam adjicere solebant. — In Europa meridionali genista hispanica (*spartium junceum L.* vid. *Icon.* in Regnault T. 220) loco communis colligitur.

† *GENTIANA RUBRA*, RADIX.
GENTIANA LUTEA.

Planta in Alpibus perennis.
Radix admodum longa, rugis annularibus conspicua, crassitie pollicis et quod excurrit, extus fusca, intus lutea; saporis amarissimi.

Not. 151. *Germ.* Rother Enzian, *belg.* Gentiaan, *dan.* Entzianrod, *suec.* Baggsöta, *angl.* Gentian, *gall.* Gentiane, *ital.* Genziana, *hisp.* Jenciana amarilla, *lusit.* Genciana amarella. *Icon.* Zorn. T. 257. Vix aliud remedium, excepto ligno

quassiae, huic radici amaritie antecedit, quam spiritus vini copiosius attrahit, quam aqua. *Vis:* stomachica, bilis inertiam corrigens. *Usus:* in atonia ventriculi, acore succi gastrici, et inordinata alvi excretione. Ob nimiam amaritiem forma pulveris in hoc remedio ut in quassia a medicis et ab aegrotis respui solet. Multa composita ingreditur rad. gentianae rubrae. *Infusum gentianae compositum Ph. L.* (1788) R. rad. gentian. rubr. dr. j cort. exter. limon. recent. unc. ß cort. exter. aurant. hispal. exsiccat dr. jß aqu. fervent. unc. Xjj. macer. per horam et col. Dosis. ter de die cochl. jj. *Infusum amarum simplex Ph. L.* (1762) R. rad. gent. r. flaved. cort. aurant. dr. iß — cort. citri unc. ß aqu. bull. unc. Xjj. post macerationem per horam unam aut alteram, col. per chartam emporeticam vel per pannum sine expressione. Dosis ut in anteriori. *Infusum amarum Ph. Ed.* (1784) R. rad. gentian. rubr. unc. ß cort. aurant. hispal. siccat. dr. j. sem. coriand. dr. ß spirit. vin. tenuior. unc. jV aqu. commun. unc. Xjj. affund. primum spiritum, dein aquam; tum macera sine calore per noctem. Col. Dosis ut in antecedentibus. Praeferri debet infusum edinburgense. Cardamomum eum gratius reddit quam coriandrum. Soda in primis viis praesente dr. j. natri carbonici optimum erit additamentum.

GEOFFROYA JAMAÏCENSIS, CORTEX.

GEOFFROYA JAMAÏCENSIS, SEU GEOFFROYA INERMIS WRIGHTII.

Arbor procera in Jamaica frequens.

Cortex intus luteus, extus epidermide cinereofusca; cortice sequente ex viridi flavo, nonnihil amarus et subausterus.

Not. 152. *Angl.* Worm-bark. *Icon.* in Bondt. monogr. *Vis:* anthelmintica. Major vulgari dosi vomitum excitat. *Usus:* in lumbricis et ascaridibus expellendis. *Dosis pulv.* adultis gr. XXX, infantibus biennibus gr. X et infantulis gr. ß ter

vel quater de die. *Decoctum corticis Geoffroyae Jamaïcensis.* R. cort. geoffroyae jamaïcensis unc. j coqu. in aqu. font. unc. 32. Col. unc. Vjjj d. cochl. jV ter vel quater de die. (*Donald Monro*). Cum sequens cortex jamaïcensi efficacior habetur, non video, quare officinae utroque onerantur.

† *GEOFFROYA SURINAMENSIS*, CORTEX.

GEOFFROYA SURINAMENSIS, SEU *GEOFFROYA INERMIS* SWARTZII.

Arbor Americae meridionalis, in nemoribus Surinamensibus frequens.

Cortex externe algis cinereis tectus, crassus, fibrosus; in superficie externa colorem habet ex fusco nigricantem; intus coloris est ferruginei, subfusci. Diu servatus, inodorus est, recens advectus, odoris nauseosi; sapor leviter amarus et nonnihil austerus.

Not. 153. *Icon.* Act. Lond. 67. p. 512. t. 10. Frusta geoffroyae surinamensis plana sunt et longa. Saepius eis intermiscentur cortices Cascarillae crassioris, geoffroyae inermis et jamaicensis. Cortex geoffr. surinam. partibus resinosis abundat. *Vis.* Virtute vermifuga ánte dicto praeit. *Usus:* contra vermes intestinales. *Decoctum. cort. geoffr. surinamens.* R. cort. geoffr. surinam. unc. jj, spirit. vin. unc. jV, aqu. font. unc. XXXjj, coqu. usque dum dimidia pars remaneat. Ter sumat aeger primo die unc. jj: quae producunt ut plurimum tres modicas alvi evacuationes cum nausea. Altero die capiat tantundem, atque, majori nausea praegressa, vomitus, exorietur cum dejectionibus pituitosis. Tertio die reliqua pars decocti sumatur vasculatim, jamque excitabitur vomitus cum eliminatione vermium et pituitae, quarto in auxilium vocetur purgans ex radice jalappae et muriate hydrargyri oxidulati, et copiose, si qui restant, prodire pergent vermes et

pituita. *Decoctum aliud. cort. geoffr. s.* R. cort. geoffr. s. unc. β. coqu. per dimid. hor. c. aqu. font. unc. Vj. Colat. adm. tinct. geoffr. s. unc. j syrup. Cort. aurant. unc. β. D. omni hora cochl. j. (*Thuessink*). *Tinct. g. surin.* vid. not. 484.

† *GLYCYRRHIZA, LIQUIRITIA*, *RADIX, SUCCUS SIVE EXTRACTUM.*

GLYCYRRHIZA GLABRA ET *GLYCYRRHIZA ECHINATA.*

Glycyrrhiza glabra, planta perennis, in Europa meridionali frequens.

Glycyrrhiza echinata, perennis Russiae meridionalis.

Radix extus cinereo-fusca, rugosa, intus lutescens, saporis dulcis, dein nonnihil amari.

Succus inspissatus vel extractum forma subcylindrica, longitudine sex pollicum, crassitiae unius, vel majori; foliis laurinis obvolutum, in fractura splendens, dulcis saporis cum levi amaritie. Rejiciatur empyreuma sapiens vel olens, et quod cupro inquinatum est.

Not. 154. *Germ.* Süssholz, Lakrisen, *belg.* Zoethout, *dan.* Lakris, *suec.* Lakrits, *angl.* Liquorice. *gall.* Réglisse, *ital.* Regolizia, *hisp. et lusit.* Regaliz, *polon.* Lakrycya, *ross.* СОЛОКОППВЫИ КОРЕНЬ. *Icon.* Zorn T. 209 et 350. Infusum aquosum liquiritiae suaviter dulce est, decoctum dulciusculo-amarum. Aqua solvit $^{7}/_{8}$ succi liquiritiae venalis. Alcohol extrahit ex radice $^{3}/_{8}$, atque solutio spirituosa aquosae dulcedine cedit. *Vis:* resolvens, bechica, blande stimulans. *Usus.* Praesertim sapori remediorum ingratorum emendando inservit. Dr. jj succi loco unc. j sacchari eis addi possunt. Corrigit optime salsedinem muriatis ammoniae.

Radix ore retenta, et sensim masticata, sitim sedat, unde grata hydropicis. Infuso cum ea parato male vero adjicitur murias hydrargyri, quoniam hoc illud decomponit. Plura praeparata ex liquiritia non immerito frustra hodie in officinis exposcuntur. De succo liquiritiae depurato vid. not. 452 et de syrupo liquiritiae not. 463.

† *GRAMEN*, RADIX.

TRITICUM REPENS.

Planta perennis, in agris, ruderibus refertis, et pratis maxime vulgaris.

Radix repens, glabra, longissima, geniculata, albescens; saporis dulcis.

Not. 155. *Germ.* Quecke, *belg.* Kweekgras, *dan.* Quäkrödder, *suec.* Quickhvete, *angl.* common wheatgrass, Quickgrass, *gall.* Chiendent, *ital.* Gramigna, *lusit.* Grama canina, *polon.* Psia pasza, *ross.* ПИРЕИ (Pyrei). *Icon.* T. 257. Centum librae radicis siccatae erogant extr. aquos. libr. 20. Constat haec radix praecipue ex principio extractivo dulci ad fermentationem proclivi. *Vis*: leniter stimulans, et, ut volunt, humores corrigens. *Usus*: in ptisanis et forma mellaginis.

GRANA PARADISI, SEMEN.

AMOMUM GRANUM PARADISI.

Arbor potissimum Indiae orientalis.

Semina turbinata, angulosa, rugosa, sublucida, odoris aromatici, saporis acris, fervidi, ad piperinum accedentis.

Not. 156. *Germ.* Paradieskörner, *angl.* grains of Paradise, *gall.* grains de Paradise. *Icon.* Blackwell t. 385. *Vis* incidens. *Usus* in colluvie pituitosa primarum viarum. Ob abun-

dantiam acrium, quae cum hoc semine conveniunt, numerus eorum sine necessitate extraneo non ultro augendus.

GRANATUM, CORTEX FRUCTUS, FLORES, BALAUSTIÖRUM DICTI.

PUNICA GRANATUM.

Arbor praesertim in Hispania frequens.

Cortex fructus peradstringens, ex fusco rubet.

Flores balaustiorum, hemisphaerici, laete rubri, calyce coloris obscuri, saporis adstringentis. Ex varietate PUNICAE GRANATI desumuntur.

Not. 157. *Germ.* Granatbaum, *belg.* Granaatboom, *angl.* the pome-granate tree, *gall.* Grenadier, *ital.* Granato, *hisp.* Granado, *lusit.* Romeira, *polon.* Drzewo granatowe, *ross.* ГРАНОШНОЕ ДЕРЕВО. *Icon.* Zorn T. 270. Flores granati mitius adstringunt cortice. *Usus.* Cortex fruct. et flores granati locum habent, ubi adstrictio partium necessaria videtur. Infusum ex cort. granati dr. ij cum vini rubr. libr. ij contra fluorem album cochleatim omni trihorio praebitum est. Quod reliquum est nec cortices fruct. granati nec flores praestant aliis adstringentibus, atque sine damno ex officinis abesse possunt.

GRATIOLA, HERBA, RADIX.

GRATIOLA OFFICINALIS.

Planta praesertim Europae meridionalis, apud nos rarior, culta in hortis.

Herba amaro-acris, foliis lanceolatis serratis, glabris; floribus ringentibus, subalbidis, diandris.

Radix cylindrica, calamum crassa, geniculata, alba; valde amara, acris.

Not. 158. *Germ.* Gnadenkraut, *belg.* Genadekruid, *dan.* Guds naades urt, *suec.* Nädeört, *angl.* Hedge hyssop. *gall.* Gratiole, *ital.* Graziola, *hisp. et lusit.* Graciola, *polon.* Konjtrud, *ross.* ЛИХАРОДОЧНАЯ ТРАВА. *Icon.* Zorn T. 449. Obtinetur ex herba gratiolae Extr. aquosi prim. $'/_{4}$ et dein extr. spirituosi ex residuo $'/_{10}$. *Vis:* purgans, non raro simul emetica. *Usus:* in hydrope, morbis verminosis, mania, ulceribus pedum phagedaenicis. *Dosis* pulv. gr. X-XXX. *Decoctum herbae Gratiolae*, R. hb. Gratiolae dr. jj coqu. c. aqu. font. s. q. Col. unc. jV adm. spirit. sulphurico aether. scr. j, syrup. Rhei unc. j. D. omni bihorio cochl. j. *Clysma ex hb. Gratiolae*, R. hb. Gratiolae dr. jjj-V coqu. c. aqu. font. unc. Xjj. Col. unc. Vjjj D. In pertinace obstructione alvina, et contra ascarides utile. Addi possunt, si ut anthelminticum injiciatur, fell. tauri dr. jjj. Propinantur extr. aquos. gr. jj-X bis de die, dosin sensim augendo, in ulceribus pedum inveteratis. Constat praeterea folia, sive fuerint recentia sive pulverata, vulneribus admota, consolidationem eorum promovere.

† *GUAJACUM*, *LIGNUM, CORTEX, GUMMI-RESINA.*
GUAJACUM OFFICINALE.

Arbor Indiae occidentalis et Americae meridionalis.

Lignum ponderosum, compactum, fusco-ferrugineum, aqua specifice gravius, resinosum; odoris, si calefiat, aromatici; saporis subacris et nonnihil amari. Alburnum coloris multo dilutioris, albidi.

Cortice vestitur tenui, ex lamellis cinereis aut fuscis constructo, extus scabro, fissurisque variis et maculis ex livido griseis notato. Corticis sapor acris.

Succus arboris stillatitius gummeo-resinosus, inspissatus, ex pullo virescens, in magnis frustis inaequa-

libus advehitur; saepe fragmentis corticis unitus, fragilis, friabilis, diffractus splendens, frustis minoribus pellucidis, subamarus, acris, urens, prunis inspersus odoris grati specifici. Exsudat sponte per corticem de arboribus aetate provectioribus, arte facto longe praestantior; qui majori in spiritu vini solubilitate praesertim dignoscitur a gummi-resina nativa. Trita haec cum mucilagine gummi arabici, et sufficiente aquae quantitate diluta, caesio colore tingitur. Solutio alcoholica, aquae mixta depuratae, continuo lacteum induit colorem, post aliquot horas coeruleum, in limpidum aut viridem vertendum, si alcali causticum fluido instilletur. Si vero colophonio, alcali caustico non solvendo, depravata fuerit gummiresina, turbidus evadet liquor.

Not. 159. *Germ.* Franzosenholz, *belg.* Pokhout, *dan.* Franzos traee, *succ.* Fransosenholts, *angl.* Pok-wood, *gall.* Gayac officinal, *ital.* Guajaco, *hisp.* Guayacan, *lusit.* Guajaco, *ross.* БАККАУШЪ. *Icon.* Zorn. T. 539. Ex ligni guajaci unc. jj educebantur dr. ℥jj resinae. (*Juch*) et extr. aquos. odore et sapore balsamum Peruvianum referentis dr. j (*Spielmann*). *Vis:* Sudorifera. *Usus* in arthritide et lue venerea. *Decoctum guajaci Huttenii*, R. scob. lign. guajac. libr. j; cum aqua libr. Vjjj macerata, lento igne per sex horas coqu. *Dosis* bis de die libr. ß, subjuncto simul per diem decocto tenui ex residua rasura ligni cum libr. Vjjj aquae parato. Inter usum decocti tenuis tantum cibus et potus concedebatur. *Huttenius* consumsit libr. V ad symptomata, quae post luem syphyliticam supererant, penitus repellenda. Saporis causa plures addunt sub finem coctionis rad. liquirit. aut passulas, et vis augendae gratia radicem sassaparillae et lignum sassafras. Hodierni medici praeferunt quoque decoctum dilutius, concentratum enim fauces irritat, easque nonnihil inflammat. Eluebant autem aegri ejus adminiculo optimo cum effectu ulcera,

post luem veneream foetore et diuturnitate aeque molesta. Contra morbos arthriticos et rheumaticos in praxi recentiorum praevalet usus resinae guajaci varia forma et compositione. *Pulvis resinae guajaci Weikardi*, R. pulv. resinae guajaci, tartar. pur. ana gr. XV D. ter quaterve de die cum decocto althaeae. *Solutio resinae guajaci aquosa*. R. resinae guajaci unc. ß, gumm. Arab. dr. ij, sacchar. alb. unc. ß, aqu. hyssopi unc. jX. Dosis mane et vesperi cochl. jj (*Berger*) superbibatur libr. j decoct. hordei perlati vel avenae. *Pilulae resinae guajaci*, R. resinae guajaci unc. ß, sapon. medicat. dr. j f. pilul. pond. gr. jj, consperg. pulv. lycopod. D. nro. X-XV. (*Theden*) aut R. resin. guajaci nativ. dr. jj, natr. carbonici siccati dr. j. f. pilul. pond. gr. jj c. aqu. font. s. q. Dosis mane et vesperi nro. Xjj. *Morsuli guajacini*, R. sacch. Canar. unc. jjj, solv. in aqu. comm. s. q. et decoqu. ad consistent. qua opus est; adm. resinae guajaci nativ., extr. guajac. aquos. ana unc. ß. ebull. leni igne, ut unionem ineant. Formentur morsuli dr. j. D. ter de die nro. j. vid. not. 484.

† *HEDERA TERRESTRIS*, HERBA.
GLECHOMA HEDERACEA.

Planta perennis, ubique frequens et culta.
Folia reniformia, crenata, subaromatica.

Not. 160. *Germ.* Gundermann, *belg.* Aardveil, *dan.* Vedbende, *suec.* Jordrefver, *angl.* Ground-ivy, *gall.* Terrette, *ital.* Ellera terrestre, *hisp.* Hiedra terrestre, *lusit.* Hera terrestre, *polon.* Bluszcz poziemny, *ross.* КРОПІОВИКЪ. *Icon.* Zorn. T. 93. Unc. j herb. siccae dat extr. aqu. acriusculi unc. ß, resinosi dr. j. *Vis*: aromatica, lotium pellens. *Usus* in affectione renum et catarrhalibus. *Dosis* pulv. dr. ß.

† *HELENIUM, ENULA*, RADIX.
INULA HELENIUM.

Planta perennis in pratis succulentis et humidioribus.

Colitur in hortis Nordvicensibus aliisque.

Radix fusiformis, carnosa, crassa, recens extus pulla, siccata vero glauca, intus alba, mucilaginea, aromatica, ex acri subamara: recentis odor camphoraceus.

Not. 161. *Germ.* Alantwurz, *belg.* Alantswortel, *dan. et suec.* Aland, *angl.* Elecampane, *gall.* Aunée, *ital. hisp. et lusit.* Enula campana, *polon.* Oman, *ross.* ДЕВЬЯППШИКЪ ДЕВЕСИЛЪ. *Icon.* Zorn T. 475. Helenium in hortis cultum sylvestri inferior fit. Aqua extrahit ⁷/₈, spirit. vini ¹/₈. Continet ¹/₆₀ olei aetherei camphoracei. Cum radices helenii cito mucescant, in longitudinem dissecantur, ut melius siccescant. *Vis* diaphoretica, exaestuans. *Usus* in catarrho chronico, anorexia, febri nervosa. An tremorem artuum ab incauto hydrargyri usu ortum sedet helenium, dubitatur. *Dosis* pulv. dr. ß. *Decoctum Helenii*, R. rad. Helen. unc. β coqu. c. aqu. font. q. s. Col. unc. Vj. Omni bihorio cochl. j-ij. Tinct. Helenii vid. not. 484. *Unguentum ex rad. Helenii*, R. rad. Helenii libr. ß coqu. cum aqu. font. unc. 128. ut f. pulmentum; adm. butyr. insuls. unc. jV. Laudatur in scabie. *Medicina veterinaria. Unguentum Helenii* jam pridem medici veterinarii ad sanandam scabiem pecoris cornuti et equini adhibuerunt.

HELLEBORUS ALBUS, VERATRUM, RADIX.
VERATRUM ALBUM.

Planta perennis in montosis Austriae aliisque locis, ut et in America septentrionali crescens.

Radix conico-cylindrica, apice obtuso, subinde ultra pollicem crassa, numerosis, albicantibus vel badiis, oblongis fibrillis stipata, vel resectarum vestigiis insignita; extus fusca, vel grisea, intus alba, saporis acerrimi, subamari, nauseosi et urentis; tritura in pulverem redacta sternutationem excitare solet.

Not. 162. *Germ.* Weiſse Nieswurzel. *belg.* witbloemige Nieswortel, *suec.* hvit prustrot, *angl.* the white hellebore, *gall.* Hellébore blanc, *ital.* Elleboro bianco, *hisp.* Vedegambre blanco, *ross.* ЧЕМЕРИЦА. *Icon.* Zorn. T. 295. Elicitur ex radice helleb. alb. dimidia pars extr. aquos. exigua acrimonia, ³⁄₆ extr. spirituosi haud parum acris. *Vis.* Helleborus albus, larga dosi assumta, vomitus ciet vehementissimos atque alvi dejectiones, strangulationis quasi a laqueo sensum, anxietatem, pulsus remansionem, convulsiones, motus febriles, et frigidos sudores. *Usus:* in mania, melancholia et hydrophobia. *Dosis.* Initium fiat minuta dosi gr. j sensim progrediendo et caute usque ad gr. XXjV, si forte necessitas exigat. *Decoctum radicis hellebori albi*, R. rad. helleb. alb. dr. ĵ, coqu. c. acet. vin. Col. unc. XX. d. cochl. j omni bihorio aut trihorio pro corporis constitutione. (*Wendt*). *Tinctura Veratri Ph. L.* (1762) R. rad. hellebor. alb. unc. Vjjj spirit. vin. tenuior. libr. jj diger. et col. per chartam. Dosis dr. ß-j. *Externe* radix hellebori albi necat pediculos, scabiemque sanat, et ulcera herpetica. *Unguent. Helleb. alb. Ph. L.* R. r. helleb. alb. unc. j ungu. edip. suill. unc. jV ess. limon. scr. ß m. *Extispicia cadaverum* exhibuerunt ventriculi inflammationem in hominibus, qui helleboro nigro interierunt, nec non maculas nigras, eum obsidentes, cum corrosione membranae internae. Pulmones atro sanguine infarcti et inflammati comparuere.

HELLEBORUS NIGER, MELAMPODIUM, RADIX.
HELLEBORUS NIGER.

Planta perennis alpina Helvetica; in hortis culta negligatur.

Radicis caput subglobosum, innumeras fibrillas crassiores emittens, extus nigras, intus albas; sapor subacerbus, acris, nonnihil amarus. Minores fibrillae crassioribus ipsique radicis tuberi virtute praestant medica. Plures quandoque radices pro vera HELLEBORI NIGRI radice divenduntur, ut v. c. TROLLII EUROPAEI, ACTAEAE SPICATAE, aliarumque plantarum, praesertim vero radix ADONIDIS VERNALIS; ab HELLEBORO NIGRO autem distinguenda, capite breviori, crebrioribus, carnosioribus et subtilioribus fibrillis; nigredine praeterea insigniore ad superficiem externam, ad internam magis candida albedine, odore fortiori et sapore acri et amaro, dulcedini mixto.

Not. 163. Hellebori nigri radix similes effectus prodit ut albus. *Icon.* Zorn T. 185. *Tinctura Melampodii Ph. Ed.* (1764) R. rad. hellebor. nigri unc. jV coccinell. scr. jj spirit. vin. tenuior. libr. jj diger. et col. per chartam. Dosis dr. j-jj.

HIPPOCASTANUM, CORTEX.
AESCULUS HIPPOCASTANUM.

Asiae septentrionalis indigena, culta vero frequens in Belgio.

Cortex admodum adstringens, amarus, epidermide tectus ex rubro fusca, intus ferrugineus.

Not. 164. *Germ.* Rosskastanie, *belg.* Paardenkastanie, *dan.* Hesteckastagne, *suec.* Hästkastagnier, *angl.* Horsechesnut, *gall.* chataigne de cheval, marronier, *ital.* Ippocastano, *hisp.* Esculo castana de aballo, *lusit.* Ippocastano, *polon.* Konski Kasztan, *ross.* КОНСКОИ КАСПАНЪ. *Icon.* Zorn T. 68. Optimi cortices decerpuntur a ramis trium digitorum crassitie. *Unc.* j cort. hippocast. dat extr., resin. dr. ijß. *Vis*: adstringens, aromatica, febrifuga. *Usus* non contemnendus in febr. interm. *Dosis* pulv. ser. jj-jV omni triborio, ita ut unc. jß, tempore apyrexiae consumantur. *Decoctum corticis hippocastani*, R. cort. hippocastani unc. jß, coqu. c. aqu. font. unc. XXX, sub finem coct. adm. rad. liquirit. dr. j. Col. unc. X d. omni biborio vasculum pro thea. *Medicina veterinaria.* Praebent fructus hippocastani optimum pabulum bestiis domesticis. Continent unc. Vj amyli unc. jj et dr. j (*Hermbstädt*) vid. not. 88.

HORDEUM, SEMEN CRUDUM, MUNDATUM ET PERLATUM, MALTUM.

HORDEUM VULGARE.

Gramen annuum ignotae patriae, nobis cultum.

Semen integrum, prout colligitur, HORDEUM CRUDUM vocari solet; quod cortice molendo exutum est, MUNDATUM, et quod mola in formam sphaericam redactum, PERLATUM dicitur.

Hordei semina cruda, aqua frigida emollita et tum per strata, in loco, per quem aëri liber est transitus, distributa, germinantia, ac dein vel aëre libero, vel furni ope, subito siccata, MALTUM sistunt.

Not. 165. *Germ.* Gemeine Gerste, *belg.* gemeene Gerst, *dan.* Byg, *suec.* Biugg, *angl.* the barley, *gall.* l' orge, *ital.* Orzo, *hisp.* Cebada, *lusit.* Cevada, *polon.* Jeczmien, *ross.* ЯЧМЕНЪ, hordeum mundatum ПЕРЛОВАА maltum

СОЛОДЪ. *Icon.* Zorn T. 509. Modius hordei berolinensis continet lib. 6½ $^{1}/_{10}$ nutriminis. Unc. Vjjj hordei vulgaris dant principii volatilis dr. Vjj et gr. X; cuticul. unc. jβ farinae unc. V dr. jV et gr. XXX. Farinae hordei unc. Vjjj intus habent aquae dr. Vj albuminis gr. XLIV principii sacchariini dr. jjj et. gr. XX mucilaginis dr. jj et gr. LVj phosphatis calcariae cum albumine gr. jX glutinis dr. jj et gr. XV partis fibrosae dr. jV et gr. XX amyli cum pauxillo glutinis unc. V et dr. jjj. (*Einhoff*). *Amylum hordei* (hordeum perlatum) ℞. Farinae hordei aliquot libras. Includantur sacculo linteo, ita ut inter ejus orificium et farinae superficiem spatium palmae reddatur vacuum. Supernatet sacculus aquae affusae et ferventi. Fervore per horas XXIV sustentato atque aqua identidem affusa, placenta farinacea immittitur patellae. Crusta digiti crassitie illam ambiens cultro rescinditur, nucleusque, postquam siccatus fuit, comminuitur, loco arido servandus. Phthisicis et tabiosis pulmentum ex hoc amylo cum lacte paratur mane et vesperi comedendum. Fit pro adultis ex lactis unc. XVj et amyli cochl. j-jj leni digestione sub perpetua agitatione, et pro lubitu saccharo edulcatur. Infantibus duodecim annorum sufficit quantitas dimidia. (*Thilenius*). Addito pauxillo pimentae pulmentum hoc farinaceum digestu facilius fit, ut saepius observavi. Hordeum praeparatum concoctu facilius est massa, quam *Marxius* ex aequalibus partibus hord. perl. et sacchar. commixtam, et in furno modico igne siccatum cum lacte coqui jubet. *Decoctum hordei integri* et *decorticati* vid. not. 447 et 446. *Apozema malti*, ℞. malti molend. fracti unc. Vj, coqu. c. aqu. font. libr. Vj, Col. libr. jV. Laudatur in diversa dyscrasia humorum, et in scorbuto. Bibantur quotidie libr. jj - jV.

† *HYOSCYAMUS*, FOLIA RECENTIA, SEMEN. *HYOSCYAMUS NIGER.*

Planta biennis in Europae ruderibus refertis, pinguibus agris, culta in hortis botanicis.

Folia amplexicaulia, sinuata, hirsuta, viscida, odoris summe narcotici.

Semina parva, subrotunda, cinerea.

Not. 166. *Germ.* Bilsenkraut, *belg.* Bilsenkruid, *dan.* Fandensnosser, *suec.* Bolmört, *angl.* Heubane, *gall.* Jusquiame, *ital.* Giusquiamo, *hisp.* Beleno, *lusit.* Yosciamo, *polon.* Bielun, *ross.* БЛЕКОША, БѢЛЕНА. *Icon.* Zorn T. 84. *Vis* narcotica. Peculiariter ideas turbat, atque affectus mentis maniae similes producit. *Usus.* Extractum inprimis a medicis datur, licet herba, caute siccata vim retineat, et gr. V - X de illa porrigi possunt. Semen aeque narcoticum in emulsionem redigi potest. *Emulsio seminis Hyoscyami*, R. sem. Hyoscyami gr. XX amygd. dulc. excort. dr. jj cont. c. aqu. font. s. q. f. emulsio; col. unc. Vj d. omni bihorio cochl. j. *Electuarium Boyleanum.* R. pulv. sem. papav. alb. — hyoscyam. ana. dr. ß syrup. papav. errat. conserv. rosar. ana unc. jß. *Dosis:* bis de die quantum juglandem aequat in haemoptysi. *Extispicia.* Repertae sunt maculae lividae in ventriculo, vasa membranarum cerebri sanguine turgentes. *Antidota* emeticum, acida, potus coffeae, et clysmata ex ea cocta.

HYPERICUM, SUMMITATES FLORENTES.
HYPERICUM PERFORATUM.

Planta perennis pratensis et sylvestris; colitur in hortis.

Herba florens subacris, foliis ovato-obtusis, pellucidis punctatis, petalis luteis oblique truncatis, crenulatis, puncto atro inter crenam notatis.

Not. 167. *Germ.* Johanniskraut, *belg.* Mansbloed, *angl.* Tutsan. St. Johns wort, *gall.* Toute-saine, *ital. hisp. et lusit.* Androsemo. *Icon.* Zorn T. 31. Extr. spirituosum florum obtinetur $\frac{1}{5}$; aquosi quod adstringit et nauseosum est. $\frac{1}{6}$.

Continent flores pauxillum olei aetherei terebinthinacei. *Vis.* Leniter excitant flores. *Usus* hodierna praxi obsolevit. Vid. not. 503.

† *HYSSOPUS*, HERBA.
HYSSOPUS OFFICINALIS.

Fruticulus spontaneus, non admodum frequens, in hortis botanicis colitur.

Herba foliis lanceolatis, spicis secundis, inter stirpes refertur aromaticas.

Not. 168. *Germ.* Isop, *belg.* Yzoop, *dan. et suec.* Isop, *angl.* Hyssop, *gall.* Hysope, *ital.* Isopo, *hisp.* Hisopo, *lusit.* Hyssopo. *Icon.* Zorn. T. 61. Libra j hb. hyssopi continet dr. j olei aetherei. *Vis* stimulans, discutiens. *Usus:* in blennorrhoeis pulmonum, *externe* in sugillationibus cum vino infusa.

† *JALAPPA*, RADIX.
CONVOLVULUS JALAPA?

Planta perennis Americae meridionalis.

Radix oblonga, integra, vel in taleolas dissecta, compacta, ponderosa, resinosa: cortice rugoso, fusconigricante cincta, interne grisea, striis nigris variegata. Saporis est, uti odoris, acris, nauseosi; quo nigrior, eo resina ditior et efficacior.

Not. 169. Spiritus vini ex optima radice educit $^{1}/_{4}$. Radix haec circa annum 1610 ex Yalappa urbe in nova Hispania primum in Europam pervenit. *Vis:* purgans, resinae adhaerens, sub sensu torminum. *Usus* in colluvie pituitosa primarum viarum. *Dosis* adultis scr. j-dr. β cum saccharo, et aromate quodam, infantibus unius anni gr. j cum chocolata, addendo pro quovis anno granum unum. Vid. not. 484 et 517.

IMPERATORIA, RADIX.
IMPERATORIA OSTRUTHIUM.

Planta perennis, in montibus Helvetiae aliisque sponte crescens.

Radix teres, oblonga, nodosa, nonnihil plana, annulata, geniculata, fibris instructa, griseo-nigra; saporis calidi, pungentis, aromatici, odoris Angelicae non absimilis, sed validioris.

Not. 170. *Germ.* Meisterwurzel, *belg.* Meesterwortel, *dan.* Mesterurt, *suec.* Mästarerot, *angl.* Master-wort, *gall.* Impératoire, *ital. hisp. et lusit.* Imperatoria. *Icon.* Zorn. T. 24. Uncia j radicis dat circiter extracti gummosi amarioris unciam dimidiam, resinosi dr. jjβ, acri sapore et aromatico. *Vis:* carminativa, diaphoretica, salivam promovens. *Usus.* Loco angelicae radicis haec in febribus nervosis interdum eligi potest. *Dosis* pulv. gr. XX-XXX.

† *INDICUM BALSAMUM* vid. *PERUVIANUM BALSAMUM.*

† *IPECACUANHA*, radix.
PSYCHOTRIA EMETICA?

Planta perennis, in Regno Mexicano praesertim frequens.

Radix cinerea est, intus alba, tenuis, varie flexa, rugis eminentibus inaequalibus distincta. Pars interior lignea est, fili instar per medium ducta, subflavescens, insipida. Corticis sapor amaro-acris et nauseosus, odor graviusculus, ingratus. — Pulvis diutius asservatus vires perdit, praesertim si lagena, operculo vitreo accurate claudenda, non servetur.

Adulteratur praesertim radice, habitu ac forma verae PSYCHOTRIAE EMETICAE *maxime affini, et difficulter ab hac dignoscenda, nisi quod falsa crassitiei sit vulgo majoris, et in pulverem trita, coloris cinereo-lutescentis.*

Not. 171. *Germ.* Brechwurzel, *angl.* Markgrave, *gall.* Ipécacuanha, *ross.* РВОПНЫИ КОРЕНЬ. Commercio offeruntur tres Ipecacuanhae species, nigra, cinerea (fusca) et alba. Colligitur Ipecacuanha fusca prope Rio Janeiro in Brasilia, (*Arthur Philipp*) nec autem a planta, quam Linneus, filius, psychotriam emeticam nuncupat, sed a cephaëli ipecacuanha capitulis solitariis terminalibus pedunculatis, involucro tetraphyllo caule herbaceo simplicissimo, foliis ovalis, ut *Brotero* professor conimbricensis nos docet, a quo callicocca ipecacuanha appellatur. Vid. *icon.* cephaëlis ipecacuanhae in berl. J. f. d. Pharm. ann. 1804 cura Wildenowii sculptum. Alba ipecacuanha a viola ipecacuanha amputari dicitur. Similes radices, emetica virtute instructae, loco ipecacuanhae in America occidentali et orientali adhibentur, et genuinae forsan interdum admiscentur. In Canada effodiunt radicem euphorbiae ipecacuanhae, in Virginia radicem spiraeae trifoliatae, in India orientali radices periplocae emeticae et cynanchi ipecacuanhae. (Vid. icon. hujus plant. in berl. J. f. d. Ph. loco modo cit.) Mox cum America ipsa innotuit Europaeis radix emetica, in officinis pharmaceuticis praestat potissimum autem 1694. Continet extr. gumm. $^3/_4$ resinos. $^1/_4$ sine ullo oleo aethereo. Partibus resinosis, quibus cortex radicis magis abundat, quam reliqua pars, virtus praesertim insita est. (*Lewis*). Infusum aquosum fucatur sulphate ferri. *Vis* emetica, parva dosi (gr. $^1/_8$-gr. $^1/_4$) antispastica, diaphoretica. *Usus* per se patet. *Dosis* pulv. scr. j-jj. Quo tenuior pulvis est, eo certius et facilius emesin ciet. Granum dimidium cum saccharo omni trihorio datum, haemorrhagiam ex utero et aliis partibus feliciter consopivit. Diaphoresin cum opio contrita sat certo provocat ipecacuanha,

atque connubium init in rheumatismis probatum. *Infusum ipecacuanhae Gianella*, R. pulv. rad. ipecacuanhae dr. j ß cort. aurant. curass. dr. jj tartar. depur. dr. ß ebull. c. aqu. font. q. s. colat. unc. jV adm. oxymell. scillitic. unc. ß. D. omni quarta horae parte cochl. j - jj. Vid. *vinum ipecacuanhae* not. 480.

† *IRIS FLORENTINA*, RADIX.

IRIS FLORENTINA.

Planta perennis Italiae, in Florentino tractu praesertim radicis causa colitur.

Radix frustum refert compactum, ponderosum, album, compressum, inaequale ex separata epidermide et fibrillis resectis. Odor est violaceus, sapor nonnihil amarus, subacris.

Not. 172. *Germ.* Violenwurzel, *belg.* Florentynse Iris, *suec.* Violrot, *dan.* Violrod, *angl.* Florentine Orris, *gall.* Iris de Florence, *hisp.* Lirio de Florencia, *lusit.* Lirio de Florença. *Icon.* Zorn T. 168. Dat rad. iris florent. extr. aquos. pr. $^3/_8$ et extr. spirituos. pr. $^1/_8$. Aqua destillatione particulas abripit odoras. Infusum vinosum aquoso fortius fit. *Vis:* incidens, sternutatoria; radix recens purgat. *Usus:* in catarrho, et tussi catarrhali. *Dosis* pulv. rad. sicc. scr. j.

JUNIPERUS, LIGNUM, BACCAE.

JUNIPERUS COMMUNIS.

Arbor, seu frutex in sabulosis patriae locis sponte nascens.

Lignum, quod accensum, aut rasum, gratum odorem spirat, albidum, ponderosum, resinosum est. Fructus baccati integri, resinosi, odoris graveolentis et saporis subamari, aromatici, subdulcis.

Not. 173. *Germ.* Wachholderbaum, *belg.* Geneverboom, *dan.* Enebaertree, *suec.* Enbär, *angl.* Junipertree, *gall.* Genévrier, *ital.* Ginepro, *hisp.* Enebro, *lusit.* Zimbro, *polon.* Jałowiec, *ross.* МОЖЖЕВЕЛЬНИКЪ. *Icon.* Zorn T. 178. Uncia j ligni continet extr. gummosi scr. jj et extr. resinosi dr. j. Libr. j baccarum maturarum cum aqua destillata transmittit olei aetherei dr. jjj. *Vis.* Lignum et baccae lotium pellunt, baccae autem potentius. *Usus* in hydrope. *Infusum baccar. juniperi.* R. bacc. juniperi unc. j infund. aqu. font. fervid. s. q. Colat. unc. Vjjj D. vasculatim. *Pulvis diureticus Thedenii*, R. pulv. baccar. tostar. (!) rad. pimpinell. alb. gr. V, nitr. antimoniat. gr. jjj. D. ter de die pulv. j. Baccae juniperi constituunt suffimigium vulgare domesticum. Cutis post scarlatinam inflata, et in rachitieis flaccida utiliter cum panno fricatur, qui fumum ex his baccis excepit, prunis inspersis. Librae jj bacc. Junip. balneis aromaticis salutariter addi possunt. Vid. not. 283, 465 et 505.

KINO, SEU GUMMI KINO, SEU GUMMI GAMBIENSE, SUCCUS INDURATUS.

Ex arbore Africae interioris, nondum satis cognita, incolis PAU DE SANGUE dicta.

Substantia dura, friabilis, rubro-nigricans, peradstringens; frustula minora rubro-diaphana; aqua aut spiritu vini soluta sulphas ferri colore viridi praecipitans. Substituitur quandoque Resinae species, ab hac distinguenda tenacitate sua et odore specifico.

Not. 174. Gummi Kino tam aqua solvitur, quam spiritu vini. *Vis.* Crispat fibras musculares. *Usus* in diarrhoea habituali, fluore albo et nimia menstruorum profusione. *Dosis* scr. j omni trihorio (*Fothergill*). Injicitur vaginae solutio hujus gummi cum aqua calcariae facta in fluore albo. (*Thilenius*). *Tinctura e Kino Ph. Ed.* R. Gumm. Kino unc. jj

spirit. vinosi tenuioris libr. j; diger. octo dies. Dosis unc. ß. — Extractum tormentillae erectae, monente *Wylieo*, virtutem hujus succi styptici perfecte aemulatur.

LADANUM GUMMI, SEU LABDANUM, RESINA.
CISTUS CRETICUS.

Frutex in Candiae collibus siccis et arenosis crescens.

Resina solida, nigra, ponderosa, in gyros convoluta, in superficie et fragmento subaspera. Masticata stridorem quasi ex arenulis admixtis edit sapore subamaro, odor gratus; flamma admota, fumum suaveolentem spargit.

Not. 175. Solvitur Ladanum spiritu vini et communicat cum aqua destillatione odorem fragrantem, emittens pauxillum olei aetherei. Sine damno negligi potest in censu medicaminum, ad cujus normam instruuntur pharmacopolia. *Icon.* cisti cretici Jacq. pl. rar. I. T. 95.

† *LAPATHUM ACUTUM, OXYLAPATHUM, RADIX.*
RUMEX ACUTUS.

Planta perennis in locis humidis.

Radix cylindrica, extus fusca, amara, subadstringens.

Not. 176. *Germ.* Grindwurzel, *belg.* spitsbladige patich, *dan.* Skreppe, *suec.* Hastsyra, *angl.* sharp pointed dock, *gall.* Patience sauvage, *ital.* Lapazio, *hisp.* Lampazo, *lusit.* Labaça menor, *polon.* Szczaw kobyli, *ross.* КОНСКИЯ ЩАВЕЛЪ. *Icon.* Zorn T. 587. Huic radici sulphur insitum esse dicitur (*Parmentier cod. ph.* Ed. III. p. 58). *Vis:*

diaphoretica, humorum crasin depravatam corrigens. *Usus:* in morbis cutis chronicis variis. *Decoctum rad. Lapathi acuti*, R. rad. Lapathi acut. unc. j–jj coqu. c. aqu. font. q. s. colat. libr. jß sorbilletur una die. *Ptisana lapathi acuti* (tisane de racine de patience) R. rad. Lapathi acuti unc. jV coqu. c. aqu. font. s. q. sub finem coct. adm. rad. liquirit. conc. dr. jj. Colat. mens. jV d. (*Formulaire pharm. militaire*).

LAUROCERASUS, FOLIA RECENTIA.

PRUNUS LAUROCERASUS.

Frutex Europae meridionalis et Orientis; in hortis colitur.

Folia lanceolato-ovata, sempervirentia, nitida, dorso biglandulosa; siccata fere insipida.

Not. 177. *Germ.* Kirschlorbeerbaum, *belg.* Laurierkers, *angl.* Cherry-bay tree, *gall.* Laurier cerise, *ital.* Lauro regio, *hisp.* Laurel real, *lusit.* Loiroce rejo. *Icon.* Zorn T. 96. Arbor 1576 Trapezunte in Europam transmigravit. Venenum abscondunt ejus folia vehementissimum, quod sensibilitatem quam citissime aufert. Exsiccatione mitiorem nanciscuntur indolem. Aequiparatur principium deleterium acido borussico (Blausäure), quod ex borussate potassae et ferri acido sulphurico extruditur, atque similes edit effectus (*Ittner Beitr. z. Gesch. der Blausäure*). Molestiis demumque jactura loquelae praegressis, sine vomitu et dejectione sub motibus convulsivis nece affligit hoc acidum celerrima. Vid. not. 508.

† *LAURUS, FOLIA, BACCAE, OLEUM, LAURINUM DICTUM.*

LAURUS NOBILIS.

Arbor Europae meridionalis, in hybernaculis culta.

Folia lanceolata, integerrima, saporis amari, aromatici et subadstringentis, odoris, dum fricantur, fragrantis.

Baccae aromaticae, oleosae, nigricantes.

Oleum expressione ex baccis elicitur in calidioribus Europae regionibus, praesertim Italia. — Sit viridi-flavescens, spissum, quasi granulosum, odoris fortis, et saporis laurini. Reficiatur intense viride, minus spissum, aequabile, unctuosum et odoris debilioris.

Adulteratio per adipem suillum dignoscitur solutione in aethere, qui inde colorem lacteum contrahit; adulteratio autem per viride aeris tritura cum carbonate ammoniae alcalino liquido, hinc coerulescente.

Not. 178. *Germ.* Lorbeerbaum, *belg.* Laurierboom, *dan.* Laurbärtraee, *suec.* Lagerbärsträd, *angl.* the common sweet bay, the laurel-tree, *gall.* Laurier, *ital.* Lauro, *hisp.* Laurel, *lusit.* Loiro, *polon.* Bobek drzewo, *ross.* ЛАУКЪ. *Icon.* Zorn T. 52. Folia Lauri pauxillum olei aetherei erogant destillatione, baccae autem plus aromatis quam illa continent. *Vis:* nervina, excitans. *Usus.* Folia aroma cibi. Baccae lauri fere in praxi hodierna obsoleverunt. Libr. j earum aqua infusa balneum aromaticum constituit simplicitate et efficacia aeque commendabilem. Oleum ex aethereo et unguinoso compositum solum infricatur, ut nervinum, insuperque praeclarum est corpus pro balsamis aromaticis ex variis oleis aethereis commixtis. Saepe axungia porci adulteratur.

LAVENDULA, SPICAE FLORENTES.

LAVENDULA SPICA.

Fruticulus Galliae meridionalis; in hortis medicis colitur.

Spicae florentes corollis ringentibus coeruleis, odoris gratissimi, saporis subamari, calidi.

Not. 179. *Germ. belg. dan. et suec.* Lavendel, *angl.* Lavender, *gall.* Lavande, *ital.* Lavendola, *hisp.* Lavandula, *lusit.* Lavanda, *polon.* Lawanda, *ross.* ЛЕВАНДА. *Icon.* Zorn. T. 53. Spicae florentes lavendulae continent $^1/_{100}$ olei aetherei. *Vis.* nervina, analeptica. *Usus.* Externe praesertim fomentationibus discutientibus admiscentur, et spiritus oleaque ex his extracta itidem plerumque adhibentur vid. not. 504 et 509.

LEVISTICUM, RADIX.
LIGUSTICUM LEVISTICUM.

Planta perennis, in collibus maritimis sponte nascens.

Radix fibrosa, crassa, extus ferruginea, rugosa, saporis calidi, subdulcescentis, odoris graveolentis nauseosi.

Not. 180. *Germ.* Liebstöckel, *belg.* Lavaskruid, *dan.* Loestilk, *suec.* Libsticka, *angl.* the common lovage, *gall.* Liveche, *ital.* Livistico, *hisp.* Ligustico, *lusit.* Levistico. *Icon.* Zorn T. 233. Lib. j radicis Levistici continet olei aetherei dr. j. *Vis* sanguinem movens, diaphoretica, emmenagoga (*Barthez consult. T.* 1.) *Usus* Loco Angelicae in febribus nervosis infusum rad. Levistici dari potest. *Medicina veterinaria.* Non alterat, ut vulgi opinio fert, rad. levist. odorem lactis vaccarum; atque utiliter usurpari potest in febribus bestiarum domesticarum malignis, coryza et catarrho equorum. (*Viborg. Samml. T. IV.*)

† *LICHEN ISLANDICUS*, TOTA PLANTA.
LICHEN ISLANDICUS.

Perennis in Europae sylvis sterilissimis borealibus.

Lichen subamarus, valde mucilaginosus, coriaceus, sinuatus, lacunosus, superficie altera cinereus, altera fuscus.

Not. 181. *Germ.* Isländisches Moos, *belg.* Yslandsch Moos, *dan.* Islands moos, *suec.* Islandsmossa, *angl.* the Iceland lichen, *gall.* Lichen d'Islande, *ross.* ИСЛЯНДСКИИ МОХЪ. *Icon.* Zorn T. 138. Amarities firmiter inhaeret mucilagini hujus lichenis. Ex unc. jV plantae aqua eductae sunt unc. XVj mucilaginis et plures. Lichenis islandici unc. jV cum lib: XXjV per sex horas coctae, ita ut circiter supersint libr. jj, erogant, postquam decoctum colatum refrixit, gelatinam amaricantem, quae, in extractum inspissata insipida fit atque ad unc. jj et dr. j redigitur. *Vis:* involvens, nutriens, et, amaritie nondum ignis vehementia dispersa, paululum, ut quibusdam visum est, alvum laxans. *Usus:* in omni tabis genere, diarrhoea. *Decoctum lichenis islandici*, R. lichen. island. unc. j coqu. c. aqu. font. unc. XVj Col. libr. j detur vasculatim. Sapidius fit decoctum, si paulum chocolatae adjicitur, nisi forte morbus hoc additamenti genus recuset. Vid. not. 470. Additis syrup. amygd. unc. jj et tinct. opii simpl. scr. j optimum solamen in tussi catarrhali nimium protracta.

LILIUM ALBUM, BULBUS, PETALA RECENTIA.
LILIUM CANDIDUM.

Planta perennis in Syria, affinibus locis et Helvetia; frequens culta in hortis.

Bulbus ovatus, acuminatus, squamis carnosis, laxis, albis, saporis subamari, viscosi.

Petala recentia, mucilaginosa, alba, fragrantia.

Not. 182. *Ger.* Die weisse Lilie, *belg.* witte lelie, *dan.* den hvide lilie, *suec.* Hvitlilja, *angl.* white lily, *gall.* lis blanc, *ital.* giglio bianco, *hisp.* Azucena blanca, *lusit.* Lirio branco, *polon.* Lilia, *ross.* ЛИЛЬЕЯ. *Icon.* Zorn. T. 462.

Quarta ponderis pars rad. lilii albi consistit mucilagine. Emollit igitur tumores inflammatione correptos, eorumque tensionem dolorificam diminuit. Non opus est, ut hac ex causa in pharmacopoliis asservetur, cum multae res, quae semper in promtu sunt, facultatem ejus emolliendi prorsus adaequant.

† *LINUM*, *SEMEN*, *FARINA*, *OLEUM*.
LINUM USITATISSIMUM.

Planta annua sativa, copiose culta.

Semina oleoso-mucilaginea, ovato-oblonga, compressa, margine acuto, pallide pulla, nitentia.

Farina, placenta, post olei expressionem de seminibus residua, in pulverem redacta.

Oleum, quod expressione e seminibus elicitur, sit pellucidum, luteum, odoris ingrati, saporis pinguis, nauseosi, frigore non congelascens. — Usui medico noxium turbidum, obscure luteum, rancidum.

Not. 183. *Germ.* Lein, *belg.* Vlasch, *dan.* Hör, *suec.* Lin, *angl.* the flax, *gall.* Lin, *ital. et hisp.* Lino, *lusit.* Linho, *polon.* Len, *ross.* ЛЕНЪ. *Icon.* Zorn. T. 251. Ex libr. j medicinali educuntur olei unguinosi dr. XIX et gr. XV mucilaginis unc. jj - unc. jjβ. Mucór decoctione ex farina provenit. *Vis* nutriens, emolliens. *Usus.* Infusum ex semine lini et passulis majoribus vel liquiritiae proficuum fuit in tussi catarrhali, et ultimo stadio phthiseos pulmonalis. Sufficit unc. β seminis, ut fiat infusum ex aquae unc. XVj. *Ptisana Lini* (Tisane de graine de lin) R. sem. lini unc. β aqu. commun. mens. jj (quaelibet mensura continet unc. 32) sub finem coct. adm. rad. liquirit. conc. unc. β Col. mens. jβ D. (*Formul. pharmac. milit*). Infusum sem. lini commode quoque ut clysma involvens injicitur. Inspissari porro potest usque ad syrupi spissitudinem, et misceri cum mellis rosati aequali parte. Capiant aegri saepius conchlearcula quaedam in dolore

et singultu, quos aphthae internae producunt. *Oleum frigide expressum*, oleo amygdalarum gratia quidem cedens laxat lenissime ventrem. In obstipatione alvina vomitum interdum ciet ob nauseosum saporem, facile corrigendum, pauxillo olei anisi aetherei aliusve similis adstillato. Laudatur praeterea oleum lini in pleuritide, haemoptysi, colica pictonum et nephralgia calculosa. *Farina seminis lini* cataplasmatibus emollientibus addi solet. *Species ad cataplasma Ph. B.* R. hb. malv. — Melioti flor. chamaemel. v. rad. Alt. sem. lin. ana f. pulv. *Medicina veterinaria.* Placenta seminum, quae post expressionem olei lini superest, praeclarum porrigit pecoribus nutrimentum.

LOPEZIANA, RADIX.

MORUS INDICA?

Arbor orientalis?

Radix cylindrica, coloris straminei; cingitur cortice fusco, tegmine molli, spongioso, luteo, per strata obsito. Exiliores crassioribus virtute praestant.

Not. 184. Cortici radicis Lopezianae inest quaedam amarities. Spiritu tincturae detracto, balsamici aliquid percipitur sapore pungenti, quasi ex opio amaricanti (*Murray*). Inclaruit Lopeziana periculis *Gaubii* in diarrhoea. *Dosis* pulv. dr. β. Decoctum ex ea paratur, digestione praegressa. Non intelligo, quare *Ypeyus* hanc radicem ad drastica refert.

LYCOPODIUM SEMINA.

LYCOPODIUM CLAVATUM.

Passim in patriae nostrae sylvis occurrit.

Pulvis flavescens subtilissimus, flammae inspersus cum fulguratione et strepitu accenditur, aqua levior.

Not. 185. *Germ.* Bärlapp, *belg.* geknodst aardmos, *dan.* Jordmos, *suec.* Mattegräs, *angl.* Club-moss, *gall.* pied de loup, *ital. hisp. et lusit.* Licopodio, *ross.* ПЛАУНЪ. *Icon.* Zorn T. 54. Non semen est, quod de hac planta colligitur, sed pollen antherarum. Meretur, ut istud penitiori adhuc analysi chemicae subjiciatur. Unc. jV erogarunt phlegmatis aciduli lutei dr. Vj, olei liquidi nigricantis totidem et olei butyracei collo retortae adhaerentis fusco-lutei dr. jj, remanente in fundo vasis carbone atro-fragili (*Bergius*). Aegre cum aqua lycopodium miscetur. *Vis* leniter diuretica, externe exsiccans. *Usus.* In stranguria infantum a dentitione difficili commendantur gr. X. pulv. mane et vesperi, (*Jawandt*), aut omni bihorio cochl. ß ex *mixtura lycopodii,* quae fit ex lycopod. dr. jj aqu. commun. unc. jj et syrup. Alth. unc. jß (*Hufeland*). Laudat non minus archiater dictus berolinensis hanc mixturam in dysuria haemorrhoidali et rheumatica. *Externe* inspergitur hoc pollen cuti excoriatae infantum vel solum sacculo inditum, aut cum quarta parte oxydi zinci mixtum. *Unguentum exsiccans Rosensteinii,* R. zinc. oxyd. alb. lycopod. ana. dr. j unguent. rosat. unc. ß. m. Loco pulveris memorati ad inspergendum eo uti possumus.

MACIS, OLEUM.

MYRISTICA MOSCHATA.

Oleum summe aethereum, saporis subacris, odoris aromatici, ut Macis, pellucidum, leve, subluteum. In vasis fundo vulgo oleum spissius, coloris obscurioris, reperitur.

Not. 186. Flores macis (Muscatenblüthen, fleurs de muscade, *angl.* mace) putamina nucis moschatae exhibuere olei aetherei odorati 1/64 olei unguinosi 1/5 (*Spielmann*). *Vis* nervina, stomachica. *Usus* in dyspepsia, vomitu ab infirmitate ventriculi. Solvi potest oleum macis in spiritu sulphurico aethereo aut spiritu vini rectificato. Vid. not. 203.

MAJORANA, HERBA.

ORIGANUM MAJORANA.

Planta annua Europae meridionalis, in hortis culta Nordvicensibus aliisque botanicis.

Herba aromatica, foliis ovalibus obtusis, subtomentosis, ex albo viridibus.

Not. 187. *Germ.* Majoran, *belg.* Mariolein, *dan.* Meiran, *suec.* Mejram, *angl.* sweet marjoram, *gall.* Marjolaine, *ital.* Maggiorana, *hisp.* Mejorana, *lusit.* Mangerona, *polon.* Maiccran, *ross.* МАЕРАНЪ. *Icon.* Zorn T. 81. Largitur herba majoranae olei aetherei $^1/_{61}$. Infusum aquosum sulphate ferri fucatur. Deponit oleum aethereum majoranae longo intervallo interjecto coagulum camphoraceum. *Vis* nervina, errhina. *Usus:* inprimis culinaris condimenti loco. Ut nervinum et discutiens externe medicis in usu est.

‡ *MALVA, FOLIA, FLORES.*

MALVA SYLVESTRIS ET ROTUNDIFOLIA.

Utraque est planta annua, in hortis culta.

MALVAE SYLVESTRIS folia septem et quinque lobata, petiolis pilosis, mucilaginosa.

MALVAE ROTUNDIFOLIAE folia cordato-orbiculata; subquinqueloba, mucilaginea.

Flores mucilaginosi, corollis vel albis, vel coerulescentibus, vel rubicundis, venis aut rubris, aut coeruleis pictis.

Not. 188. *Germ.* Wilde und Feld-Pappel, *belg.* rondbladige und wilde maluwe, *dan.* lille- und store Katost, *suec.* Kattost, *angl.* roundleaved- and common mallow, *gall.* la

petite mauve et mauve sauvage, *ital.* malva minore et malvone, *hisp.* malva de boja redonda et malva sylvestre, *lusit.* malva ordinaria et sylvestre, *polon.* Slaz ziele, *ross.* ПРОСВИРКЪ et ПРОСКУРАПЪ. *Icon.* malv. rotundif. Zorn T. 237. Etsi folia et flores harum malvarum magnam mucilaginis quantitatem contineant, aquae tamen iis infusae non impertiunt viscosam naturam. Nigro-fusco autem colore suffunditur infusum sulphate ferri. *Vis:* lubricans, emolliens. *Usus* in cataplasmatibus et fomentis. Nec foliis malvae egemus in praxi nec floribus, nisi vulgi causa in pharmacopoliis remanere debeant.

† *MANNA.*

FRAXINUS ROTUNDIFOLIA Mill. et *FRAXINUS ORNUS* Linn.

In Calabria et Sicilia frequentes.

Mense Junio et Julio succus viscidus magna copia ex trunco et arborum ramis sponte stillans, sauciato cortice, mense Augusto iterato elicitur.

Manna electa, quam Canellatam vocant, frustis longioribus lamellatis, extus convexis, intus concavis, vel subplanis. Hac vilioris notae est, quae in officinis Calabrinae vel Sicilianae nomine venit.

Praestantioris frusta sint leviora, sicca, non sordida, coloris albo-lutescentis, aut rubescentis, diffracta succum dulcem continentia.

Not. 189. *Germ.* Mannaesche, *angl.* the manna ash, *gall.* le frêne à manne. *Icon.* Fraxin. orn. Zorn. T. 574. Quodam modo manna naturae mellis accedit. Laricea (Brianconner manna) odore terebinthinaceo conspicua non intrat commercium, nisi in terra natali. Solvitur hic succus tribus partibus aquae modice calidae, et duobus fervidae. Spiritus

vini retinet ℥ß. Virtus diminuitur coctione. Partes 200 componuntur ex partibus 120 principii mannae proprii, fermentatione immutabilis, p. 15 principii extractivi gummosi, p. 3 gummi dulciusculi, p. 11 materiae mucoso-sacharini et aqua. (*Bucholz*). *Vis*: laxans, bechica. *Usus*: in catarrhis, morbis gastricis infantum. Adultis rarius sola datur, sed cum aliis eccoproticis mixta. *Manna tabulata* a cruda mera fere forma differt. *Manna tabulata tartarisata Ph. dan.* (1786), ℞. mann. calabrin. libr. j aqu. font. unc. Vj solutis et ad tabulati consistentiam evaporatis add. crem. tartari unc. jß form. inde morsuli.

MARRUBIUM ALBUM, HERBA.
MARRUBIUM VULGARE.

Planta perennis, in agris, ruderibus conspersis, frequens, in hortis medicis culta.

Herba amara, foliis ovato-oblongis, crenatis, rugosis, hirsutis, ex viridi albicantibus.

Not. 190. *Germ.* Gemeiner Andorn, *belg.* witte andoorn, *dan.* Hvidmarru, *suec.* Andorn, *angl.* white horehound, *gall.* Marrube blanc, *ital.* Marrubio bianco, *hisp.* Marrubio blanco, *lusit.* Marroyo branco, *polon.* Szanta biala, *ross.* МАРРУБЬИЛЫ ПАНДРА. *Icon.* Zorn T. 27. Herba marrubii albi, dum recens est, odorem habet balsamico-acidulum. Ex unc. j eruuntur extr. aquos. dr. V, extr. spirituos. pr. dr. jjß. Infusum aquosum sulphate ferri coloratur. *Vis*: diluens, diuretica. *Usus*: in obstructione viscerum abdominal. et pulmonum. *Dosis*: pulv. dr. ß. Extractum marrubii plerumque in praxi adhibetur.

MARUM SYRIACUM, HERBA.
TEUCRIUM MARUM.

Fruticulus Europae meridionalis et Orientis, in Syria et Hispania frequens.

Herba aromatica, fragrantissima, foliis integerrimis, ovatis, acutis, petiolatis, subtus tomentosis, incanis.

Not. 191. *Germ.* Katzenkraut, *angl.* lat-thyme, *gall.* Marum vrai, *ital.* Erba gatta, *hisp. et lusit.* Maro. *Icon.* Zorn T. 60. Siccatione non prorsus vires herbae mari amittuntur. Oleum destillatione eductum cum oleo cochleariae convenire videtur. *Vis*: analeptica, nervina. *Usus*: *Dosis* pulv. scr. j - dr. ß. Vinum optimum menstruum putatur. Pulveribus errhinis addi solet.

† *MASTICHE*, RESINA. *PISTACIA LENTISCUS.*

Arbor insularum Archipelagi.

Grana resinosa, ex albido citrina, friabilia, splendentia, diaphana, igni admota suaveolentia.

Not. 192. *Germ.* Mastix, *gall.* Mastic, *angl.* Mastich. *Icon.* Pistac. Lentis. vid. Tournefort voyag. du levant. Fere tota solvitur mastiche spiritu vini. Carbonibus inspersa gratum odorem spargit. *Vis.* Salivae secretionem auget, si masticatur. Cutim paululum irritat, et fibrillas vasorum sanguineorum ad majorem actionem concitat. *Externe* consolidans. *Usus.* Fama ejus excidit in dysenteria, et catarrhis, falsa opinione fundata de ejus vi ulcera interna detergendi, et balsamico effluvio sanandi. Dentifriciis a quibusdam additur, praeterea variis emplastris admiscetur. *Emplastrum Mastichis simplex*, R. mastichis dr. jj extend. spatula fervida supra pannum sericeum nigrum, ut formentur duo emplastra nummi magnitudinis, temporibus applicanda. Irrorentur olei caryophyll. gutt. jj. In cephalaea nervosa, et levibus ophthalmiis aliquoties non inutiliter agglutinantur. (*de Gorter*). Suffimigium ex mastiche et succino laudatur in catarrho chronico. (*Marx*).

MATRICARIA, HERBA, SUMMITATES FLORENTES.
MATRICARIA PARTHENIUM.

Planta perennis, in hortis Nordvicensibus aliisque medicis culta.

Herbae folia composita, plana, foliolis ovatis, incisis, subpilosis, pallide viridibus, odoris fragrantis, saporis valde amari.

Summitates florentes amaro-aromaticae, floribus compositis radiatis, disco flavo, radio brevi albo.

Not. 193. *Germ.* Mutterkraut, *belg.* Moederkruid, *dan.* Modernrt, *suec.* Matram, *angl.* the common fever-few, *gall.* Matricaire, *ital. hisp. et lusit.* Matricaria, *polon.* Maruna ziele, *ross.* МАШІОШНАЯ ТРАВА. *Icon.* Zorn T. 166. Unc. j hb. matricar. erogat extr. aquos. dr. jjj extr. spirituos. gr. 80. cum pauxillo olei aethereo. *Vis:* antihysterica, emmenagoga, anthelmintica. *Usus.* Infusum matricariae in spasmis hystericis, et menstruis retardatis.

MECHOACANNA, RADIX.
CONVOLVULUS MECHOACANNA.

Planta perennis, luxurians in agris et sylvis Americae, praecipue Brasiliae.

Radix in taleolas conscissa, diametri pollicis et ultra, compactas, albicantes, vel albo-flavas, cortice griseo obductas; subdulcis initio, dein subacris, subnauseosa.

Not. 194. Sextam partem resinae continet haec radix, quae similitudinem prae se fert cum resina jalappae. *Vis:* blande purgans. *Dosis* scr. jV-dr. jj. Non indigemus in officinis hac radice, ob ceterorum purgantium, quibus gaudent, ubertatem.

MELILOTUS, SUMMITATES FLORENTES.

TRIFOLIUM MELILOTUS OFFICINALIS var. FLORIBUS CITRINIS.

Planta biennis, per patriam frequens.

Rami florentes, floribus luteis, odoris proprii aromatici.

Not. 195. *Germ.* Meliloten, Steinklee, *belg.* Meloten, Steenklaver, *dan.* Steenklever, *suec.* Melotengräs, *angl.* the common melilot-trefoil, *gall.* Mélilot commun, *ital. hisp. et lusit.* Meliloto, *polon.* Komoniea swoyska, *ross.* ДОННИКЪ ИЛИ БУРКУНЪ. *Icon.* Zorn T. 204. Continet oleum aethereum. *Vis* emolliens, anodyna. *Usus:* externus in cataplasmatibus. — Herba meliloti coerulei ab Helvetiis caseis viridibus, quos Schaabzieger appellant, immiscetur.

MELISSA, HERBA.

MELISSA OFFICINALIS.

Planta perennis Europae australis, in hortis Nordvicensibus aliisque culta medicis.

Herba foliis ovato-cordatis, villosis, saporis aromatici, balsamici, odoris citrini.

Not. 196. *Germ.* Melisse, Citronenkraut, *belg.* Melisse, Citroenkruid, *dan.* Hiertenserid, *suec.* Meliss, *angl.* the common balm, *gall.* melisse sauvage. *Icon.* Zorn T. 134. Melissa citrina ab odore citrino nomen accepit. Continet paululum olei aetherei, et dat extr. aquos. dr. ijß extr. spirituos. dr. jß. *Vis:* nervina. *Usus.* Ad theae modum in lentore menstrui, doloribus ad partum, et colica spastica communis medicina.

MELO, SEMEN.

CUCUMIS MELO.

Planta annua Tartarica, in hortis apud nos frequenter culta.

Semina pedicellata, ovalia, acuta, utrinque compressa, glabra, mucilaginosa, oleosa.

Not. 197. *Germ.* Melone, *belg.* Meloen, *dan. suec. et angl.* Melon, *gall.* Melon, *ital. hisp. et polon.* Melon, *lusit.* Melao, *ross.* МЕЛОНЪ. *Icon.* Zorn. T. 360. Quandoquidem semen melonum minus quam alia semina lactea a vermibus corroditur, in penu pharmaceutico non prorsus superfluum esse arbitror. Aestate in Italia emulsiones ex his seminibus frequentes pro potu (*lattate*).

† *MENTHA CRISPA*, HERBA.

MENTHA CRISPA.

Planta perennis originis Sibiricae, in hortis culta.

Herba aromatica, foliis cordatis, dentatis, crispis, sessilibus.

Not. 198. *Germ.* Krause Münze, *belg.* Kruizemunt, *dan.* Krusemynte, *suec.* Krusminta, *angl.* the curled mint, *gall.* Menthe crêpue, *ital.* Menta crespa, *hisp.* Menta rizada, *lusit.* Hortelãa crespa, *ross.* МЯША. *Icon.* Zorn T. 386. Continet herba menthae crispae olei aetherei 1/500. Infusum aquosum parum saporis ostendit. Lac, in quo folia menthae macerata sunt, lentius coagulum format. *Vis* carminativa, lactis secretionem minuens. Infusum semivinosum praevalet mere aquoso. Mentha vino cocta atque continuo mammis imposita ut fomentum earum indurationes in puerperis discussit.

† *MENTHA PIPERITIS*, HERBA.

MENTHA PIPERITA.

Planta perennis Anglicana.

Herba aromatico-camphoracea, foliis ovato-acutis, serratis, petiolatis.

Mentha viridis, foliis lanceolatis, sessilibus, facile ab hac discernenda.

Not. 199. *Germ.* Pfeffermünze, *belg.* Peperminte, *suec.* Peparmynta, *angl.* the peppermint, *gall.* Menthe poivrée, *lusit.* Hortelaä pimentosa, *ross.* ПЕРЕЧНАЯ МЯШИА. *Icon.* Zorn. T. 56. Facile ab imperitis confunditur cum mentha viridi hebetiori (Menthe à épi). Eliciuntur ex libr. jj menthae piperitae olei aetherei dr. jjjß (*Knigge*), verumtamen aliquoties tantum gr. 84 (*Hagen*). *Vis:* carminativa, anodyna. *Usus:* In colica flatulenta infusum theiforme aestimatur. Vid. not. 5o5.

MESEMBRYANTHEMUM CRYSTALLINUM, HERBA RECENS.

MESEMBRYANTHEMUM CRYSTALLINUM.

Planta annua in Graecia prope Athenas.

Herba blande salina, refrigerans, saporis propemodum ut acetitis potasse, foliis alternis ovatis, papulosis, floribus sessilibus albis.

Not. 200. *Germ.* Eiskraut, gefrorne Ficoides, *belg.* Yskruid, *dan.* Iisplante, *suec.* Isort, *angl.* the ice-plant; the diamond fig-marigold, *gall.* Ficoïde glacial, *ital.* Erba crystallina, *hisp.* Hierba de la plata, *lusit.* Agelada. *Icon.* in plant. grasses. Conspersa sunt folia mesembr. crystall. vesiculis, succo aquoso repletis, quae referunt guttulas congelatas adamantina

specie. Continent sulphas, murias, et nitras potasse (*Hoffmanni*) et malas ejusdem salis kalini (*Vauquelini*). *Vis:* temperans, solvens. *Usus* in dysuria, tussi convulsiva et colluvie pituitosa primarum viarum. Datur succus foliorum, omni bihorio cochl. j. *Linctus mesembr. crystall.* R. succ. hb. mesembr. cryst. recent. syrup. musc. querni ana unc. j. D. sexies de die cochl. ß, emetico praemisso, et junctis clysteribus antispasticis (*Wendt*).

† *MEZEREUM*, CORTEX, GAROU DICTUS. *DAPHNE MEZEREUM*, ET *DAPHNE LAUREOLA*.

Frutices in Gallia, Hispania et Germania meridionali frequentes, nobis culti.

Cortex peracris, tenuis, coloris straminei, tectus epidermide coloris obscurioris.

Not. 201. *Germ.* Kellerhals, *belg.* Pepperbompje, *dan.* Kielderhals, *suec.* Kiaellerhals, *angl.* common spurge-olive, Mezereon, *gall.* Bois gentil, mezereum, *ital.* Dafnoide, *hisp.* Laureola hembra, *lusit.* Loireolea femea, *polon.* Wylcze lyko *ross.* ВОЛЧЬЕ ЛЫКО, ВОЛЧИИ ПЕРЕЦЪ. *Icon.* Zorn. T. 3. Deglubitur cortex a trunco aut ramis majoribus. Educuntur ex unc. ʒj extr. aquos. dr. ʒjß, extr. spirituosi urentis gr. 48. Angli corticem radicis adhibere solent. *Vis.* Cortex in ore detentus, primum vix linguae nervos vellicans, ardorem posthinc incendit vehementem, qui per totam oris superficiem diffunditur. *Externe* applicatus cutim erodit. *Usus.* *Interne* laudatur in nodis venereis dissolvendis, qui periosteo tumefacto formantur. *Decoctum corticis mezerei*, R. cort. Mezerei recent. unc. j coqu. c. aqu. font. libr. Xjj sub finem coct. adm. rad. Liquirit. unc. j. col. libr. Vjjj. Dosis hujus decocti, per diem vasculatim intervallis idoneis sumenda, libr. ß. *Externe* cortex mezerei salutare fit exutorium. Cortices crassiorum ramorum potentius agunt, quam

tenuiorum. Sicci macerantur, prius quam cuti imponuntur, per horae dimidium aqua aut aceto. Tria fragmenta longitudine fere dimidii pollicis, interjecto aliquot linearum spatio, prope insertionem musculi deltoidei emplastro aut fascia circulari brachio affiguntur, vel nuchae, femoribus et suris. Bis de die recentibus commutantur, et in indolentioribus prima excoriatio emplastro cantharidum fieri potest. Secundo vel tertio die cutis rubet, et hinc inde punctis sudantibus notatur, quarto vel quinto, interdum prius, destrui solet. Id quod ulcus tegit mortuum suppuratione, continuato exedentis usu promota, sensim separatur. Nimio dolore urgente, unguentum cereum vices corticis mezerei per aliquod tempus suppleat, ne, ut occurrit, humorum accumulatio dolorosa sub partibus arrosis oriatur. Accessere enim tumor, et inflammatio, ita ut fomenta discutientia in auxilium vocare medicus fuerit coactus. (*Engel*).

† *MILLEFOLIUM, FOLIA, SUMMITATES FLORENTES.*

ACHILLEA MILLEFOLIUM.

Planta perennis indigena, frequentissima.

Herba amaro-aromatica, foliis bipinnatis, nudis, laciniis linearibus dentatis, caulibus sulcatis.

Not. 202. *Germ.* Schaafgarbe, *belg.* Het gemeene Duizendblad, *dan.* Röllike, *suec.* Röllika, *angl.* the common milfoil, *gall.* Millefeuille commune, *ital.* Millefoglie, *hisp.* Achilea milenrama, *lusit.* Mil em rama, *polon.* Tysiacznik ziele, *ross.* ТЫСЯЧЕЛИСТНИКЪ ТРАВА. *Icon.* Zorn. T. 29. Libr. IX florum millefolii dabant olei aetherei dr. jj. Ex herbae siccae unc. j extrahuntur extr. aquos. pr. dr. jjj et scr. j. et extr. spirituos. pr. dr. jjß. *Vis* nervina, spasmos vasorum haemorrhoidalium sedans, eorumque nimium laxum, externe discutiens. (*Hoffmann et Stahl*). *Usus*: in hysteria, colica flatulenta et haemorrhoidali. Datur succus expressus et infusum.

† *MOSCHATA*, NUCLEUS; EJUS INVOLUCRUM, MACIS DICTUM, ET OLEUM, QUOD OLEUM MOSCHATAE VEL NUCISTAE DICUNT.

MYRISTICA MOSCHATA; VEL *AROMATICA* THUNB. *OFFICINALIS* JACQ.

Arbor insulae Bandae, inter Moluccas celebris. Nuclei subrotundi, extus grisei, intus striis rubicundis variegati, ponderosi, fragiles, oleoso-aromatici, fragrantes. Macis reticulum nuclei membranaceum, pinguiusculum, glabrum, lutescens, odoris fortioris, saporis calidioris aromatici.

Oleum nucis moschatae expressum, substantiae spissioris, coloris ut Macis, odoris grate aromatici.

Not. 203. *Germ.* Muskatnuſs, *belg.* Nooten-moskaat, *dan.* Muskad, *suec.* Muskot, *angl.* the nutmeg. *gall.* noix muskade, *ital.* Noce moscada, *lusit.* Noz moscada. *Icon.* myrist. moschat. Act. paris. 1788. p. 155. t. 5, 6, 7. Nuces moschatae erogant olei aetherei ʒ/16. olei unguinosi ʒ/3 (*Spielmann*). Olei nucum moschatae expressi triplex species occurrit, una odoratissima e luteo sanguinea, ex India adfertur in lagenulis lapideis, altera minus fortis pallidius colorata in fragmentis fere quadratis obvia, et tertia vulgo *oleum macis* dicta, quae est composita e sevo ovillo, oleo palmae et pauxillo genuini olei nucum moschatae (*Ypey*). Merito igitur oleum macis aethereum et oleum nucis moschatae expressum (*oleum nucistae*), cum emtitia diversimode adulterantur, parari debent in ipsis officinis, ut pharmacopoea danica et borussica statuunt. *Vis.* Nux ipsa stomachicum egregium est, et oleum nucis moschatae externe nervinum notissimum. *Dosis* nucis gr. X-XX. Admiscentur oleo ut plurimum olea aetherea, (dr. jj scilicet, dr. V.) *Linimentum spirituosum olei nucis moschatae Rosensteinii*, R. spiritus Juniperi unc. jj olei ca-

ryoph. olei nuc. mosch. expr. ana dr. ß. *Balsamum aromaticum* Ph. suec. R. olei nuc. mosch. exp. unc. j cerae flav. dr. jj modico igne liquat. et inde remotis adm. olei caryophyll. — lavend. ana dr. jj. — succin. scr. ß. Vid. de maci et oleo macis not. 186.

† *MYRRHA*, GUMMI-RESINA. AN *MIMOSAE* SPECIES?

Arbor aethiopica.

Succus induratus, gummeo-resinosus, granulatus, friabilis, subpellucidus, ex rubro-fuscus, aut fulvus, fracturae splendentis, saporis aromatici amari, odoris fragrantis.

Not. 204. Calida digestione myrrha quidem prorsus aqua solvitur, solutione autem refrigescente, magna ex parte fundum petit. Uncia una enim myrrhae dat extr. spirituos. unc. ß. Ex libra j transmigrant destillatione olei aetherei dr. jj-jjj. *Vis:* stomachica, exaestuans. Dr. ß et scr. jj ingesti ingratum ardorem in stomacho excitarunt et calorem in universo corpore (*Cullen.*) *Usus* in dyspepsia, chlorosi, et tussi chronica. Praeferunt plures pro usu interno extractum aquosum, quod vario modo paratur, nec praeparatione semper mitior et temperatior redditur, ut videre est in pharmacopoea wirtemb. quae extractum myrrhae aquosum liquore nitri fixi praeter aquam educi jubet. *Dosis* pulv. et extr. myrrh. gr. V-X. *Solutio Myrrhae*, R. myrrh. elect. unc. j adfund. olei tartar. per deliquium unc. ß. acet. fortiss. unc. Vj aqu. rutae unc. Vjjj diger. per Vj horas, dein coqu. per dimidium horae in balneo arenae. Col D. de die cochl. jjj-jV, (*Boerhave*). *Liquor Myrrhae Ph. boruss.* R. Myrrh. cont. unc. jj aqu. dest. simpl. unc. Vjjj. Diger. in balneo aquae et col. *Elaeosaccharum myrrhatum.* R. Extr. myrrh. cum kali parat. dr. j sacchar. canariens. unc. j Dosis ter de die cochlearculum j. (*Fr. Hoffmann*). *Solutio Myrrhae*

Griffithi, ℞. myrrh. dr. j solv. terendo in mortario cum aqu. alexiter. simpl. unc. Vjβ. — Spirituos. dr. Vj - unc. j adde demum sal. absinth. dr. β. sal. martis gr. Xjj syrup. simpl. dr. jj. Quarta pars hujus solutionis parum concinne compositae datur ter de die. Laudatur ab autore in phthisi pulmonali. Oleo aethereo myrrhae cum saccharo usus est *Frid. Hoffmannus* in tussi inveterata.

NASTURTIUM AQUATICUM, HERBA RECENS.
SISYMBRIUM NASTURTIUM.

Planta biennis, ad fossas et rivulos indigena, per totam hyemem virens.

Folia pinnata cum impari, foliola cordato-subrotunda, crassa, succosa, glabra, laete viridia, saporis subacris, nonnihil amari.

Not. 205. *Germ.* Brunnenkresse, *belg.* Waterkers, *dan.* Vandkarse, *suec.* Kiällkrasse, *angl.* common watercresses, *gall.* cresson de fontaine, *ital.* Nasturcio, *hisp.* Mastuerzo de agua, *lusit.* Mastruco dos rios, *polon.* Rzezucha, *ross.* ВОДАНОЯ КРЕСЪ. *Icon.* Zorn T. 144. *Vis* antiscorbutica, resolvens. *Usus* succi expressi in scorbuto, obstructione hepatis et pulmonum. *Dosis* unc. j - jjj vid. not. 115.

NEPETA, HERBA.
NEPETA CATARIA.

Planta perennis, in locis, ruderibus refertis, nostrae patriae.

Herba aromatico - amara, floribus spicatis, foliis petiolatis, cordatis, dentato - serratis.

Not. 206. *Germ.* Katzenmünze, *belg.* Kattekruid, *dan* Katteurt, *suec.* Kattmynta, *angl.* cat-mint, *gall.* Chataire, herbe aux chats, *ital.* Gattaria, *hisp.* Gatera, *lusit.* Neveda dos

gatos, *polon.* Miętka kotcza, *ross.* КОШИШНИЦА МЕЯТА. *Icon.* Zorn T. 232. Continet herba nepetae pauxillum olei aetherei. *Vis*: nervina. *Usus*. Balneis utiliter additur.

† *NICOTIANA*, FOLIA.

NICOTIANA TABACUM.

Planta annua Americae meridionalis, in Belgio culta.

Herba foliis lanceolato-ovatis, sessilibus, decurrentibus, amara, nauseosa, post exsiccationem fusca.

Not. 207. *Germ. et belg.* Tabak, *dan. et suec.* Tobak, *angl.* Tobacco, *gall.* Tabac, *ital.* Tabacco, *hisp.* Tabac, *lusit.* Tabacco, *polon.* Tabak. *ross.* ТАБАКЪ. *Icon.* Nicot. tabac. Zorn. T. 252. nicot. rust. Blackw. T. 437. Obtinentur ex unc. Vjjj herbae nicotianae crudae extr. aquos. unc. jj et gr. XV atque dein extr. spirituosi dr. jj. Inest nicotianae multum potassae, et pauxillum nitri. Medio seculo XVI translatum est in Europam tabacum. *Vis.* Herba nicotianae masticata salivae affluxum excitat, deglutita nauseam, vomitum, vertiginem, atque vesicae urinariae alvique excretionem progignit. Fumum ori aut ano affatim immissum similes edit effectus. *Usus* in tussi ferina, hydrope, alvique obstipatione. *Infusum herbae nicotianae Fowleri*, R. herbae nicotianae virginianae unc. j aquae ebull. libr. j; macera per horam unam, vase clauso, calore balnei maris, dein exprime infusi unc. XIV. Colat. adm. spirit. vini rectificati unc. jj. Dosis bis de die gutt. 60–100 pro adultis. Aegris nimia sensibilitate praeditis sufficiunt gutt. 35. Aestimatur hoc infusum ab autore in hydrope et dysuria. *Pilulas ex extracto tabaci* non frustra tentavit *Rosessteinius* in tussi convulsiva adultorum. *Clysma herbae nicotianae*, R. herb. nicotian. dr. j infund. aqu. fervid q. s. col. unc. Vjjj injiciatur. Major herbae quantitas saepius a medicis clysteribus adjecta, teste *Lattae* nimis irritat, nec raro vertiginem et lipothymiam pro-

duxit, sicut fumum ano temere inflatum. *Infusum herbae nicotianae pro usu externo.* R. herb. nicotianae unc. ij ebull. c. aqu. font. unc. XVj col. unc. XV adm. potassae liquidae dr. j. Sequenti modo contra tineam capitis adhibetur. Capillis detonsis, superficies capitis ulcerosa fomentatur infuso simulque mane et vesperi illi infricatur ex unguento, quod componitur ex unguent. picis unc. j et muriat. hydrarg. oxydulat. dr. j-ij. (*Marryat*). *Ceratum tabacinum.* R. succ. herb. nicotian. cerae. flavae ana unc. iij resinae pini unc. jβ olei myrrh. q. s. ut f. ceratum. Aliquoties utilis fuit infrictio cum hoc cerato in herpete, quem nec dolor nec inflammatio comitabantur. (*Consbruck*). Ne obliviscamur tamen, tabacum ulceribus illitum interdum eadem symptomata efficere, quae usum ejus internum sequuntur. *Medicina veterinaria.* Infusum ex herbae tabaci unc. jV et aquae libr. jV frequenter adhibetur in scabie pecorum. Vid. not. 39. Infricant quoque opiliones tabacum masticatum multifariis ovium ulceribus.

† *NUX VOMICA.*
STRYCHNOS NUX VOMICA.

Arbor in Ceylonae et Malabariae arenosis locis.
Semina orbiculata, compressa, umbilicata, villis ex cinereo argenteis splendentibus; ingrate amara.

Not. 208. *Germ.* Krähenaugen, *belg.* Braaknooten, *dan.* Bräknödd, *suec.* Räfkaka, *angl.* Vomiting-nut, *gall.* Noix vomique, *ital.* Noce vomica, *hisp.* Mutaperros, *lusit.* Noz vomica. *Icon.* Zorn T. 343. Largitur nux vomica, extr. aquosi dimidiam ponderis partem, spirituosi partes tres decimas sextas. (*Neumann*). *Vis:* narcotica, anthelmintica. Nimia dosis vomitum produxit, et praeter alios affectus nervorum stuporem universalem. *Usus* in febribus intermittentibus, melancholia, et dysenteria. *Dosis* pulv. ter de die gr. Vj-X. Non reticendum, cum pulveratio nucis vomicae ob intractabilem duritiem laboriosissima sit, pharmaceutas qui, quo

facilius comminuatur, eam torrent, perperam agere, quoniam ejus vis tostione plane infirmatur. Pulveretur nux rasa et mucilagine gummi tragacanthae mixta, postquam siccata fuit. *Solutio extracti nucis vomicae* R. extr. nuc. vomicae gr. X mucilag. gummi arab. unc. j aqu. font. unc. Vj D. S. omni bihorio cochl. jj. Celebratur multa laude in dysenteria ab *Hufelandio*, non diffiteor tamen, eam me saepius fefellisse, et dosi, ut necessarium duxi, aucta, symptomata accessisse, quae non amplius ad usum remedii invitabant. *Tinctura nuc. vomicae.* R. nuc. vomicae lib. j spirit. vin. rectificat. libr. jV, Diger. Dosis gutt. 5-100. (*Wiel*). Continent *electuaria* antiquata *de ovo et camphoratum* (D. brand. 1731) praeter Theriacam et varia aromata, parcam quantitatem hujus nucis. (1/80 circiter). *Extispicia.* Ventriculus in misera, nuce vomica necata, inflammatus deprehensus est. (Hufeland J. d. p. A. IV. p. 445). *Antidota.* Emeticum. Acida. Decoctum coffeae saturatum pro potu et clysmate. Vid. not. 211.

† *OLIBANUM, THUS*, RESINA. *JUNIPERUS LYCIA*, ET *JUNIPERUS THURIFERA.*

Arbores orientales.

Grana resinosa, rotunda et oblonga, saepius invicem cohaerentia, luteo-albicantia, subpellucida, intus splendentia, friabilia, calida, balsamica, igni inspersa fragrantia.

Massae difformes, luteae, extus friabiles, intus consistentiae cerae, in igne itidem fragrantes, in officinis vulgo Thuris *nomine prostant.*

Not. 209. *Germ.* Weihrauch, *belg.* Wierook, *angl.* Frank incense, *gall.* Encens. *Icon.* juniperi lyciae du Hamel Arbres T. I. Spiritus vini solvit duas tertias partes, aqua ad summum quartam olibani partem. *Vis:* diuretica, vulneraria.

Usus: potior suffimenti loco. Quondam haec resina in fluore albo, et gonorrhoea secundaria magni habita. *Dosis* dr. ß. Teste *Forskalo* ab amyri kataf quoque olibanum colligitur.

† *OLIVARUM* OLEUM.
OLEA EUROPAEA.

Arbor Europae meridionalis.

Oleum ex fructibus expressum pellucidum, albidum, vel subflavum, blandum, subdulce, ex fructibus maturis leni pressione stillans sine calore adhibito. Optimum, quod in meridionalibus Galliae et ditione Genevensi colligitur, et ex Italia praesertim illud, quod ab Insula Lucca denominatur, usui interno inserviat. Negligatur profunde flavum, in viride vergens, opacum, turbidum, rancidum.

Ad rancorem corrigendum plumbi praeparatis utuntur, per reagentia detegendis.

Papaveris oleum serius congelatur, et flamma ardet minus laeta.

Not. 210. *Germ.* Olivenöl, *belg.* Olyfoly, *angl.* Oil of olive, *gall.* huile d'olive. *Icon.* oleae europeae Zorn T. 319. Pondus specificum olei olivarum est 0,915, levissimumque quod noscimus in oleis unguinosis. Construitur ex 0,49375 carbonii, 0,29624 oxygenii et 0,21000 calorici (*Guyton*). Spissescere incipit ad gr. Th. F. † 35. Rancidum ad gr. 180-190 ejusd. Th. terra argillacea impuritate privatur. *Vis:* laxans, desoxydans, involvens, largiori copia emetica, anthelmintica. *Usus.* Quod *internum* refert, oleo amygdalarum et papaveris albi postponi debet oleum olivarum, illud certe, quod vulgo in nostris regionibus prostat. Tempestivae inunctiones cum oleo olivarum, sub levibus frictionibus in tota corporis superficie administratae, pestem praepedire, et cum in homines inciderat, singulis in casibus eam domare visae sunt.

(*Baldwin*). Observavit saepius *Gardaneus* insignem efficaciam similium frictionum et illitionum, quas mane et vesperi institutas per aliquot hebdomades continuaverat. Enervat praeterea oleum olivarum morsum, quem viperae et vespae cuti impungunt. In terris Europae borealibus oleum fagi ex ejus seminibus expressum, nec preli sordibus conspurcatum oleo olivarum prorsus aequiparari potest. Modius horum seminum berolinensis, nomen gerens Scheffel, dedit olei libr. Vj et unc. jjj (*Meyerus* Sedinensis).

† *OPIUM*, GUMMI-RESINA.
PAPAVER SOMNIFERUM.

Planta nobis indigena; OPIUM vero ex Papavere, quod in Oriente et Persia colitur, unice colligitur.

Succus gummi-resinosus, primo lacteus, ex pericarpiis maturis sauciatis stillans, dein in massam quam maxime pullam, aut nigricantem, gummeo-resinosam induratus, ingrate amaram, acrem, summe narcoticam. Sit ab omnibus heterogeneis et empyreumate liber, aqua non totus solubilis; siccus, levis, tenax, nigricans, fracturae splendentis, odoris gravis, saporis amari, acris, nauseosi.

Not. 211. *Germ.* Mohnsaft, *belg.* Turks heulzap, *angl. et gall.* Opium, *ross.* MAKЪ. *Icon.* papav. somniferi Zorn T. 371. Opium, quod nobis adportatur a mercatoribus, constat ex massis libr. jj. quae superius convexae sunt, inferius planae. Quamvis oleum aethereum non potuerit ex eo evocari, aqua tamen cum eo destillata opium olet. Ex granis 500 aqua solutis supersunt 330. Spiritus vini educit gr. 45 quae naturam resinosam prae se ferunt. Itaque apparet, vinum esse opii optimum menstruum. (*Bucholz*). *Vis.* Opium accelerat pulsum motumque cordis, cum plenitudine ictuum vasorum et caloris incremento. Mens exhilarata variis phantasmatibus oblectatur. Exoritur quam plurimum dolor capitis

obtusus, nausea, et dosi sat forti deglutita, ipse vomitus. Hora dimidia circiter praeterlapsa pulsus de celeritate remittit, et perniciosa copia ingesta, respiratio retardatur cum rhoncho. Delirium somnolentiae intermiscetur. Alvus, cum bilis secretio intercipitur, constipatur. Facies rubet et intumescit, oculorum bulbi protuberant. Diaphoresis copiosissime prorumpit, cum musculorum languore et stuporis augmento. Tandem miser apóplexia suffocatur. Etsi tristes opii effectus plerumque non habeant comitem hydropem, quem frequenter ebriosi sortiuntur, hoc tamen in eo commune deprehenditur cum potulentis spirituosis, quod naturam humanam improvidus usus depravat, et quod ei assuetis demum eadem dosis non satisfacit. Opiophagi orientales (Tercakys) emacescunt et pallent. Dorsum incurvatur, humeri sursum trahuntur, caput prominet, collumque versus unum alterumve latus distorquetur. Mens horribilem in modum hebetatur, ita ut ad eam intendendam drachma dimidia et integra narcotici vix amplius sufficiat. Azoto sine dubio vis narcotica in opio, ut in aliis remediis, quae simili modo agunt, assignari debet. *Usus.* Abusi sunt decenniis praeteritis inprimis medici, sophismatibus Brownianis seducti, et cum contemtu autocratiae naturae et neglectu decursus morbi, scalam incitabilitatis ut firmissimum fulcrum praxeos jactatam pueriliter sursum deorsumque quasi perrepentes, praeclaro remedio, ita ut, proh dolor! tota nosocomia in cauponas thebaicas transformata fuerint. Nocet certissime opium in omni orgasmo humorum, qui a mera plethora redundat, in congestione humorum versus caput, in qualibet stasi sanguinis phlogistica, quam genuinam dicunt, nocet denique in colluvie primarum viarum. In typhomania igitur ut nocivum, immo ut mortiferum diffamatur opium, temere datum, cum partim phrenitidem interdum cum ea conjunctam auget, partim stuporem typho familiarem (von *Hildebrand* in praeclaro libro: *über den ansteckenden Typhus* p. 222). Obest itidem facillime in morbis infantum acutis, si cerebrum sanguine obruitur. Prodest e contrario in multigenis doloribus mere ner-

vosis et motibus spasticis, in hysteria, luxatione inveterata et insomnia ab erethismo, porro transeunter aeque ac funditus in diarrhoeis, disenteriis, cholera et haemorrhagiis passivis, siquidem hae evacuationes sine damno sisti queunt. Moderatur opium vim variorum medicaminum, moderatur praeprimis stimuli mercurialis effectus in lue venerea, atque nonnulla hujus morbi symptomata blanda quidem nec specifica virtute. Forma pulveris opii nulla alia chemica encheiresi mutati optima. *Dosis* pulv. gr. ß-jj, quae in debellando tetano incredibiliter augeri debet. Datur in hoc obstinato malo omni bihorio gr. j opii immo per plures hebdomades ad gr. X et duodecim de die devoratum nullum damnum aegris attulit. (Richter's chirurg. Bibliothek I. b. pag. 169). *Opium purificatum Ph. L.* R. Opii in frustula conc. libr. j spirit. vinosi tenuior. libr. Xjj diger. leni calore, subinde agitans donec solvatur opium, quod per chartam cola. Distilla tincturam ita paratam ad idoneam crassitudinem. Opium purificatum molle et durum in officinis Britanniae adsunt. Opium bonum ut adportatur, purificato antecellit. *Pilulae ex opio Ph. Lond.* R. Opii purificati duri dr. jj extract. liquirit. unc. j contund. donec in unum misceantur. Grana quinque continent opii purificat. gr. j. Opii purificati loco sumatur opium nulla arte tractatum, nec nimium quisquiliis mixtum. Vid. not. 453. Denudatis nervis et cuti, ardorem excitat opium, et sensationem dolorosam, sed, cuti integra, lenit dolorem et sedat, *externe* applicatum. *Linimentum opii cum felle vitulino*, R. Opii subtilissime pulverati dr. jj; digere leni calore (ad gr. 30-35. Th. R.) per biduum cum fellis vitulini unc. jj. Adm. axung. porc. unc. jj olei de cedro gutt. X. Illiniatur octava pars quolibet vespere, et si necessarium videatur, frequentius. (*Brera*). Opium ut plurima medicamina ex vegetabilibus et animalibus, bile et succo gastrico contrita, celerius post inunctionem vim exercent quam haec ipsa oleis aut axungiis congesta. Ob citam efficaciam placuit concrementum unguentarium ex dr. jj succi gastrici, matutino tempore ex ventriculo corvi

extracti et opii scr. j. — Clysmatibus pro adultis adduntur opii gr. jV segnius enim obluctantur irritamento remedii intestina crassa quam ventriculus. *Extispicia.* Facies eorum, qui opio interierunt, tumida apparet. Ex abdomine dissecto odor teterrimus ascendit. Ventriculus et intestina aëre sunt inflata, vasa eorum sanguine referta, inflammatio passim in ventriculo orta, atque sanguis in vasis intestinorum naturali fluidior. Vesica fellea bile turget. Pulmones latice vitali infarcti, item sinus cerebri atque vasa plexus choroidei. *Antidota.* Quam celerrime fieri potest, emeticum ex rad. Ipecacuanh. dr. j et tartar. stibiat gr. j pulveratis fere siccum dari debet, nec vomitus provocari potu infusi theae, antequam sua sponte processerit. Emesi post octavam horae partem non insecuta medicus sine mora scrupulum unum sulphatis zinci, et periculo post idem intervallum pariter urgente, alterum cum pauca aquae quantitate capiendum curet. Non cessabunt statim omnia symptomata ab opii magna dosi pronata, licet evacuatae sint largiter primae viae. Offeratur saepius decoctum saturatum ex coffea arabica, quod ano quoque injicitur, et panno attractum abdomini imponitur. Servavi hoc modo virum, qui insano amore perturbatus tincturae opii crocatae unc. jj et plus ingurgitaverat. Ut eum morti eriperem, libram unam et dimidiam coffeae tostae per octo horas in decoctis consumendam praescripsi. Mente a summo stupore liberata, infusum flor. arnicae et rad. valerianae cum aethere sulphurico necessarium duxi ad nervorum vigorem penitus revocandum. Pro potu dedi limonadam. *Medicina veterinaria.* Dr. jj opii equae per sex dies quotidie intrusae vix ullum effectum praestiterunt nec indicia veneni apparuere, cadavere animalis occisi dissecto. (*Viborg's Sammlungen von Abh. f. Thierärzte I. p.* 301). Vid. praeparata et composita ex opio not. 453. 459. 481. 482. 534. 535. 555 et 575.

† *OPOPANAX*, GUMMI-RESINA.
PASTINACA OPOPANAX.

Planta biennis Europae meridionalis et Orientis.

Gummi-resina subfusca, granulata, fragilis, subpinguis, amara, nauseosa, odore radicem Levistici aemulans.

Not. 212. *Icon.* pastinacae opopanacis moris. hist. pl. III. T. 17. Dat opopanax extr. aquosi pondus dimidium, extr. spirituosi ultra tertiam partem. *Vis:* exaestuans, secretionem vasorum exhalantium augens. *Usus:* quondam in catarrhis. *Dosis* scr. j-dr. ß. Hodie emplastra tantum intrat.

ORIGANUM, HERBA FLORENS.
ORIGANUM VULGARE.

Planta perennis, per patriam frequens.

Herba aromatica, foliis oppositis ovatis, spicis subrotundis, paniculatis, conglomeratis, bracteis ovatis, calyce brevioribus.

Not. 213. *Germ.* Germeine Doste, *belg.* wilde Majolyn, *dan.* Tost, *suec.* Dosta, *angl.* the wild marjoram, *gall.* Origan, *ital.* Origano, *hisp.* Oregano, *lusit.* Ourégao, *polon.* Lebiotka, *ross.* ДУШИЦА, МАТЕРИНКА. *Icon.* Zorn. T. 57. Continet herba origani olei aetherei camphoracei $^{1}/_{535}$. Odore similis est herbae origani majoranae. Ex unc. j prodeunt extr. aquos. dr. jjß extr. spirituosi aromatici scr. jV. *Vis* nervina, carminativa. *Usus:* pro thea infusum, atque externe in epithematibus. Cerevisia addita, ejus acorem arcet; tempore fermentationis admixta temulentiam promovet.

ORYZA, SEMEN DECORTICATUM.

ORYZA SATIVA.

Stirps annua, Aethiopica.

Semina oblonga, farinosa, compresso-convexa, utrinque obtusa, alba, semipellucida, subsulcata.

Not. 214. *Germ.* Reiss, *belg.* Ryst. *dan.* Riis, *suec.* Ris, *angl.* Rice, *gall.* Ris, *ital.* Riso, *hisp. et lusit.* Aroz, *polon.* Riz, *ross.* САРАЧИНСКОЕ ИШЕНО. *Icon.* Zorn. T. 579. Semina oryzae aquam, in qua coquuntur, largiter mucilagine impraegnant. Decoctum non coloratur sulphate ferri. *Vis:* nutriens, involvens. *Usus:* diaeteticus. Panis, qui ex oryza fit, vilior eo, qui ex frumento paratur. *Decoctum oryzae*, R. oryzae unc. jj coqu. c. aqu. font. libr. jj. Col. unc. XVj. Commodum potum praebet in diarrhoea et dysenteria. *Ptisana oryzae* (Tisane ou eau de riz) R. oryzae unc. ß. coqu. c. aqu. font. q. s. ut mollescat, sub finem coct. adm. cort. aurant. dr. j. Col. mens. j D. (*Formulaire pharmaceut. à l'usage des hôpitaux milit.* 1804).

OXALAS ACIDULUM POTASSAE.

ACETOSELLAE SAL.

Sal essentialis acidulus albus, ex OXALIDE ACETOSELLA et CORNICULATA ac RUMICE ACETOSA in Germania et Helvetia praeparatus, crystallis exiguis, oblongis, quadrangularibus; ex potassa constans et acido oxalico, aqua totus solubilis. Adulteratur quandoque SULPHATE ACIDULO POTASSAE; quod facile detegitur, affusa solutione ACETITIS PLUMBI, cujus praecipitatum in ACIDO NITRICO hoc casu est insolubile.

Not. 215. *Germ.* Sauerkleesalz, *belg.* Klaver-zuuring zout, *angl.* Sal. of Sorrel, *gall.* Sel d'oseille. Praeter plantas, quas textus nominat, rumex acetosa, geranium acetosum et oxalis cernua oxalas acidulum potassae continent. *Deyeux* sat magnam quantitatem acidi acetosellae ex pilis ciceris arietini extraxit. Separari potest ex oxalate acidulo potassae acidum acetosellae acido praedominante cum ammonia saturato, et nitrate barytae admixto. Ex oxalate barytae, quod fundum petit, acidum acetosellae acido sulphurico secernitur. Acidum acetosellae sic evolutum tanta aciditate praeditum est, ut tria decigrammata cum aquae kilogrammate uno non levem communicent aciditatem. *Vis* refrigerans, analeptica. *Usus.* Oxalas acidulum potassae datur in febribus pulveratum, aut aquae pro potu admixtum. *Pulvis temperans Rosensteinii* R. nitrat. potass. unc. jß oxalat. acidul. potass. unc. ß morsul. citr. unc. Vjjß. m. *Pulvis nitrosus pharmac. suec.* R. nitrat. potass. unc. jjj oxalat. acidul. potass. unc. j sacchar. alb. unc. X. Vid. not 46 et 47.

† *PAPAVER ALBUM*, CAPITA, SEMEN.
PAPAVER SOMNIFERUM.

Planta annua, copiose a nostratibus culta.

Capsulae, vel capita, narcoticae, sauciatae, lac amarum virosum fundentes; recentes efficacia praestant exsiccatis. Semina minima, globosa, alba, oleoso-dulcia.

Not. 216. *Germ.* Weisser Mohn, *belg.* wit tamme Heul. *angl.* white poppy, *gall.* Pavot blanc. Semina hujus plantae nulla virtute somnifera praedita sunt. Unde efficitur, emulsionem, quae ex illis fit, ad sedamina non pertinere, ut quondam medici putabant. Ex libr. j sem. pap. alb. eliciebantur expressione olei unguinosi gratissimi unc. jV (huile d'oeillet). *Gaujac* eduxit ex kilogrammat. 400 olei 100 et placent. residuae 280. Condensatur hoc oleum aegerrime,

frigori expositum, et iniit tantum axungiae spissitudinem adminiculante arte ad gr. o Th. F. (*Brandis*). Capita plantae verum opium continent, cui membrana media cellulosa hospitium praebet. (*Kehr* über den Anbau des weissen Mohns II Aufl. Bern 1810). *Vis* seminum nutriens, capsularum narcotica. Oleum papav. alb. ad internum usum aptissimum. Decocto capsularum, quod cum lacte fieri solet, saepissime nocuerunt aniculae et medicastri in morbis infantum, ob incertam remedii dosin, et mali cognoscendi inscitiam. Vid. not. 459.

† *PAPAVER ERRATICUM, RHOEAS*, FLORUM PETALA.

PAPAVER RHOEAS.

Planta annua, inter segetes frequentissima, culta in hortis.

Petala rubra, odore ingrata.

Capsulis glabris, globosis discernitur a PAPAVERE DUBIO, *cujus capsulae oblongae, glabrae; a* PAPAVERE ARGEMONE, *quod huic sint capsulae oblongae, hirsutae.*

Not. 217. *Germ.* Klatschrose, *belg.* Klapperroos, Korenheul, *dan.* Klapperrose, *suec.* Kornros, *angl.* redd-poppy, *gall.* Coquelicot. *ital.* Papavero salvatico, *hisp.* Adormidero silvestre, *lusit.* Papoileira. *Icon.* Zorn T. 175. Flores recentes, paululum amari, spargunt virosum opii odorem. *Vis* anodyna est levissimi momenti. Vid. syrup. papav. rhoeados. *Tinctura papav. erratici Disp. Borusso-Brand.* (1781) est infusum aquosum ex flor. papav. errat. unc. j aqu. font. dest. unc. Vjjj et spiritus vitrioli dr. jj et soli acido sulphurico diluto debet suam virtutem. Dosis cochl. j cum duplo acquae. Eadem virtute pollent tinctura aquilegiae, tinctura bellidis florum et rosarum. Libr. j tinct. rosar. acid. Ph. Boruss. continet acid. sulphuric. dilut. unc. *ß*.

PASSULAE MAJORES.
VITIS VINIFERA.

Frutex sponte crescit in regionibus australibus.

Inter majores quaedam volumine sunt magis conspicuae, subfulvi coloris et dulciores, DAMASCENAE dictae; aliae minores.

Not. 218. *Germ.* Grosse Rosinen, *belg.* groote Razynen, *angl.* Raisins, *gall.* Raisins secs. Passulae majores gallicae et calabrienses dulciores sunt damacesnis. Exportantur priores ex Languedocia et Provincia in cistis pondere libr. 15-20. Continent passulae principium sacchariuum, mucilaginem et tartarum. *Vis:* nutriens, bechica, leniter incidens. *Usus* in ptisanis pectoralibus, et potionibus laxativis. *Decoctum passularum major.* R. passular. maj. lotar. et enucleat. unc. jV eoqu. c. aqu. font. libr. jjj. Col. libr. jj d.

PASSULAE MINORES.
VITIS APYRENA.

Frutex, Vitis viniferae varietas; in iisdem regionibus australibus habitat, ac praecedens.

Nigricantes, dulcissimae cum levi acore.

Not. 219. *Germ.* Kleine Rosinen, *belg.* kleene Razynen, *angl.* Raisius of Corinthe, R. of the sun, *gall.* Raisins de Corinthe. Adduntur decoctis pectoralibus et eccoproticis. *Passulae et pruna laxativa Ph. Wirtemb.* (1771) R. fol. senn. unc. jV zingib. alb. dr. jβ cinnamom. dr. jj, infund. aqu. font. fervent. unc. X diger. in loco calido per biduum, postea exprimantur, expresso adde sacchar. alb. libr. j; solvatur saccharum unica ebullitione et per pannum colatus syrupus superfundatur passular. minor. vel prunor. damascen. enucleat. in aqua font. ad mollitiem coctor. et a superflua

humiditate, modica exsiccatione, liberatorum libr. j. Dosis unc. ß-unc. jj.

PASTINACA SATIVA, SEMEN.
PASTINACA SATIVA.

Planta biennis, in locis, ruderibus refertis, et pascuis sponte nascens.

Semina compressa, elliptica, striata, marginata, subaromatica et odora.

Not. 220. *Germ.* Pastinake, *belg.* Pinsternakel, *dan.* Pastinak, *suec.* Palsternacka, *angl.* Gärden Parsnip, *gall.* Panais, *ital. hisp. et lusit.* Pastinaka, *polon.* Pasternak, *ross.* ПУСТЕР НАКЪ. *Icon.* Zorn T. 568. *Vis* seminis diuretica. *Usus* plane obsoletus.

PECHURIM, FABA.

Ignotae arboris semen.

Nucleus oblongus, ovatus, pullus, subglaber, ponderosus, altera parte convexus, altera concavus, pollicem circiter magnus; sapor odorque inter nucem moschatam et lignum sassafras medius.

Spuria venditur haec faba, quae dimidio genuina major est, extrinsecus rugosa et pallidior, minus aromatica atque amarior.

Not. 221. Arbor, ex qua semen colligitur, in Brasilia crescit. Libr. j fabae pechurim dat circiter olei expressi unc. jß cum pauxillo olei aetherei. *Vis* carminativa, stomachica. *Usus:* in diarrhoea et dysenteria. Ulteriora pericula ostendant, an hoc semen, ut videtur, in posterum ex censu medicaminum officinalium removeri possit.

PERUVIANUM BALSAMUM, SEU INDICUM NIGRUM, BALSAMUM.

MYROXYLON PERUIFERUM.

Arbor Americae meridionalis, in calidioribus Terrae Firmae locis frequens.

Sapore praeditum est acri-aromatico, et odore grate benzoino. Bullienti aquae instillatum, separatur in partem leviorem, quae aquae pelliculam superinducit, et in partem graviorem, quae fundum petit. Solvitur in spiritu vini, connubium cum oleis unguinosis plane respuens. Cum acido sulphurico placide coit genuinum balsamum, sed cum copaïvae balsamo adulteratum, valde intumescit, vaporesque sulphureos emittit.

Not. 222. *Germ.* Peruvianischer Balsam, *belg.* Peruviaansche balsem, *angl.* Balm of Peru, *gall.* Baume de Perou, *ross.* ПЕРУВІАНСКІИ ВАЛЬЗАМЪ. *Icon.* myroxyl. peruifer. Hern. mex. pl. Odore vaniliae simile est balsamum peruvianum. Optimi unc. ß cum aqua destillata transmisit olei aetherei gr. X. Alcoholis unc. ß solvit balsami peruviani gr. XX, promtius autem aether sulphuricus (*Juch*). Cum oleis aethereis facile miscetur, nec unitur cum oleis expressis et axungiis animalium. *Vis:* incitans, exaestuans. *Usus*: inprimis externus. In vulneribus recentibus sine dubio saepius plus nocuit, quam profuit. *Mixtura alcoholica balsam. peruvian.* R. balsam. peruvian. unc. jj alcohol. unc. Vj. Saepius de die illini jubet *Raveus* in doloribus arthriticis articulorum. *Linimentum balsami peruviani ad papillas mammarum.* R. pulv. gummi arabici dr. jj balsami peruviani dr. j olei amygdal. dr. jß aqu. rosar. unc. j. Sexies per diem inungatur papillis mammarum suctu excoriatis. Matres sen-

sibiliores lenimen promissum ex hoc linimento non semper perceperunt.

PETROSELINUM, RADIX, HERBA RECENTES, SEMEN.

APIUM PETROSELINUM.

Planta biennis, in Sardinia et Sicilia indigena, in hortis nostris copiose culta.

Radix elongata, digitum crassa, alba; acrimoniam levem cum dulcedine junctam habet.

Herba foliis caulinis linearibus, involucellis minutis, suppar viribus semini.

Semina parva ovata, uno latere plana, altero convexa, latere convexo quatuor sulcis flavis distincta, viridia, ex acri-aromatica.

Not. 223. *Germ.* Petersilie, *belg.* Peterselie, *dan.* Petersille, *suec.* Petersilia, *angl.* the common Parsley, *gall.* Persil, *ital.* Petroselino, *hisp.* Perejil, *lusit.* Perexil, *polon.* Pietruska, *ross.* ПЕТРУШКА. *Icon.* Blackwell T. 172. Radix et herba petroselini siccatione omni vi orbantur; semen ceteroquin omnes plantae partes *vi* diuretica antecedit. Continet hoc olei aetherei $\frac{1}{48}$. *Usus.* Herba conquassata, mammisque imposita lac discutit, et dolorem a puncturis insectorum lenit. *Dosis* pulv. seminis gr. X-XX. Capillis inspersum necat hic pediculos inter achores nidulantes. Idem praestat unguentum ex semine pulverato et butyro insulso. Succus herbae recentis infricatus non minus infestus est nidulis pediculosis.

† *PHELLANDRIUM, SEU FOENICULUM AQUATICUM, SEMEN.*

PHELLANDRIUM AQUATICUM.

Planta biennis, in fossis et ad lacus frequens, indigena.

Semina subaromatica, aeria, oblonga, striata, luteo-viridia.

Not. 224. *Germ.* Wasserfenchel, Pferdesaamen, *belg.* Waterkervel, *dan.* Skarntyde, *suec.* Stakra, *angl.* the fine leaved water-hemlock; *gall.* Ciguë d'eau, *ital.* Felandro aquatico, *polon.* Kruszykamien-ziele. *Icon.* Blackwell T. 570. Libr. j sem. phellandr. aquat. erogat olei aetherei penetrabilis scr. jj, extr. aquos. unc. j et extr. spirituosi dr. XIV, ex quibus dr. jjj et gr. V veram resinam referebant. *Vis:* narcotica, calefaciens, diuretica. *Usus.* Pus in variis ulceribus usu interno emendari, atque progerminationem carnis in eis promoveri, multis observationibus constat, unde fit, ut quamplurimi ex medicis recentioribus semen phellandrii in phthisi pulmonum ulcerosa magni faciant. Laudes remedii autem, nisi fallor, solummodo ad phthisin pituitosam revocari debent. *Dosis* pulv. gr. X-XX ter de die. *Tinctura phellandrii aquatici Martii,* R. sem. phellandr. aquatici unc. ß alcohol. vini unc. Vj diger. per hor. 24 adm. vin. muscati unc. Vj continuet. digestio per hor. 48. Dosis gutt. X-LX. (*Abh. der phys. u. medic. Soc. z. Erlangen I. p.* 313).

PIMENTA, FRUCTUS.

MYRTUS PIMENTA.

Arbor in insulis Antiliis, praesertim Jamaica. Baccae immaturae siccatae, magnitudinis piperis nigri, vel paulum majores, globosae, vel nonnihil oblongae, umbilicatae, denticulis detritis, perquam aromaticae. Maturae plurimum aromatis perdidere.

Not. 225. *Germ.* Jamaika Pfeffer, englisches Gewürz, Nelkenpfeffer, *belg.* Jamaika pepper, *suec.* Kryddpeppar, *angl.* the pimenta, Allspice, *gall.* Poivre de la Jamaique, pimente, *ross.* ЯМАИСКІИ ПЕРЕЦЪ. *Icon.* Zorn T. 583. Nomen Pimento insulanis in India occidentali proprium.

Dat libr. j pimentae olei aetherei dr. ß (*Cartheuser*) quandoque unc. j eandem copiam (*Neumann*). *Usus:* condimentum blandum ciborum. Vid. not. 165.

† *PIPER ALBUM*, FRUCTUS.

PIPER NIGRUM.

Frutex Indiae orientalis, in insula Java copiose cultus.

Nuclei fructus maturi cortice nigro privati, sphaerici, magnitudinis pisi minoris, odoris aromatici, saporis ferventis, acris.

PIPER NIGRUM, quod vilioris pretii, et virtute albo inferius, rugis et cortice nigro dignoscendum.

Not. 226. *Germ.* Gemeiner Pfeffer. *belb.* gemeene peper. *angl.* the common pepper, *gall.* poivre commun. *Icon.* Zorn T. 557. Acre cortici piperis unice inhaeret, atque spiritu vini totum extrahitur. Unc. j dat extr. aquos. inodori et insipidi dr. V, extr. spirituosi peracris dr. j. *Vis.* Irritat. topice sub sensu caloris parum diffuso, et digestionem promovet. *Usus* in vertigine gastrica, colluvie pituitosa primarum viarum, et languore ventriculi. *Dosis* pulv. scr. j-dr. ß involuta orbiculo signatorio ex farina. Loco pulveris grana quatuor integra usque ad duodecim, sensim addendo deglutiri queunt. Usus incautus in febribus intermittentibus aliquoties detrimento fuit. In furorem incidit aeger, postquam cochlearia duo piperis granis plena uno haustu sub febris vigorem contra febrem quartanam ingurgitaverat. (*Murray app. medic. V. p.* 32). Guttulae quaedam olei piperis aetherei in paralysi et epilepsia inveterata aliquoties profuere. — Infusum piper. nigr. cum lacte muscis mortiferum est.

† *PIPER HISPANICUM* SEU *INDICUM*, FRUCTUS.

CAPSICUM ANNUUM.

Planta annua Americae meridionalis, in hortis nostris frequenter culta.

Fructus capsularis, ruber, nitidus, conicus, incurvatus, seminibus subrotundis, compressis, albidis refertus, saporis acerrimi, ignei.

Not. 227. *Germ.* Gemeiner spanischer Pfeffer, *belg.* jaarlykse spaansche peper, *dan.* baelg-peber, *suec.* spansk peppar *angl.* the guinea pepper, *gall.* poivre de Guinée, poivre d'Espagne, *ital.* Peperone comune, *hisp.* pimienta de Indias, *lusit.* pimentao da India, *polon.* Pieprzyca, *ross.* СШРУНКОВИИ ИЕРЕЦЪ. *Icon.* Zorn T. 300. Extractum spirituosum fructus capsici annui intolerabilem fere ardorem in lingua excitat. *Vis:* eadem quae in pipere albo, ast multo fortior. *Usus:* in angina maligna, amaurosi, et vomitu nigro, qui febrem, quam flavam dicunt, comitatur. *Tinctura piperis hispanici*, R. piper. hispanici unc. ß spirit. vin. libr. j *Dosis* hujus tincturae dr. j-jjj. Cum aqua diluta gargarismati inservivit (*Adair*). *John Curire* gargarisma ex. gr. j cum aquae unc. jj infusione paratum adhibuit. *Pilulae piperis hispanici*, R piper. hisp. dr. j farin. secalin. gr. V aquae q. s. ut f. pilul. Xjj. Detur omni bihorio pilul. j in vomitu nigro, quo febris flava aegros adoriri solet. *Pulvis febrifugus ex piper. hispan. Bergii*, R. sem. piper. indic. gr. Vj bacc. lauri scr. jj m. f. pulv. Divid. in tres partes aequales. Primus pulvis sumitur incipiente rigore, secundus postridie eadem hora, tertius autem tertio die. Saepissime vidit autor febres intermittentes protractas his pulveribus esse proffigatas. — Condimentum, quod sub nomine *cayenne pepper* ex Cayena in America ad nos transfertur, atque a medicis Angliae medicaminis loco adhibetur, ex seminibus capsici baccati (bird-

pepper) mola contritis, farina triticea et fermento panis componitur. Massa in furnis siccata redigitur in pulverem. *Tinctura piper. cayennensis*, R. piper. cayennens. scr. j-dr. j spirit. vini gallici unc. j. Diger. Dosis gutt. 25-45 quater de die in amaurosi (*Arnemann* Annal. d. med. chirurg. J. I. H. p. 221). *Gargarisma piper. cayenn.* R. piper. cayennens. unc. ß magnes. carbonici dr. j aqu. ebull. acet. vin. dest. ana unc. jjj. (*Headly*).

† *PIX SOLIDA ET LIQUIDA.*
PINUS ABIES ET SYLVESTRIS.

Arbores frequentissimae in sylvis borealibus, in Belgio cultae.

Pix solida, resina, quae vel sub destillatione picis liquidae habetur, vel dein ex eadem paratur, est firma, fragilis; calore leni liquescit; flammae admota ardet fumo nigro et odore resinoso suffocante; coloris est vel nigrescentis, vel pulli, fracturae splendentis.

Pix liquida, resina, ignis ope ex ligno sicco pini destillando per descensum eliquatur. Liquidum est tenax, nigrum, fragrans, plerisque ingrate olens, saporis amari.

Not. 228. *Icon* pini abiet. Zorn T. 527. 1. *Pix solida. Germ.* Pech, *belg.* Pik, *angl.* common Pitch, *gall.* Poix. *Vis:* balsamica. Cuti applicata tenaciter adhaeret, eamque rubefacit. *Usus.* Suffitus ex aequalibus partibus cerae flavae et picis solidae, qui in cubili aegri diffunduntur, aliquoties in phthisi pulmonali utiles fuere. Licet crudelem dropacismum medici hodierni detestentur, striae linteae, quibus farina secalina et pix solida commistae illitae sunt, in tinea capitis non ita pridem commendantur. Quae cum autem cum bulbis capillorum corruptis sanos simul evellant, aeque damnabiles sunt. Vid. not. 570 et 579. 2. *Pix liquida. Germ.* Theer, *belg.*

Teer, *angl.* Tar, *gall.* Goudron. Est oleum empyreumaticum cum partibus resinosis et acido lignorum permixtum. Acidum cum pauxillo empyreumatis aqua attrahitur. *Aqua picea* (Theerwasser). R. picis liquid. libr. jj aqu. comm. libr. X; misceantur bacillo ligneo saepius agitando. Stent per biduum in vase ligneo, dein decantetur liquor. Dosis pro adultis unc. Vjjj-XVj ventriculo vacuo. *Vis* diuretica. *Usus:* in scorbuto similique humorum dyscrasia. (*Ellis*). *Pilulae piceae Ph. paup. Ed.* (1758) R. picis liquid. q. v. rad. helenii pulv. q. s. m. f. e singulis semidrachmis pilul. Vj. Dosis bis de die dr. ß. Quidam usi sunt eis in phthisi pulmonali.

PLANTAGO, FOLIA VIRENTIA.

PLANTAGO MAJOR.

Planta perennis, ad vias et in locis incultis creberrima.

Herba foliis oblongo-ovatis, longe petiolatis, glabris, subadstringentibus, subamaris, salinis.

Not. 229. *Germ.* Wegerich, *belg.* Weegbree, *suec.* Slosskämpar, *angl.* the horay plantain, *gall.* le plantain moyen, *ital.* Piantaggine media, *hisp.* Planten media, *lusit.* Tanchagem mediana. *Icon.* Zorn T. 232. Succus expressus herbae plantaginis acerbiusculus, salsus. Praecipitur, ut sumant aegri initio febrium intermittentium hujus unc. jV. *Mellago plantaginis* in prioribus editionibus ph. edinb. receptus, in ultima sine damno omittitur. Folia virentia a plebe aliquando cum effectu imponuntur ulceribus cutaneis, in pharmacopoliis superflua.

POLYGALA AMARA, RADIX.

POLYGALA AMARA.

Planta perennis montana Germaniae et Galliae meridionalis.

Radix fibrosa, fibrillis tenuibus subluteis, amaro-subdulcis.

Not. 230. *Germ.* Bittre Kreuzblume, *belg.* Kruisbloem. *dan.* Kaarsblomster, *suec.* Jungfru mariä-lin, *angl.* Milk-wort, *gall.* Polygale, *ital. et hisp.* Poligala, *lusit.* Polygala, *polon.* Wyczka, *ross.* ИЗПОЛЪ ГОРЬКИИ. *Icon.* Zorn T. 83. Adepta est radix polygal. amar. aliquam celebritatem in phthisi pulmonali ulcerosa, nullatenus confirmatam. *Dosis* pulv. dr. ß. *Decoctum rad. polygal. amar.* R. rad. polygal. amar. unc. ij coqu. c. aqu. font. libr. jjj; col. libr. jß d. de die in duplo tertia pars.

POPULUS, OCULI, SEU GEMMAE.

POPULUS NIGRA.

Arbor in collibus maritimis et passim ad vias crescens.

Gemmae verno tempore scatent succo balsamico, flavo, amaro.

Not. 231. *Germ.* Pappel, *belg.* Popelier, *dan.* Popel, *suec.* Poppel, *angl.* Poplar, *gall.* Peuplier, *ital.* Pioppo, *hisp. et lusit.* Chopo, *polon.* Topola czarna, *ross.* ОЗОКОРЪ. Succus balsamicus oculorum populi spiritu vini solvitur. Hoc evaporato resina remanet styraci non absimilis.

† *PRUNUS, FRUCTUS SICCATUS.*

PRUNUS DOMESTICA.

Arbor in hortis culta; praestantior ex Europa meridionali et locis calidioribus habetur.

Drupa oblonga, carnosa, rugosa, nigra, acido-dulcis.

Not. 232. *Germ.* Pflaumenbaum, *belg.* Pruimboem, *dan.* Blommer, *suec.* Plommon, *angl.* Plum-tree, *gall.* Prunier, prune, *ital.* Prugno, *hisp.* Ciruelo, *lusit.* Amexieira, *polon.* Sliwina, *ross.* СЛИВНЬКЪ. Pruna brignolensia (Prunellen) eminent principio saccharino. *Vis:* nutriens, leniter laxans. *Usus.* Optimum nutrimen in morbis acutis sthenicis. Decoctum ex iis paratum aegris febricitantibus perutile. Roob prunorum commendabile viliori pretio in constituendis electuariis, atque aemulatur, cum acido tartarico mixtum, tamarindorum pulpam. Aqua, postquam cum prunis cocta fuit, foliis sennae infusa dat potionem leniter laxantem, qua infantes plus invitantur quam repelluntur. *Electuarium lenitivum pro pauperibus.* R. tartr. potass. acidul. fol. senn. ana dr. jß sem. foenicul. dr. j roob prunor. unc. jß syrup. q. s. f. elect. Dosis omni hora cochlearcula duo.

PSYLLIUM, SEMEN.

PLANTAGO PSYLLIUM.

Planta annua, in Europa australi et Aegypto.

Semina exigua, profunde pulla, oblonga, splendentia, una parte convexa, altera leviter concava; initio nauseoso-mucilaginosa, dein aeria.

Not. 233. *Germ.* Flohsaame, *belg.* Vlookruid, *dan.* Psilleurt, *suec.* Loppfrögräs, *angl.* the clammy plantain; fleaseed, *gall.* herbe aux puces, *ital.* pulicaria, *hisp.* Zaragatona, *lusit.* Pulgueira. *Icon.* Zorn T. 115. Pars una seminis aquae partibus 40-48 fervide affusis mucilaginosam conciliat spissitudinem. Infusum sulphate ferri non variatur. *Vis* emolliens. *Usus:* fere obsoletus.

PULEGIUM, HERBA FLORENS.

MENTHA PULEGIUM.

Planta perennis, in locis humidis, culta in hortis Nordvicensibus.

Herba aromatica, floribus verticillatis rubicundis foliis ovato-lanceolatis, serratis, hirsutis.

Not. 234. *Germ. belg. et dan.* Poley, *suec.* Puleja, *angl.* penny royal mint, *gall.* Pouliot, *ital.* Puleggio, *hisp.* Poleo, *lusit.* Poejo, *polon.* Poley, *ross.* ПОЛЬИ. *Icon.* Zorn T. 490. Herba pulegii est aromatica acris, recens continet $^{1}/_{277}$ olei aetherei fragrantis. *Vis:* nervina. *Usus:* externe praecipuus. Olim succus herbae pulegii a quibusdam Angliae medicis (cochl. j) in tussi ferina laudabatur.

PULSATILLA NIGRICANS, HERBA FLORENS.
ANEMONE PRATENSIS.

Planta vernalis, crescens in campis apricis sterilibus Germaniae.

Herba acerrima et urens, pedunculo involucrato, et petalis apice reflexis, foliis bipinnatis, ANEMONAE PULSATILLAE non absimilis, quae vero altior, hirsutior, flore majori, petalis rectis.

Not. 235. *Germ.* Küchenschell, *belg.* Keukenschelle, *dan.* Feldt-anemone, *suec.* Fältsippa, *angl.* meadow Anemone, *gall.* Coquelourde, *polon.* Ozarne ziele, *ross.* ВЕШРЕНИЦА. *Icon.* Zorn T. 76. Aqua ex herba pulsat. nigric. destillata peracris fit et purgens. Ex residuo paravit Stoerckius extractum primum sapore adstringente, dein mordaci. Aqua destillata deponit sensim crystallos acres camphoraceos. *Vis.* Vellicat fibram muscularem aeque ac nerveam. *Usus. Pulvis extr. pulsatillae,* R. extr. pulsatill. gr. Vjj-XjV sacchar. alb. dr. j. *Dosis* ter de die gr. XX ita ut per diem dr. j-dr. jjj. pulveris paulo ante commemorati devorentur. *Aqua pulsatillae destillata* ciet aliquoties nauseam, conatumque vomendi. Dosis bis de die dr. jj-unc. ß. *Infusum pulsatillae*, R. hb. pulsatill. dr. j-jV infund. aqu. fervid. s. q. per horae quadrant. Colat. libr. j adm. sacchar. alb. unc. ß. Dosis ter de

die unc. jjj-jV, Utiliter adhibitae sunt dictae *remedii* formulae in amaurosi. (*Stoerck*).

PYRETRHUM, RADIX.

ANTHEMIS PYRETHRUM.

Planta perennis Asiae et Africae, ad oras maris mediterranei sponte nascens.

Radix longa, recta, fibris capillaribus obsita, fusca, intus alba, acris, urens.

Not. 236. *Germ. belg. dan. et suec.* Bertram, *angl.* Pellitory of Spain, *gall.* Pyrétre, *ital. hisp. et lusit.* Piretro, *polon.* Zebne ziele. *Icon.* Zorn T. 205. Colitur haec planta in Anglia inde ab anno 1570. Unc. j radicis dat extr. aquosi acris dr. jjj et spirituosi nauseosi ardentis scr. j; continet praeterea radix olei aetherei butyracei adurentis 1/1024. Loco hujus radicis prostat saepius in officinis radix achilleae ptarmicae, pari acritate praeditae, et in belgicis rad. chrysanthemi frutescentis ex insulis canariensibus adportata. *Vis.* Stimulo acri et pungenti ut plurimum locali salivam proritat. *Usus* in paralysi linguae, odontaglia. *Dosis* pulv. gr. X-dr. j. *Pilulae pyrethri*, R. rad. pyrethri dr. j olei ment. piper. gutt. V. conserv. cochlear. aut alius q. s. ut f. pilul. 18. D. bis de die tres. (*Oxley*). Egregie auxilium praestiterunt in paralysi. *Bolus pyrethri.* R. rad. pyrethri dr. β syrup. cort. aurant. q. s. f. bolus vesperi sumendus. *Electuarium pyrethri*, R. rad. pyrethri dr. jj mell. q. s. D. omni trihorio cochlearculum. *Tinctura pyretri Oxleri.* R. rad. pyrethri dr. X spirit. sulphurico aeter. vel spirit. vin. rectificatiss. libr. j infund. per decem dies. Colat. adm. camphor. unc. j olei rorismar. unc. β tinct. Opii dr. jj. Linteum hac tinctura irrigatum in odontalgia loco affecto applicatur.

† *QUASSIA*, LIGNUM.

QUASSIA AMARA LINN. *EXCELSA* PHARMAC. BORUSS.

Arbor Indiae occidentalis.

Lignum summe amarum, albo-flavescens, leve; cortice ex albo cinereo, fragili tectum.

Ab hoc lignum RHOIS METOPII *distinguendum, cortice glabro, hinc inde maculis nigris obsesso; hujus ligni praeterea infusio sulphatis ferri solutione nigrescit.*

Not. 237. Hoc lignum tanta amaritudine pollet, ut ejus scr. j libram unam aquae fervidae sapore impraegnet. Decoctum ex lign. quassiae dr. ß et aqu. unc. Vjjj duas uncias sacchari et plus fert pro obtundenda amaritie. Nec hoc nec infusum fucatur sulphate ferri. Lignum hoc dat extr. aquosi $^1/_9$-$^1/_4$ extr. spirituosi $^1/_{30}$-$^1/_{24}$ et tam exiguam olei aetherei copiam, ut a pluribus de hujus praesentia dubitetur. Dicitur, colligi ex piterania excelsa s. ex piterania amara, proprio plantarum genere (surinamischer Bitterholzbaum) (*Bertele*). *Vis* stomachica. Memoratu non indignum videtur, infuso quassiae muscas necari, illudque tutius quam cobaltum in cubiculis ad eas delendas distribui. *Usus* in dyspepsia, haemorrhagiis, diarrhoea. Commodissima forma liquida lignum quassiae adhibetur. *Infusum ligni quassiae*, R. ligni quassiae dr. j-jV aquae ebull. libr. j diger. per horam. Col. d. pluries per diem unc. j.

† *QUERCUS*, CORTEX.

QUERCUS ROBUR.

Arbor in patria maxime vulgaris.

Cortex ramorum juniorum glaber, extus cinereus,

intus rubescens, vel subrufus; amarus, val̃ ẏ adstringens.

Not. 238. *Germ.* Eiche, *belg.* Eik, *dan.* Eeg, *suec.* Ek, *angl.* Oak, *gall.* Chêne, *ital.* Quercia, *hisp.* Robel, *lusit.* Roble, *polon.* Dab, *ross.* ДУбЪ. *Icon.* Zorn T. 518. Rami tenelli corticem resinosiorem porrigunt. *Vis*: tonica. *Usus*: in febribus intermittentibus, febri putrida, externe in gangraena, et atonia topica. *Dosis* pulv. gr. X-XXX omni trihorio. *Decoctum cort. quercus*, R. cort. quercus unc. j conc. coqu. c. aqu. font. libr. jj. Colat. libr j d. omni trihorio vasculum unum. Nucleus glandum, sapore amaro et austero, tostus dein cum aqua coctus, in obstructione glandularum et atrophia interdum utilitatem praestitit. *Infusum glandum tostar.* R. gland. tost. unc. β infund. aqu. fervid. unc. Vj-Vjjj. Gratioris saporis causa dr. jj coffeae tostae aut dr. j. chocolatae addi possunt. Potetur una die.

† *RESINA COMMUNIS.*
PINUS SYLVESTRIS.

Arbor frequentissima in sylvis borealibus, nobis culta.

Succus ex arborum trunco sponte stillans, aut arte elicitus, induratus et a sorde liberatus, aurantiacus, RESINAM COMMUNEM *offert; cum aqua coctus et per saccum cannabinum pressus, pro vario colore* RESINAM ALBAM, *aut* FLAVAM *sistit; sine aqua autem liquatus, donec pelluceat, ac colorem rubro-flavum contraxerit, odoremque terebinthinaceum perdiderit,* COLOPHONIUM *seu* COLOPHONIA *vocatur.*

Not. 239. *Germ.* Gemeines Harz, *belg.* gemeene Harst, *angl.* Resin, *gall.* Resine. Differt a terebinthina minori copia olei aetherei. Admiscetur emplastris et unguentis, atque

constituit una cum cera flava suffimentum, in phthisi pituitosa aliquoties utile observatum. *Ceratum resinae pini Ph. Boruss.* (Ceratum citrinum) R. cerae fl. lib. jj resin. pini libr. j sevi ovilli, Terebinth. ana libr. β f. cerat. Vid. not. 118.

RESINA LUTEA NOVI BELGII.

Arboris ignotae species.

Succus resinosus, quem arbor fundit, ex terra effoditur sub trunco; gummi guttae primo adspectu refert, sed manus non inquinat.

Not. 240. Experimenta facta sunt Londini cum hac resina in profluviis alvinis, nec frustra. Penitus fere spiritu vini solvitur. Dicitur quoque *resina acaroides.* Cum similia remedia non desint, hujus vix indigemus.

RESINA PINI.

PINUS ABIES.

Arbor in sylvis Europae borealis et Asiae admodum frequens, nobis culta.

Resina sponte stillans ex arboris trunco, sordibus privata et inspissata, massam sistit coloris aurantiaci, intus obscuriorem, margine diaphano, odoris ferme ut Colophonii.

Not. 241. Paulo impurior resina communi; in genere vero una altera virtute vix praevalet.

† *RHABARBARUM, RHEUM, RADIX.*

RHEI SPECIES DUBIA.

Planta perennis Chinensis.

Rhei Indici, quod dicitur, segmenta magna, extus, resecto cortice, ex luteo aut croceo rubentia, intus

nucis moschati instar variegata. Haec ex occidentalibus Chinae regionibus afferuntur.

Quae ex Russia advehuntur, frusta sunt oblonga, subteretia, vel subplana, diametri latioris, foramine pertusa. — Utraque salivam flavedine tingentia, sapore et odore specifico, nauseosa. Rejiciantur segmenta levia, pallidiora, cariosa.

Not. 242. *Germ. belg. dan. et suec.* Rhabarber, *angl.* Rhubarb, *gall.* Rhubarbe, *ital.* Rabarbaro, *hisp. et lusit.* Ruibarbo, *ross.* PEBEHЬ. *Icon.* rhei palmati Zorn T. 255 rhei undulati Zorn T. 418. Juxta *Pallasii* sententiam, rheum officinale ex tribus speciebus colligitur, ex rheo palmato, undulato et compacto, contra quam quidem dubia movit pharmacopoeus ruthenus, qui patriam plantae nuperrime visitavit. Radix rhei tartarici erogat circiter extr. aquos. pr. dr. jjj*ß* et extr. spirituosi secundi scr. j extr. spirituosi primi autem dr. jj*ß* et extr. aquosi secundi dr. j. Continet radix pauxillum oxalatis calcariae. Odorae ejus particulae non parum adjuvant vim, qua ventrem laxat. Sat cito aufugit odor in pulverato, citissime tostione et coctione. Infusum rhei sulphate ferri nigrescit. *Vis.* Alvum laxat sub incalescentia et tormine, lotium pellit et rubefacit, faecesque alvinas eodem tingit colore. *Usus.* Laudes, quas in dysenteria obtinuit, a recentioribus jure limitantur. Diarrhoeas parva dosi sistit, ejectis, si adsint, cruditatibus. Hydropicis prodest, et aegris, qui hypochondriaco malo vexantur, et obstipatione simul alvina. *Dosis* pulv. scr. j-dr. j. Loco pulveris datur in infuso drachma sesquialtera et extracti parum efficacis dr. j. Cinnamomum rheo additum optime corrigit saporem nauseosum. *Rhabarbarum torrefactum Ph. L.* (1762) ad adstringentia debet referri. Vid. not. 483 et 484. — Multam operam navarunt Europaei in variis rhei speciebus excolendis, attamen radix hucusque a nostro solo impetrata, asiatica tenuior est, minus efficax rugisque obsessa. Praeprimis rheum compactum, optime

autem rheum hybridum transmigrationi assuescit, atque utriusque radix plurimam similitudinem retinet cum peregrina.

RHODIUM, LIGNUM.

GENISTA CANARIENSIS.

Arbor Hispaniae et insularum Canariensium.

Radix lignosa, nodosa, incurva, dura, crassa, extus albida, interne luteo-rufescens, odoris rosei, saporis subamari, resinosi; quo gravius lignum, eo praestantius.

Not. 243. Colligitur lignum rhodium ex convolvulo florido et convolvulo scopario. Quod ex priori convolvuli specie habetur, est melioris notae. (*Broussonet*). Continet hoc lignum olei aetherei pergrati $^1/_{50}$ - $^1/_{30}$, sed nulla hucusque commendatur peculiari in morbis sanandis efficacia. Oleum rhodii ligni aeth. unguentariis usitatissimum.

RIBES NIGRUM, BACCAE RECENTES.

RIBES NIGRUM.

Frutex in vallibus et ad rivulos sponte nascens, in hortis cultus.

Baccae nigrae, globosae, magnitudinis pisi et ultra, umbilicatae, nitentes, scatentes succo obscure sanguineo, odoris minus grati, mucidi, saporis subdulcis, plerisque ingrati.

Not. 244. *Germ.* Schwarze Johannisbeere, Gichtbeere, *belg.* zwarte aalbezie, *dan.* Solbär, *suec.* svarta vinbär, *angl.* Squinancy-berries, *gall.* Groseille noir, *ital.* Ribes nero, *hisp.* Ribes negro, *lusit.* Groselheira preta, *ross.* СМОРОДИПА ЧЕРНАЯ. *Icon.* Zorn T. 305. De Roobe ex succo baccarum ribesii nigri, quod maxime aestimatur, vid. not. 466.

RIBES RUBRUM, BACCAE RECENTES.
RIBES RUBRUM.

Frutex in dumetis, sylvis aliisque patriae locis sponte nascens, in hortis frequenter colitur.

Baccae refrigerantes, acido-dulces, globosae, pisum aequantes, umbilicatae, succosae, grate rubrae; cultura grandescunt, stirps fera autem baccis acidioribus commendanda.

Not. 245. *Germ.* Rothe Johannisbeere, *belg.* rothe aalbezie, *dan.* Johannisbär, *suec.* Vinbär, *angl.* Red currants, *gall.* Groseille rouge, *ital.* Ribes rosso, *hisp.* Ribes rojo, *lusit.* Groselheira vermelha, *polon.* Porzeczki, *ross.* СМОРОДИНА КРАСНАЯ. *Icon.* Zorn. T. 78. Vid. not. 467.

† *RICINUS VULGARIS*, SEU *CATAPUTIA MAJOR*, *SEMEN*, *OLEUM*.
RICINUS COMMUNIS.

Planta annua in insulis Indiae occidentalis, in America australi, India orientali, Africa et Europa calidiori.

Semina ovata, oleosa, magnitudine phaseoli minoris, inclusa cortice tenui, fragili, cinereo et nigro colore variegato, lucido.

Oleum ex nucleis decorticatis expressum, pallide luteum, crassum, viscosum, subacre.

Not. 246. *Germ.* Wunderbaum, *belg.* Wonderboom, *dan.* Undertrae, *suec.* Undertträd, *angl.* the common palma Christi, *gall.* le ricin ordinaire, *ital.* *hisp.* et *lusit.* Ricino. *Icon.* Zorn T. 131. Libr. XVj medicin. semin. ricini excorticatorum erogarunt olei libr. iV. Particulis oleosis inhaeret

acritas, etiam tum, cum semina a cuticula liberantur, antequam prelo committuntur. *Vis* laxans, anthelmintica. *Usus:* in alvi obstructione praecipuus. Moneamus autem, oleosa in obstipatione alvina, quam hernia incarcerata efficit, vomitus et nauseam plerumque promovere, sicuti laxantibus augentur, a plurimis saepius per se datis aut cum oleis mixtis. *Dosis* unc. ß-unc. jj, infantibus dr. j-unc. ß. Guttulae quaedam spiritus vini oleo ricini adstillatae, nauseam ab eo excitatam diminuunt.

ROSA PALLIDA, FLORUM NONDUM PLENE APERTORUM PETALA RECENTIA ET SICCA.

ROSA CENTIFOLIA.

Frutrex in hortis Nordvicensibus frequentissimus. Petala pallide rubra, odoris gratissimi, saporis subdulcis, leniter adstringentis.

Not. 247. *Germ.* Die Centifolienrose, *belg.* Damask Rozen, *angl.* the hundred-leaved rose, *gall.* Rose á cent feuilles, rose pâle, *ross.* POЗA. *Icon.* Zorn T. 600. Ad seriem rosarum cum germinibus ovatis ambae rosae in Ph. bat. officinales pertinent. Caulis centifoliae hispido-aculeatus est, pedunculi autem sunt inermes. An rosa provincialis rubrior (rose de province) centifoliae varietas sit, aut burgundicae, nondum satis elucet. Odor rosarum pendèt ab oleo aethereo, de quo continent florum libr. 100. drachmam unam. Infusum aquosum fl. rosar. sulphate ferri nigrescit. *Vis* analeptica, hystericis autem offensa, leniter laxans, simulque adstringens. *Usus*. Variis praeparatis conficiendis praesertim inserviunt.

† *ROSA RUBRA*, *FLORUM NONDUM APERTORUM PETALA RECENTIA ET SICCA.*

ROSA GALLICA.

Frutex Galliae meridionalis in hortis Nordvicensibus crebcrrimus.

Petala ex fusco-rubentia, adstringentia, subamara.

Not. 248. *Germ.* Essigrose, *belg.* Fransche rozen, *angl.* the red rose, *gall.* Rose rouge. *Icon.* Blackwell T. 82. Caulis et petioli rosar. gallicarum sunt hispido-aculeati. Iu his odorem minus fragrantem spargunt quam in pallidis flores, qui colliguntur ante expansionem, abjecto calice, unde germanis *Knopfrosen* dicuntur. Intrant praeparata ex rosis, quorum adstrictio potius in desideriis est, quam odoris suavitas, ut mel et conserva rosarum.

ROSMARINUS, SPICAE FLORENTES.

ROSMARINUS OFFICINALIS.

Frutex Europae meridionalis, cultus in hortis medicis.

Herba aromatica, acris, foliis lineari-lanceolatis, marginibus reflexis, subtus incanis, floribus ringentibus, dilute coeruleis.

Not. 249. *Germ.* Rosmarin, *belg.* Rosmaryn, *dan. et suec.* Rosmarin, *angl.* Rosemary, *gall.* Romarin, *ital.* Rosmarino, *hisp.* Romero, *lusit.* Rosmaninho. *Icon.* Zorn T. 318. Herbae rorismarini libr. j continet olei aetherei dr. j et extr. aquosi amari unc. jjj. In summitatibus plantae latet plurima efficacia. *Vis* nervina, diaphoretica. *Usus.* Una cum aliis herbis aromatis sacculis includitur, qui externe sicci applicantur, aut speciebus pro fomento admiscetur. Vid. not. 510.

† *RUBIA TINCTORUM*, RADIX.
RUBIA TINCTORUM.

Planta perennis in Europa meridionali, nostratibus copiose culta.

Radix tenuis, oblonga, teres, fibrillosa, rubicunda, adstringens, subamara; quo rubicundior, eo praestantior.

Not. 250. *Germ.* Färberröthe, *belg. dan. et suec.* Krap, *angl.* Red-Matter, *gall.* Garance, *ital.* Robbià, *hisp.* Granza, *lusit.* Grançã, *polon.* Marzana, *ross.* МАРИОНА. *Icon.* Zorn T. 331. Dat rubia tinctorum extr. aquosi ℔ extr. spirituosi ℔. *Vis.* Copiose et diu corpori animali ingesta ossa tinguntur rubore, et lotium, quod post ejus usum abundantius emitti consuevit, similiter rubet. *Usus.* Laudant alii rubiam hanc in rachitide, alii eam in hoc morbo condemnant, opinione ducti, ossa potius emolliri rubiae administratione quam consolidari. Itaque non superfluum esse puto, pluribus periculis remedii vim, quam in ossa exercet, exactius explorare. *Decoctum rub. tinct. Levreti*, R. rad. rub. tinct. siccat. unc. j, tart. solubil. dr. jj coqu. c. aqu. font. unc. 64 leni igne per horam unam colat. adm. mell. sinceri unc. jj. D. infantibus per diem unc. Vjjj. Medici prisciores efferunt decocta hujus radicis in sanando ictero. *Decoctum rad. rub. tinct. Sydenhami contra icterum*, R. rad. rub. tinct. — curcumae ana unc. j chelidonii major. cum toto summitat. centaur. minor. ana manip. j coqu. c. aqu. font. vin. rhenan: ana libr. jj colat. adm. syrup. rad. V aperient. unc. jj. Dabat Hippocrates Anglicanus aegris suis in ictero, qui aegre discedebat, calide, mane et sero libr. dimid. hujus apozematis, usque dum convaluerint. *Decoctum rub. tinct. Ph. Ed.* (1758) R. rub. tinct. — chelid. maj. — curcum. ana unc. j aqu. font. libr. jjj. coqu., colat. libr. jj refrigeratae adm. succ. millepedum ducent. Vix dubitari potest, hoc posterius decoctum ad men-

tem Sydenhamii compositum esse, sed dolere nos oportet, vim radicis rub. tinct. hic non satis patere, quoniam cum aliis remediis simul est conjuncta.

RUBUS IDAEUS, FRUCTUS RECENS.

RUBUS IDAEUS.

Frutex in hortis copiose cultus.

Baccae subrotundae, ex multis acinis subrotundis compositae, rubentes, succulentae, subacidulae.

Not. 251. *Germ.* Himbeere, *belg.* Framboizen, *dan.* Hindbär, *suec.* Hinnbär, *angl.* Raspherry, *gall.* Framboise, *ital.* Rovo ideo, *hisp.* Zarza idei, *lusit.* Amoreira frambeeza, *polon.* Maling. *ross.* МАЛИНЬКЪ. *Icon.* Zorn. T. 472. *Vis* analeptica. *Usus.* Ex baccis rubi idaei quaedam praeparata fiunt, quae grati saporis causa in usum ditiorum potionibus addi solent. Vid. not. 461.

† *RUTA, HERBA.*

RUTA GRAVEOLENS.

Fruticulus in Helvetia sponte nascens, cultus in hortis Nordvicensibus

Herba subaromatica, amaro-acris, foliis decompositis, foliolis cuneiformibus, ex viridi subcoerulescentibus.

Not. 252. *Germ.* Raute, *belg.* Ruite, *dan.* Rude, *suec.* Ruta, *angl.* the common rue, *gall.* Rue, *ital.* Ruta, *hisp.* et *lusit.* Ruda, *ross.* РУДА. *Icon.* Zorn. T. 163. Herba rutae dabat olei aetherei 1/100. Planta sponte crescens aerior et culta. *Vis* nervina, antihysterica. Succus recens cutim paululum rubefacit. *Usus.* Hodie externe praesertim flaccidam gingivam ruta corroborare student. Colluitur os bis et ter per diem cum decocto tepido ex herba rutae et scordii. Vapore

simplicis decocti oculis infundibulo inverso adducti caliginem eorum discutere dicuntur. Epicarpium, ex summitatibus rutae et seminibus sinapis compositum, febris intermittentis paroxysmum pluries suppressit.

† *SABADILLA*, SEMEN.
VERATRUM SABADILLA Retzii.

Planta perennis Mexicana.

Semina oblonga, acuta, uno latere subplana, altero convexa, nitida, quam maxime pulla, acerrima, ingrate amara, capsula membranacea fusca recondita.

Not. 253. *Germ.* Mexikanischer Läusesaamen, *gall.* poudre de capuzin. Infusum sem. sabadillae aquosum et spirituosum aeque acre et causticum fit. Educitur extr. aquos. pr. fere octava, et spirituosi circiter quarta pars. Pulvis seminum lapsu temporis redditur minus efficax. *Vis.* Dosis magna producit ardorem ventriculi et vomituritionem. Externe cutim irritat, et infantibus tenellis, copiose particulis sabadillae resorptis, damnum inferre potest. Vermes intestinales delet, nec minus pediculos et cimices. *Usus.* Taeniam duplici in casu expulit, dato per quatuordecim dies bolo ex drachma dimidia, atque interjecto quolibet quinto die purgante drastico (*Seeliger*). Idem accidit infanti sesquienni, post usum electuarii ex sem. sabadill. scr. j et syrupi rhei unc. jjβ, bis de die cochleareolo propinato. *Schmuckerus* dedit adultis matutino tempore quovis die dr. β pulveris, cum eadem quantitate elaeosacchari foeniculi, et superbibendos curavit quosdam cyathos infusi flor. chamaemeli. Ardor ventriculi melle connubio in forma boli diminuitur. *Clysma sem. sabadillae*, R. sem. sabadillae dr. jj coqu. c. aqu. font. unc. X colat. unc. Vjj misc. cum eodem lactis pondere. Laudatur in eliminandis ascaridibus. Contra pediculos pulvis seminis axungia exceptum adhibetur, vel capillis antea oleo illitis

adspergitur. Quidam rigarunt in nosocomiis castrensibus lectos, vestimenta et pavimenta decocto ex sabadillae semine et tabaci foliis parato. Rimae et fissurae lectorum atque cujusvis suppellectilis, in quibus cimices pidulantur, vel pulvere sabadillae consperguntur, vel lotione depurantur ex sem. sabadillae unc. jj cum acet. vini libr. j per biduum digestis (*Willemet*).

† *SACCHARUM CANDUM ET ALBUM.* *SACCHARUM OFFICINARUM.*

In utraque India in locis udis sponte nascens, et copiose culta.

Saccharum candum veras sistit sacchari crystallos, albas, flavas, aut pullas; pro varia sacchari puritate; albae, pellucidae adhibendae ad usum pharmaceuticum.

Saccharum album ex congerie crystallorum minutissimarum constans, paratur ex saccharo crudo in officinis propriis, coctione cum aqua calcis, vel in connubio cum sanguine bovillo, quod reprobatur, vel albumine ovorum, sub continua agitatione et despumatione; filtratione denuo per pannum laneum et post novam coctionem et refrigerationem in modulos argillaceos transmissione.

Not. 254. *Germ.* Zucker, *belg.* Suiker, *dan.* Sukker, *suec.* Socker, *angl.* Sugar, *gall.* Sucre, *ital.* Zucchero, *hisp.* Azucar, *lusit.* Assucar, *ross.* CAXAPЪ. *Icon.* sacchari officin. Rumph. herb. amb. V. t. 74. Libr. Vj. civiles succi ex arundine sacchari fera in India orient. expressi emittunt libr. j sacchari. Aqua aequalem ponderis sui partem ex saccharo albo solvit, spiritus vini coctus quartam, qui autem, dum refrigescit, multum ex soluto rursus deponit. Saccharum calore fusum inflatur sub odore grato et peculiari (*Caramel*).

Sacchar. albi unc. j destillatione dedit acidi mucilaginosi empyreumatici gr. 270, cum aliquot guttulis olei empyreumatici, gasis hydrogenii carbonati mens. unc. 119, gasis acidi carbonici mens. unc. 41, (*Cruikshank*). Constat igitur saccharum ex oxygenio, carbonio et hydrogenio, scilicet ex oxygenii p. 74. 5. carbonii p. 17. 5. hydrogenii p. 8 (*Guyton*). Mutatur desoxydatione in mucilaginem, sicut mucilago, quomodo in malto observamus, oxydatione in saccharum transformatur. *Vis.* Organismis inferioris ordinis, ut in ranis aliisque animalibus videmus, saccharum noxam infert. Generi humano optimum nutrimentum et quidem concentratissimum, nec corruptelae subjectum temporis lapsu et aëris temperie. Tuetur vegetabilia contra putorem, ideoque conditis et conservis optime inservit. Diluit praeterea leniterque excitat, et seminium verminosum ab intestinis retinet (*Rush*). Potissimum gelatinosam sanguinis partem attenuare dicitur (*Rezia et Stark Anglicarus*). Adsunt exempla, quod largior et diuturnus usus (Libr. j quotidie) ne minimam quidem noxam produxit. *Usus.* Laudatur in scorbuto. Solutio unc. j sacchari in aqu. frigid. lib. j mane et vesperi sorbillata cito sedavit colicam pituitoso-nervosam. Suavissimum praebet additamentum saccharum in componendis pluribus medicaminibus, quorum unionem saepe promovet, licet praeparata, quae soli saccharo efficaciam debent, ut saccharum hordeatum, penidium et similia, merito hodie potius cupediis quam remediis adnumerentur. Carbonibus candentibus inspersum aërem corrigit. Fissurae papillarum in mammis saccharo caudo tantum eis insperso non raro concrescunt. Conducit quoque, eas saccharo humectare, quod spiritu vini est solutum. Disparuit macula in sinistro oculo post variolas superstes sacchari ope. *Substituta sacchari.* Inter substituta sacchari eminet illud, quod ex succo aceris saccharini in America septemtrionali praecipitatur. Libr. 40 hujus succi, qui arboribus viginti et duo annorum terebra perforatis educitur, dant. lib. j sacchari, succo calcis, albuminis et lactis ope clarificato (*Thomson*). Quilibet Germanus gaudebit, cura principis ab Auersperg,

ut experimenta *Bähringeri* praefecti saltus Auerspergensis demonstrant, mox in Bohemia copiose saccharum erutum iri ex hoc succo, quem sylvae acere saccharino consitae suppeditabunt. (*Sbalz. med. ch. Z.* 1810. *nro.* 74). Uberior sacchari proventus adhuc exspectari potest ex syrupo uvarum; centum enim librae uvarum Arragonensium, quae maxime scatent principio saccharino, dabant sacchari crudi (Moscowade) lib. 27-30, quarum singula stat duobus grossis (*Proust* in Annal. de chimie LVII. p. 131). Ex libris centum radicis betae ciclae altissimae Jacqu. ex semine pronatae, quo *Achardius* uti consuevit, obtinuit *Gesnerus*, pharmacopola hujus urbis aestumatissimus, sacchari crudi libr. ịịị, atque ex libr. 19 ½ prun. sine acinis mediocris conditionis sacchari libr. ịị syrup. lib. Vị et spirit. vin. communis mens. jj. *Heideckerus*, pharmaceuta Brunsvicensis.

SAGAPENUM, GUMMI-RESINA.

AN FERULAE SPECIE?

Planta umbellata orientalis.

Gummi-resina tenax, fusca, granis diversae magnitudinis pallidioribus intermixta, subamara, acris, urens, alliacea.

Not. 255. Sagapenum destillatione emittit oleum aethereum odore alliaceo. Unc. j dedit extr. resinos. pr. dr. V cum gr. Vj extr. gumm. pr. dr. jj cum gr. 50. Compensari potest defectus hujus gummi-resinae in officinis asa foetida.

SAGU VEL SAGO.

SAGUS, SEU PALMA FARINARIA RUMPHII, ALIAEQUE?

Arbor in insulis Moluccanis.

Grana parva, subrotunda, quodammodo angulata, alba, subrubra, aut pulla, in aqua, vino et

aceto solubilia, amylacea, ex substantia medullari Palmarum, recta encheiresi parata. Praestantiora sunt alba.

Not. 256. Grana sagu versus annum 1727 in Anglia, et versus annum 1740 in Gallia et Germania innotuerunt. Aqua frigida parum ex iis solvit. Decoctum largiter redditur mucilaginis particeps. *Vis* nutriens, involvens. Dicunt, infusa granorum sagu lentius in acorem degenerare, quam cerealia. *Usus* culinaris, in tabe, et qualibet succi nutritii penuria. Fiunt infusa sive juscula ex sagu cum vino, jure carneo, lacte et aqua. Infantibus tenellis cibum praebet accommodatissimum aqua decoctum, cum tantillo lactis.

† *SALEP*, RADIX.

ORCHIS MASCULA ET ALIAE SPECIES.

In variis Europae et Asiae regionibus sponte nascentes.

Radices ex Persia allatae, longa serie filo albo transactae, diversae magnitudinis, amygdalam quandoque superantes, stramineae, semipellucidae, durae cornu instar, ponderosae, perquam amylaceae, in pulverem facile terendae. Rejiciantur pullae, cariosae, leves.

Bunii Bulbocastani radices quandoque hisce substituuntur; discernendae autem et pondere leviori, et substantia minus compacta, dura.

Not. 257. *Ross.* КОКУШКИНЫ СЛЕЗЫ. *Icon.* Orchid. mascul. vid. in Curt. Fl. Londin. Praeter hanc orchidis speciem aliae indigenae ut Orch. morio, bifolia et pyramydalis loco salepis persici usui inservire possunt. Cuticula detracta, paululum in aqua coquantur, atque postea, filo connexae, celeriter in furno siccentur, ut odor hircinus avolet. Salep

veriale amylo plane constare videtur. Solvunt partes 48 aquae coctionis adminiculo salepis partem unam, ita ut decoctum obtineatur mucilaginosum. Prodit mucilago nutriens et digestu facilis, dr. j radicis salepis cum aqua part. 30 cocta, et copia fluidi fervore ad unc. Vjjj reducta. *Vis* nutriens, involvens. *Usus* in tabe, in viribus, quae longo morbo consumtae sunt, restituendis; in diarrhoea et dysenteria. Pulvis salepis, aqua vel lacte calido subactus, ut pulmentum cochleatim sumi potest. Decoctum autem gratioris saporis causa a plurimis praefertur. *Pulvis salepis compositus*, R. rad. salepis unc. jβ gran. sago unc. j g. tragacanth. dr. j m. f. pulv. Fiat mane et vesperi ex cochlearculis quibusdam pulveris cum aqua et lacte puls pro aegris, qui tussi sicca in phthisi pulmonali turbantur. (*Fritze med. Annalen*).

† *SALIX ALBA* ET *LAUREA*, RAMORUM BIENNIUM ET TRIENNIUM CORTEX.

SALIX ALBA ET *PENTANDRA*.

PENTANDRA in collibus maritimis prope Harlemum aliisque sponte nascens.

ALBA ad fossas frequens; fere ubique culta.

Cortex SALICIS ALBAE tenuis, flexilis, fuscus, adstringens, amarus.

SALICIS PENTANDRAE cortex principio balsamico reliquis salicis speciebus antecellit.

Not. 258. *Germ.* Weide, *belg.* Wilg, *dan.* Piil, *suec.* Pihl, *angl.* Willow, *gall.* Saule, *ital.* Salice, *hisp.* Sauce, *lusit.* Salgueiro, *polon.* Wierzba, *ross.* ВЕЦЛА, ВЕЬІ6А. *Icon.* vid. Hoffmanni histor. salic. Antequam plures cortices generis salicis a medicis in usum vertebantur, salix alba sola in pharmacopoeis occurrebat. Cortices salicis laureae mensibus aprilis, maji, et junii colligantur, decembri enim et januario non possunt separari. Siccentur loco umbroso, ne odore

balsamico priventur. Unc. j. dat extr. resinosi dr. ij et gr. 40, extr. gummosi dr. j et gr. 20 (*Gleditsch*). Aqua ex iis destillatur, aquae persicae non absimilis. *Vis* tonica. *Usus* in febribus intermittentibus aliisque, quae simili corroboramento indigent. *Dosis* pulv. scr. j-dr. β. *Decoctum cort. salic. laureae.* R. cort. salic. laureae unc. j coqu. c. aqu. font. unc. XVj. Colat. unc. Vjjj D. vasculatim.

† *SALVIA, FOLIA.*

SALVIA OFFICINALIS.

Fruticulus in Europa australi sponte nascens, in hortis cultus.

Folia aromatica, calida, amaricantia, subadstringentia, lanceolato-ovata, integra, crenulata.

Not. 259. *Germ.* Salbey, *belg.* Salie, *dan.* Salvie, *suec.* Salvia, *angl.* the sage, *gall.* Sauge, *ital.* et *hisp.* Salvia, *lusit.* Salva, *polon.* Szalwia, *ross.* ШАЛФЕЙ. *Icon. Zorn* T. 165. Libr. j Salviae officinal. continet olei aetherei dr. β et unc. j extr. gummosi dr. jjβ et resinosi gr. 70. Amaritudo inest extracto resinoso, atque oleo pauxillum camphorae. *Vis* nervina. *Usus.* Nocturnos sudores, qui febres acutas sequuntur, et phthisin pulmonalem comitantur, compescere, negari nequit. Attamen non sedat eos specifica virtute, sed eo, quod corpus in genere corroborat. Infunditur herba salviae vel vino vel aqua, vel utroque fluido. *Infusum herbae salviae.* R. herb. salv. unc. β, aquae fervidae s. q. diger. per hor. dimid, colat. unc. Vj, adm. acid. sulphuric. dilut. dr. j. D. omni bihorio vasculum dimidium. *Infusum salviae seminosum,* R. herb. salv. unc. j aqu. fervid. libr. j diger. per hor. dimid. colat. refrigefact. adm. vin. gallic. rubr. libr. β. Dosis: omni bihorio vascul. dimid. Vulgus et plures medici amant gargarismata ex salvia in anginis catarrhalibus. Saepius autem tam gargarizatione ipsa quam infuso salviae, quod calorem in partibus inflammatis

lign., santali citr. unc. ß coqu. c. aqu. font. libr. jj. colat. libr. j d. vasculatim.

SANTALUM RUBRUM, LIGNUM.
PTEROCARPUS SANTALINUS.

Arbor altissima in montibus Ceylonicis et Indiae.
Ligni frusta, secundum longitudinem scissa, compacta, rubra, extus fere nigricantia, interne laetius rubra; scissa odoris grati; sapor blande adstringens. Quo floridius lignum, eo melius.

Not. 263. *Germ.* Rothes Sandelholz, *belg.* root Zandelhout, *angl.* red Saunders, *gall.* Santal rouge. *Vis* subadstringens. Nunquam in censu medicaminum pharmaceutico desiderabitur.

† *SANTONICUM, SEMEN.*
ARTEMISIA CONTRA ET ARTEMISIA JUDAÏCA.

Fruticuli orientales, in Persia, Syria et Palaestina frequentes.

Semina exigua, oblonga, ex flavo-viridia, amaroacria; a seminibus Tanaceti distinguenda magnitudine, odore et stipitibus intermixtis.

Not. 264. *Germ.* Wurmsaamen, *belg.* Wormzaad, *angl.* Wormseed, *gall.* Semence contra, *ross.* ЦЫШИВАРНОЕ СѢМЯ. *Icon.* artem. judaic. Zorn. T. 367. Dicitur quoque sem. cinae. Spiritus vini partes odoras extrahit, aqua amaras. *Vis* anthelmintica. *Dosis* pulv. pro infantibus scr. ß-scr. j pro adultis dr. j-dr. jj. *Infusum sem. santonici*, R. sem. santon. dr. jj aqu. commun. fervid. unc. jjj. Infantibus minus nauseosum pulvere ipsoque semine condito. Dosis ter de die cochl. j.

† *SAPO ALICANTINUS. SAPO HISPANICUS ALBUS.*

SAPO ALBUS.

Constat ex soda et oleo olivarum in massam albidam, duriusculam, aqua et vini spiritu solubilem, unitis. Sit albus, non rancidus, neque pulverulentus, aut deliquescens. Negligatur ergo variegatus ille, qui vulgo Hispanicus dicitur.

Not. 265. *Germ.* Weisse spanische Seife, *belg.* spaansche Zeep, *angl.* spanish Soap, *gall.* Savon d' Espagne, *ross.* ГИШПАНСКОЕ МЫЛО. Unc. jj sapon. alicantin. continebant olei scr. 34 natr. scr. 8 et aquae scr. 6. Adhibetur hic sapo in hodierna praxi solummodo externe, cum minus purus sit illo, quem ipse pharmaceuta componit. Vilioris notae sapones sunt *niger*, ex adipe piscium et potassa, et *viridis*, ex hac et cannabis vel lini, vel rapae oleo compositus. *Vis.* Aufert sapo alicantinus immunditiem cutis, emollit hanc atque irritat simul. *Usus.* Admiscentur balneis sapon. alicantini unc. jj-jjj, clysmatibus dr. jj. Praefert *Latta* clysteres ex sapon. dr. j et aquae libr. *ß*, quos peculiari syringa usque ad libr. V injici jubet in hernia incarcerata. Loco clysmatis immittitur utiliter infantibus, qui constipatione alvina laborant, suppositorium ex sapone formatum. *Cataplasma resolvens saponatum D. Fuld.*, R. micae panis siliginei unc. Vjjj sapon. venet. s. hisp. unc. j lact. vaccin. libr. j coqu. invicem ut f. cataplasma. *Linimentum saponato-camphoratum Ph. Boruss.* (Balsamum Opodeldoc), R. sapon domestici e sevo confecti unc. jß, spirit. vin. rectificatissimi unc. Vß, aqu. unc. j camphor. dr. j in vase tecto leni calore solutis adde liquor. ammon. caustici dr. j olei rorismarini gutt. XXX — thymi gutt. XX Refrigeratam massam gelatinae similem serva. Crystalli stellas referentes in linimento hoc modo parato

frequenter congelascunt, quorum formatio in balsamo opodeldoc, quod fit ex sapone cum oleo composito, atque magna ex parte in hoc evitatur, quod cito frigori exponitur, vitris, quae opodeldoc continent, aquae frigidae immersis et si spiritus vini ei admixtus pondere fuit gr. 70 alcoholometri Richteriani, atque quod summum est, si saponi nullum sevum adhaeret, a natro non alteratum. Oriuntur enim, ut videtur, hi crystalli congressu sevi superflui et ammonii. (Berl. Jahrb. f. d. Pharm. 1808. Trommsdorffs J. f. d. Pharm. XII. 2.) *Linimentum saponato-camphoratum Roloffii*, R. solut. sapon. spirituosae filtr. unc. Vj. In aqua fervida liquefactis adm. camphor. dr. j in liqu. ammon. vinos. dr. jj solut. olei rorismarini dr. jβ, olei thymi vel origani cretici gr. Xjj. Serv. in vitris cylindricis. *Balsamum anodynum vulg. Bateanum Ph. Ed.* (1758), R. sapon. hisp. alb. unc. jj, opii pur. unc. β, spirit. vin. rectificati unc. XVj diger. in balneo arenae per triduum et colaturae adm. camphor. dr. Vj olei dest. rorismarini dr. j. Secundum recentiores editiones major opii et camph. quantitas additur. *Solutio saponis camphorata*, R. sapon. hispan. q. s. solv. in aqu. fervid. unc. j adm. Tinct. camphor. unc. j. Linteo illita indurationes solvit post abscessus mammarum superstites. *Mel saponis Pharmac. Bateanae*, R. sapon. commun. mell. ana unc. jV sal. tartar. unc. β aqu. fumar. dr. jj. Cosmeticum est, inserviens apprime manibus et faciei lavandis et dealbandis. Valet etiam in dissolvendis tumoribus glandularum. *Linimentum saponis Ph. Lond.* (1788), R. sapon. unc. jjj camphor. unc. j spirit. rorismarin. libr. j. Digere saponem in spiritu rorism. donec solvatur et adde camph. *Balsamus vitae externus D. Brand. Boruss.* (1781), R. olei terebinth. sapon. venet. trit. ana libr. j kali carbonic. unc. jj. *Balsamus vitae externus Thedenii*, R. sapon. venet. libr. j olei terebinth. unc. X kal. carbonic. unc. jβ. Solvere consuevit *Thedenius* unc. dimid. balsami hujus in aquae commun. libr. j, atque usus est hac solutione in tumoribus artuum et glandularum dissolvendis. *Pulvis saponatus cosmeticus*, R. saponis hispanici vel massi-

liensis bene rasi q. v. Prope fornacem siccatus, contunditur et per cribrum transmittitur. Unc. Xjj adtere pulv. carbonat. sodae unc. jß rad. iridis florent. unc. j cardamom. dr. j atque olei aether. lavendul. — — bergamottae ana gutt. 30 — — de cedro gutt. XX — cinnamom. gutt. jjj cum sacchar. unc. ß commixtas. *Pulvis saponatus mundificans alius*, R. sapon. commun. siccati unc. Xjj carbonat. potassae unc. jj rad. iridis florent. unc. jjj fruct. hippocastani enucleat. vel furfuris amygdalini exacte pulverati libr. jj olei aether, lavend. — — bergamottae ana gutt. 40 — — de cedro gutt. 30 — — caryophyll. gutt. X cum sacchar. alb. unc. ß contritas. M. *Globuli saponati odoriferi*, R. sapon. hispan. q. v. Dissecetur, ut fiant globuli magnitudine nucis avellanae. Coquantur saponis ejusmodi unc. Vjjj carbonat. potassae unc. j c. aqu. pluviat. libr. j massam agitando, donec spuma erumpens statim post refrigerationem consolidatur. Effundatur coagulum saponaceum, ut fiant fragmenta quadrangula, globulis antea factis minora. Coquantur denuo sapon. hispan. unc. Vjjj cum aquae pluviatilis libr. j sine agitatione massae. Solutioni saponis conterendo admisce umbrae, laccae, ochrae vel smaltae pauxillum, et, laetis tepore nondum amisso, olei aether. lavend. — — bergamottae — — de cedro ana gutt. 40 mosch. gr. jj. Formentur ex glebis supra dictis et fragmentis quadrilateris globuli majores diametro arbitrario, frigido loco siccandi. Additamentum ex cinnabari vituperandum esse puto. Vid. not. 498 et 581.

† *SAPONARIA*, RADIX, HERBA.

SAPONARIA OFFICINALIS.

Planta perennis, in hortis Nordvicensibus aliisque culta.

Radix subdulcis, subamara, subacris, fibrosa, rubens. Herba submucilaginosa, saponacea, foliis ovato-lanceolatis.

Not. 266. *Germ.* Seifenkraut, *belg.* Zeepkruid, *dan.* Säbeurt, *suec.* Säpaört, *angl.* Soapwort, *gall.* Saponaire, *ital.* Saponaria, *hisp.* Jabonera, *lusit.* Saboeira, *ross.* МЫЛЬНАЯ ТРАВА. *Icon.* Zorn T. 136. Ex unc. jj radicis saponariae eductae sunt extracti aquosi dr. Xj atque dein extr. resinosi gr. X, extracti autem resin. pr. dr. V. *Vis:* diaphoretica et incidens. A priscis medicis radici sarsaparillae aequiparatur, atque ejus decoctum saepius ut ptisana propinatur. *Decoctum rad. saponariae.* R. rad. saponariae unc. jj coqu. c. aqu. font. libr. jV colat. libr. jj una die epotetur. In balneis rad. saponariae saluberrima.

† *SARSAPARILLA*, RADIX.
SMILAX SARSAPARILLA.

Planta perennis Americana, in Mexicana et Brasiliensi regionibus frequens.

Radix longa, calamum crassa, rugosa, fusca, fatua, submucilaginosa, lenissime salsa.

Not. 267. *Germ.* Sassaparille, *belg.* Sarsaparille, *angl.* the medicinal smilax or Sarsaparilla, *gall.* Salsepareille, *ital.* Salsapariglia, *hisp.* Zarza-parilla, *lusit.* Salsaparilha. *Icon.* Zorn T. 560. Radices sarsaparillae vel in fasciculis colligatis rotundis aut oblongis vel capitibus adhuc adhaerentes et laxe convolutae (*Sarsaparilla de Honturas*) nobis advehuntur. Libr. 44 dant destillatione olei aetherei dr. jV. Infusum sulphate ferri non decoloratur. Amylum album insipidum et gelatinosum sensim ex eo separatur. *Vis:* diaphoretica. *Usus.* frequentissimus in lue venerea, ejusque symptomatibus inveteratis, (*Fordyce*). *Dosis* pulv. omni quadrihorio dr. ß-dr. j. *Decoctum sarsaparillae*, R. rad. sarsaparillae unc. jjj coqu. c. aqu. font. libr. Vj col. libr. jj det. vasculatim una die. *Electuarium mundificans Werlhoffii*, R. pulv. rad. sarsaparillae unc. jjj, ligni guajaci unc. j, fol. senn. unc. jß, rhabarb. optimi dr. jj, cort. lign. sassafras, sem. anisi ana dr. j, mell. despum. libr. j m. ut f. artis lege electuarium. Dosis omni trihorio cochlearculum.

† *SASSAFRAS*, LIGNUM CUM CORTICE.
LAURUS SASSAFRAS.

Arbor Americae septentrionalis.

Frusta longa, subdura, levia, rufescentia, cortice ferrugineo, spongioso, rugoso cincta, odoris foeniculacei, saporis subdulcis, aromatici, subacris.

Not. 268. Hoc lignum cum insigni fragrantia ardet, igni traditum. Erutae sunt ex libr. Vj olei aetherei dr. 14 (*Hoffmann*) atque ex uncia extr. gummosi primi dr. jj; extr. resinoso-gummosi dr. j. Frusta crassiora minoris pretii esse videntur quam tenuiora. *Icon.* lauri sassafras Zorn. T. 196. *Vis* diaphoretica, exaestuans. Interdum lotii excretionem promovet. *Usus* in arthritide et rheumatismo chronico. *Infusum ligni sassafras*, R. rasur. ligni sassafr. unc. ß aqu. fervid. libr. j diger. per horas sex. Initio usus caput gravare solet. *Elaeosaccharum sassafras*, R. olei aetherei sassafr. gutt. X sacchar. alb. dr. jjj m. divid. in quinque partes aequ. D. omni quadrante horae pulvis cum decocto hordei.

SATUREJA, HERBA.
SATUREJA HORTENSIS.

Planta annua in inferiori Gallia et Italia sponte nascens, nobis culta.

Herba fragrans, aromatica, acris et calida, pedunculis bifloris.

Not. 269. *Germ.* Gartensaturei, Pfefferkraut, *belg.* Keulen, *dan.* Zaer, *suec.* Kyndel, *angl.* Savory, *gall.* Sarriette, en sauce aux pauvres, *ital.* Savoreggia, *hisp.* Ajedrea, *lusit.* Segurelha, *polon.* Ozabr. *ross.* ЧАБЕРЪ. *Icon.* Zorn T. 216. Herba saturejae continet parcam quantitatem olei aetherei peracuti. Tinctura ex ea spiritu vini facta acris est, et balsamica, extr. resinosum pariter acre, gummosum autem ama-

riusculum et adstrigens. *Vis* nervina, diaphoretica. *Usus.* Infusum herbae theiforme post prandium sumtum ructus hypochondriacos consopivit.

† *SCAMMONIUM ALEPPENSE*, GUMMI RESINA. *CONVOLVULUS SCAMMONIA.*

Planta perennis orientalis, praesertim in Syria frequens.

Substantia gummeo-resinosa, cinerea, levis, friabilis, acris, fracturae splendentis; aqua si solvatur, lactea, in viride vergens; caeterum eo melior, quo aqua magis solubilis.

Not. 270. *Germ.* Scammonienwinde, *belg.* het Scammoneum, *angl.* Scammony, *gall.* la Scammonée, *ital.* Scamonea, *hisp. et lusit.* Escamonea. *Icon.* Zorn T. 214. Unc. j scammonii continet extr. aquosi dr. jjj extr. resinosi dr. jV. dr. Vj. Resinae inest virtus. *Vis:* fortiter purgans sub caloris augmento. *Usus:* in aegris tenacioribus, et morbis, qui exigunt evacuans, quo plus crescit calor, quam suffocatur. *Dosis* pulv. gr. jj-XVj. Medici praeteriti aevi varias correctiones hujus gummiresinae more eis familiari excogitasse putabant, quae ad unam omnes sub nomine *diacrydii* veniunt. Pertinent huc *diacrydium liquiritia edulcoratum*, *d. rosatum et sulphuratum Ph. Wirtemb. d. cum amygdalis praeparat. Ph. dan.* (1786) atque alia oblivioni cum his tradita. *Diacrydium sulphuratum Ph. Wirtemb.* (1771); R. scammon. elect. unc. jjj. In pulverem teratur et supra chartam albam, acu perforatam tenuiter ac aequaliter expandatur, atque super cratem, cui carbo vivus sit subditus, in quem sulphuris unc. j successive injiciatur, suffimigetur, et ne liquefiat vel chartae adhaereat neque comburatur, spatula ferrea diligenter moveatur. — Trituratur scammonium cum saccharo et amygdalis, ut facilius in pulverem redigatur. Egregie quoque conteritur cum decocto liquiritiae, quod colatur, faecibus

segregatis. *Pulvis cornachini* (pulv. comit. de *Warwick*, pulv. de tribus, pulv. trium diabolorum), R. diacrydii sulphurati unc. jj antimon. diaphoretici unc. jβ crem. tartar. crystallini unc. β; f. pulv. Dosis scr. j-scr. jj. Hec pulvis, tempus juxto longius asservatum, mitius ingenium mutat atque drasticum fit, summam tunc cordis anxietatem, acres vomendi conatus, tandem vomitus ipsos laboriosissimos, gravissima intestinorum tormina immo dejectiones sanguineas excitans. (*Trilleri Disp. pharmaceut. univers. p.* 529).

† *SCILLA*, BULBUS.

SCILLA MARITIMA.

Planta perennis, in oris maris mediterranei frequens.

Bulbus praegrandis, ponderosus, epidermide fusco-rubente tectus; squamae albidae recentes, succo mucilaginoso peracri turgentes; siccatione acre imminuitur.

Not. 271. *Germ.* Meerzwiebel, *belg.* Zeeajnin. *dan.* Skille, *angl.* sea Onion, *gall.* Oignon marin, *ital.* Scilla, Cipolla marina, *hisp.* Escila, Cebolla albarana, *lusit.* Alvarraae, cebola alvarraae, *ross.* МОРСКОИ ЛУКЪ. *Icon.* Zorn. T. 380. Radix scillae interdum ponderis trium librarum et quod excurrit. Illa, dum recens est, continet tantam copiam succi viscosi, ut vix colum transire possit, atque manibus tractata, pruritum excitat et sensum urentem, immo vesiculas. Infusum rad. siccatae inspissatum deponit extr. amaro-acriusculi ℥β. Spiritu vini pari modo amarities et acritas evolvitur, prior autem debilior fit, addito kali, minus quidem adjecto aceto. Cum radix farina incrustata in clibano siccatur, particulae efficaces, quae minus figuntur, avolant. Itaque majori cum lucro siccescit lenissimo calore, cortice externo ablato, et taleolis interioribus transversim in tenues taleolas dissecatis (*Ph. Lond.* 1762). *Vis.* Insignior dosis non solum nauseam

eiet et vomituritionem vehementissimam cum torminibus, sed producit stranguriam cum lotii sanguinolenti emissione, alvi profluvia, cardialgiam, convulsiones, porro inflammationem et gangraenam in primis viis. Scrupulo dimidio ingesto mors causata est (*Quarin*). Justa dosi data primarium locum obtinet inter diuretica. *Usus* frequentissimus in hydrope. *Dosis* pulv. gr. ß-jV ter de die. Caute exhibeas scillam in leucophlegmatia, quae scarlatinam insequitur, ob nimiam sensibilitatem propaginis cutis externae (*Benedict's Geschichte des Scharlachf. p.* 114). Crebro solo indusio laneo, quod pectus nudum circumdat, et lumbos, et securius discutitur. Camphora vel alio aromate admixto a ventriculo melius perfertur. *Pulvis scillae Osiandri*, R. tartar. pur. d. ß rad. scill. gr. jj hb. digitalis purpur. gr. j m. D. ter de die. Haec compositio ob efficaciam saepissime sese mihi commendavit. *Pulvis scillae cum natro acetico Ph. castr. boruss.* R. natr. acetici exsiccat. elaeosacch. juniper. ana dr. jjj rad. scill. siccat. gr. Vj — calami dr. ß Opii pur. gr. jjj. m. divid. in 6 part. aequ. D. per diem doses tres cum infuso bacc. juniper. *Vinum scilliticum*, R. rad. scill. dr. j bacc. juniperi contus. unc. j cardamom. minor. dr. ß vin. gallic. alb. libr. j diger. per dies tres leni calore. D. ter de die cochl. j. Hydropicis utile, qui abusu potus spirituosi in morbum inciderunt. *Pilulae e scilla Ph. Lond.* R. rad. scill. dr. j zingib. sapon. ana dr. jjj Ammoniaci dr. jj syrup. zingiber. q. s. Dosis gr. X-XX. *Pilulae e scill. Ph. castr. boruss.* R. rad. scill. siccat. et pulv. gr. Xjj zingiberis scr. jj sapon. puris. ammoniac. ana dr. jj f. ex spirit. vin. pilul. gr. jj lycopodio conspergendae. Dosis ter per diem uno Xjj. Scillae dosis in his accuratius dijudicari potest, quam in formula Londinensi, earum norma. Vid. not. 476.

† *SCORDIUM*, *HERBA*.
TEUCRIUM SCORDIUM.

Planta perennis*, *in hortis medicis nostratibus culta.

Herba amara, alliacea, foliis oblongis, sessilibus, dentato-serratis.

Not. 272. *Germ.* Lachenknoblauch, *belg.* Waterbook, *dan.* Lögsurt, *angl.* the water germander, *gall.* Germandrée d'eau, *ital. hisp. et lusit.* Scordio, *polon.* Czosnkowe ziele, *ross.* ЛОШАДЬНОИ МАЬРАНЕ. *Icon.* Zorn Tab. 36. Herba scordii dat extr. aquosi amariusculi $^{3}/_{8}$, spirituosi acriusculo-amari $^{1}/_{16}$. Infusum sulphate ferri nigrescit. *Vis* stomachica, solvens, diaphoretica. *Usus* in laesa digestione, et viscerum obstructione. Infusum potissimum propinatur. Decoctum ut fomentum laudatur in gangraena.

SEDUM ACRE, HERBA RECENS.

SEDUM ACRE.

Planta perennis, passim in patria occurrit.

Herba acerrima, foliis subovatis, adnato-sessilibus, gibbis, erectiusculis, alternis, cyma trifida.

Not. 273. *Germ.* Mauerpfeffer, kleines Hauslauch, *belg.* Sherp huislook, Muurpepper, *dan.* Helleknop, *suec.* Fetknoppar, *angl.* Wallpepper, *gall.* poivre des murailles, *ital. et hisp.* Sedo acre, *lusit.* Vermicularia, *ross.* МОПІОДИЛЕ. *Icon.* in pl. grasses. Herba recens sedi acris sapore piperato praedita est. *Vis* vomitum ciet, et alvum purgat, externe paululum cutem erodit. *Usus.* Decocti sunt manip. Vjjj cum cerevisiae libr. Vjjj usque ad colat. libr. jV et datae unc. jjj-jV hujus cerevisiae jejuno ventriculo in scorbuto. (Misc. N. C. Dec. 1. ann. 6. obs. 22). Extus adhibita herba ulcera sordida detergit, et cicatrici favet.

SEDUM MAJUS, FOLIA RECENTIA.

SEMPERVIVUM TECTORUM.

Planta perennis, in tectis, muris et rupibus.

Folia acidulo-austera, ovato-acuminata, ciliata, crassa, concava, succosa, in apice rubella.

Not. 274. *Germ.* Grosses Hauslauch, *belg.* Donderbaard, Huislook, *dan.* Huuslög, *suec.* Huuslök, *angl.* great common Houslcek, *gall.* Joubarbe des toits, *ital.* Semprevivo, *hisp.* Siempreviva de tejados, *lusit.* Sempreviva, *polon.* Rozchodnik wielki, *ross.* ЧЕСНОКЪ ДИКОЫ. *Icon.* Zorn. T. 124. Herba sedi majoris malas potassae continet et principium scytodephicum. *Vis.* Mitius agit praecedenti. *Usus.* Datae sunt interne succi unc. jj. Opus est, ut crebriori applicatione utilitas confirmetur, quam nonnulli de illa praedicarunt. Laudatur contra aphthas, ephelides faciei et fissuras in papillis mammarum, ex suctu ortas. Ultimo in casu saepius linteo carpto attractus applicatur.

SENEGA, RADIX.

POLYGALA SENEGA.

Planta perennis Virginiae et Pensylvaniae.

Radix flexuosa, nodosa, ramosa, intus alba, extus cortice flavescente, epidermide cinerea tecta; saporis acris, subamari.

Not. 275. *Germ.* Klapperschlangenwurz, *angl.* the officinal milkwort, Rattle snake root, *gall.* Poligale de Virginie, racine de serpent à sonnettes. *Icon.* Linn. amoen. ac. II. Gustata primum excitat rad. senegae farinaceum, mox subacidum, demum pungentem saporem, sub affluxu salivae. Dat extr. aqu. acris ⅓, extr. spirituosi mitioris ¼. *Vis:* diuretica, incidens, dosi fortiori emetica, et laxans. *Usus.* Confidunt maximopere populi inculti Americae borealis huic radici in morsu serpentis crotalophori. In pneumonia non frustra data esse videtur, praemissa in exquisita sanguinis missione. *Decoctum senegae,* R. rad. senegae unc. jjj coqu. c. aqu. commun. libr. jj ad tertiae partis evaporationem. Col. d. omni trihorio cochl. jjj, atque remissis peripneumoniae symptomatibus quarta qualibet vel sexta hora (*Tennent*).

Mitigatur acritas addita liquiritia. *Dosis* pulver. gr. XXXV (*Tennent*). *Decoctum senegae mitius*. R. rad. seneg. unc. j coqu. c. aqu. font. libr. jj ita ut supersint duae tertiae partes. Dosis quavis hora cochl. jjj. Praefert *Bouvartus* hoc decoctum priori, quod nimio ardoris sensu plurimis turbas dare solet. *Pilulae senegae*, R. rad. seneg. q. v. mucil. g. tragacanth. q. s. f. pilul. pond. gr. jj. D. omni bihorio pilul. j addendo quotidie pilulam unam. Laudat *Wendtius* has pilulas in resolvendis hypopyis. (V. ej. Annal. des klin. Instit. I. p. 129).

† *SENNA*, FOLIA.

CASSIA SENNA.

Planta annua, in Aegypto superiori sponte nascens. *Folia Sennae* Alexandrinae *ovato-acuta, quartam pollicis partem lata, viridi-lutescentia, laevia, amaro-acria, nauseosa; substituuntur praesertim* Tripolitana, *grandiora, obtusa, scabra, viridia.*

Senna Alexandrina *loco tributi, quod palte dicitur, oblata* (Senne de la palte) *optima putatur, atque* a cassia acutifolia *decerpitur. Ut* Delille *refert, immisceri ei solent folia* asclepiadis *et* peripocae graecae *longiora et acutiora, quae colicas excitant, atque vehementes dejectiones.*

Not. 276. *Germ.* Senna, *belg.* Senne, *dan.* Senet, *suec.* Sennet, *angl.* Senna, *gall.* Sené, *ital.* Sena, *hisp.* Sen, *lusit.* Senna, *ross.* АЛЕКСАНДРІИСКІИ ЛИСПІЪ. *Icon.* Moris. hist. pl. II. Dant folia sennae extr. aquosi $^1/_2$, extr. spirituosi $^1/_{16}$ evocantur ex uncia j olei aetherei spissiori indole gr. jj et in hoc praecipua virtus latere videtur. *Vis*: purgans cum caloris quodam incremento, nec sine omni tormine in tenuibus intestinis, quod vero minime sennae

stipitibus efficitur. (*Bergius*). *Dosis* pulv. scr. j-dr. j. Plerumque infusum (dr. j fol. ad unc. j aquae) cuivis alii formae praefertur. *Aqua laxativa Ph. austr. provinc.* (1780), R. fol. senn. dr. Vj tartar. pur. dr. j sem. anisi stellati leviter contusi dr. ß mixta infund. c. aqu. fervid. s. q. stent per horae quadrantem; dein ebulliant aliquantulum, ut colat. fortiter express. sit unc. Vj in qua solve mann. unc. jj. Demum clarificatum et colat. exhibeatur. Sumatur duabus vicibus. *Infusum sennae simpl. Ph. L.* (1788), R. fol. senn. unc. jß zingiber. pulv. dr. j aquae dest. fervent. libr. j. Macera per hor. j in vase operto et frigefact. col. *Dosis* unc. jjj. *Infusum sennae tartarisatum Ph. L.* (1788), R. fol. senn. unc. jß sem. coriandri cont. unc. ß tart. pur. dr. jj aqu. dest. libr. j. Crystallos tartari in aqua coquendo solve, dein affunde solutionem ferventem sennae et semini; macera per horam in vase operto, et liquorem frigefact. col. *Dosis* unc. jjj. *Infusum tamarindorum cum senna Ph. Ed.* (1784), R. tamarind. dr. Vj tart. pur. fol. senn. ana dr. j sem. coriandr. dr. ß sacch. unc. ß aqu. ebull. unc. Vjjj in vase fictili, non vitreato et clauso, macera et post horas quatuor col. sumatur dosi bipartita. *Infusum sennae compositum Ph. boruss*, R. fol. senn. unc. ß infund. aqu. fervid. unc. jV; stent per horae dimidium. Cola et solve tart. natronati. dr. jj mann. dr. Vj denuo col. D. uno haustu. Pro torpidioribus loco tart. natronati sulphas magnesiae aut sulphas natri addi possunt. Grana quaedam cort. cinnamom. corrigunt saporem simul cum aqua infusa, leniorem que reddunt effectum eccoproticorum. *Electuarium lenitivum* (Electuarium e senna ph. boruss.), R. caricar. unc. Vj rad. liquirit. unc. jj coqu. ex aqu. libr. jV ad dimidium. Exprime, col. et decoctum evapora ad unc. Xjj, in quibus dissolve sacchar. alb. unc. XVj. Huic syrupo immisc. pulp. tamarind. — prunor. ana unc. V et postremo pulv. fol. senn. unc. jVß sem. anisi unc. ß. Serva. *Dosis* cochlearcula duo donec alvus leniter laxetur.

† *SERPENTARIA VIRGINIANA*, RADIX.

ARISTOLOCHIA SERPENTARIA.

Planta perennis Virginiae et Carolinae.

Radix ex capitulo fibrillas longas, flexuosas, inter se intricatas emittens, subaromatica, nonnihil amara, odoris camphoracei.

Not. 277. *Germ.* Virginische Schlangenwurzel, Schlangenosterluzei, *belg.* virginische Slangenwortel, *dan.* Slangröd, *suec.* Ormrot, *angl.* Virginian snake root, *gall.* Aristoloche serpentaire, *ital. hisp. et lusit.* Serpentaria de Virginia, *ross.* ВИРГИНСКІИ ЗМѢЕВНИКЪ. *Icon:* Catesb. car. t. 29. Continet rad. serpent. virg. $^{1}/_{100}$ olei aetherei summopere aromatici, odore aurantiaco, oleo cajeput similis, ast fragrantioris. (*Juch*). Thomas *Johnson* primum 1633 mentionem fecit radicis efficacissimae. *Vis*: maxime nervina, diaphoretica, sanguinem movens, cum augmento caloris sat conspicuo. *Usus.* Incolae indigeni Americae confoederatae aestimant radicem in morsu serpentis, qui Boicininga dicitur. Medici ad eam refugiunt praesertim in prostratione virium, quae aegris febricitantibus periculum minitatur. Saepissime una cum cortice peruviano propinatur. (*Lettsom*). *Infusum rad. serpent. virginian.*, ℞. rad. serpent. virgin. dr. jj-jV infund. aqu. fervid. q. s. colat. unc. Vj D. omni hora cochl. j-jj.

† *SERPYLLUM*, *SUMMITATES FLORENTES.*

THYMUS SERPYLLUM.

Frutex Europaeus in locis aridis apricis.

Herba amaro-aromatica, caule repente, foliis planis, ovatis, obtusis, basi ciliatis, floribus capitatis purpurascentibus.

A Thymo villoso discernitur, quod hujus folia setacea, pilosa sint, in Thymo Serpyllo ad basin solummodo ciliata.

Not. 278. *Germ.* Quendel, Feldkümmel, *belg.* wild tym. *dan.* wild timian, *suec.* Backtimian, *angl.* Mother of thyme. *gall.* Serpolet, *ital.* Serpillo, *hisp.* Serpol, *lusit.* Serpao, *polon.* Macierzanka, *ross.* ШАДОВНИКЪ. *Icon.* Zorn T. 17. Libr. XV herbae serpilli dabant olei aetherei acris scr. jV. *Vis:* nervina, discutiens. *Usus:* praecipuus externe. Oleum et spiritus serpilli in paralysi artuum incitamenta, multa experientia probata.

SIMARUBA, cortex.

QUASSIA SIMARUBA.

Arbor Americana.

Cortex radicis coriaceus, flexilis, amarus, superficie luteo-rubescente, scaber, rugosus.

Not. 279. Cortex Simarubae ex fragmentis crassis constat, plures pollices immo pedem longis. Unc. j dat extr. resinosi gr. 40 et extr. gummosi dr. jj. Infusum aquosum sulphate ferri non mutatur. Vid. icon. quass. simarub. in *Aublet* guj. tab. 331 et 332. *Vis* stomachica. *Usus:* in diarrhoea et dysenteria. *Decoctum corticis simarubae*, ℞. cort. simarub. dr. jj - unc. ß coqu. c. aqu. font. libr. jj. Col. unc. Vj d. omni bihorio cochl. j - jj. Emesis, quae interdum usum simarubae insequitur, ortum, nisi fallor, trahit ab irritatione, quam amara efficere solent, colluvie primarum viarum praesente, aut nimia sensibilitate praecordiorum.

† *SINAPI, semen.*

SINAPIS NIGRA.

Planta annua sativa.

Semina exigua, globosa, nigricantia, peracria.

Not. 280. *Germ.* Senf, *belg.* Mosterd, *dan.* Senep, *suec.* senap. *angl.* Mustard, *gall.* Moutarde, *ital.* Senape, *hisp.* Mostazo, *lusit.* Mostardeira, *polon.* Gorczyka, *ross.* ГОРЧИЦА. *Icon.* Zorn T. 152. Semen sinapis aqua destillatum oleum emittit aethereum acre, superstite mucilaginis specie. Destillatione sicca spargit odorem ammoniae. Lac eo coagulatur *Vis:* nervina, solvens, salivam proritans, externe cutim phlogosi perfundens. Sinapis alba nigra obtusior. *Usus.* Teste longa experientia conducit in vertigine gastrica et mere nervosa. *Sinapismus.* R. sem. sinap. dr. jj ferment. pan. unc. jj acet. vin. acerr. q. s. (*Brückner*). *Sinapismus fortior*, R. pulv. sem. sinap. dr. jjj piper nigr. dr. j rasur. armorac. ferment. panis ana unc. j acet. vin. acerr. q. s. (*idem*). *Collutorium ex sinapi*, R. sem. sinap. dr. jβ acet. vin. unc. j aqu. font. unc. jV diger. Laudatur in paralysi linguae. Non solum balneis universalibus sed etiam pediluvio sem. sinapis stimulum addit. *Medicina veterinaria* unc. jV sem. sinap. laxant leniter ventrem boum.

SPIGELIA, RADIX, HERBA CUM RADICE.

SPIGELIA MARILANDICA ET SPIGELIA ANTHELMIA.

Spigelia Marilandica, planta perennis in Carolina australi, solo profundiore, fertili.

Radix horizontalis, simplex, inaequalis, fibrillis plurimis longis, saporis amari.

Spigelia Anthelmia, planta annua, in America meridionali, Brasilia praecipue, sponte nascens.

Caulis herbaceus, folia summa quaterna; radix parva, multis fibrilis longis.

Not. 281. *Icon.* Spigel. marilandicae Catesby carol. II. T. 78 et Spigel. anthelm. Linn. amoen. V. t. 2. Spigeliae officinales ad narcotica referendae sunt. Infusa aquosa sulphate ferri

non alterantur. Anthelmiam marilandica mitiorem esse, ajunt. *Vis* anthelmintica, laxans. *Dosis* pulv. infantibus biennibus gr. Xjj, adultis dr. j. *Infusum spigel. anthelmiae*, R. spigel. anthelm. dr. jj aqu. ferventis unc. Vj. D. dimidia pars vesperi, altera postridie bis et quidem per septem vel quatuordecim dierum spatium (*Hinckley*).

† *SPIRITUS FRUMENTI.*

Destillatione ex seminibus secalinis, et tritici, praegressa fermentatione, elicitus.

Not. 282. *Germ.* Kornbrandtwein, *belg.* Brandewyn, *angl.* Brandy, *gall.* Brandevin. Spiritus frumenti fit motu peculiari clandestino attractione mutua hydrogenii et oxygenii ex variis frugibus et simili modo ex aliis plantarum partibus, quae farina et saccharo praeditae sunt, ut solano tuberoso, beta etc. *Spiritus vini gallicus et rhenanus* destillatur e vinaciis et faecibus vini. *Spiritus Arac* ex succo fructuum arecae catechu et cocos nuciferae commixto. *Spiritus Rum* ex succo recenti sacchari officinarum, *Spiritus Taffia* ex melasso. Provocantur ex secalis crassius moliti libr. 32 spiritus mensurae (Quart) Vjjβ, ex tritici molendina fracti eadem quantitate mens. Vjj-Vjjj atque ex betae altissimae vulgaris libr. 100 mens. Vjj-Vjjj. Spiritus ex frumento, atque alio plantarum genere, diverso gaudet pondere specifico et privatur heterogeneis partibus odoreque ingrato, repetita destillatione cum variis additamentis. Secale, spiritus frumenti eruendi causa plerumque cum parte sexta malti hordei in molendina contriti aqua fervida humectatur, tunc in massa ope fermenti motus excitantur, ad spiritum, quem dein destillatio iterata provocat, eliciendum necessarii. Ingratum odorem, qui spiritui frumenti semper adhaeret, aufert carbo. Adduntur carbonis unc. jj spiritus libris 2 1/4. Vitra clausa, quae hanc mixtionem continent, reponantur biduum vel triduum et concutiantur aliquoties quovis die. Elicitur dein spi-

ritus omni odore nauseoso expers, qui adstillatis cuilibet mensurae guttulis 60 aetheris acetici atque pauxillo sacchari adusti adjecto, naturam spiritus vini gallici induit, quem *coignac* nominant. Ceteroquin spiritus frumenti, bonae indolis, pellucidus esse debet, odore singulari forti, et sapore ardente fugaci. Agitatus bullulas ejici cito dissilientes. Adulteratur saepius pipere aliisque acribus, quae in fundo restant, menstruo evaporato. *Spiritus Rum artificialis*, R. corii rossici concisi (Juften) unc. ß solv. spirit. sal. unc. j, dein adde spirit. vin. mens. jV et destill. mixtio. Ut spiritus Rum artificialis prodeat, colluantur hujus spiritus unc. jV aqu. commun. unc. jjj aether. acetic. gutt. Xjj. *Vis* spiritus vini concitat systema vasculosum sanguiferum, atque compellit sanguinem versus vasa peripherica. Turbatur sensorium commune partim hac congestione, partim stimulo a nervis in praecordiis communicato. Sequitur has turbas languor. Vasa, cessante irritamento, collabuntur. Potu spirituoso quotidie assumto, sensimque copiosius ingesto, sensus obtunduntur, atque secretiones lentescunt, sicuti humorum sorbitio. Diminuitur cibi desiderium. Ventriculus corrugatur, pylorus constringitur, immo indurescit. Nausea et vomitus praesertim matutino tempore accedunt. Artus corripit tremor. Oculi stupore figuntur. Garruli fiunt miseri et animo hebetes. Stagnant humores secreti. Facies tumescit. Tussicula somnum interrumpit. Plurimi eorum, qui potatione spiritus vini delectantur quotidiana et copiosa, hydrope extinguuntur, aut apoplexia et paralysi. *Usus* domesticus quam maxime moderari debet, et spiritus vini solummodo medicaminis locum occupat eximie reficientis et stimulantis. *Hoppelpoppel*, R. vitell. ovi nro. jj c. pauxillo sacchari. Adm. aqu. calidae vascul. j spirit. vin. gall. vel frumenti cochl. j–jj. Potetur calide. Externe spiritus frumenti traumaticam virtutem exercet et discutientem.

† *SPIRITUS JUNIPERI.*

Ex destillatione spiritus frumenti cum bacci juniperi producitur.

Not. 283. Spiritus juniperi diureticus est et stomachicus. Profuit in hydrope et infricatus erigit nervos. Sumatur pluries de die cochl. j cum aqua. Usus domesticus autem eo magis coercendus est, quo facilius vesicam urinariam continua irritatione hebetat. Si quis interdum stomachico remedio et carminativo indigeat, loco spiritus juniperi praeferendos esse puto spiritus aromaticos et analepticos aqua vel vino dilutos et saccharo aut musto uvarum edulcatos, qui sub nomine *ratafia* (Clareta) veniunt. *Clareta* parantur sive ex partibus vegetabilibus cum vino infusis, quibus spiritus vini quarta, ratione vini, pars, et tertia sacchari adjicitur, sive ex succis fructuum, quibus aequae partes spiritus vini et duae trientes sacchari commiscentur, sive ex vegetabilibus cum spiritu vini maceratis, quibus octava pars aquae, ratione spiritus vini, additur, spiritus calore balnei Mariae inde evocatur, et syrupo, qui saccharum pari cum spiritu ratione habet, commiscetur; sive ex partibus anaticis, aquae destillatae odoratae et spiritus vini, quibus mixtis earum ponderis quarta pars sacchari et olei cujusdam destillati aliquot guttae adjiciuntur; ita claretum anisi, cinnamomi, pipertitis, quod *eau de chasseurs* appellatur etc. parari possunt. *Claretum fructuum Spielmanni*, R. ceras. dulc. maturor. part. 30 ribesior. part. 12, rubor. id. p. 6 contund. et infundatur per mensem spirit. vini pari quantitate: succi ope preli expressi unc. 512 addantur caryophyll. contus. nro. 48 vanigliae siliqua j sacch. unc. 96. Elapso mense liquor filtretur. *Claretum coronarium* (eau de bouquet), R. caryophyll. dr. j lign. rhod. dr. jj incisa et contus. infund. per septem dies cum spirit. vini unc. 128; destillando inde elicitis unc. 96 spiritus add. olei jasmini scr. j vanill. contus. scr. ß rad. iridis flor. cont. dr. jj sacchar. unc. 32 in totidem unc. aquae solut. ambr. grys. saccharo trit. gr. j. Elapsis septem diebus filtrentur. *Claretum ex seminibus carminativis*, (rossolis de six grains parisiensium), R. sem. anisi — anethi — foeniculi — coriandri — carvi — dauci cretici ana unc. j contusa infund. per mensem cum spirit. vini unc. 230 add. sacch. aqu. ana unc. 40

filtr. *Claretum de Garus* (Elixir de garus), R. caryoph. cinnam. nuc. mosch. ana scr. j myrrh. elect. unc. ß aloës hepat. unc. j spirit. vini unc. 48 aqu. font. unc. 12 dest. inde unc. 48; spiritui destillato add. syrup. capill. ven. unc. 48 aqu. fl. naph. unc. jV repon. usque dum liquor clarus evaserit. Dosis cochl. j. (*Spielm.*) *Claretum extemporaneum* (aqua cardiaca *Wylisi*), R. spirit. vin. gallici libr. j aqu. libr. jV sacch. alb. vel syrup. cujusd. grati unc. jj-jV, Notari debet, clareta varia ex nucleis parata, ut *maraskin, de Zara*, ex nucleis cerasorum sylvestrium, et *aqua cerasorum helvetica* ex fructibus pruni avium continuato usu ob principium narcoticum, quod suscipiunt, nervorum vigorem esse prostratura.

† *SPIRITUS VINI.*

Liquidum volatile, fragrans, limpidum, ex fermentatione spirituosa succi uvarum natum, et destillatione elicitum. Pondus specificum ad pondus aquae destillatae sit, ut 931 *vel* 936 *ad* 1,000.

Not. 284. Non in levi haberi debet accurata distinctio graduum spiritus vini, quam observamus in pharmacopoea Batava, illius enim neglectus instabilia reddit experimenta et praeparata.

† *SPIRITUS VINI FORTIOR.*

Venalis sub titulo BRANDEWYN, *vel* VOORLOOP DRIE QUART, *cujus pondus specificum sit ad pondus aquae destillatae, ut* 907 *vel* 911 *ad* 1,000.

† *STAPHISAGRIA, SEMEN.*
DELPHINIUM STAPHISAGRIA.

Planta biennis Europae australis.
Semina grisea, compressa, trigona, vel tetragona,

incurva, lacunosa, nucleum oleosum, albo-luteum includentia, peramara, peracria.

Not. 285. *Germ.* Läusesaamen, *belg.* Luiskruid, *dan.* Lusurt, *suec.* Lusort, *angl.* Lousewort, *gall.* herbe aux poux, *ital.* erba contra i pidocchi, *hisp.* hierba piojera, *lusit.* Alvarraz, *polon.* Gnidosz ziele. *Icon.* Zorn T. 478. Continet semen staphisagriae olei unguinosi ${}^3/_{16}$. Aere alcohole extrahitur. *Vis.* Salivam proritat, fauces adurit, et ciet vomitum enormem et alvinas dejectiones. Pediculos necat. *Unguentum contra pediculos capitis.* R. sem. staphysagr. dr. jj rad. helleb. alb. dr. jß hb. nicot. dr. j c. s. q. olei nicot. et cerae pari quantitate f. liniment. adde ol. spicae gr. Vjjj. (*Mangeti bibl. pharm. med. II*). Sine damno removeri potest hoc semen ex officinis.

STRAMONIUM, HERBA SEMEN.

DATURA STRAMONIUM.

Planta annua, in ruderibus refertis locis, ad sepes, vias, in fimetis, ad fossas sponte nascens.

Folia magna, ovata, acuminata, angulosa, dentato-sinuata, petiolata, venosa, saturate viridia, odoris virosi.

Not. 286. *Germ.* Stechapfel, *belg.* Dornappel, *dan.* Piigaeble, *suec.* Spikklubba, *angl.* the thorn-apple, *gall.* Stramoine, pomme épineuse, *ital.* Stramonio, *hisp.* et *lusit.* Estramonio, *polon.* Szaley wielki, *ross.* ДУРМАНЪ. *Icon.* Zorn T. 286. *Vis.* Sicut in genere variant admodum symptomata, quae narcotica producunt, in stramonio quoque non semper eadem apparent. Exagitat initio nervos eosque turbat, particulariter phantasiae imagines exaggerat et confundit, atque visum obvelat. Aliis somnus tranquillus contingit, aliis turbulentus, hos sitis vexat, nec alios. Plerumque sensuum exagitationem sequitur summus stupor. Semen non cedit

herbae quoad vim narcoticam. *Usus* principalis in mania. *Tinctura stramonii*, R. sem. stramonii unc. jj vin. hispanic. unc. Vjjj. Spirit. vini unc. j. Diger. per aliquot dies leni calore et filtra. *Dosis*: gutt. Vj et sensim plures. (*Hufeland*). Prosopalgiam eximie fuit hac tinctura mitigata. *Antidota*: emeticum sicca forma assumtum, acida, potus coffeae tostae.

STYRAX IN MASSIS, RESINA.

STYRAX OFFICINALIS.

Arbor in Archipelagi insulis et Oriente frequens.

Styrax in massis resina sat dura, splendens, rufa, mixta granis pinguiusculis, albidis, vel lutescentibus, odoris suaveolentis fere ut in Balsamo Peruviano.

Not. 287. *Germ. angl. et gall.* Storax, *belg.* Styrax. *Icon.* styrac. officin. Zorn T. 304. Triplum et plus extr. spirituosi pro una parte aquosi e styrace educitur. Sola destillata, oleum empyreumaticum prodit, et sal benzoinum. *Vis*: incitans sub caloris augmento. *Usus* in morbis pectoris antiquatus. *Pilulae e Styrace Ph. L.* (Lips. 1762), R. styrac. calamit. col. unc. jj croci unc. j opii colat. dr. V. contund. simul diligenter, donec mixtura perfecta sit. Vicem harum supplebant in ph. ed. (Brem. 1758) *pilul. ex olibano*, quae componebantur ex olib. unc. jj, myrrh. unc. j opii dr. V bals. peruv. dr. jj syrup. comm. q. s.

STYRAX LIQUIDA, BALSAMUM.

LIQUIDAMBAR STYRACIFLUA.

Arbor regionum calidarum Americae septentrionalis.

Balsamum mellis spissitudinis, ex griseo in viride vergens, acre, aromaticum.

Not. 288. *Germ.* Flüssiger Storax, *belg.* vloejende Storax, *angl.* Liquid storax, *gall.* Storax liquide. *Icon.* liquidamber styraciflu. Catesb. car. II. T. 65. Proxime accedit hoc balsamum virtute et indole peruviano. *Vis*: consolidans, discutiens. *Usus*: externus.

TACAMAHACA, RESINA.

FAGARA OCTANDRA.

Arbor Americae calidioris, praesertim in Curacao frequens; etiam in insula Madagascar.

In cucurbitis advecta resina, sicca et mollis, subdiaphana, splendens, albo-lutescens, aromatica, odoris suavissimi. Rejiciatur resina pulla, aut cinerea.

Not. 289. Quaeritur, an fagara octandra cum fagara elaphrio diversi generis sit. (*Persoon*). Vid. *Icon.* fagarae elaphrii in Jacq. americ. T. 71. Resina haec usui externo fere unice inservit, et saepius antea in emplastris stomachicis basin constituit. *Empl. stomachic. Fulleri*, R. Tacamah. dr. Vjj olei menth. — balaust. ana dr. β — caryophyll. — nuc. moschat. — anisi — succin. ana gutt. jj.

† *TAMARINDUS*, FRUCTUS.

TAMARINDUS INDICA.

Arbor Arabiae et Indiae orientalis.

Pulpa nigricans, seminibus siliquarum nitidis mixta; sit recens, succosa, et grate acida.

Occidentalis pulpa siccior, ob admixtum saccharum acido-dulcis, ne in usum trahatur.

Not. 290. *Icon.* Tamarindi indicae Zorn T. 291. Libr. j tamarindi fructus continet dr. j acidi tartarico aequiparandi. *Vis* laxans, diuretica, sitiˈculosis grata. *Usus* peculiaris in febribus gastricis biliosis. *Decoctum tamarindorum*, R. fruct.

tamarind. unc. ij coqu. c. aqu. font. libr. jV colat. libr. jij adm. syrup. rub. id. unc. j ß. D. vasculatim. Loco syrupi passul. major. unc. jV una cum tamarindis decoqui possunt.

TAMARISCUS, CORTEX.

TAMARIX GALLICA.

Arbor in Hispania, Gallia et Italia crescens.
Cortex tenuis, convolutus, vestitus epidermide fusca, intrinsecus subrufus, saporis nonnihil amari, subausteri.

Not. 291. *Germ.* Französische Tamarisken, *belg.* fransche Tamarisch, *angl.* the french Tamarisk, *gall.* Tamaris commun, *ital.* *et hisp.* Tamarisko, *lusit.* Tamargueira, *ross.* ГРЕБЕНЩЫКЪ. *Icon.* Zorn T. 312. Hic cortex, e cujus cinere *Montetas* sulphas sodae extraxit, in hodierna praxi parum, nec injuria, a pharmacopolis exposcitur.

TANACETUM, HERBA, FLORES.

TANACETUM VULGARE.

Planta perennis, in aggeribus frequens.
Herba amara, foliis bipinnatis, incisis, serratis.
Flores minus ingrate amari, tubulosi, flavi.

Not. 292. *Germ.* Gemeiner Rheinfarn, *belg.* gemeen reinevaren, *dan.* Rheinfan, *sued.* Renfana, *angl.* common tansay, *gall.* Tanaise vulgaire, *ital.* *et hisp.* Tanaceto, *lusit.* Tanasia, *polon.* Wrotecz, *ross.* ДИКАЯ РЫАБИНА. *Icon.* Zorn T. 246. Herba et flores tanaceti odorem aromaticum peculiarem spargunt. Ex herba recenti $^{1}\!/_{500}$ olei aetherei educitur, ex sicca extracti aquosi $^{2}\!/_{5}$. *Vis:* nervina, diaphoretica et anthelmintica. *Usus:* in colica verminosa. *Dosis* pulv. gr. 20-40. In arthritide potus theiformis ex herba tanaceti per annum continuatus profuit. *Infusum herb. tanaceti*,

R. herb. tanacet. unc. β aqu. fervid. unc. X col. detur vasculatim omni bihorio. Idem infusum cum lacte factum et ano injectum ascarides expulit. *Pulvis anthelminticus Wendtii.* R. sem. tanaceti gr. Vj sulph. ferri factit. gr. jjj rad. jalapp. dr. β. D. vice simplici matutino tempore, indubia vermium praesentia. *Medicina veterinaria.* Laudatur in colica verminosa equorum eorumque trismo. *Electuarium anthelminticum,* R. herbae tanacet. manip. jV sem. santonic. unc. jj sulphuret. hydrarg. nigr. unc. jjj. f. pulv. mell. crud. q. s. D. mane et sero cochl. j et, quatuordecim diebus praeterlapsis, pilula purgans ex aloës hepat. unc. j pulv. rad. jalapp. sulphat. potass. ana unc. β et sapon. s. q. (*Ratzeburg*). In trismo infusum ex herb. unc. jj cum aqua, cerevisia, aut vino, ano et ori bis et pluries quotidie injectum omnino praefertur.

† *TARAXACUM*, HERBA, RADIX, EAEQUE RECENTES.

LEONTODON TARAXACUM.

Planta perennis, in pascuis, ad vias frequentissima.

Herba lactescens, subamara, foliis runcinatis, denticulatis, laevibus.

Radix fusiformis, succosa, nigra, lactescens, valde amara.

Not. 293. *Germ.* Löwenzahn, Pfaffenröhrlein, *belg.* Paapenkruid. Pis int Bed, *dan.* Löyetand, *suec.* Lejontand, *angl.* Dandelion, *gall.* Pissenlit, dent de lion, *ital.* Dente di leone, *hisp.* Diente de leon, *lusit.* Dente de leão, *polon.* Papawa ziele, *ross.* ПОПОВО ГУМЯНСО. *Icon.* Zorn T. 59. Ex unc. j succi expressi taraxaci obtinentur extr. gummosi sapore primum dulciusculo, dein subamaro dr. jj et extr. resinosi parum adstringentis dr. j. (*Gleditsch*). Infusum radicis paululum sulphate ferri fucatur, infusum herbae siccae nigrescit. *Vis* incidens diuretica. *Usus* in obstructione

viscerum abdominalium, colluvie pituitosa primarum viarum, et diversis eruptionibus cutaneis diuturnis (*Leidenfrost*). Dantur quotidie matutino tempore succi expressi unc. jj. *Decoctum radic. taraxaci simplex*. R. rad. taraxaci unc. jß, coqu. c. aqu. font. libr. jjj. Colat. libr. j detur una die. *Extractum taraxaci liquidum Ph. bor.* (mellago taraxaci), R. rad. taraxac. recent. cum herba junior. primo vere collect. libr. Xjj conc. contund. in mortario ferreo, addendo aquae comm. libr. Vj. Exprime succum, quem post unicam ebullitionem in vase stanneo col. et leni calore ad syrupi spissioris crassitudinem redige. Dosis cochl. j-jj pluries de die. *Decoctum taraxaci compositum Stollii*, R. rad. gramin. — taraxac. — cichorei ana unc. jjß minut. concisae coqu. in aqu. font. q. s. Col. fortiter prelo express. libr. j adm. syrup. quinque radic. aperient. unc. j-jjj arcan. duplic. dr. jj liqu. anodyn. Hoffm. gutt. XXV. Magni habitum est hoc apozema vel potius haec mellago taraxaci composita in morbis viscerum chronicis, nec disceptemus cum manibus magni viri, an leni stimulo aut vi resolventi profuerit. Radix taraxaci et graminis inprimis species ad *ptisanam regiam* (tisane royale) tempore Ludovici XIV in Gallia usitatam suppeditabant. Folia dum propullulant intima passim in acetariis appetuntur, atque nondum aperti loco capparum cibis addi queunt. Radix tosta in coffeae vicem a nonnullis commendatur. *Medicina veterinaria*. Herba recens concisa et cum furfure aut farina mixta sospitat anserculos.

† *TARTARUS ALBUS* ET *RUBER.*

Sal essentialis vini acidulus, ex acido tartaroso et potassa, multis heterogeneis mixtis, constans, aqua difficulter solubilis. E vinis rubris secretum TARTARUM RUBRUM *vocant, ex albis* TARTARUM ALBUM, *qui nonnihil griseus, Tartarus optimus compactus est, superficie crystallis irregularibus aspera.*

Not. 294. *Germ.* Weinstein, Weinsalz, *belg.* Wynsteen, *angl.* Tartar, *gall.* Tartre. De partibus, quibus constat, et modo, quo, monte pessulano et venetiis partibus heterogeneis privatur, sermo fuit in not. 125 et ibidem in textu. De iterata purificatione vid. not. 382.

† *TEREBINTHINA LARICINA* SEU *VENETA*, BALSAMUM.

PINUS LARIX.

Arbor in alpibus Helvetiae aliisque sponte nascens, nobis culta.

Balsamum nativum, liquidum, lutescens, limpidum, amaro-acre, calidum, resinosum.

Not. 295. *Germ.* Terpentin, *belg.* Terpentyn, *angl.* Turpentine, *gall.* Térébinthine. A pluribus pini speciebus colligitur resina fluida, quae terebinthina vocatur. *Veneta* a pinu larice (*Icon.* Blackw. T. 477), *argentoratensis* a pinu picea (*Icon.* Zorn T. 528) *communis* a pinu sylvestri (*Icon.* Zorn T. 526), *cypria* autem a pistacia terebintho (*Icon.* Blackwell T. 478). In veneta, pro usu interno optima, observatur spissitudo, inter mel et oleum media. Continet terebinthina olei aetherei partem decimam usque ad quartam et hoc oleo fere privata, *cocta* dicitur. *Vis:* calorem movens lotium pellens, odore violaceo imbutum. *Usus:* in gonorrhoea ob laxitatem producta, hydrope, et podagra. *Dosis* gr. X-dr. j. *Mixtura e terebinthina,* R. terebinth. unc. ß vitell. ovor. nro. ij syrup. alth. unc. jj vin. alb. gallic. vel aqu. commun. unc. Vjjj. M. et col. cochl. j mane et vesperi. (*Fuller*). Inclaruere in Italia contra podagram pilul. ex terebinthinae et polii montani partibus aequalibus, quarum gr. 60 matutino tempore exhibentur. *Clysma ex terebinthina*, R. terebinth. unc. ß-j misc. vitell. ovi vel mucilag. quadam c. aqu. fontan. unc. Vj-Vjjj. Proficuum fuit observatum in obstipatione alvina (*J. S. Frank*). *Externe* terebinthina in ulceribus impuritate atque vetustate

incommodis suppurationem promovet et saniorum carunculärum progenerationem. Cum aceto lithargyrii in linimentum redacta delevit tetrum cancri odorem (*Gesner*). *Balsamus Frahmii*, R. terebinth. venet. unc. jjj. cerae flav. unc. ß liquefact. adde terendo olei terebinth. unc. ß m. servet in pyxide fictili. Eximius in ulceribus tibiae inveteratis. *Epithema volatile* ph. lond. (1762), R. terebinth. commun. spirit. sal. ammon. ana. terebinthina agitetur in mortario sensim instillato spiritu, donec in crassamentum album abeant. *Balsamum anodynum*, *vulgo Guidonis*, R. Tacamahac. terebinthin. venet. ana. mixta immitt. retortae, ita ut ad tertias impleatur, et fiat destillatio igne gradatim aucto. Oleum rubrum, seu balsamum, separetur a phlegmate s. q. *Injectio terebinthinata benzoica*, R. sapon. medic. conc. unc. j terebinth. venet. unc. ß aquae dest. unc. Vjjj misc. l. a solutis adde Tinct. benzoes dr. jj. M. magni pensa olim in baryokia et surditate. (*Detharding*) oleo amygdalarum temperari potest, quando sensibilitas meatus auditorii mitiorem inject. exposcit. Vid. not. 551 et 564.

† *TEREBINTHINA* OLEUM.
PINUS SYLVESTRIS ET *ABIES.*

Arbores in sylvis borealibus frequentissimae, in Belgio cultae.

Oleum aethereum, quod destillatione ex Terebinthina vulgari habetur, limpidum, albicans, acre, calidum, odoris fortis, pungentis.

Not. 296. Interdum spiritus ex resina cum aqua destillatus loco olei terebinthinae aetherei divenditur. Pharmacopola igitur ipse destillatione eum sibi comparet. *Vis.* Terebinthina fortior, sed eadem. *Usus* in rheumatismo chronico, lumbagine eo excitata, hydrope et calculo ex felle constipato. *Dosis* gutt. jjj-X. *Linctus terebinthinatus*, R. olei terebinth. aeth. dr. jj mell. crud. unc. j. D. bis quovis die cochlearculum in

lumbagine rheumatica (*Home*). *Emulsio ex oleo terebinth.* ℞. olei terebinth. dr. j vitelli ovi nro. j vel mucilag. g. arabici dr. ij aqu. communi. unc. V j-Vjjj. Pluries de die cochl. j. *Spiritus terebinthinae aethereus Durande*, ℞. aether. sulphurici dr. iij olei terebinth. aether. dr. j D. scr. ij-dr. j omni die cum sero lactis vel jusculo carnis, ad calculum felleum dissolvendum. *Spiritus antiictericus dispens. genev.* ℞. olei terebinth. unc. j ß spirit. vin. rectificati unc. Vjjj. Dosis gutt. V saccharo exceptae. Oleum terebinthinae perinaeo illitum lotii excretionem citare observatione docemur, atque spinae dorsali ante paroxismum febris intermittentis infricatum aliquoties morbum refregit. *Linimentum terebinthinatum diureticum*, ℞. olei terebinthin. aeth. unc. ß vitell. ovi dr. ij aqu. menth. piper. unci Vj. Regioni inguinali illinitur. (*Hufel. et Himly Journ. f. d. p. H. III. 2.*) *Spiritus terebinthinae ammoniat.* ℞. Alcohol. unc. j olei terebinth. aether. dr. ij spirit. sal. ammon. dr. j. Ter die utiliter partes oedemato tumidae eo lavantur. (*Weikard*).

† *THUS*, VID. *OLIBANUM*.

‡ *THYMUS*, HERBA FLORENS.

THYMUS VULGARIS.

In locis excelsis saxosis Hispaniae et Galliae inferioris creberrima.

Fruticulus erectus, foliis revolutis, ovatis, floribus verticillato-spicatis, subamarus, aromaticus; fragrans.

Not. 297. *Germ.* Gemeiner Thymian, *belg.* gemeene thym, *dan. et suec.* Timian, *angl.* the garden thyme, *gall.* le thym commun, *ital.* Timo, *hisp.* Tomillo, *lusit.* Tomilho, *polon.* Tym, *ross.* ТИМЬЯНЪ ПОЛУЧIЙ. *Kön.* T. 458. Herba thymi continet olei aetherei 1/384 - 1/38 cum pauxillo camphorae. *Vis* nervina, carminativa. *Usus* praecipuus culinaris. Oleum thymi destillatum in spiritu sulphurico aethereo profuit in cardialgia rheumatica.

TOLUTANUM BALSAMUM, BALSAMUM.
TOLUIFERA BALSAMUM.

Arbor in Americae provincia Tolu.

Colligitur sauciato arboris cortice, et sensim indurescens formam solidam acquirit. Balsamum hoc rubicundo-aureum, pellucidum, aetate fragile, odorem spargens gratum, citrei odorem nonnihil referentem. Masticatione emollitum dentibus adhaeret.

Duplici affertur forma, aut in PLACENTIS, aut in CUCURBITIS. Quod autem in cucurbitis habetur, melius est, adeoque praeferendum.

Not. 298. *Germ.* Tolubalsam, *angl.* Balsam of Tolu, *gall.* Beaume de Carthagene. Solvitur balsamum tolutanum in aetheribus, et spiritu vini. E destillatione sicca prodit oleum empyreumaticum et sal benzoinus. Cum oleis expressis et adipe aegrius miscetur, quam cum oleis aethereis. *Vis* diuretica. Balsamo copaivae et peruviano blandius est tolutanum. *Usus* in fibrarum laxitate, qua in vasis excernentibus effluvia nimia continuantur. Vid. not. 484.

† *TORMENTILLA*, RADIX.
TORMENTILLA ERECTA.

Planta perennis, in locis arenosis sponte nascens.
Radix peradstringens, nodoso-tuberosa, valde fibrosa, extus fusca, intus dilute rosea.

Not. 299. *Germ.* Tormentillwurzel, *belg. dan.* et *angl.* Tormentil, *gall.* Tormentille, *ital. hisp.* et *lusit.* Tormentilla, *polon.* Kurze ziele, *ross.* ЗАВЯЗНОЙ КОРЕНЬ. *Icon.* Zorn T. 358. Aqua partes adstringentes extrahit easdemque spiritus vini. *Vis* styptica, tonica. *Usus* in diarrhoea

ab atonia similibusque blenorrhoeis, externe in prolapsu intestini recti. Aliquoties profuit tormentilla, una cum gentiana data, in febribus intermittentibus (*Cullen*). *Dosis* pulv. scr. jj-dr. j. *Decoctum radicis tormentillae*, R. rad. tormentill. unc. ß coqu. c. aqu. font. libr. jß. Col. libr. j d. cochl. jj omni bihorio.

† *TRAGACANTHA GUMMI.*

ASTRAGALUS TRAGACANTHA Linn.
ASTRAGALUS CRETICUS Lamarck.

Frutex in insulis Archipelagi et in Oriente sponte nascens.

Frustula gummeo-mucilaginosa, alba, subpellucida, cylindrica, tenuia, vermicularia.

Not. 300. *Germ.* Tragant Gummi, *Belg.* Gom Dragant, *angl.* Gum of Goatstorn, *gall.* Gomme adraganthe. Ex Astragalo Tragacantha, qui in Arragonia, ad maris littora Galliae australis, Siciliae et Barbariae habitat, nullum gummi fluit. (*Persoon*). Vid. ejus *icon.* in act. berol. 1794. t. 1. f. 5. Ex Astragalo cretico tantum et gummifero gummi tragacanthae legitur, nempe album ex priori, ut ex itinerario Tournefortii patet, et flavescens vilius ex posteriori. Reliquae species Astragali nullum gummi exhibent. Vid. *icon.* A. gummif. in Journ. phys. 1790. Janv. et A. cretici in Willdenow. Dec. p. 196. t. 33. Ex residuo combusto unc. j. G. Tragacanthe, quae destillationi siccae tradita fuit, remanent gr. Xjj ex carbonate calcariae et pauxillo phosphatis ejusdem terrae composita. (*Pfaff*). Scr. jV gummi Tragacanthae constituunt cum aquae unc. 32 mucilaginem, quae syrupum refert. *Vis* involvens, nutriens. *Usus.* Minori copia jam virtutem explet gummi arabici. Vid. not. 491.

† *TRIFOLIUM AQUATICUM*, SIVE *FIBRINUM*, HERBA RECENS.

MENYANTHES TRIFOLIATA.

Planta perennis, in locis paludosis et pratis udis. Herba insigniter amara, foliis ovatis, ternis.

Not. 301. *Germ.* Fieberklee, *belg.* Water-drieblad, *dan.* Vandklever, *suec.* Vattuklöfver, *angl.* the common buck-bean, *gall.* Trefle de marais, *ital.* Trifoglio palustre, *hisp.* Trifolio palustre, *lusit.* Trevo dos charoos, *polon.* Cwikla lesna, *ross.* ВАХИТА, ТРИЛИСТНИКЪ. *Icon.* Zorn T. 16. Amarities spiritu vini et aqua pariter extrahitur. Infusum sulphate ferri nigrescit. *Vis* stomachica. *Usus*: contra vermes, febres intermittentes, et anorexiam. *Dosis* pulv. scr. ß-scr. j. Sueci passim herba trifolii loco lupuli cerevisiae amaritiem conciliare coacti sunt, licet minus grata sit.

† *TRITICUM*, AMYLUM, FARINA.

TRITICUM HYBERNUM ET *TRITICUM AESTIVUM.*

Planta annua, ex Sicilia primo translata, hodie copiose apud nos culta.

AMYLUM, *principium farinaceum, aqua frigida elicitum, et a glutine separatum, sit album, absque odore, insipidum, aqua frigida insolubile; si cocta ei infunditur, in pultem viscidam solvitur.*

FARINA *molae ope inter lapides ex comminutis tritici granis paratur.*

Not. 302. *Germ.* Winterweizen, *belg.* Wintertarw, *suec.* Vinterhvete, *angl.* Winter-wheat, *gall.* Froment d'hiver,

ital. Grano vernereccio, *hisp. et lusit.* Trigo candeal, *ross.* ЯПИЕНИЦА. — *Germ.* Sommerweizen, *belg.* Zomertarw, *suec.* Sommerhvete, *angl.* Summer-wheat, *gall.* Froment printannier, marsais, *ital.* Grano marzuolo, *hisp.* Trigo verano, Trigo de marzo, *lusit.* Trigo tremez. *Icon* tritic. hiberni Blackw. t. 40. Triticum hibernum aestivo praevalet materia nutricia. Libr. X hujus tritici analysi chemica explorati, continebant glutinis et cuticulae unc. Xjjβ, amyli unc. 90, principii saccharini unc. jβ, gummatis dr. 18. (*Hermbstädts* Archiv der Agriculturchemie II. p. 93). Modius berolinensis tritici suppeditat materiae nutriciae libr. 74 $^{12}/_{25}$, idem secale plenus libr. 60 $^{1}/_{5}$. *Vis* nutriens. *Usus.* Farina et amylum crebrius in culinis adhibentur, quam in pharmacopoliis. *Panis* ex farina triticea et secalina composita principalis cibus plurium nationum merito putatur. Est farina justa fermentatione viscido exuta, unde pani praeter farinam ex vario tam fermentationis quam coctionis, quam expertus est modo, nascuntur varietates. Albedine, levitate et numero foraminum probatur. *Panis publicus pro militibus* (Commissbrod) conficitur ex part. jj tritici unaque secalis, quarum farina cum furfure commiscetur (*Colombier*). *Ptisana ex pane*, R. panis triticei unc. Vjjj aquae mens. j berolin. coqu. vase operto per horam; decoctione finita adde aquae quantitatem, quae fuit evaporata (*Essich*). *Gelatina e pane*, R. panis bis coct. p. j aqu. font. p. 24 coqu. per horam dimidiam. Colent. per cribrum ex filis ferreis constructum. Evaporent dein, donec supersunt partes sex. Adm. vin. rhenan. p. jj sacchar. p. j succ. citr. part. $^{1}/_{2}$ et aqu. cinnamom. $^{1}/_{4}$ (*van Mons*). Mica panis variis cataplasmatibus ut basis additur. *Clysma ex amylo*, R. amyli dr. jβ conter. cum aqu. frigid. pauca quantitate; admisc. aqu. calid. libr. j. Injicitur in diarrhoea, dysenteria, tenesmo et colica, similibusque affectibus canalis intestinalis. Pulvis amyli inspergitur etiam cuti excoriatae. Evitetur autem in pilulis comprehendendis, ne nimis indurescant. *Decoctum furfuris tritici*, R. furfuris triticei unc. jV coqu. c. aqu. font. libr. Xjj

ut supersint libr. jX, cum subsederit furfur, elutriandae. Hoc decoctum commodus potus est pro pauperibus in varia tabe, et memini, beatum fratrem, remediorum domesticorum, ut medicum decet, non ignarum, saepius illud optimo cum effectu tabidis largiter bibendum curasse.

TUSSILAGO, FOLIA.

TUSSILAGO FARFARA.

Planta perennis, ad fossas in agris argillaceis et udis crebra.

Folia subcordata, angulata, dentata, viscida, subamara, subaustera.

Not. 303. *Germ.* Huflattich, *belg.* Hoefblad, *dan.* Hovurt, *suec.* Hasthof, *angl.* Colts foot, *gall.* Tussilage vulgaire, Pas d'âne, *ital.* Tossilaggine, *hisp.* Tusilago, *lusit.* Tossilagem, *polon.* Podbial, *ross.* ПОДбѢЛЪ, ЪѢЛОКОПЫ-ШНИКЪ. *Icon.* Zorn, T. 64. Infusum foliorum tussilaginis leniter amaricans sulphate ferri obscure fucatur. *Vis:* leniter excitans. *Usus:* Cochlearia quaedam succi expressi in scrophulosis glandularum stasibus per plures menses non frustra assumta sunt. Speciebus, quas pectorales dicunt, herba sicca immisceri solet. *Species ad infusum pector. Ph. Boruss.*, R. r. alth. unc. jV — liquirit. — irid. flor. hb. farfar. — herder. terrestr. fl. rhoead. — verb. ana unc. j sem. anis. stell. unc. *β* c. m.

ULMUS, CORTEX INTERIOR.

ULMUS CAMPESTRIS.

Arbor in Belgio frequens.

Cortex interior, subfuscus, glaber, tenax, subacris.

Not. 304. *Germ.* Ulme, *belg.* Olm, *dan. et suec.* Alm, *angl.* Elm, *gall.* Orme, *ital. hisp. et lusit.* Olmo, *polon.* Ilm, *ross.* ИЛЬМЪ, ОЕРЕСИИЪ. *Icon.* Zorn T. 426. Cortex ramorum eo, qui trunco colligitur, amarior, uterque quidem mucilagine abundat. Extractum aquosum perausterum est. *Usus* in eruptionibus cutaneis. *Decoctum cort. ulmi*, R. cort. ulmi unc. ʒV coqu. c. aqu. font. libr. civil. ʒV col. libr. jj d. quavis die quarta pars. Si decoctio nimis protrahitur, apozema ob mucilaginis copiam nauseam creat.

UVA URSI, FOLIA.

ARBUTUS UVA URSI.

Fruticulus Europae septentrionalis, in hortis cultus. Folia obovata, adstringentia, a foliis VACCINII VITIS IDAEAE subtus punctatis, reticulo venoso facile discernenda.

Not. 305. *Germ.* Bärentraube, *belg.* Beerendruit, *dan.* Meelbär-Rüs, *suec.* Mjölonris, *angl.* Bears whortleberry, *gall.* Bousserole, raisin d'ours, *ital.* Uva d'orso, *hisp.* Uba de oso, *lusit.* Uva de urso, *polon.* Borowka, *ross.* ТОЛОКНЯНКА. *Icon.* Zorn T. 62. Folia sicca uvae ursi sunt radici liquiritiae odore similia. Amarities in gummosis partibus eorum latet. Pauxillum kali continent. *Vis:* diuretica quidem, nec directe lithontriptica. *Usus:* in dysuria, oriatur a calculo, aut alio irritamento, congestione sanguinis excepta. *Dosis* pulv. scr. j-jj ter quaterve de die. *Decoctum fol. uvae ursi*, R. fol. uvae ursi unc. ß coqu. c. aqu. font. unc. X col. unc. Vjjj d. omni bihorio cochl. jj.

† *VALERIANA SYLVESTRIS*, RADIX.
VALERIANA OFFICINALIS.

Planta perennis, ex locis altioribus colligenda. Colitur in hortis Nordwicensibus aliisque.

Radix ex capitulo fibrosa, fusca, fragrans, non nihil amari habens, subacris.

Ne cum VALERIANA PHU *confundatur, notandum, hujus radicem esse longiorem, crassiorem, atque magis fibrosam: folia radicalia caeterum sunt indivisa.* VALERIANAE DIOECAE *radix ab officinali albedine facile distinguenda.*

Not. 306. *Germ.* Officinelle Baldrian, *belg.* Wilde valeriaan, *dan.* Baldrian, *suec.* Venderot, *angl.* the officinal valerian, *gall.* Valériane sauvage, *ital. hisp. et lusit.* Valeriana, *polon.* Kozlki, *ross.* МАУНЪ, ДИКІИ БУДДЫРЯНЪ. *Icon.* Zorn T. 117. Haec praestantissima et utilissima radix martio, et aprili, antequam folia radicalia progerminarunt, colligi debet, nec ultra annum plena efficacia gaudet. Particulae gummosae in ea arcte cum resinosis connectuntur. Eruuntur ex unc. j rad. siccae extr. spirituosi pr. amari parum odori dr ʒjj et grana quaedam, et extr. aquosi nauseosi et salsi gr. 100, extr. aquosi pr. autem unc. ß. Olei aetherei evocatur e radice valerianae $^{1}/_{120}$. *Vis:* nervis peramica, diaphoretica, motus convulsivos avertens et sistens, anthelmintica. *Usus:* in febribus mere nervosi hysteria et hypochondria, epilepsia, et colluvie verminosa. *Dosis* pulv. scr. j-dr. j ter de die, et saepius. *Infusum valerianae aquosum.* R. rad. Valerian. sylv. unc. j aqu. font. fervid. libr. j, diger. per horam. Col. d. omni hora cochl. j-jj. *Infusum valerianae vinosum.* R. rad. valerian. sylv. unc. j vin. alb. gallici libr. j diger. per hor. XXIV. Col. d. omni hora vel bihorio cochl. j. Ingreditur radix pulverata valerianae *arcanum antiepilepticum Rayoloi.* Formulae, quae

sequuntur, cum eo plane congruere videntur. 1. R. rad. valerian. sylv. dr. j fol. aurant. scr. j ammon. muriatici gr. jj olei cajeput. gutt. jV m. f. pulv. D. mane et vesperi (*Cnopf in Balding. Magaz. XI. p.* 239) 2. R. rad. valerian. sylv. dr. ß, magnes. carbon. ammon. muriatic. ana gr. jjj olei cajeput. gutt. jj m. f. pulv. (*Feuerstein*). Ne obliviscamur autem, medicum in sanandа epilepsia mere nervosa vix firmo pede esse progressurum, si aeger praecepta negligit, quae autor libri praeclari sub titulo: Geschichte einer siebenjährigen Epilepsie 1798. Tiguri editi, maxima cum contentione secutus est. *Electuarium anthelminthicum Stoerckii*, R. sal. polychr. rad. jalapp. — valerian. sylv. ana dr. j oxym. scillit. unc. jV. D. pro adult. ter. de die cochl. j infant. omni bihorio cochlearculum. (V. aut. praec. med. pract.) De *oleo valerianae aethereo*, medicamine pretiosissimo, dentur ter de die gutt. jj-Vj. Vid. not. 484.

VANILLA.

EPIDENDRUM. VANILLA, L.

Icon Zorn. T. 390.

Germ. Vanilje, *belg.* Banilje, *dan. et suec.* Vanille, *angl.* the vanilla, *gall.* Vanille, *ital.* Vaniglia, *hisp.* Vainilla, *lusit.* Vanilha. *Patria:* America meridionalis. *Usual.* siliquae longitudine quinque vel sex pollicum, et latitudine dimidii pollicis aut ejus trientis, quae semina parvula continent odore balsami Peruviani atque sapore grate aromatico. Ex singulis, postquam oleo immersae sunt, ut corruptioni melius resistant, fasciculi formantur unciarum quinque. Sparsim incrustantur hae siliquae acidi benzöici specie. *Vis* analeptica. *Usus.* Potissimum chocolatae immiscetur vanilla. Digna est ut frequentius per se aegris porrigatur. *Medicina veterinaria.* In febribus nervosis equorum loco moschi utiliter ingesta est (*Pilger*).

VERBASCUM, FOLIA,

VERBASCUM THAPSUS.

Planta biennis, in nostri climatis locis incultis siccioribus frequens.

Folia oblonga, acutiuscula, utrinque tomentosa, albo-viridia.

Not. 307. *Germ.* Wollkraut, *belg.* Wollekruid, *dan.* Kongelys, *suec.* Kongsljus, *angl.* Great-mullein, *gall.* Bouillon blanc, *ital.* Verbasco, *hisp.* Gordolobo, *lusit.* Verbasco branco, *polon.* Dziewanna ziele, *ross.* КОРОВИАКЪ. *Icon.* Zorn. T. 197. Infusum aquosum herbae verbasci sulphate ferri nigrescit. *Vis* involvens. Semine pisces obstupescere tamquam attoniti dicuntur (*Nemnich*). Folia verbasci sine dubio vulgi causa adhuc in pharmacopeam batavam recepta sunt.

VERONICA, HERBA.

VERONICA OFFICINALIS.

Planta perennis, in Europae sylvestribus sterilibus.

Herba subamara, spicis lateralibus pedunculatis, foliis oppositis, caule procumbente.

Not. 308. *Germ.* Officineller Ehrenpreiss, *belg.* gemeene Eerenprys, *dan.* Aerenpriis, *suec.* Arenpreis, *angl.* male speedwell, *gall.* Véronique male, *ital hisp. et lusit.* Veronica, *ross.* ВЕРОНИКА. *Icon.* Zorn T. 114. Infusum herbae veronicae sulphate ferri nigriuscule coloratur. Eadem ex causa retinetur veronica in officinis ac verbascum, olim speciebus pro infuso pectorali frequenter addita.

VINCETOXICUM, RADIX.
ASCLEPIAS VINCETOXICUM.

Planta perennis locorum montosorum Germaniae. Radix spargens e capitulo plurimas fibrillas, pallide flavescentes, graciles, longas, odoris fortis, siccatione plurimum pereuntis, saporis initio subdulcis, dein subacris.

Not. 309. *Germ.* Schwalbenwurz, *belg.* tegengiftige Zydevrugt. *dan.* Svalerod, *suec.* Talkört, *angl.* Swallow wort, *gall.* Dompte-venin, *ital.* Vintossico, *hisp.* Vencetosigo, *lusit.* Vincetoxico, *polon.* Jaskolcze ziele, *ross.* ЧОРИІОВА БОРОДА. *Icon.* Zorn T. 265. Fama hujus radicis nostro tempore multum decrevit. *Vis.* Sudorem pellit et lotium. *Usus:* in hydrope, menstruis suppressis. *Dosis* pulv. dr. ß et ultra.

† *VINUM ALBUM, HISPANICUM ET RHENANUM BONAE NOTAE.*
VITIS VINIFERA.

Frutex in regionibus australibus sponte nascens, nobis cultus.

Not. 310. *Germ.* Wein, *belg.* Wyn, *angl.* Wine, *gall.* Vin. Vinum ex musto vi fermentationis prodiens, variat ratione partium, e quibus componitur. Primario spiritui vini vim debet, cujus quantitas destillatione dignoscitur. Temperant hunc aqua, principium saccharinum, gas acidi carbonici et tartris potassae acidula. Principio saccharino scatent *vinum Malacense, V. Frontinianum, Hungaricum,* et alia (*Vins de liqueur*) Eminet inter Hungaricum illud, quod in comitatu Zemplinensi reperitur (*V. Tokaeum*). Essentia dicitur,

quod sponte effluit ex uvis vi caloris solaris siccatis, et effluvium, (Ausbruch) quod sine prelo ex uvis stillat. *Vino Campanaceo* prae aliis gas acidi carbonici inhaeret. *Vini Rhenani* est, ut in eo acidum malicum, aetate cum alcohole arctius junctum, majori tartritis potassae acidulae copia separata, aetheris naturam adipiscatur. Inter vina germanica inprimis Herbipolitanum, Markebrunense, Hochheimense, Joannisbergense, Rüdesheimense, et Asmannshusense aestimantur, et quidem illa, quae anni 1748, 1760, 1762, 1766, 1775, 1779, 1780, 1781, 1783 et 1802 exhibuerunt. Ex gallicis rubris vina, quae *Cahors* et *Medoc* cognominantur maxime appetuntur. *Vinum Capense* omnibus aliis palmam praeripere putatur (*Fourcroy*). Color vinorum a cuticulis uvarum pendet, nisi arte, ut fieri solet, productus vel auctus sit. *Neumanno* ex destillatione praebuere

42	unciae	vini Illicitani alcoholis	unc.	jjj
—	—	Burgundici . . .	—	jj et dr. jj
—	—	Campanacei . . .	—	jj et — 6 ʃ
—	—	Gallici vulgaris . .	—	jjj
—	—	Frontiniani . . .	—	jjj
—	—	Mosellani . . .	—	jj et — jj
—	—	Rhenani generosi . .	—	jj
—	—	— vilioris . .	—	jj et — jj
—	—	Hispanici vulgaris .	—	jj et — jj
—	—	Hungarici . . .	—	jj et — jj

Veneficium vini detestandum, quod plumbo fit, apparet ex sedimento nigriusculo, aqua hydro-sulphurata acidula adstillata (*Hahnemann*). *Vis.* Stimulat vinum vasa sanguifera, atque congestiones sanguinis versus caput producit, apta dosi optimum cardiacum, nimia mentem turbat, et saepius repetita hebetat. Abusu potus praeclari tota nervorum compages labefactatur. Laeditur ciborum concoctio; variaque mala accedunt, quae a digestione turbata, atque atonia partium abesse nequeunt. Vid. not. 28. *Usus:* in toto agmine morborum, qui stimulo tenero et volatili indigent, atque in ipsis febribus vero langnore conspicuis. Consuetudinem plurium

jam matutino tempore vires somno recollectos vino, immo spiritu vini concitare, summopere reprehendendam esse arbitror. Abstineant a vinis minus generosis, nisi forsan idiosyncrasia ad acidiora inviteatur, hysterici et hypochondriaci. *Dosis* vini ex aetate, vitae genere, consuetudine, corporis indole, et morbi natura nec non vini ipsius diversitate dijudicatur. *Externe* pariter nervos refocillat contusionesque discutit. Balneum ex vino neonatis, axphyxia afflictis, maxime proficuum. Fomentum ex vino calido frigidis in omnibus capitis contusionibus, ut recentiorum observationes, evincunt, non est posthabendum. — Ebrietas, nimium vini potum insecuta, statim decocto concentrato coffeae tostae diminuitur. *Substituta vini.* Ex variis fructibus horaeis, ipsoque saccharo et melle cum vel sine acidis, potus vinosi evadunt, motu effervescente praegresso, vino campanaceo simillimi. Ad hos referri debet aqua betula ex succo hujus arboris progenita, aut sola arte composita. *Aqua betulae artificialis.* R. sacchari purissimi aqua soluti libr. Vj vin. gallici albi vel rubri mens. berolin. jjj succ. pomor. citri nro. jjj aqu. commun. mens. berolin. Xjj. faecum cerevisiae alb. cochl. jj. Subjiciatur mixtum in cado l. a. fermentationi. *Vinum lusitanicum arte factum* (*angl.* Port Wine), R. Liqu. fermentati pomorum cyder dicti libr. jjj alcohol. diluti (spirit. vin. gallic.) libr. j gummi kino dr. j misc. et obturatam probe servetur. Si loco gummi kino aetheris nitrici alcoholisati dr. j addideris, vinum vetustum rhenanum (*angl.* Old. Hock) aemulans habebis (*Wyglie*).

VIOLA, FLORUM PETALA.

VIOLA ODORATA.

Planta perennis, in hortis culta.
Florum petala odorata, intense coerulea.

Not. 311. *Germ.* Märzveilchen, *belg.* Tamme viool, *dan.* Martsfioler, *suec.* Ackta fioler, *angl.* Sweet violet, *gall.* Vio-

lette de mars, *ital.* Viola marzia, *hisp. et lusit.* Violetta, *polon.* Fiolek, *ross.* ПАШУТШАЯ ФИАЛКО. *Icon.* Zorn T. 8. Flores violae, recentes gratissimi odoris, leniter alvum laxant. Vix per se in hodierna praxi adhibentur. Vid. prooemium et syrup. violar.

† *VIOLA TRICOLOR*, HERBA.

VIOLA TRICOLOR.

Planta annua frequens, ex locis arenosis petenda; culta ferme iners.

Herba subacris, foliis ovatis, dentatis, stipulis pinnatifidis, floribus calyce duplo majoribus.

Not. 312. *Germ.* Stiefmütterchen, Freysamkraut, *belg.* Driekleurige viool, wilde pensee, *dan.* Stifmoden, *suec.* Styfmorsfioler, *angl.* the three-coloured violet, Pansies, *gall.* Violette de trois couleurs, Pensée, *ital.* Viola di tre colori, *hisp.* Pensamientos, *lusit.* Amor perfeito, *polon.* Wdowki potroyny kwiat, *ross.* ТРОЬШНАЯ ТРАВА. *Icon.* Zorn T. 290. Affirmante *Mönchio* viola arvensis hac est pollentior. Aquae, quae cum herba viol. tricol. destillatur, innatat parca quantitas olei sapore subacri. Dat haec herba sicca extr. aquos. pr. ¹/₆ recens ¹/₈. *Vis.* Lotium pellit, felini instar. *Usus* contra crustam lacteam, herpetem. *Decoct. herb. viol. tricol. cum lacte*, R. herb. viol. tricol. dr. ß coqu. c. lact. unc. jß. Col. d. mane et sero. Initio usus eruptio cutanea augmentatur. *Decoct. herb. viol. tricol. c. aqua*, R. hb. viol. tricol. dr. Vj coqu. c. aqu. font. s. q. Col. unc. Vj d. omni bihorio cochl. j.

WINTERANUS CORTEX.

WINTERA AROMATICA.

Arbor ad fretum Terrae Magellanicae habitans.

Corticis frusta magna, tres, vel quatuor pollices longa, valde crassa, compacta, dura, extus rugosa, cinerea, aromatica, urentia, caryophyllacei, dum teruntur, odoris, et ejusdem, masticata, saporis.

Not. 313. Innotuit hic cortex 1578 celebri navium duce *Wintero*, a quo nomen accepit. *Icon* Winterae aromat. in comment. Götting. T. IX. t. 7. *Vis*: egregie stomachica, et analeptica. *Usus* in dyspepsia. *Dosis* pulv. scr. j - dr. ß. Vid. not. 86.

ZEDOARIA, RADIX.

KAEMPFERIA ROTUNDA, SEU AMOMUM ZEDOARIA BERGII.

Planta perennis Indiae orientalis.

Radix frustis partim oblongis, partim rotundis, griseis, acri-subamaris, aromaticis, camphoraceis.

Not. 314. *Germ.* Zittwerwurzel, *belg.* Blokzedoar, *angl.* the Zedoary, *gall.* Zedoaire bulbeuse. *Icon.* amomi zedoariae vid. in Berl. Jahrb. für die Pharmac. 1797. Continet rad. zedoariae olei aetherei ponderosi $^1/_{72}$ - $^1/_{112}$ atque dat extr. aquosi amari et acris $^1/_3$ extr. spirituosi calidioris et aromatici $^1/_{11}$ - $^1/_{16}$. *Vis*: stomachica, carminativa. *Usus* in digestione lenta, et flatuum retentione dolorosa.

† *ZINGIBER, RADIX.*

AMOMUM ZINGIBER.

Planta perennis Indiae orientalis.

Radix tuberosa, tuberculosa, subplana, albo-cinerea, aut sublutea, compacta, resinosa, peracris, calida, aromatica.

Not. 315. *Germ.* Ingwer, *belg.* Gember, *dan.* Ingefer, *succ.* Ingefara, *angl.* Ginger, *gall.* Gingembre, *ital.* Zenzero, *hisp.* Jenjibre, *lusit.* Gengivre, *polon.* Jembier, *ross.* ИНБИРЪ. *Icon.* Zorn T. 401. Libr. j. rad. zingiberis dat olei aetherei dr. j. *Vis* stomachica, carminativa, solvens, sialagoga, dum masticatur radix. *Usus* in anorexia, concoctione laboriosa, dejectionibus biliosis pertinacibus, colica flatulenta. Profuit, dr. ß rad. zingib. intra solitum vas pro thea aquam fervidam infundere, et hoc infusum matutino tempore uno hausto bibere (*Small*). Inter aromata, quae cortici peruviano adduntur, ne ventriculum molestet, non inferiorem locum occupat Zingiber (*Heberden*). In odontalgia tinctura zingiberis gossypio instillata et gingivis applicata levamen eductione salivae aliquoties produxisse vidi. *Conditum zingiberis* exoticum praeferri debet ei, quod pistores dulciarii in Europa ex sicca radice conficiunt. Vid. not. 464.

CORPORA EX REGNO ANIMALI

AMBRA GRISEA, seu AMBRA VERA.

Substantia solida, opaca, subtenax, digitis tractata mollescens, oceani aquis innatat, et ad littus projicitur in variis Orientis regionibus, speciatim Madagascar et Sumatra. Excrementum probabiliter Physeteris macrocephali, animalium marinorum exuviis, praesertim Sepiae octopi rostris, refertum. Sit grisea, maculis et striis coloratis, odoris gratissimi, valde levis, ut aquae innatet, calore aquae bullientis fluat, olei instar facile accendatur et deflagret, vix ullo cinere relicto. Solvitur praesertim aethere sulphurico; etiam alcohole et oleis, cum aethereis, tum unguinosis.

Not. 316. *Germ.* Ambra, *belg.* Ambergrys, *dan. et suec.* Ambra, *angl.* Ambregrease, *gall.* Ambre gris, *ital.* Ambra. *hisp. et lusit.* Ambar, *polon.* Ambra, *ross.* AMBPA. Occurrunt glebae ambrae varia magnitudine. *Rumphius* narrat, societatem mercatoriam orientalem, quae Amstelodami floret, possedisse globum ambrae pondere unc. 2912, et pretio fl. belg. 116400. Oriri dicitur haec substantia, ad modum calculorum biliariorum, morbosa partium affectione sub ano piscis, de quo sermo est in textu (*Philos. Transact. Vol.* 81). Non subigitur oleis unguinosis, magna autem ex parte aethereis (*Dörffurt*). Dat aqua destillata oleum gratissimum,

quod superficiem petit. Augetur ambrae odor, aliis odoriferis ei adjectis. *Vis*: nervina, analeptica et diaphoretica. *Usus* in morbis nervosis, paralysi, et peculiariter in aesthesi organorum restauranda. *Dosis* pulv. gr. jV-scr. j. *Pulvis ambrae moschatus.* (Essentia ambrae sicca Ph. Wirtemb). R. Ambrae griseae dr. j moschi in spiritu rosarum solut. scr. β olei cinnamom. aetherei gutt. V sacch. albiss. unc. jj m. et serva in vase vitreo bene clauso. Dosis scr. β-j. *Trochisci de Ambra Ph. Wirt.* R. ambr. gris. scr. β olei cinnam. aeth. gutt. Vj mosch. gr. jV sacch. unc. X mucil. Tragacanth. q. s. f. trochisci minores. Corrigunt halitum oris et analeptice agunt. *Tinctura ambrae balsamica Dippelii*, R. ambr. griseae, balsami peruviani ana dr. jj sal. tart. dr. Vj ter. et exacte misceant. in mort. marmor. add. sp. vin. rectificatiss. unc. jX dig. in fine augeatur calor ut mixt. ebull. et liquor tinct. a faecibus separatus filtr. Dosis gutt. XV-XXX. *Tinctura ambrae moschata aetherea*, R. Ambrae griseae dr. j aether. sulphuric. unc. β, stent per hor. Xjj, saepe agitando; dein adde moschi dr. j spirit. sulphurico-aether. unc. jjj. Dosis gr. Vj-XXX. Laudatur praesertim in trismo neonatorum (*Schneider*). *Tinctura regia ph. parisin.* R. ambr. gris. scr. jj moschi scr. j zibeth. gr. X olei aeth. cinnamom. gutt. Vj — — lign. rhodii gutt. jV spirit. vin. odore flor. ros. et aurant. impraegnat. unc. jVβ. Solvatur ambra, leniter ebulliendo in hoc spiritu et deinceps volatiliora addantur. Dosis gutt. X-XXX e vino. Haec tinctura parca quantitate rebus odoratis adstillata illarum aroma mire exaltat.

† *AXUNGIA PORCI.*

Pinguedo abdominalis Suis Scrofae L. recens, coloris albi, saporis blandi.

BEZOAR ORIENTALIS.

ANTILOPE ORYX ET PRAESERTIM CAPRA ÆGAGRUS.

Lapides stomachici lamellatim concreti, laeves, politi, ex viridi nigricantes, in exigua ad centrum cavitate heterogeneam saepe substantiam continentes; in aquam conjecti, limpidum liquorem non turbent, nec pondere vel diminuantur, vel augeantur; chartae, creta oblitae, affricti, lineam ducant ex luteo-viridem.

Not. 317. *Germ.* Bezoarsteein, *belg.* Bezoarsteen, *angl.* Bezoar, *gall.* Bézoard. Nomen persicae originis est, atque remedium anticontagiosum denotat. Mirum sane, hoc concrementum animale, quod sine dubio rebus aliis in pulveribus alexipharmacis *Angeli Salae*, *Lemerii*, ceterorumque, cum eo mixtis famam aliquam debet, nec ab hodiernis medicis tantum reprobatur, in hanc pharmacopeam adhuc receptum esse. *Bezoar occidentalis* ex antilope oryce colligitur. *Bezoar de Goa* arte factum est ex terra quadam, ambra, moscho et mucilag. gummi tragacanthae. *Bezoar* orientalis in ventriculi bovis buffeli reperitur. Bezoar hi naturales aeque ac artefacti in praxi hodierna jure prorsus negliguntur.

† *BUTHYRUM INSULSUM.*

Pinguedo cremoris lactis vaccini probe subacti recens, sine sero inhaerente, odoris expers et saporis blandi.

Not. 318. *Germ.* Butter, *belg.* Boter. *angl.* Butter, *gall.* Beurre. Paratur butyrum ex cremore lactis, caseo, et sero lactis separatis. Hoc oleum animale pingue celerius funditur sevo, lentius axungia, adipe piscium, plurimisque oleis plan-

tarum unguinosis. *Vis* nutriens, emolliens. *Usus* praecipuus diaeteticus. *Butyrum herbis conditum*, R. rut. graveol. salv. ana manip. jjj conc. misc. in urceo lapideo cum crem. lact. dulc. mens. jjj. Reponantur per horas 24, dein butyrum conficiatur, ut omnes sciunt, per linteum exprimendo transmittendum. Pulmonariis pani illitum profuisse dicitur (*Reyher*). *Cataplasma emolliens D. Fuld.* R. micae panis siliginei unc. Vjjj butyri insulsi recent. unc. jj lact. vaccini unc. Vjjj coqu. invicem ad consistentiam cataplasmatis. Relaxat hoc cataplasma tumores inflammatos, eos tam ad resolutionem, quam ad maturationem, cum evitari nequeat, soaviter disponens.

CANCRORUM CHELAE.

CANCER PAGURUS.

Denticulatae forcipes, seu articulorum anteriorum partes extremae.

Not. 319. *Germ.* Kreebsscheeren, *belg.* Kreeftschaaren, *angl.* Claw of a crab, *gall.* Patte d'écrevisse. Non video, qua de causa cancrorum chelae ad officinas admittuntur, eorum lapidibus receptis. *Conchae ostrearum* (*germ.* Austerschaalen, *belg.* Oesterschulp, *angl.* Oyster shell, *gall.* écailles des huitres) instar omnium simplicium calcareorum considerari possunt. Purae sunt et nullis particulis heterogeneis inquinatae. Corallia rubra, et alva, testae ovorum, et farrago similium oblivioni tradantur. *Vis* absorbens. *Usus:* in soda.

CANCRORUM LAPIDES, VULGO CANCRORUM OCULI.

CANCER ASTACUS.

Lapilli crustacei calcariae indolis, ad ventriculum cancrorum fluviatilium generati, duri, albi, orbi-

culati, pisorum et lentium, non raro fabarum magnitudinis, una parte compressi et sinuati, altera convexi, acido nitrico solubiles, relicta gelatina lapillorum formae, qua nota a factitiis dignoscuntur.

Not. 320. *Germ.* Krebssteine, *belg.* Kreeftsteene, *angl.* Crabs eyes, *gall.* Yeux d'écrevisse. Construuntur lamellulis cum pauxillo gelatinae intermixtis. *Vis et usus.* Quod in nota antecedente dictum est, et hic valet.

† *CANTARIDES, SEU MUSCAE HISPANICAE.*

MELOË VESICATORIUS, SEU LYTTA VESICATORIA FABRICII.

Insecta, Europae inprimis meridionalis indigena, coleoptera, oblonga, colore ex viridi aureo, splendentia, antennis filiformibus nigris, recentia odoris acris, ingrati, fere instar Picis liquidae, ac saporis acerrimi. Eligantur lineas octo vel novem longa, recentia, foetida, non pulverulenta.

Not. 321. *Germ.* Spanische Filiegen, *belg.* spaansche Vliegen, *angl.* Cantharides, *gall.* Cantharides. Principium acre cantharidum, quod resinae naturam refert, plane spiritu vini extrahitur, nec autem aqua educitur, sive coquantur sive destillentur cum ea, etsi odore insectorum impraegnetur. Destillatio sicca erogat liquorem empyreumatico-ammoniacalem, oleum empyreumaticum et carbonas ammoniae, relicto carbone fatuo. Unc. jjj cantharidum continebant carbonatis ammoniae dr. jjj. *Beaupoilus* extraxit his lyttis materiam nigram sola aqua solubilem, maxime deleteriam, pinguem autem et viridem solo aethere et alcohole evellendam (*Alibert*). *Vis:* Violenter diuretica. Cantharides efficiunt crebrum lotium mittendi desiderium, collum vesicae urinariae sub ardoris sensu irritantes, et praeter hoc dysuriam, ischuriam, nec

non haematuriam cum priapismo. Nimia dosi deglutita, evacuationes dysentericae observatae sunt, et motus febriles, immo quibusdam funestae fuere muscae hispanicae. Prisci eos sanguinem attenuare et dissolvere arbitrati sunt. *Externe* applicatae non raro similes effectus edunt in organo, quo urina excernitur, cuticula in vesicam elevata, unde nomen vesicatoriarium nactae sunt. Lotii suppressi pellendi causa cum vir quidam gr. ĵV pollinis cantharidum deglutivisset, e vita discessit, summis ventris torminibus praegressis (*Schenkius*). Ad vera aphrodisiaca non potest referri lytta vesicatoria, nam si illa admittantur, potius particulis nutritiis agunt, et aromate, quod in genitalia penetrat, quam vi diuretica. *Usus:* in hydrope, incontinentia urinae, aut ejus retentione paralytica, in gonorrhoea inveterata et hydrophobia. *Dosis.* Fiat initium cum quarta grani parte cantharidum pulveratarum et caute augeatur hoc praebium. *Emulsio cantharidum Herwigii.* R. amygdal. excorticat. unc. j cantharid. dr. j sacchar. alb. unc. ß. In mortario lapideo probe conterantur et lenta aquae calidae q. s. affusione paretur emulsio unc. X. Colet. sine expressione. Dosis omni bihorio cochl. j. Alii tantum gr. X cantharidum ad hanc emulsionem admittunt. (*Journ. der Erfind. VII. St.*) *Pilulae Werlhoffii contra hydrophobiam,* R. pulv. canthari̇d. gr. j hydrargyr. muriatic. mit. vel turpeth. miner. gr. ß mucilag. gummi tragacanthae q. s. Vulnere scarificato, et unguento mercuriali simul infricato, dedit autor hanc dosin vespertino tempore per plures septimanas. (*Werlhoffii Opera edit. Wichmann. pag.* 699). *Pilulae cantharidum sine mercurio contra hydrophobiam,* R. cantharid. gr. Vj sacchar. alb. gr. XLVjj cinnamom. gr. Xjj syrup. rosat. q. s. ut f. pilul. 30. Dosis. Infanti unius anni omni bihorio pil. j, quadrienni eodem intervallo pil. jj, adultis pil. Vj. Vulneri applicatur emplastr. vesicatorium, atque suppuratio in eo ope unguenti digestivi promovetur. In auxilium adhuc vocantur balnea tepida et quidem frequenter repetita. *Pilulae cantharidum cum opio,* R. opii pur. gr. j cantharidum gr. ß mucilag. Tragacanth. q. s. Detur pilul. j mane et vesperi in

hydrope. Notatu dignum censeo, hic et alibi, si heroica remedia pilulas intrant, nimiam earum duritiam evitandam esse, ne longa mora et incerta dissolutione aegris insidias struant. *Electuarium magnanimitatis Zwölferi*, compositum absurdissimum, continet cantharides ut basin (nro. Xjj in dr. 29). *Extispicia* cantharidibus incaute datis membranae intestinorum excoriantur. Inflammatio oritur cum insequenti suppuratione et ipsa gangraena in ventriculo et vesica urinaria (*Alibert et Tralles*). *Antidota*. Emeticum, potus mucilaginosi, balnea tepida, injectiones lenientes in vesicam urinariam, opium. Ne decipiantur miseri pruritu ad coitum fraudulento. Vid. not. 484. 549 et 570.

CASTOREUM SIBERICUM SEU RUSSICUM.

Huic etiam annumerantur POLONICUM, BORUSSICUM et GERMANICUM,

In folliculis majoribus, prope genitalia Castoris Fiberis L. sitis, ovi gallinacei magnitudinem aequantibus, intertextum membranulis tenuioribus, venale prostat. SIBERINUM autem, omnibus aliis speciebus anteferendum, sit ponderosum, in magnis folliculis turgescentibus inclusum, membranulis tenuibus intertextum, friabile, non autem totum exsuccum, hepatici coloris, odoris fortis, saporis amari-acris. ANGLICANUM hinc rejiciendum.

Not. 322. *Germ.* Bibergeil, *belg.* Bevergeil, *dan.* Baevergel, *suec.* Bäfvergäll, *angl.* Castoreum, *gall.* Castorée, *ital.* Castorio, *hisp. et lusit.* Castoreo, *polon.* Stroy bowroy, *ross.* БОБРОВАЯ ШРУЯ. Coctione cum aqua iterata ex uncia dimidia castorei educuntur gr. 70 extr. crassi, rufei, amariusculi, paulum adstringentis, odore castorei, atque digestione cum alcohole in balneo arenae gr. 45 extr. resinosi fusci. Residuum est principium albuminosum. Spiritu muriatico aethereo sat bene solvitur. Destillatione sicca evadunt

ex unc. j gr. 195. liquoris aquosi, empyreumatici, ammoniacalis, odore castorei, gr. 120 olei empyreumatici acris et rubicundi, gr. 52 fluidi elastici ex 2/5 gasis carbonici et 3/5 gasis hydrogenii carbonati, conflati. Residuum gran. 113 constat ex gr. 58 carbonii et gr. 55. cineris ex carbonate calcariae, magnesia et soda compositi, (*Haas*). *Vis* antispastica, incitans. Pericula recenter cum castoreo simplici instituta non parum famam diminuerunt, quam hic succus animalis, plerumque cum aliis remediis mixtus, apud medicos veteres nactus est. *Usus* praecipuus in affectibus hystericis. *Dosis* pulv. gr. X-XXX et pulveris forma in castoreo aegris porrigendo optima censetur.

† *CERA FLAVA ET ALBA.*
APIS MELLIFICA.

CERA FLAVA. Cera cruda, ab apibus insectis hymenopteris, secreta, et in apiaria deposita, solidam favorum substantiam constituit; iisque, separato antea melle, aqua fervida liquefactis, obtinetur.

CERA ALBA. Cera per apricationem, sub frequente aquae adspersione, colore flavo orbata et indurata.

Not. 323. *Germ.* Wachs, *belg.* Wasch, *dan.* Vox, *suec.* Vax, *angl.* the Wax, *gall.* Cire, *ital. hisp. et lusit.* Cera, *polon.* Wosk, *ross.* ВОСКЪ. Cera flava, ЖЕЛТЫЙ ВОСКЪ; cera alba, ВОСКЪ ЯРОВЫЙ ИЛИ БѢЛЫЙ. Alcohole et aethere sulphurico ope caloris solvitur cerae 1/20, ex qua autem non parum expost fundum rursus petit. Aqua non multum e cera extrahitur. Principium ceriferum, quod tanquam vernice amicit plures fructus, ut pruna, et observante meritissimo equite ab Humboldto ceroxylon andicolam modo corticis ambit, apes praesertim ex polline plantarum colligunt. Liquescit cera ad gr. 140 Th. F. *Vis:* involvens, conglutinans, non omni balsamica virtute expers. *Usus:* *Externus* maxime vulgaris. Vid. not. 239. Pileola pro obte-

gendis papillis mammarum excoriatis ceracea parvi momenti sunt, cum cito mollescant. Globulis ex cera vasis laesis admotis haemorrhagia a dente evulso et ea, quae paracentesin insequebatur, feliciter constitit. Sunt autem, qui ceram *interne* quoque in dejectionibus dysentericis praecipere consuevere. *Emulsio cerata*, R. cerae flavae dr. jβ sapon. hispan. dur. et rasi scr. j aquae pur. dr. j. Liquescant leni igne et assidue agitentur, donec invicem coeant; effusis dein in mortarium lapideum sensim adde aquae commun. unc. Vjj-Vjjj, aquae nuc. moschat. unc. j sacchar. alb. q. s. ad gratum saporem. Per unam diem sumatur cochleatim (*Monro et Pringle*). *Hoffmannus Moguntinus* dedit utiliter mixtionem ceraceam, quam composuit ex cera fusa, cum mucilagine gummi arabici calida et aqua frigida contrita. *Dispensatorium Fuldense* emulsionem Monroanam cum decocto althaeae parari nec inconcinne jubet. *Electuarium cerae*, R. cerae flavae unc. β olei amygdal unc. jβ; calore fusis adm. conserv. rosar. unc. jj. Dosis quater de die cochlear. duo parva. *Electuarium sanans Fulleri*, R. sperm. ceti dr. j cerae citrinae dr. jjj olei amygdal. dulc. unc. j; liquentur simul et amotae ab igne agitentur, usque dum fere refrixerint et consistentiam idoneam acquisiverint, dein misce in mortario cum rosar. rubr. dr. jβ mell. unc. j ut f. electuar. Proficuum esse contra tussim, oris et ventriculi erosionem, aphthas. dysenteriam etc. autor affirmat. Dosis dr. jj-dr. jjj. — Hic locum habeat *cera arborea Ph. Wirt.* R. cerae citrin. resin. pini colophon. ana libr. β. terebinth. vulg. adip. suill. aa unc. jj. liquesc. et col. Utuntur ea hortulani ad insitionem et laesiones arborum.

COCCIONELLA.

COCCUS CACTI.

Insecta parva, hemiptera, atro-purpurea, striis transversis notata, pulvere quasi albido conspersa;

in pulverem trita laete coccinea; ex America meridionali, inprimis Mexico, allata et Cactum cochinelliferum L. inhabitantia.

Not. 324. *Germ.* Cochenille, *belg.* Cochenilje, *dan. et suec.* Koskenillen, *angl.* the cochineal insect. *gall.* Cochenillé. Innotuit hoc insectum Europaeis versus annum 1526. Coccus polonicus idem pigmentum continet, ast minori quantitate. Tinctorum plus interest hoc insectum quam medicorum, qui parum vel nihil hodie illius efficaciae confidunt.

CORNU CERVI.
CERVUS ELAPHUS.

Cornua solida, ramosa, ab aliorum ruminantium cornibus facile distinguenda.

Not. 325. *Germ.* Hirschhorn, *belg.* Hersthoorn, *angl.* Hartshorn, *gall.* Corne de cerf. Gelatina, quae e cornibus cervi coctione extrahitur, a qualibet alia ex ossibus educta revera non differt. Videntur phosphata calcariae: *cornu cervi sine igne praeparatum, et ustum* a veteribus usitata, inter recentiores medicos aliquam existimationem recuperare. Abundabant olim pharmacopolia similibus ut: ebore, lapide manati (osse petroso tricheci manati) cornu alcis, lapidibus percarum, mandibulis luciae etc. ne cranio humano excepto. *Vis* nutriens, restaurans. *Usus*, in tabe, et quolibet morbo, in quo vires subito consumuntur. *Decoctum album*, R. corn. cervi et mic. panis albiss. ana dr. jj coqu. c. aqu. font. libr. jjj. Col. libr. jj d. et sacch. q. lubet edulcoret. (*Sydenham*). *Idem decoctum c. gummi mimosae*, R. corn. cerv. ras. dr. Vj coqu. leni igne c. aqu. font. unc. 36. In colat. unc. 24 solve pulv. gummi mimosae dr. jj (*Trommsdorff' neue Pharmacop.*) *Ptisana alba* (Tisane blanche), R. pan. albiss. unc. jj corn. cerv. ras. dr. jj coqu. c. aqu. font. libr. jV colat. libr. jj adm. syrup. althaeae unc. j (*Formul. pharmaceutique*). Vid. not. 469.

† *MEL ALBUM ET MEL COMMUNE.*
APIS MELLIFICA.

Habetur ope secretionis, mel saccharinum, spissum, subpellucidum, in apiaria depositum, suaviter olens.

Mel ALBUM *seu* VIRGINEUM, *sponte a favis extillans.*

Mel COMMUNE, *praevia expressione prolicitum.*

Not. 328. *Germ. et belg.* Honig, *dan.* Honning, *suec.* Häning, *angl.* Honey, *gall.* Miel, *ital.* Mele, *hisp.* Miel, *lusit.* Mel, *polon.* Miod, *ross.* МЕДЪ. Odor mellis diversus a floribus ex parte dependet, quorum nectaria apes exsugunt. Allium urbinum e. g. cum eo communicat nauseosum. Mel, acido excepto, quod in eo minus obtunditur, parum a saccharo discrepans, solvitur ut hoc in aqua et spiritu vini. *Vis:* diluens, tenellis laxans, nutriens. *Usus* in catarrho, segnitie alvi; *externe* in maturandis abscessibus et anginis adhibetur, et clysmatibus eccoproticis additur. Quaedam unciae per menses et annos omni die sumtae asthma chronicum mitigarunt. *Hydromel Ph. Wirt.* R. mell. despum. unc. jj aqu. font. libr. jj coqu. et despument. donec supersint libr. jß col. *Vinum e melle* (*germ.* Meth), R. mell. in favis unc. 56 aqu. commun. libr. 48 coqu. donec supersint libr. 38. Fermentationi subjiciantur in cado per hebdomades quatuor aut sex. Dein alii cado immittantur atque simul nuc. moschat. nro. j et ichthyocollae dr. jj. Praeterlapsis quatuor vel sex septimanis in vitris servetur vel vase ligneo. Mel cum terebinthina simplicissimum efficit remedium ad ulcera detergenda vigoremque in eis exsuscitandum. *Ceromel*, R. cerae alb. vel flav. p. j mell. p. jV. m. Aliis pluribus emplastr. et unguent. substitui potest in obtegendis et consolidandis ulceribus (*Wylie*).

MILLEPEDAE.

ONISCUS ASELLUS.

Insecta aptera, succo acri scatentia, in locis humidis subterraneis frequentia, oblonga, plumbea, vel pallide cinerea, infra albicantia, cincta annulis squamosis, invicem articulatis, pedibus instructa quatuordecim, antennis duabus setaceis; cauda acuminata bifida, et irritata in globulos se convolventia.

Not. 329. *Germ.* Kellercsel, *belg.* Pissebedden, Muurvarken, *dan.* Skrukketrold, *suec.* Gråsugga, *angl.* Woodlouse, *gall.* Cloporte, *ital.* Centogambe, *hisp.* Cientopies, *usit.* Centopea, *polon.* Stonog, *ross.* ПОГРЕПНОІ ЧЕРВЪ. Ex unc. j millepedarum exprimitur succi quarta pars. Dant aqua coctae gelatinam, et destillatione sicca ammonium. *Vis:* diuretica. *Usus* in hydrope et asthmate hodie a plurimis nec inconsulte negligitur, datae enim sunt per diem ducentae millepedae sine ullo effectu, qui si forsan adfuit, remediis eis additis potissimum tribui debet (*Cullen*). Praefertur succus millepedarum expressus, de quo aegris porrigitur aliquoties per diem unc. ß. *Conserva millepedarum Ph. Wirt.* R. millep. viv. libr. j sacchar. albiss. libr. jjß contund. in mortar. marmor. et in vase vitreo vel porcellano serventur. Dosis dr. j-jj.

MOSCHUS TUNQUINENSIS.

MOSCHUS MOSCHIFERUS.

In folliculo proprio, pone umbilicum protuberante, secretus, refertur ad Moschum moschiferum, animal ex ordine Pecorum, Asiae mediae montes inhabitans. Substantia sit obscure rubra, aut e fer-

rugineo nigrescens, grumosa, sicca, unctuosa, subamara, fragrantissima, vesiculis seu folliculis turgidis inclusa, tenuibus, rotundis, ovum columbinum magnis, obsessis pilis brevibus, undulatis, rufis, intus membranula fusca tenera vestitis.

Qui ex folliculis exemtus venditur Moschus, a Pharmacopoeo non recipiatur, utpote plerumque adulteratus.

Not. 330. *Germ.* Bisam, *belg.* Muskus, *angl.* Musk, *gall.* Musc, *ross.* МЬСКУСЪ. Moschus laminae candenti injectus fere totus avolat. Ex granis centum pulveratione comminutis restant gr. 55-76. Aqua, quacum destillatur, odore illius impraegnatur, minus alcohol, qui, cum eo digestus, tertiam partem, cum eo coctus quartam solvit. Aether sulphuricus et muriaticus propemodum nullum residuum ut menstrua ex moscho deponunt. Aqua interdum eluit $^{9}/_{10}$. Erutae sunt ex moscho tunquinensi, de quo hic sermo est, cerae part. 0,09 resinae p. 0,01 — glutinis p. 0,60 — principii albuminosi et fibros. p. 0,30. Praeter has partes $^{1}/_{10}$ ammonii destillatione cum potassa et aqua abrepta fuit (*Thiemann*). Interdum moschus tunquinensis colore flavo-fusco tingitur, licet non possit vituperari. (*Bucholz*). Pulveratione moschi sicci color obscure fuscus in badium mutatur (*idem*). Tinctura ad gr. 20 Th. R. extracta consequitur colorem fusco-rubrum, ardorem quemdam, et odorem moschi. Tinctura ex moschi gr. 24 cum spirit. vin. fervid. per tres horas digestis badia fuit, ardorem in lingua excitavit, et odorem fortem dispersit soluti, de quo tantum granum unum aërem petiit (*Bucholz*). Apparet ex periculis memoratis, ammonium e moscho eructans non esse indicium, quod pharmacum sit adulteratum, nec autem suspectum esse ob ejus absentiam, cum sensim avolet. Indi explorant genuinam moschi indolem non solum tactu et gustu, sed etiam filo succo allii humectato, quod, acu per sacculos moschiferos veros transductum, sapore alliaceo privari dicunt. *Vis.* Praestantissimum cen-

setur moschus antispasticum. Summe et diffuse incitat, pulsum elevat, sub caloris incremento, atque omnes accelerat functiones animales. Diaphoresin promovet. *Usus*. Conducit in variis morbis nervorum chronicis, et lenit, nisi fallor, eximie convulsiones, quae enormes haemorrhagias sequuntur. Compescit nimium vomitum, initio febrium exanthematicarum, nulla inflammatione stipatum, nec colluvie primarum viarum auctum, gase acidi carbonici frustra dato. Saepissime singultum, tremores artuum, et subsultus tendinum sedavit, qui febres nervosas comitantur, si pulsus contractus est, duriusculus et irregularis (*P. Frank*). Detur tunc scr. j immo major dosis. In genere vix effectus exspectari potest a moscho in adultis, nisi saltim grana sex pro *dosi* illis propinentur. Non praetereundum esse puto, hystericas quasdam moschum respuere, licet aliae illum bene perferant (*J. S. Franck*). *Mixtura moschata Ph. L.* (1788) *olim Julepum e moscho*, R. aqu. ros. unc. Vj mosch. scr. jj arab. gummi in pulv. triti sacchar. purificat. ana dr. j. Moschum tere primum c. saccharo, dein cum gummi; et gradatim adde aquam rosae. Dosis unc. j-jβ. *Julapium moschatum Ph. paup. Ed.* (1758), R. aqu. alexiter. unc. Vj spirit. oleos. dr. jβ mosch. dr. β sacch. alb. unc. β. M. Dosis quater de die unc. j. *Pulvis tunquinensis*, R. moschi gr. XVj cinnabaris nativi gr. Xjj. Sumitur in China cum cochl. j spiritus contra hydrophobiam a morsu canis rabidi. Ejus loco *Pideritus* pulverem composuit ex moscho gr. XVj rad. valerian. sylv. scr. j et camphor gr. Vj. *Pilulae moschi ammoniatae*, R. mosch. gr. Vjjj ammon. carbonici pyro oleosi gr. V m. f. c. mucilag. gummi mimosae pilul. Usu repetito secundum *Caroli Whitei* exemplum sphacelum totius brachii sanavit *Lentinus*; nec dubium est, hunc sphacelum illi, qui senum pedes depravat, et opio non raro curatur, similem fuisse. *Globuli moschati albi Ph. Wirtemb.* (Bisamkugeln), R. sacch. canariens. unc. Xjj, amyli albi unc. β, rad. irid. florent. dr. jj, moschi optim. gr. jV zibethi gr. j c. mucil. g. tragacanth. f. globuli diversae magnitudinis.

Nonnulli massam laccae pictoriae unc. ß tingere solent, atque *globulos mosch. rubros* exinde conficiunt. Ut suppositoria adhibentur. Vid. not. 316.

PHOSPHORUS.

Acidi phosphorici basis inflammabilis, albida, subdiaphana; aëri exposita cum vaporibus lucidis lente comburitur, in acidum phosphorosum mutanda; aqua insolubilis, solvenda tamen in aethere, oleis aethereis et unguinosis.

Forma cylindrica venalis prostat, sub aqua depurata, aëre privata, vase pleno et exacte clauso, in loco obscuro servanda.

Not. 331. Phosphorum primus fecit *Brandtius* mercator Hamburgensis anno 1677. Nostro tempore venalis prostat in officinis chemicis. Partes centenae ossium continere solent phosphori partes sedecim, qui destillatione ex acido phosphori cum carbone parari solet. Nec aqua sola nec solo alcohole solvitur. Aetheres tenent $1/_{200}$. Olea aetherea praesertim oleum caryophyllorum similiter fere eum recipiunt. Vid. not. 337.

† *SEVUM OVILLUM.*
OVIS ARIES.

Pinguedo abdominalis recens, non rancida.

Not. 332. *Germ.* Schaaftalg, *belg.* Schaaptalke, *angl.* Sheap suet, *gall.* Suif de brebis, *ross.* БАРАНЬЕ САЛО. Locum tenet sevum ovillum cervini ceterorumque, sicut axungia porci fere omnibus aequiparari potest, quae olim officinas onerabant, rancoris quasi aemulae.

SPERMA CETI.

Dubiae originis.

Prout venale occurrit, substantia est pinguedinosa, alba, squamosa, tenera, mollis, quasi ex parvis squamulis furfuraceis composita, saporis oleosi, odoris unctuosi. Sit candida, pinguis, recens, non flava.

Not. 333. *Germ.* Wallrath, *belg.* Walschot, *angl.* Sperma ceti, *gall.* Blanc de baleine Cetaceum Ph. Boruss. Reperitur haec massa in fovea superficiei externae capitis physeteris macrocephali (*Pottfisch*). Partes 150 alcoholis solvunt partem unam cetacei. Aethere sulphurico quoque aliquid ex eo recipitur. Medici certissime eo carere possunt, et eo magis, quo citius rancorem contrahit. Olim saepissime medici id adhibuerunt cum mucilagine aut vitello ovi contritum in tussi catarrhali sicca. *Emplastrum cetaceum Ph. Boruss.* ℞. cerae alb. sevi ovill. ana libr. j cetacei libr. β massam leni igne liquatam effunde in cistulas papyraceas. Imponi solet mammis, infantulis a mamma desuefactis, et mitius est empl. de spermate ceti veterum. *Unguentum ex spermate ceti*, ℞. spem. ceti unc. β; leni igne in mortario lapideo fuso adde olei amygdal. unc. j olei aeth. lavendul. gutt. XX — — Bergamottae gutt. X — — caryophyll. gutt. jj. Emollit cutim, atque impedit, quominus tempore hiberno dehiscat.

† *SPONGIA MARINA.*

Spongia haec, quae OFFICINALIS *L. est Zoophyton maris mediterranei, et maris rubri. Eligatur sublutescens, mollis, foraminibus exiguis pertusa.*

Not. 334. *Germ.* Badeschwamm, *belg.* Spons, *angl.* Sponge, *gall.* Eponges. Spongia, in carbonem rite redacta, continet 0,35 carbonis animalis, 0,18 carbonatis calcariae, 0,10

carbonatis magnesiae, 0,19 muriatis sodae, 0,03 ferri, 0,05 principii extractivi, et 0,08 phosphatis calcariae. Quae si tam modice comburitur, ut ex fibris composita adhuc esse putetur, sat magnam copiam carbonatis ammonii et borussiatis ferri comprehendit. *Vis:* diuretica, vasa absorbentia incitans. *Usus.* Laudatur spongia usta in tumore glandulae thyroideae, quem strumam dicunt, discutiendo, et infarctibus scrophulosis solvendis. *Dosis* pulv. gr. X - XXX. Sunt, qui putent actionem pulveris promovere, cum fere sine aqua et siccus deglutitur. Plerumque pulveri alia remedia nec inefficacia adduntur, quae effectum spongiae incertum reddunt. Simplior *pulvis strumalis* componitur ex partibus aequalibus spong. ust. et lapid. spong. calcinat. Dosis dr. ß- scr. jj (*Vogler*). Lapides spongiarum vel ex hoc zoophyto colliguntur vel ex cellepora spongite (*Besl. Mus.* 28). *Trochisci ex spongia usta Wylici*, R. spong. ust. unc. j pulv. g. mimos. nilot. dr. j cort lauri cinnam. gr. XV syr. cort. citrin. aurant. q. f. ut f. massa longiori et lenta trituratione addito sensim sensimque syrupo subigendo, ex qua formantur trochisci 24, super patinam oleo illitam siccandi. Quotidie summo mane unus ore continendus, donec solutus fuerit, dein gradatim devorandus. Illinitur simul fell. taur. rec. unc. j muriat. sod. unc. ß aqu. tepid. unc. j olei olivar. unc. ß. Imponitur dein empl. oxyd plumb. semivitr. unc. ß cum muriat. hydrargyr. oxydul. dr. j tartari stibiati et potass. gr. X. Praemittantur pulveres ex mercur. dulc. gr. j muriat. ferri ammoniat. rhei ana gr. jV spong. ust. gr. X cort. laur. cass. gr. jj c. syrup. quodam sumendi bis in hebdomade. *Decoctum spongiae ustae*, R. spong. ust. unc. ß decoqu. cum aquae libr. j, donec supersunt unc. Vj. Dosis: aliqnoties de die unc. j. — Spongia, qua vulgo quaelibet immunditiès abstergi solet, ulceribus impuris, et pure abundantibus imposita sordes eorum attrahit, atque progerminationi favet papillarum carnearum.

REGULÆ

Pro colligendis, ad usum parandis et servandis corporibus, in materia pharmaceutica enumeratis.

1. Sint corpora in materia pharmaceutica memorata, vulgo MEDICAMENTA SIMPLICIA dicta, sincera, minime adulterata et optimae notae, ut characteribus unicuique eorum adscriptis respondeant.

2. Quae aliunde habentur, emat ea forma Pharmacopola, qua de nativis characteribus possit constare, ne pro genuinis adulterata ad usum recipiat. Etiamsi ergo ex Regno Minerali terrestria, metalla horumque praeparata; ex Regno Vegetabili radices, cortices aliaeque plantarum partes, gummi porro, resinae etc.; ac ex Regno Animali cancrorum chelae et lapides, cantharides similiaque, pulverum forma adhibeantur, illa tamen integra sibi comparet, non pulverata, sed, si opus, haec ipse in pulverem redigat; non autem eorum remediorum, quae volatili gaudent principio, magnam si-

mul pulveris copiam paret. Exemplo sint radices Ipecacuanhae, Rhei etc. Licet enim haec vasis rite clausis serventur, vase tamen identidem aperto, magnum patiuntur virtutis suae detrimentum.

3. In pulverem redigantur quaevis dura:

(*a*) Sola tritura in mortario lapideo, vel metallico, pulveremque per cribrum quam minutissime cernendo. Prae reliquis ita praesto sint

Oxydum cupri.
Sulphuretum stibii nativum.
Cancrorum chelae et lapides.

(*b*) Nonnullis, ob nimis facilem particularum dispersionem, pauxillum aquae, dummodo haec ipsorum viribus non noceat, et sequente exsiccatione diffletur, sub tritura addere convenit. Exemplo est

Succinum.

(*c*) Tenacia, antequam in pulverem converti possunt, leni calore arefactionem postulant. Talia sunt

Arabicum gummi.
Guajaci resina.
Opium.
Myrrha.
Tragacanthae gummi.
Scammonium, SIMILIAQUE.

Nulli horum sub tritura amygdalae, aut harum oleum, propter rancorem facile contrahendum, admisceantur.

4. Quaecunque in officinas pharmaceuticas admittuntur, a sordibus et alienis adhaerentibus pro

uniuscujusque varia indole caute purgentur. Cribrum, pannus, vel flatus saepe huc sufficiunt, aliquando encheiresi operosiori opus est.

Gummi-resinae, ut Ammoniacum gummi, aliaeque eum in finem contusae, ac cum pari pondere aquae ferventis leni coctione emollitae, per pannum linteum premendo colentur, ac colatae leni igne ad pristinam spissitudinem redigantur. Tali etiam modo opium, dupla aquae calidae quantitate emollitum et colatum, lenissimoque calore inspissatum, in officinis prostet titulo

Opii depurati, SEU *Laudani puri.*

Mel crudum cum pauxillo aquae bulliat et spuma ablata dein coletur, dictum

Mel despumatum.

Aliorum depuratio suo loco sectione sequenti traditur, ut sunt:

Acidum acetosum.
Acidum nitricum.
Acidum sulphuricum depuratum.
Axungia depurata.
Carbonas calcis.
Murias ammoniae.
Murias sodae.
Nitras potassae.
Oxydum zinci nativum.
Phosphorus depuratus.
Sevum depuratum.
Sulphas magnesiae.

5. Quae Pharmacopola ex indigenis vel ipse colligit, vel colligenda curat, legantur juxta leges artis eo loco, anni ac diei tempore, nec non tempestate

illa, quibus singulorum virtus medica maxime efficax est (*).

6. Recens collecta a marcidis, corruptis, ac erosis, nec non sordibus et quibuscunque alienis probe liberentur.

7. Recens collecta, quae siccanda sunt, siccentur in aëre libero quam citissime, et in loco obscuro, vel calore radiorum solarium, vel furni igne leni; quod ultimum imprimis de aromaticis dictum sit, ut non solum virtus medica, quantum fieri possit, integra conservetur, sed et gratus quorundam color illibatus maneat.

Millepedes vivi, a sordibus adhaerentibus liberati, in saccum linteum immittantur, et vapore calido spiritus vini subito necentur, dein siccentur et vasis clausis serventur, dicendi

Millepedes praeparati.

Fel bovillum recens lento igne ad extracti spissitudinem redigatur, dictum

Fel bovillum inspissatum.

8. Serventur cuncta apparatus pharmaceutici corpora loco sicco et vase clauso, at inprimis haec lex esto eorum, quibus principium volatile ac fragrans inest, aut quae humidum ex atmosphaera trahunt. Lagenis vitreis, operculo vitreo munitis, haec servanda sunt.

(*) *Nec obliviscamur, plures plantas cultura inefficaciores fieri, ut conium maculatum, quasdam contra virtute medica ea augeri. Annot. edit.*

9. Quorum virtus tractu temporis minuitur, non diu serventur, et indigena vegetabilia in universum quovis anno colligantur ac siccentur, quaeque de anno praeterito supersint, rejiciantur.

FINIS TOMI I.